ALEXANDRU MITRU

ALEXANDRU MITRU

SĂGEATA CĂPITANULUI ION

COPERTĂ ȘI ILUSTRAȚII:
DEAK ION

Premiul Uniunii Scriitorilor
din Republica Socialistă România
pe anul 1967;

Lucrare înscrisă pe „lista de onoare"
a premiului literar european
«Città di Caorle» - ediția 1968.

ALEXANDRU MITRU

SĂGEATA CĂPITANULUI ION

Ediția a doua

LEGENDĂ VALAHĂ

EDITURA TINERETULUI

1
BLESTEMAȚI SĂ FIE CEI VÎNDUȚI DUȘMANILOR

Băiatul sări pe cal. Și calul subțire, negru, cu trupul lucios ca lăcuit, sforăind, zvîcni și porni în galop. Ocoli mai întîi priporul împădurit, la poalele căruia se găsea casa, zbură de-a lungul văii unde lumînările albe ale trunchiurilor de mesteceni scînteiau sub soarele plăcut și blînd, de toamnă.

— Stai! Nu pleca... Nu pleca, frățiorule! striga în urma lui fata, cu glasul deznădăjduit. Oh! Doamne... Doamne... ce-am făcut? De ce i-am spus? Cum am putut să fac una ca asta? se căina ea, în timp ce lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraz, prelingîndu-i-se pe lîngă gură, pe gît, și picurîndu-i pe bluza alb-gălbuie de borangic. Doamne, au să-l omoare... au să-l omoare. Și fata se lăsă să cadă pe banca de mesteacăn de lîngă zidul casei, cu capul pe braț și brațul pe spătarul rotund al băncii, plîngînd cu hohote: Băiatule... dragule... frățiorule!...

De altfel, chiar dacă l-ar fi strigat mai tare, el tot nu ar mai fi auzit-o și nici nu ar fi vrut s-o audă. Tîmplele-i vîjîiau. Ochii și-i simțea în flăcări. Inima i se părea uneori că încetează să-i mai bată. Smucea atunci frîul și, ori cît de mult își iubea calul, nu se putea stăpîni să nu-l înghiontească, strîngîndu-l cu călcîiele, lovindu-l peste grumazul încordat cu palma și îndemnîndu-l:

— Mai repede, mai repede... N-auzi? Mai repede... Să-l ajutăm pe tata, Negrule... Tata care te-a crescut, care ne-a crescut pe amîndoi... Să-l ajutăm... să-l ajutăm!...

Dar pînă la mînăstirea Tismana, unde voia să ajungă Băiatul, era încă drum lung, peste coline, și stînci, și văi, și peste ape, și prin păduri dese ca peria. Chiar de-ar fi fost calul în stare să fugă ca armăsarul din poveste, și nu ar fi putut să ajungă la mînăstire mai devreme decît în cel puțin două ceasuri.

De ce se apropia de culmea Frumoasă, de ce se auzeau mai deslușit vaiete:

— Mai repede!... Mai repede!... își ruga copilul calul. Și acesta, parcă înțelegîndu-l, alerga din răsputeri, aproape neatingînd pămîntul cu copitele.

«De ce-oi fi plecat tocmai astăzi de-acasă?» se întreba Băiatul în gînd.

În sinea lui se învinovățea amarnic, deși nu avea nici o vină, pentru că doar se ducea mereu, îndemnat chiar de tatăl lui, s-o vadă pe Roxana.

Îl numea pe Bătrîn tată, cu toate că, la drept vorbind, acesta nu era decît un om bun și de inimă care-l culesese din țărînă cînd se născuse, după ce turcii pricinuiseră moartea mamei sale.

Bătrînul îl luase cu el la mînăstire, îl învățase toate cîte se pricepea și le știa și el. Și știa multe, fiindcă era înțelept, slujise mai multor domni și umblase peste întreg pămîntul.

Pentru înțelepciunea lui ar fi fost poate vrednic să fie el însuși domn. Se retrăsese însă aici, la mînăstire, scîrbit de cîte se petreceau pe lume. Căci Vladislav, ce stăpînea pe acea vreme Țara Românească, era mărunt nu numai la stat, ci și la fire. Scăzuse țara din mărirea în care fusese mai înainte și o tăvălise în țărînă.

Iar zilele cîte le mai avea — fiindcă era foarte, foarte vîrstnic, deși arăta încă verde și puternic — Bătrînul și le închinase țelului de a-l crește pe el, pe copilul găsit, care gonea, în clipele acelea, călare, cu sufletul la gură, spre Tismana.

Acela pe care îl socotea tată se afla în primejdie, și el era încă departe. Se dusese s-o vadă pe buna și de altfel singura lui prietenă, Roxana.

Tatăl Roxanei era un vechi căpitan de oaste al domnitorului Vlad Dracul — dușmanul de moarte al turcilor.

Domnitorul acesta — numit Dracul, pentru că purta pe piept o insignă a ordinului Dragonul, cu care îl cinstise împăratul Germaniei, Sigismund, pentru vitejia lui în lupta cu păgînii — fusese doborît în urma unei intrigi a dușmanilor.

Noul domnitor, Vladislav, începuse prigonirea celor care-i fuseseră credincioși lui Vlad Dracul. Printre aceștia se numărau atît căpitanul Voicul, cît și Bătrînul care-l crescuse pe Băiat. Amîndoi se ascunseseră în mînăstire, la Tismana, luîndu-i cu ei și pe copii.

Roxana crescuse împreună cu Băiatul, ținîndu-i loc de soră și tovarășă de joacă. Între ei era numai o diferență de trei ani (Băiatul avea zece, și Roxana treisprezece). Ea era cea mai frumoasă fată din împrejurimi. Se împlinise foarte timpuriu și părea, dacă nu-i știai vîrsta, o adevărată codană, cu cosițe castanii pe spate și cu ochi de culoarea viorelei. Pe Băiat îl iubea foarte mult și se îngrijea de el, dîndu-i sfaturi cum să se îmbrace, să se pieptene, sau mîngîindu-l cu duioșia unei mame.

Învățătură primiseră și unul și altul de la Bătrîn.

Așa i se spunea în mînăstire tatălui său de suflet: Bătrînul. Iar

lui, fiindcă nu se știa al cui e și nici cum fusese botezat: Băiatul.

Copilul îl auzise, odată, ce-i drept, pe boier Voicul chemîndu-l pe tatăl său de suflet cu numele de Pietru. Însă, numaidecît, Voicul își dusese palma la gură, în semn că făptuise o mare greșeală. Băiatul observase. Dar, cu acel bun simț al unor copii crescuți în greutăți, se făcuse că nu bagă de seamă și nici nu-l întrebase vreodată pe tatăl său de suflet dacă se numește Pietru sau nu. Înțelesese că aceasta era o taină ce nu trebuia să fie zădărîtă de către cineva, și cu atît mai mult de el însuși.

Voicul purtase de altminteri haină călugărească, la fel ca și Bătrînul, pînă în urmă cu un an.

Atunci vechiul căpitan al lui Vlad Dracul, socotind că i s-au pierdut destul urmele, în cei nouă ani care trecuseră de la urcarea pe scaunul domnesc a lui Vladislav, îndrăznise să iasă din mînăstire, împreună cu fetița, și să-și dureze o mică gospodărie între dealuri.

Copiii, iubindu-se între ei atît de mult, se vedeau la fiecare trei zile, cînd Băiatul, cu îngăduința și chiar cu îndemnul părintelui

său de suflet, căpătînd răgaz de la învăţătură, se ducea călare pînă la gospodăria dintre dealuri.

Bătrînul îi dăruise un mînz, din prăsila arăbească a unui cal cîştigat într-o bătălie de Voicul. Mînzul crescuse şi se făcuse un cal de toată frumuseţea, numit Negru, care mai că nu zbura. Cu el Băiatul se înţelegea ca şi cu un om.

În acest fel,putea să fugă ca vîntul pînă la noua locuinţă a Roxanei, să-şi petreacă, împreună cu ea, cîte o zi întreagă, în glume, jocuri şi rîsete voioase.

Atîta doar că astăzi, pe cînd se jucau, şi Băiatul îi arăta Roxanei cum se trage cu arcul, mîndrindu-se cu măiestria pe care o cîştigase el însuşi în acest meşteşug bărbătesc, sub sfaturile şi privegherea neostenită a Bătrînului, a venit ca o furtună un vestitor călare. Vestitorul, după ce a descălecat şi a intrat în casă, i-a spus repede ceva fostului căpitan de oaste al lui Vlad Dracul.

Voicul a ieşit numaidecît afară, după sosirea vestitorului. Era îmbrăcat numai în cămaşă, cu barba şi părul vîlvoi. Nemaipierzînd vreme nici cît să se pieptene, poruncise să i se înşeueze calul şi, cu sabia în mînă, pornise în goană, călare, după ce zăbovise doar cîteva clipe cu o privire îndurerată asupra Băiatului.

Deşi poruncise vestitorului să nu sufle nici o vorbă celor din casă, acesta, înainte de a-l urma şi însoţi pe vechiul căpitan, tot găsise prilejul să răsufle o jumătate de cuvînt către un slujitor din casă. Slujitorul, după un timp nu prea lung, în care se stăpînise cu greu, îşi uşurase şi el inima către altul. Aşa, din om în om, vestea se răspîndise repede în toată casa. O aflase şi fata. Şi ea, cu lacrimi în ochi, cerîndu-i mai înainte Băiatului jurămîntul că n-o să se sperie, i-o mărturisise.

Vestea era că achingiii năvăliseră la vreo două ceasuri după răsăritul soarelui — deci numai la vreo jumătate de oră după plecarea Băiatului — în satul şi la mînăstirea Tismana, prădînd, luînd robi şi chinuindu-l mai ales pe Bătrîn.

Băiatul ştia că achingiii erau cei mai înspăimîntători călăreţi ai sultanului. Ei nu primeau leafă. Nici nu cereau altă răsplată,pentru cumplita lor slujbă, decît o parte din rodul jafului lor, fie că aceasta era în bunuri — haine, podoabe sau bucate — fie că erau robi, tineri buni de muncă, femei, fete frumoase şi copii.

Numai la strigătul: «Vin achingiii!» — şi oamenii se pregăteau de moarte. Cine nu scăpa cu fuga prin codri, ori nu era luat rob, sfîrşea în spînzurătorile şi ţepile lor, sau spintecat de iatagane.

Pe ascuns, se povestea că vodă Vladislav, slab şi înconjurat de boieri trădători, nu numai că se arăta nepăsător faţă de otomanii care năvăleau în Transilvania, unde prădau şi omorau deopotrivă

pe români, unguri şi nemţi, ci închidea ochii, laş, cînd îi jefuiau chiar ţinuturile lui. Toate astea le făcea numai şi numai ca să-şi mai poată păstra un timp scaunul domnesc, ce se legăna sub el, în cetatea de scaun a Tîrgoviştei. Mulţimea îl ura, îl numea Vladislav cel Viclean, şi toţi, afară de boierii ce trăgeau foloase de pe urma politicii lui,nu-i doreau altceva decît să-l vadă închizîndu-şi cît mai curînd ochii zbanghii şi bănuitori, cu care privea mereu temător împrejurul său.

Aşa se petrecuse şi de data aceasta.

Căpitanul Voicul, cu toate că trecuse de mult de şaizeci de ani, ba poate că se apropia de şaptezeci, neţinînd seama nici de durerile de mijloc ce-l chinuiau în nopţile de toamnă şi de iarnă, şi nici de braţul slăbit, ce nu-i mai putea ţine cu destulă străşnicie sabia, pornise călare în ajutorul prietenului său.

Nădăjduia să ridice nişte oameni în drum — şi aşa sprijinul să fie mai cu temei.

Băiatului nu vrusese să-i spună de primejdia în care se afla tatăl lui de suflet, ca să nu-l sperie. Nici fetei, ca să nu-i destăinuie Băiatului.

Dar ei aflaseră totul. Şi Băiatul gonea cît putea spre locul primejdiei.

Zgomotele erau din ce în ce mai tari.

Răsunau urlete de durere. Era limpede că achingiii îi puseseră pe oameni la chinuri. Nimic nu este mai cumplit decît moartea în ţeapă, cu picioarele pe jăratec sau jupuit încetul cu încetul.

Băiatul nu ştia cum va lupta şi cum îl va ajuta pe Bătrîn la cei zece ani ai lui. Avea doar arcul pe umăr şi în tolbă cîteva săgeţi. Pe cele mai multe le trimisese într-o ţintă de lemn, în grădina casei Voicului, învăţînd-o pe Roxana să tragă cu arcul.

Ajunseră pe Culmea Frumoasă. De aici calul porni în tropot, pe o cărare, spre valea rîului Tismana, de-a lungul căruia, de-o parte şi de alta, se întinde aşezarea cu acelaşi nume.

Băiatul prevăzuse nenorocirea. Dar nu-şi putuse închipui cu nici un preţ un prăpăd atît de mare. Pretutindeni, caselor mărunte de lemn şi cu acoperişul de şiţă din Tismana li se pusese foc. Unele încă ardeau cu vîlvătaie. Rîul, malurile sale, tăpşanele şi ruinele caselor erau semănate cu morţi. Bărbaţii căzuţi mai ţineau încă în mîini, unii dintre ei, cîte o armă, o coasă, o furcă sau o seceră. Femei, bătrîni şi copii zăceau alături, măcelăriţi. O mulţime fuseseră traşi în ţeapă, şi dintre aceştia unii încă gemeau şi se clătinau în neştire, nădăjduind zadarnic să mai scape cu zile.

Cîinii urlau şi îşi căutau stăpînii, neatingîndu-se nici unul de carnea celor răpuşi.

Simțirea bietelor animale era mai aleasă decît a fiarelor cu chip omenesc ce bîntuiseră pe-aici.

Numai cîțiva scăpaseră, ca prin minune, cu viață. Femeile își jeleau morții, cu glasuri ce i se păreau Băiatului niște piroane ascuțite și înroșite în foc, înfigîndu-i-se în țeastă. Alții, cu priviri rătăcite, fugeau de colo-colo, încercînd să stingă focurile cu apă adusă din rîu, să dea ajutor răniților sau să aprindă cîte o făclioară la capetele celor răpuși.

Băiatul trecu ca o furtună, călare, prin sat. Limba îi era uscată în gură. Ochii îi ardeau în orbite.

— Tata... tata... bietul tata... murmura el. Mai repede, Negrule, mai repede...

Ajunse pe pajiștea de la marginea satului și, în locul unde ea se îngustează, văzu cîțiva oameni cu țestele sparte sau cu piepturile

despicate de iatagane, zăcînd învălmășiți pe jos. Printre ei, cu cămașa sfîșiată și plină de sînge, îl recunoscu pe căpitanul Voicul, tatăl Roxanei. Pînă aici izbutise să ajungă, împreună cu cei cîțiva oameni pe care apucase să-i adune din drum.

Drumul acesta, după cum se vedea, nu-i adusese nici un folos aceluia căruia Voicul încercase să-i vie în ajutor. În schimb, se terminase prin propria lui moarte.

«Biata Roxana!» fu cel dintîi gînd al Băiatului.

Sări de pe cal și se apropie de cel răpus. Fostul căpitan al lui Vlad Dracul era lungit într-o rînă, cu capul dat pe spate, cu gura deschisă, parcă rîdea.

Băiatul îl apucă de umăr și îl zgudui ușurel; dar, de cum îl atinse, trupul fără viață al Voicului se răsturnă pe pîntec, cu barba în buruiene, și o mînă îndoită sub el.

«E mort, fără îndoială! E mort!» își spuse Băiatul, dîndu-și seama că era prea tîrziu pentru a-i mai putea da cel mai mic ajutor.

Calul veni în vremea asta lîngă Băiat. Își puse capul pe umărul lui și necheză, de parcă ar fi înțeles ce se petrecea în sufletul stăpînului său și l-ar fi îndemnat să nu mai zăbovească zadarnic lîngă cel răpus, cînd și-așa nu mai era nimic de făcut.

Băiatul îi sări atunci în spate, cu o singură mișcare ușoară, și calul, știind și singur ce trebuia să facă, o luă în trap grăbit pe drumul îngust, ce șerpuiește prin pădurea de castani.

Altădată, de cîte ori trecuse pe-aici călare, pe sub bolțile umbroase ale pădurii, se simțise întotdeauna cuprins de un fel de înfiorare ciudată. Prin minte îi treceau frînturi din cîntecele vechi populare, sau i se părea că vede prin desișuri figuri de eroi din legendele auzite de la Bătrîn în serile de iarnă, la gura sobei, în mînăstire, cînd focul însuși parcă bolborosește și cîntă ceva pe limba lui.

Acum nu vedea și nu simțea nimic, în afară de teama ce-i strîngea inima.

Și deodată, printre ramuri, țîșni departe, drept în sus, turnul înalt al mînăstirii, și se auzi puternic glasul torentului Gurnia.

O mireasmă dulce, puțin amăruie, de buruieni de pădure și frunze căzute și călcate de copitele calului, împresura locul.

Calul, în goană, o luă de-a dreptul prin apă, sărind peste pietre. Trecu bubuind peste podețul de scînduri și pătrunse, pe sub bolta sonoră și prin porțile deschise vraiște, în curtea tăcută a celei mai vechi mînăstiri domnești din Țara Românească.

Intrînd în curte, Băiatul se încrîncenă. Priveliștea pe care o avu intrînd aici întrecea cu mult pe cea văzută în satul de la poale.

Sculele și odoarele de argint și de aur, bătute cu pietre prețioase fuseseră, bineînțeles, răpite.

Din încăperile stăreției și din chilii nu se auzeau decît arar niște gemete stinse.

— Bătrînule... Bătrînule!... strigă copilul, cu răsuflarea oprită, tremurînd și ținîndu-și amîndouă palmele la gură, drept pîlnie, după ce sări de pe cal. Unde ești?

Fiindcă nu-i răspunse nimeni, o luă la fugă, pătrunzînd prin toate chiliile, cutremurîndu-se tot mai mult de ce vedea.

Cei mai mulți dintre monahi erau morți. Puțini mai aveau încă răsuflu, dar și aceștia erau pe sfîrșite.

Totuși Băiatul încercă să le vorbească, întrebîndu-i, pe aceia în ochii cărora se mai păstra încă vreo fărîmă de lumină, dacă nu știau ceva despre Bătrîn. Niciunul nu putu să-i răspundă, și Băiatul ieși din nou în curtea mînăstirii.

Calul era la intrarea în biserică, lîngă porțile mari de lemn, pe care mîinile unor artiști necunoscuți din popor săpaseră diferite scene din Biblie.

Străfulgerat de un gînd, băiatul năvăli în biserică. Calul simțise mai bine, cu instinctul lui de animal credincios, unde era Bătrînul. Și, chiar în naos, lungit pe lespezi, avînd la picioare un vas mare, plin cu cărbuni, acum stinși, în care achingiii îi arseseră picioarele, zăcea Bătrînul, nemișcat.

Băiatul se aruncă asupra lui, sărutîndu-i obrajii palizi.

— Bătrînule!... Tată! Ce te doare?... Trăiești?... Spune-mi numai un cuvînt...

Plîngînd, îi puse sub capul cu pletele albe un covoraș. Și zeci și sute de amintiri din viața lor trăită împreună îl năpădiră.

Ridică fruntea să ceară ajutorul cerului. Dar sus, pe peretele unde știa că era înainte chipul lui Dumnezeu cu barba ninsă, pînă la brîu, acum era numai o pată neagră de catran.

În cap i se făcu întuneric. Îi venea să strige, să blesteme, și,pentru o clipă,îi trecu prin gînd, cît era de mic, să-și ia și el viața.

— Ce să fac? Ce să fac? se întreba singur, în neștire.

Deodată îl văzu pe Bătrîn tresărind. Însemna că încă nu murise. Și își aminti că bolnavilor le trebuie apă. Știa asta, de cînd el însuși fusese bolnav. Avînd fierbințeli, cerea într-una apă, iar Bătrînul i-o dădea, în sorbituri mici, răcorindu-i totodată fruntea.

Fugi, și peste puțină vreme se întoarse cu o căniță cu apă.

Pe cînd se întorcea, Bătrînul tocmai își deschisese pe jumătate ochii.

Băiatul îi strecură, mai mult vărsînd pe jos, cîteva picături de apă printre buzele vinete.

— Apropie urechea de buzele mele... îi șopti Bătrînul, răsuflînd greu. M-am întors dintre cei morți, numai ca să mai stau... ultima oară, de vorbă cu tine...

Băiatul își plecă urechea lîngă buzele lui.

— Aveam atîtea să-ți spun... Și nu mi-au mai rămas decît vreo cîteva clipe să stăm împreună de vorbă. Lasă-ți durerea. Șterge-ți lacrimile. Nu uita că rămîi singur. Nu te teme de nimeni. Fii bun, dar drept, și pedepsește-i cînd vei fi mare pe cei răi. Ajutor o să-ți dea și căpitanul Voicul...

Băiatul vru să-i spună că nici Voicul nu mai trăiește, dar se temu să nu-i sporească durerea, și tăcu.

— Mai dă-mi o picătură de apă!... gîfîi bătrînul. Și încercă să-și ridice capul. O durere surdă îl țintui. O lacrimă îi curse printre gene. Copilul îi mai turnă cîteva picături pe buze. Bătrînul înghiți.

— Caută-l cu ajutorul lui Voicul... mai începu să spună; însă își pierdu cunoștința.

Băiatul îi luă capul pe genunchi și îi dete iar apă.

Cînd se trezi, urmă respirînd tot mai greu:

— Caută-l, cum știi... pe pîrcălabul Brad. Numai el și cu mine cunoaștem taina nașterii tale... E taină mare. Nu trebuie s-o afle

nimeni... pînă... nici tu însuți... Fii demn... fii curajos... Își pierdu din nou șirul cuvintelor, pe cînd capul i se lăsa domol într-o parte, căci somnul nesfîrșit al morții începea să-l înghețe.

O singură dată, bătrînul mai avu putere să-și întoarcă puțin obrazul către băiat, și-i șopti, horcăind, cu o spumă albă-sîngerie pe buze:

— Ține minte... pîrcălabul Brad...

Un firișor subțire de sînge i se prelinse prin barbă. Dar bătrînul zîmbea acum blînd. Pacea începuse să i se aștearnă pe chip, iar ochii i se deschiseseră larg, cătînd spre pata de catran de pe perete, acolo unde fusese înainte chipul lui Dumnezeu. Dinții îi clănțăneau încet, cu un sunet sec. Își mai clătină o ultimă oară capul și șuieră printre buzele vinete:

— Blestemați să fie cei vînduți dușmanilor!... Blestemați să fie în vecii vecilor, amin... Și cu un suspin încă mînios își dete sufletul.

Băiatul își lăsă fruntea pe pieptul Bătrînului și plînse multă vreme, cu sughițuri.

2
UN SULTAN CU INIMA DE FIER

În sala mare de primire, cu turbanul lipit de podeaua de marmură albă, lucioasă, a podelei, căpetenia achingiilor tremura.

Fusese chemat aici de marele vizir, după întîmplarea de la Tismana.

— Cum s-a petrecut? întrebă nerăbdător sultanul. Ridică-te și vorbește repede și deslușit... Spune-mi cum ți-ai îndeplinit însărcinarea!

Mahomed, sultanul turcilor, supranumit Fatih-Cuceritorul, fiindcă în urmă cu doi ani călcase în picioare Constantinopolul, făcînd una dintre cele mai mari vărsări de sînge din istorie și transformînd măreața biserică Sfînta Sofia în moscheie, era un bărbat tînăr. Cunoștea cinci limbi. Studiase științele cu cei mai de seamă învățați. Putea să stea de vorbă cu orice filozof. Iar visul lui cel mai de seamă era să stăpînească întreaga lume cunoscută pe atunci, și în primul rînd Europa.

Pe lîngă toate astea, figura lui era de o deosebită frumusețe orientală.

Acum ochii săi înguști, cu luciri verzi, ca de pisică, urmăreau necruțători pe căpetenia achingiilor, un bărbat vîrstnic, gras și înalt, avînd pe cap un turban cît toate zilele, care sta prăvălit la picioarele sale.

Sultanul însă avea grijă să facă totodată și cîte un repede și prevăzător înconjur, cu ochii, întregii săli de primire, ale cărei uși erau fiecare strașnic păzite de cîte doi străjeri surzi și muți. Străjerii negri, cu staturi uriașe, goi și lucioși de la brîu în sus, avînd în urechi cercei mari de aramă și în mîini cîte un iatagan, a cărui lățime în partea de jos era aproape de un lat de palmă, păreau cioplîți în piatră, într-atîta stăteau de neclintiți.

Mahomed nu avea încredere în nimeni și, deși luase puterea de cîțiva ani, se temea, mai mult decît înaintașul său, de urzelile de la palat.

Căpetenia achingiilor începu să vorbească; dar din cauza emoției și a spaimei se bîlbîia.

Însărcinarea primită din partea sultanului nu şi-o dusese pînă la capăt, şi se temea pentru viaţa lui.

— Te întreb — glăsui sultanul, mîngîindu-se pe bărbuţa neagră, tăiată după gustul veneţian, de bărbierul său, Giovani — dacă ni l-ai adus pe fiul lui Vlad de la mînăstirea Tismana, aşa cum ai primit porunca, sau nu?

— Nu l-am adus... se bîlbîi şi mai rău căpetenia achingiilor, simţind toţi ochii celor de faţă aţintiţi asupra lui.

Sub numele de Vlad, sultanul îl înţelegea pe fiul lui Vlad Dracul. Acesta, botezat cu acelaşi nume ca şi părintele său, avea să devină în istorie renumitul Vlad Ţepeş, spaima osmanlîilor, ciudata poreclă dîndu-i-se după ţeapa — unealtă împrumutată de la turci — în care el obişnuia să-şi ridice duşmanii.

Viitorul Vlad Ţepeş intrase în legendă încă din prima lui tinereţe. Împreună cu tatăl său, domnitorul ţării, şi cu un frate mai mic, pe nume Radu, căzuse, printr-o înşelătorie, în mîinile osmanlîilor. Cu toţii fuseseră legaţi în fiare şi închişi în temniţa de la Galipoli.

Lui Vlad Dracul i se dăduse drumul în cele din urmă, ca să nu crească prea mult nemulţumirea în Ţara Românească, dar fiii săi rămăseseră ostatici la Galipoli, ca o garanţie pentru sultan că domnitorul nu se va mai răscula.

Nu trecuseră însă nici trei ani, şi Vlad găsise mijlocul să fugă. Smulsese — după cum se spunea într-un cîntec — sabia unui ienicer; dăduse o luptă aprigă pe ziduri; sărise de la o înălţime ameţitoare în valuri; înotase ore şi ore în şir pe vreme de furtună, şi, agăţîndu-se în cele din urmă de o corabie genoveză, se întorsese cu bine în ţară. Aici, părintele său, Dracul Voievod, împreună cu alţi vrăjmaşi de moarte ai turcilor, între care cel mai de frunte era românul Ioan Corvin de Hunedoara, reîncepuseră luptele contra forţelor otomane invadatoare.

Cetele româneşti luau tocmai cu asalt cetatea Giurgiului, clădită pe o insulă din Dunăre de tatăl lui Vlad Dracul, bătrînul Mircea Voievod.

În cetate se găseau şi o mulţime de fete, una mai frumoasă decît cealaltă, răpite pentru seraiurile otomane din Valahia — cum era numită Ţara Românească pe atunci, de alte popoare. Iar printre ele se găsea, ca o floare între flori, o copilă, pe nume Ilincuţa, atît de frumoasă cum turcii înşişi recunoşteau că nu mai văzuseră prin toată lumea pe unde colindaseră, adunînd mii şi zeci de mii de cadîne. Pe această fată, subaşiul — guvernatorul de ţinut care ţinea cetatea — hotărîse să o ducă în dar sultanului Murad al II-lea, tatăl lui Mohamed, ca să-şi mai mîngîie, privind-o, bătrîneţele, şi să-şi mai îndulcească inima asprită de lupte.

Subașiul nădăjduia ca, după un asemenea dar făcut sultanului, să fie răsplătit cum se cuvine, fie cu bani, fie cu o înaintare, așa cum se obișnuia.

Atîta că fata era nu numai frumoasă, ci și isteață. Prinzînd de veste că osmanlîii din cetate nu mai puteau ține piept mult timp atacurilor înverșunate ale românilor și că puseseră de gînd să se strecoare afară din cetate, printr-o ieșire tainică, s-a urcat într-o turlă și a făcut semne valahilor. A făcut însă niște semne atît de limpezi, încît atunci cînd turcii, în frunte cu subașiul, au încercat să iasă, în fața lor i-au găsit pe Vlad, feciorul Dracului Voievod, cu oștenii săi.

Alături de Vlad se afla un boier bătrîn, de țară, foarte viteaz și foarte învățat, pe nume Pietru, care colindase ani îndelungați pe la Bizanț, prin tărîmurile turcilor, tătarilor, polonezilor, germanilor, venețienilor, genovezilor și ale altor popoare. Boierul acesta îl școlise pe Vlad cînd era mic.

În ceata lui Vlad se mai găsea și fratele acelei fete frumoase, furate și ascunse în cetate, al Ilincuței, un oarecare voinic Brad. Iar subașiul, comandantul cetății, nu era decît otomanul care pusese mîna, prin înșelătorie, cu ani în urmă, pe domnitorul Vlad Dracul și cei doi fii ai săi, închizîndu-i în temnița de la Galipoli.

Subașiul a fost răpus, otomanii lui la fel. Robilor li s-a dat drumul, și fetele răpite s-au întors pe la casele lor.

Numai una dintre ele a mai întîrziat cîteva zile, înainte de a se reîntoarce în sătucul său de pe Olt. Aceasta a fost Ilincuța, îndrăgită de fiul domnitorului.

Înainte de a se despărți, Vlad i-a făgăduit fetei că va veni, după război, să o ducă la Tîrgoviște și să o ia de soție.

O îndrituia la această cinste nu numai frumusețea neobișnuită și curăția ei, ci și ajutorul pe care îl dăduse domnului țării, într-o împrejurare atît de grea.

Întorcîndu-se deci în satul său, la vremea cuvenită Ilincuța a dat naștere unui prunc sănătos, bălai și voinic. Tatăl, aflînd fericita veste, a trimis la mireasa sa, cu daruri, chiar pe fratele ei, Brad, numit, între timp, pîrcălab al nou-cuceritei cetăți.

În puține zile, trebuia să ajungă și Vlad lîngă iubita și copilul său. Dar vremurile s-au încruntat. Dracul Voievod a fost ucis. Și fiul său, Vlad — povestitorii nu știau să spună cum — a căzut din nou în ghearele turcilor și a fost zăvorît, cu lanțuri grele la mîini și la picioare, în cea mai întunecoasă și mucedă celulă din temnița Egrigöz.

Pierderea cetății Giurgiu, a subașiului și, mai ales, a preafrumoasei fete, Ilincuța, pe care-o aștepta aprins de dor, în haremul

său, l-au întărîtat și l-au mîhnit într-atîta pe bătrînul sultan Murad, încît, după ce a zăcut un timp, negru de supărare, s-a ridicat de pe divan și a răcnit vizirului, pașilor și beilor săi, să-i aducă,de unde or ști, și pe copila aceea scăpată din cetate și pe pruncușorul ei.

Pe fată voia măritul sultan, în nemărginita sa milă, s-o azvîrle ienicerilor, iar pe copii să-l taie în bucățele, în fața ochilor lui Vlad, cel ferecat la Egrigöz.

Înspăimîntați de răcnetele sultanului, cu multă oboseală și cheltuială, pașii și beii au reușit,pînă la urmă,să afle locul unde se ascunseseră fata și copilașul ei. La aceasta au fost ajutați de niște călugări greci, vicleni, dar cu multă trecere pe atunci în Valahia, unde oamenii erau prea lesne încrezători în călătorii străini veniți din locurile sfinte.

Numai că,înainte de a ajunge acolo achingiii, sătenii au apucat să-l ia pe copil și să-l ascundă într-o scorbură de copac.

Cît au colindat achingiii pădurea, copilul — parcă înțeles cu aceia ce voiau să-i salveze viața — a tăcut chitic.

Ilincuța însă nu s-a putut ascunde într-o scorbură de copac, și — rugîndu-se de toți să aibă grijă de copil, pînă-l va afla tatăl său, ca să nu cadă în mîinile păgînilor, și să ajungă batjocura lor — s-a aruncat cu capul în jos, într-o vîltoare a Oltului. Pietrele de pe fund i-au sfărîmat țeasta, iar trupul i l-au scos valurile tocmai aproape de Dunăre.

Oamenii au plîns-o pe fată, așa cum îi plîngeau pe toți cei oropsiți de dușmani; dar,de la o vreme,s-a răspîndit o veste pe valea Oltului, și anume că Vlad cel încuiat și ținut în lanțuri la Egrigöz, sătul de suferințe, a mărturisit turcilor că nu mai crede în puterea creștinilor și trece de partea puterii otomane.

Se mai spunea că Vlad ceruse mila sultanului. Și acesta — neuitînd pagubele ce i le făcuse, și mai cu seamă pe frumoasa fată pe care o pierduse din pricina lui — s-a înduplecat numai pentru că avea nevoie de un braț tare împotriva lui Ioan Corvin de Huniade, dușmanul lui cel mai de temut, iar pe Vlad îl știa oricine că era de o vitejie fără seamăn.

Dobîndind mila sultanului, Vlad a mai cerut să i se dea voie să învețe meșteșugul de luptă al călăreților — spahiilor, ienicerilor — pedeștrilor și al cetelor de jaf ale achingiilor.

Vlad a făcut toate acestea doar cu scopul de a cunoaște obiceiurile armatei turcești, cu care avea de gînd să se răfuiască mai tîrziu.

Găsind apoi, pentru a doua oară, mijlocul de a fugi de la turci, îndrăznețul fiu de domn alergase în satul unde știa că o lăsase pe Ilincuța cu pruncușorul ei. În sat n-a aflat Vlad decît crucea Ilincuței, alături de care a îngenuncheat, rugîndu-se pentru odihna sufletului ei neîntinat, iar un păstor i-a povestit cum l-a văzut

pe pîrcălabul Brad plecînd, după ce fata se prăpădise, cu copilașul în brațe, spre asfințit, nu știa nimeni unde.

În Valahia nu mai putea să întîrzie Vlad. A pornit deci călare, întîi spre răsărit, unde stăpînea, în Moldova, Bogdan al II-lea, cu al cărui fiu, Ștefan, s-a împrietenit, apoi spre asfințit, la Ioan de Hunedoara, căpitanul suprem al oștilor române și maghiare din Transilvania, care pregătea un nou război cu turcii.

După cum se zvonea și cum nădăjduia poporul din Transilvania, Vlad urma să se coboare, cu oaste, și să-l gonească din scaunul necinstit de el, de la Tîrgoviște, pe Vladislav cel Viclean.

La rîndul său, Vladislav, nestînd cu mîinile în sîn, aflase prin iscoade că un trimis al lui Vlad îl căutase pe pîrcălabul Brad, cerîndu-i vești.

Punînd iscoade la tot pasul, Vladislav apucase în mîini un răvaș al pîrcălabului Brad, prin care acesta îi răspundea lui Vlad că fiul Ilincuței este la adăpost, în mînăstirea Tismana, sub straja și sub îngrijirea învățatului boier de credință Pietru. L-ar fi păstrat la el, dar s-a temut că, fiind fratele Ilincuței, i s-ar fi dat prea repede de urmă.

Boierul Pietru îl păzește ca pe ochii din cap. Copilul este puternic, îndrăzneț și îndemînatic ca tatăl, însă moștenește frumusețea și gingășia mamei. A învățat de toate, ca orice fiu de domn. Știe sîrbește, bulgărește, turcește, tătărește, nemțește, ungurește și, bineînțeles, limba cea dulce, ca glasul de mierlă, a valahilor. Zboară cu calul asemeni unui șoim și știe să mînuiască arcul, sulița, sabia și ghioaga, ca un bărbat în lege. La nevoie se poate apăra singur. N-are nevoie de nimic. Totuși, punga cu galbeni pe care i-a trimis-o îi va prinde bine.

Copilul nu cunoaște taina nașterii sale, ca să nu se dea cumva de gol, fiind, la urma-urmelor, tot numai un copil.

Taina i se va dezvălui la timp, cînd Vlad va veni domn pe scaunul părintelui său, retezîndu-i capul ticălosului Vladislav, așa precum cere poporul și cum i se cuvine, pentru faptele lui ticăloase.

Vladislav, după cum i se poruncise de la Poartă, nu luase el însuși măsurile de cuviință, ci trimisese grabnic scrisoarea padișahului Mahomed, care, la rîndul său, dăduse poruncile cuvenite marelui vizir, iar acesta căpeteniei de achingii.

Mahomed îl întrebase deslușit pe căpetenia achingiilor de ce nu-și îndeplinise porunca și de ce nu-l adusese cu sine pe băiatul lui Vlad.

Dacă l-ar fi avut în mînă pe fiul lui Vlad, l-ar fi amenințat pe tată că-i ucide copilul; l-ar fi putut ține în frîu pe acest tînăr valah,

care se dovedise însă atît de primejdios. Ba, poate ar fi găsit pînă la urmă chiar vreun mijloc să-l silească să lupte de partea sa și împotriva lui Ioan de Hunedoara.

— De ce nu mi l-ai adus? își repetă întrebarea sultanul, și pe obrazul lui fin se iviră niște crețuri mărunte, rău prevestitoare pentru achingiu, în vreme ce mîna sa cu degete subțiri și încărcate cu inele i se încleștă instinctiv pe mînerul scump al hangerului.

Căpetenia achingiilor își blestemă ceasul cînd căpătase însărcinarea aceea în Valahia. Voia să răspundă, și nu știa ce. Ședea în genunchi, cu mîinile încrucișate pe piept, de parcă se ruga în geamie, și tremura.

Din clipă în clipă, Mahomed putea să izbucnească, iar limba achingiului parcă era lipită de cerul gurii.

— Lumină a răsăritului... slăvite padișah, izbuti el să îngaime, ridicîndu-și brațele, aplecîndu-și-le apoi fulgerător, și izbindu-se cu fruntea de podele. Minții tale strălucite — ca și ochiului vulturului — nu-i scapă nimic. Dar eu... păcătosul... nu știu cum s-a făcut... cînd am ajuns acolo, copilul cred că fusese vestit, și fugise... numai cu puțin timp înainte... Nu l-am găsit decît pe bătrîn... I-am chinuit pe călugări și pe săteni... Nici unul nu mi-a mărturisit nimic... Alah să-i pedepsească pe ghiauri! Bătrînului i-am pus picioarele pe jăratec... Degeaba... Totul a fost degeaba... oftă el din băieri.

Sultanul însă părea că nu-l mai ascultă. Își întorsese capul încolo. Privea îngîndurat pe fereastră.

Toamna era destul de tîrzie și cerul se vedea tulbure. Pe terasa din fața ferestrei vîntul aducea cu sine, în cortegii foșnitoare, frunze galbene și uscate din copacii tot mai dezgoliți ai grădinilor împărătești. Dincolo de portalul înalt, împodobit cu minunate sculpturi persane, se vedea marea zbătîndu-se sub biciuirea aspră a vîntului și se auzea gemînd înfundat.

— Poate că vreunul dintre achingii o fi destăinuit ceva pentru aur ghiaurilor, puse deodată paie peste foc marele vizir, care avea ciudă pe maimarele achingiilor, fiindcă i se păruse că nu-i adusese destule daruri din Valahia.

Ochii lui Mahomed sclipiră. Pe fața lui, altfel stăpînită, se ivi o fulgerare aproape sălbatică de cruzime.

— Cu astfel de oameni — își întrebă el pașii și beii din jur, arătîndu-l pe achingiu — vreau eu să iau în stăpînire Europa, așa cum i-am jurat părintelui meu, Murad, pe patul de moarte? Am cucerit Constantinopolul, și am în față numai buturuga asta valahă. Dar nu pot să-mi trec carul armatelor peste ea, deoarece mă tem să nu-mi răsară în spate alt Mircea cel Bătrîn sau Vlad Dracul.

Sîntem destul de păţiţi. Şi un achingiu încercat nu este în stare să-mi aducă un copil, un blestemat de copil, pe care tatăl meu şi cu mine îl căutăm de zece ani. Bine spunea marele vizir. Nu ne putem gîndi decît la vînzare. Iar vînzarea se plăteşte. Pentru că nu-l avem pe vinovat, va plăti maimarele său.

— Dar eu... dar eu... se îngrozi achingiul, simţind cum îi da tîrcoale moartea în jurul capului. Eu... eu l-am adus pe pîrcălabul Brad. El trebuie să-l fi ascuns pe băiat. Şi am mai adus... încercă să zîmbească, silit şi unsuros, ca să-l tenteze pe padişah... am adus pentru haremul luminăţiei tale... o fată... îşi plescăi buzele, o fetiţă... Roxana. Are cel mult treisprezece ani şi este foarte frumoasă... Atît de frumoasă că... poate că nici iubita lui Vlad... n-a fost atît de... atît de...

Înghiţi, fiindcă i se pusese un nod în gît, văzîndu-l pe sultan cum se foia neliniştit pe pernele de mătase vişinie de pe divanul scund, pe care sta cu picioarele încrucişate sub el, după obiceiul turcesc, cum îşi mîngîia tot mai mînios barba şi cum îi luceau în cap ochii verzi şi întunecaţi. Începu apoi să vorbească mai repede, din ce în ce mai repede, înghiţind uneori parte din cuvinte.

Deşi era un om spătos, cu o mustaţă pe oală, lungă, care în mod obişnuit îi da o înfăţişare impunătoare, căpetenia achingiilor, în timp ce vorbea, se roşea văzînd cu ochii şi se făcea tot mai mic.

Vocea lui plîngăreaţă, pierzîndu-şi din ce în ce grosimea, ajunsese scîncită, ca de copil.

Privirea tînărului sultan, semănînd cu aceea a anumitor şerpi, care-şi încremenesc victimele înainte de a se apropia de ele sîsîind şi a le înghiţi în cea mai deplină linişte, i se părea achingiului că-l ucide ea singură, înaintea călăului.

Deodată îşi pierdu orice stăpînire. Înţelese că se zbătea zadarnic. Hohotind de un plîns jalnic şi caraghios, se aruncă din nou pe lespezile de marmură albă, lucioasă, cît era de lung, şi începu să se tîrască pe brînci, încercînd să ajungă pînă lîngă divan şi să-i sărute lui Mahomed talpa papucului roşu, ţesut cu fir de aur şi cu vîrful îndoit în sus ca un bot de corabie.

Lacrimile îi udaseră musteţele, făcîndu-le şi mai pleoştite, ceea ce ar fi putut stîrni rîsul oricui, dacă n-ar fi fost o situaţie atît de îngrijorătoare.

— Iertare... iertare... luminăţia ta... slăvite... marele nostru... bolborosea achingiul, încercînd să înduplece inima de fier a lui Mahomed, să-i dobîndească iertarea. N-am nici o vină... soarele nostru... Nu ştiu cum ne-a scăpat copilul... Eu am făcut tot ce-am putut... Am adus pentru harem... o fată... o fetiţă, Roxana... frumoasă... frumoasă... foarte frumoasă... Iertare...

Nu mai avu timpul să adauge nimic. La o simplă mișcare din deget a lui Mahomed, o ușă se deschise. Alți doi bărbați negri, uriași, aproape goi, intrară. Unul îi puse căpeteniei achingiilor palma pe gură și îl apucă de ceafă, altul îl prinse de partea de dinapoi, umflată, a șalvarilor galbeni și scumpi, de mătase. Cel dintîi îi smulse și sabia. Și,într-o clipă,pieriră, fără zgomot, împreună cu el, pe aceeași ușă mascată pe unde intraseră.

În încăpere se făcuse o asemenea tăcere, încît de-afară se auziră vîntul fluierînd pe deasupra mării și valurile ei frămîntate oftînd și gemînd, ca un om chinuit și bătut de călăi.

Nici unul nu se mai mișcă de la locul său. Fiecare rămase înțepenit acolo unde se afla, așteptînd să vadă ce-o să se mai întîmple și dacă nu vor avea și alții de suferit.

Mahomed își aruncă însă privirea, liniștit și visător, pe fereastră, ca și cum n-ar fi fost tot el acela care, cu cîteva clipe mai înainte, hotărîse moartea unui om de credință al său, pentru o vină pe care nici nu era sigur dacă acesta sau altul dintre oștenii lui o aveau. Căci n-ar fi putut nimeni dovedi că vreunul dintre achingii trădase planul expediției de la Tismana, ceea ce știm foarte bine că nici nu era adevărat.

În cele din urmă își întoarse capul spre marele vizir și-i porunci:

— Veți căuta — vă dau cel mult o lună răgaz — să-l găsiți pe băiatul acesta. Avîndu-l în mîini pe copilul la care, după cîte îmi pot da seama, Vlad ține nespus de mult, îl vom lega de mîini și de picioare pe tată. Copilul trebuie găsit viu sau mort, dar cel mai bine e viu. Sămînța diavolească a lui Mircea cel Bătrîn trebuie să dispară. Altminteri, marea noastră împărăție nu poate înainta spre Europa...

Beii, pașii și marele vizir, la fiecare cuvînt al sultanului, dădeau din capete, mărturisind prin aceste semne că sînt întrutotul de acord cu poruncile lui, și gata să facă orice le va sta în putință ca să-i îndeplinească voile.

— Deci nu mai mult de o lună vă dau pentru asta, le repetă sultanul, făcîndu-i pe toți să îngălbenească, căci nu era, de fapt, nici unul dintre ei sigur că ceea ce nu se putuse face vreme de aproape zece ani se putea realiza numai în treizeci de zile. Și-acum, plecați! le arătă cu degetul mic al mîinii drepte ușa din mijloc.

Străjerii surzi și muți, deși nu-i auzeau cuvintele, îi înțelegeau și cele mai mici semne.

Beii și pașii se buluciră pe ușă, fluturîndu-și șalvarii și aripile largi ale caftanelor de toate culorile. Cel din urmă păși spre ușă marele vizir. El ieșea de obicei ultimul, fiindcă uneori sultanul îi mai rostea cîte un cuvînt ce nu trebuia să fie auzit și de ceilalți.

Tot așa se întîmplă și de data aceasta.

— Să vie dansatoarele caucaziene! îi porunci, mai înainte ca marele vizir să fi ieșit cu totul pe ușă.

— La porunca luminăției tale! se întoarse sfetnicul, cu o iuțeală neobișnuită, și mai ales nepotrivită nici cu vîrsta și nici cu rangul lui, bucuros că sultanul nu era supărat și pe el.

Le bătu străjerilor din palme, și ei pricepură.

Ieșiră și rămaseră de pază de partea cealaltă a fiecărei uși. Peretele din stînga, căptușit cu faianță de culoarea peruzelei, se deschise.

O ceată de tinere fete, una mai gingaşă decît alta, îmbrăcate în şalvari subţiri de tul, cu centuri de mătase strînse pe mijloc, avînd în jurul pieptului cîte o eşarfă de culoarea ciocului de porumbel şi în păr cîte o floare, intrară sfioase în încăpere, se înşiruiră în faţa sultanului şi se lăsară astfel cîteva minute privite în tăcere.

Dintr-un loc nevăzut, răsunară cîteva bătăi discrete de tobă. Un flaut se tîngui. Instrumentele cu coarde, ciupite repede, începură o melodie sprinţară, şi fetele acelea gingaşe, aduse de prin toate ţările pe unde cutreierau, ucigînd şi prădînd, trupele de ieniceri, spahii şi achingii ai sultanului, începură să danseze.

Pe obrazurile lor răsăriră un fel de zîmbete palide de porunceală, ca nişte raze de soare sărmane căzute pe florile ce cresc în umbra pădurilor.

Pe sub zîmbetele şi sulimanurile groase, de pe chipurile lor fragede şi tinere, se putea însă citi o tristeţe, o deznădejde de moarte şi un început de ofilire pretimpurie, ca urmare a vieţii petrecute în aerul închis şi încărcat de parfumuri, din închisoarea cu gratii de aur a femeilor sultanului, numită harem.

Într-un tîrziu, sultanul căscă plictisit. Melodia încetă. Fetele, cu plecăciuni umilite, călcînd în vîrfurile picioarelor, sunîndu-şi tainic brăţările de la încheieturile mîinilor şi picioarelor, pieriră din nou în colivia lor, dincolo de zidul îmbrăcat în faianţă.

Marele vizir deschise uşa:

— Ce mai doreşte preaînaltul nostru stăpîn şi binefăcător? întrebă slugarnic, [illegible]tinzînd, din barba stufoasă, o gură pînă la urechi.

Sul[illegible]mase o clipă pe gînduri, privind marea şi ascultînd cîr[illegible], ma[illegible] vîntului ce şuiera pe deasupra ei. Se întoarse spre r[illegible], paşi[illegible]rîzînd lacom şi crud, şi-i porunci:

in capete, ma[illegible]aba cea nouă, adusă de căpetenia achingiilor din Valah[illegible]!

3
CU CURAJ, ÎNAINTE, BĂIEȚI...

Calul înainta destul de greu peste troienele de zăpadă. Drumul urca pieptiș prin pădure. Ninsese trei zile, acoperind urmele lăsate de achingii, cu căruțele și cetele lor de robi. Totuși, ici și colo se mai zărea cîte un rest de veșmînt sau chiar de corp omenesc, dezgropat și tîrît prin zăpadă de lupi.

Inima i se încrîncena Băiatului în piept tot mai mult. Se vedea limpede că o mulțime de robi osteniți, înghețați sau bolnavi, care nu mai putuseră merge, fuseseră uciși de achingii, și fiarele le sfîșiaseră trupurile.

Noaptea trecută ninsoarea contenise și începuse să geruiască. Zăpada se întărise ca fierul și scîrțîia.

Băiatul, îmbrăcat într-un sumăiaș țărănesc, purtînd o căciulă albă pe cap, iar în picioare cizme bătute cu ținte de alamă, lucitoare, își tot îndemna calul, cercetînd din ochi, mîhnit peste măsură, acele cutremurătoare rămășițe ale robilor ce trecuseră pe acolo.

Dintr-o dată, calul se opri sforăind. Băiatul bănui că trebuie să fie vreun lup prin apropiere, dar își păstră stăpînirea și, după ce își pipăi arcul de la oblînc și cuțitul de la brîu, își îndemnă calul cu blîndețe, ca de obicei, bătîndu-l ușor, cu palma peste grumaz, ca să-l liniștească. Încercă să-l convingă să meargă mai departe.

— Trebuie să-i găsim, Negrule, pe pîrcălabul Brad și pe Roxana, chiar dacă ne vor sta în cale lupii sau achingiii. Nu vrei să mă ajuți? își întrebă el calul, vorbindu-i ca unui om, pentru că în mintea lui de copil își închipuia că Negru îl înțelege, dar nu-i poate răspunde, cu vorbe, fiindcă este lipsit de grai. Nu ți-e dor de Roxana?

Și cum calul necheză tocmai atunci de cîteva ori, prelung, copilul crezu că i-a răspuns:

«Desigur că mi-e dor, dar nu vezi că o căutăm degeaba, de aproape trei săptămîni? Și prin pădure nu auzi cum urlă lupii? Fiarele se apropie cîteodată atît de mult de noi, urmărindu-ne din dosul copacilor, cu ochii lor lucitori, încît îți mărturisesc ție, prietenul și stăpînul meu, că mă cuprinde frica.»

— Nu-ți fie frică, Negrule! îl bătu din nou pe grumaz Băiatul, încercînd să-i dea curaj. Este adevărat că de azi dimineață, de cînd

am plecat de la stîna aceea unde ne-am ospătat și ne-am odihnit peste noapte, se tot aud lupii urlînd. Cred că trebuie să fie prin apropiere. Uneori mi se pare că le și zăresc ochii furioși din dosul unor trunchiuri de copaci sau al cîte unei tufe încărcată cu zăpadă. Am și văzut două căprioare speriate, țîșnind prin fața noastră, și un iepuraș hazliu dîndu-se tumba prin zăpadă. Dar tata, Negrule, ne-a învățat să nu ne fie frică de nimic. Să facem față cu curaj oricărei încercări. Uite, m-am și gîndit că, dacă ne vor încolți lupii, va trebui s-o luăm înapoi la goană. La vale îți va fi mai ușor să fugi, rîse copilul. Afară de asta, n-am la oblînc arcul și tolba cu săgeți? N-am și o pungă cu pietre și praștia? Și tu nu știi că eu țintesc destul de bine și cu săgeata, și cu piatra? Mai prost este cu cetele astea de achingii, care aleargă de colo pînă colo, ca niște turbați. Jefuiesc, ard satele, și văd că adună o mulțime de băieți și chiar de fete, de vîrsta mea și a Roxanei. Oricum, noi trebuie să mergem înainte, să-i căutăm pe Roxana și pe pîrcălabul Brad! Haide, Negrule, haide, fii curajos și ascultător!

Tonul lui blînd și încurajator îl hotărî pe armăsar să plece mai departe. Porni la pas, dar tot neliniștit și cu urechile ciulite.

Nici habar n-avea copilul care era în șa că toată vînzoleala aceea a cetelor de achingii nu fusese stîrnită decît de dorința sultanului Mahomed de a pune mîna pe el.

Căpetenia achingiilor, fiindcă nu fusese în stare să-l aducă la Constantinopol, în fața sultanului, zăcea pe fundul Bosforului, cu un bolovan de gît, iar peștii și racii îi umblau pe sub cămașă și prin șalvari.

Domnitorul Vladislav nu mai avea nici el somn. Făgăduise aceluia care-l va prinde pe copil o căciulă cu ducați de argint, bătuți în hărăghia cea nouă a sașilor de la Brașov.

O! Dacă ar fi reușit oamenii lui să-l prindă pe fiul lui Drăculea, și să i-l aducă legat, domnia sa ar fi rămas netulburată. L-ar fi trimis îndată pe copil sultanului. Sultanul l-ar fi închis la Galipoli, în locul unde stătuse înainte părintele său. Apoi l-ar fi amenințat pe Vlad din Transilvania că, de nu se potolește, îi va ucide feciorul, punîndu-l mai înainte la chinuri.

Și Vlad, cît e el de Vlad, cît e de feciorul Dracului și cît o fi trecut el marea înot, pe vreme de furtună, știe că nu se glumește cu Mahomed.

Mahomed se pricepe la chinuri, cum nu s-a priceput nimeni. Ferească Dumnezeu și toți sfinții cîți i se găsesc în preajmă să ajungi în mîinile lui Mahomed, și el să vrea să te chinuiască!...

Visul acesta era frumos din cale-afară. Avea doar un cusur, că nu se împlinea. Și Vladislav rătăcea noaptea prin palatul domnesc

de la Tîrgoviște, călcînd ca o stafie pe lespezile de piatră, avînd o făclie în mînă și speriindu-și slugile, frămîntat el însuși de o spaimă fără pereche și de-o ură de moarte împotriva lui Vlad și a copilului său.

Deoarece Băiatul nu cunoștea frămîntările lui Vladislav și habar n-avea că, vreme de zece ani, fusese căutat de doi sultani — dintre care unul era vestitul Fatih, cuceritorul Constantinopolului — își îndemna înainte calul, vorbindu-i mereu de Roxana:

— Cine știe pe unde-o rătăci sărmana! O fi flămîndă. I-o fi frig. N-o avea unde dormi. Trebuie s-o găsim...

După ce supraviețuitorii măcelului săvîrșit de achingii la Tismana, ajutați și de alți oameni de la stînele și din pădurile învecinate, îi înmormîntaseră pe toți cei uciși în ziua aceea de pomină, făcîndu-le slujbele de trebuință, Băiatul plecase călare s-o caute pe Roxana. Voia s-o mîngîie pentru pierderea tatălui său, și, în sine, deși era mai mic ca vîrstă decît fata, se hotărîse s-o ia sub ocrotirea lui.

Ajungînd la casa Voicului, o găsise arsă.

Nici astăzi nu putea să-și dea prea bine seama cum de nu se întîlnise cu achingiii, în vreme ce gonea spre Tismana. Adevărul era că achingiii se încrucișaseră cu el pe drum. Băiatul le auzise și urletele, însă, în fierbințeala călăriei, crezuse că acestea răsunau din sat și că erau strigătele de durere ale oamenilor chinuiți de turci. El trecuse pe una dintre laturile muntelui, scurtînd drumul prin niște locuri prăpăstioase, iar turcii o luaseră pe drumul cel bun, ce ocolea muntele. Și, pe cînd el se găsea la Tismana, îngenunchiat la căpătîiul Bătrînului, năvălitorii ardeau locuința Voicului. Și căpetenia achingiilor, încîntat de frumusețea feciorelnică a Roxanei, o urca pe șaua lui, s-o ducă în dar sultanului.

Nimeni dintre cei rămași cu viață nu văzuse cînd o înșfăcase achingiul pe fată. Și nici între cei morți, cînd îi îngropaseră oamenii, fata nu fusese găsită. Asta i-a făcut pe unii să creadă că ea, cu alți doi-trei copii cîți lipseau dintre morți, ori au izbutit să se ascundă prin păduri, ori au fost luați robi de turci — ceea ce era adevărat.

Băiatul însă rămăsese cu nădejdea că fata o fi reușit să se salveze. De aceea o căuta pretutindeni, întrebînd și de pîrcălabul Brad.

La o stînă, unde poposise în timpul nopții, ciobanii îi povestiseră că mai mulți copii, duși de achingii peste Dunăre, izbutiseră să scape cu ajutorul unor țărani bulgari. Copiii, ca și alți fugari de la turci, trecuseră fluviul pe gheață. Dar neștiind încotro s-o ia, ca să nu-i întîlnească iarăși pe călăii lor, rătăcesc pe coclauri. Oamenii îi adună pe cîți îi găsesc, dar cei mai mulți pier fără ajutor, fiindcă locurile sînt pustiite de turci, iar iarna este foarte grea.

Băiatul se apropia, cu calul, de Piscul Voinicilor, pe unde auzise că s-ar afla niște copii fugari. De acolo, de sus, se deschidea o priveliște de basm.

Vremea fiind atît de geroasă, apele înghețaseră bocnă. Din Piscul Voinicilor se vedea, drept în față, Dunărea, cu albia ei plină de sloiuri mari, învălmășite unele peste altele și încremenite apoi cu toatele, ca prin voința puternică și neînțeleasă a unui vrăjitor. Spre dreapta scînteia, în schimb, alb și lucios, ca o oglindă, Jiul, care în locul acela se varsă în Dunăre. Iar spre stînga se vedeau bălțile Potelului, întinzîndu-se de la vechea așezare a călăreților lui Mircea cel Bătrîn, pînă departe, hăt, la Gura Padinii și spre cetatea ce se afla încă atunci la Orlea, pe malul fluviului.

Pe culme domnea o liniște adîncă. Nu se auzeau decît copacii trosnind de ger.

Totul era alb, neînchipuit de alb. Numai un fum cenușiu-albastru, ridicîndu-se domol în văzduh, dincolo de Dunăre, păta albul acela neîntinat.

Băiatul își duse palmele la gură, făcîndu-le pîlnie, și, înălțîndu-se puțin în scări, strigă, rotindu-și încet capul de la stînga spre dreapta:

— Eeheeei!... E cineva pe-aici?... Eheeei!

Glasul lui încă subțire, dar destul de pătrunzător, se auzi pînă la țărmul Dunării și prin toată pădurea, pînă dincolo de Jiu și de cetatea romană ruinată, Orlea.

Ecoul îi răsfrînse vocea și se întoarse la el, parcă în salturi, prin aerul înghețat:

— E...e...e...ci-ne-va...ei...

Băiatului îi veni să rîdă, ascultîndu-și ecoul glasului, și se pregăti să mai strige o dată. Cînd, calul se agită și se întoarse neliniștit.

— Ce e, Negrule? se lăsă Băiatul în șa, rîzînd cu poftă.

Pofta de rîs îi pieri însă numaidecît, pentru că, din partea de unde venise el, se auzi un zgomot de copite, nechezat de cai și glasuri groase de bărbați, îndemnîndu-se pe turcește:

— Înconjurați-l și prindeți-l!...

Nu băgase de seamă, cînd urca prin pădure, că, în dreapta movilei — priveghind partea aceea a Jiului pe unde oamenii puteau trece cu săniile — stăteau la pîndă cîțiva achingii.

Achingiii erau foarte șireți și încercați în treburi din acestea. Doi dintre ei, călări, coborîră repede pe o potecă, pe unde puteau ieși ușor înaintea Băiatului. Alți doi soseau din urmă.

— Să nu-l scăpăm! răcnea unul dintre cei care goneau din jos, avînd în mîna dreaptă, ridicată, o suliță lungă, cu un vîrf ascuțit, ce lucea argintiu. Să nu-l scăpăm!... repetă el, îmboldindu-și calul cu pintenii, ca să-l zorească la deal.

Ca și cum ar fi fost un războinic încercat, deși era prima bătălie adevărată pe care o da în tînăra lui viață, Băiatul nu văzu altă scăpare, decît aceea de a merge tot înainte, încercînd să răzbată cu Negru printre cei care-i ațineau drumul.

Îi șopti deci calului:

— Negrule, acum i-acum, du-mă ca vîntul și ca gîndul! Să nu te oprești, orice-ar fi!...

Dete drumul larg frîului, strînse spinarea calului între pulpe și, în același timp, ridică arcul de la oblînc. Își puse tolba la îndemînă și, scoțînd din ea o săgeată, o așeză în strună.

Nici nu și-ar fi putut închipui copilul că aveau să-i fie atît de curînd folositoare învățăturile Bătrînului în arta luptei cu arcul.

Calul, simțindu-se strîns între pulpe și cu frîul liber, necheză lung și răsunător și porni în galop.

Drept înaintea sa, la cotitura drumului, se apropiaseră achingiii, cel cu sulița în mînă și soțul său, cu un arc întins, gata să tragă.

Băiatul nu mai stătu pe gînduri. Ținti pe arcaș, așa cum îl învățase Bătrînul, întinse bine struna, și, cînd îi dete drumul, săgeata porni vîjîind.

Teamă îi era. Dar nu că îl vor ucide achingiii, ci că nu îl va nimeri pe cel țintit și va cădea în mîinile lor. Trase, și pentru o clipă închise ochii. Era întîia oară cînd își întindea arcul spre un dușman. Cînd îi redeschise, achingiul se ținea cu amîndouă mîinile de nas, unde i se înfipsese săgeata, și răgea de durere. Calul otomanului, scăpat din frîu, se întoarse. Partea foarte umflată a șalvarilor achingiului îl ispiti pe copil. Mai puse încă o săgeată în arc și îl ținti în șalvari.

Achingiul duse mîna la spate și țipă mai tare. Calul se sperie, făcu un salt într-o parte, și musulmanul, scăpînd din șa, se prăvăli prin zăpadă, la vale, de-a rostogolul. Celălalt achingiu, roșu la obraz și cu turbanul căzut pe ochi, își repezi către băiat sulița. Dar băiatul era sprinten și își aplecă fruntea, lipindu-și-o de grumazul calului. Sulița îi trecu pe deasupra. Vru să-i răspundă și el cu o săgeată. Din galopul calului nu nimeri însă tolba, ci sacul cu pietre pentru praștie. Pipăind cu degetele, apucă o piatră mai colțuroasă, și-așa cum arunca în ulii, la Tismana, cînd veneau la cotețele porumbeilor, îl izbi pe achingiu într-un ochi.

Turcul nu mai văzu. Bătu văzduhul cu mîinile. Scăpă și el din șa și se duse de-a dura.

Văzîndu-i pe cei doi dușmani din față căzuți, dar știind că mai sînt încă doi în spate, copilul îi șuieră calului:

— Haide, Negrule, înainte, poate izbutim să scăpăm...

Calul își întoarse spre el capul, cu ochii mari, inteligenți, necheză și o porni la vale cu asemenea iuțeală, cum nu mai alergase niciodată.

Crengile de la marginea drumului îl loveau pe Băiat peste frunte. Zăpada scuturată de pe ele o simțea rece, topindu-i-se pe lîngă gulerul sumăieșului și prelingîndu-i-se pe spate.

Dar ce însemnătate mai aveau toate astea, cînd auzea din spate tropotul cailor dușmanului? Întoarse capul și văzu că achingiii rămăseseră mult în urmă. După el, nu veneau decît cei doi cai ai achingiilor pe care-i doborîse Băiatul — țintindu-l pe unul în nas și... în șalvari, și pe celălalt în ochi. Caii, fără povară, se țineau după Negru.

Totuși Băiatul nu-și încetini goana. Dimpotrivă, o înteți, zorind și mai mult calul, vrînd să pună o cît mai mare distanță între el și turcii care voiau să-l prindă.

Calul coborîse de pe deal, ajunse în cîmpie și o porni către bălți. Ceilalți doi cai tropoteau în urmă. Turcii erau ceva mai departe. Îi auzea afurisindu-l, și de cîteva ori le simți săgețile vîjîindu-i, cînd pe deasupra capului, cînd dintr-o parte, cînd dintr-alta.

Malul înalt al Potelului se și vedea. Dincolo de mal licărea gheața de pe baltă. Ca să o ia la stînga, însemna să piardă din timp și achingiii să-l ajungă.

— Fie ce-o fi! își spuse. Haide, Negrule! Și, de la o înălțime mai mare de doi metri, sări pe gheață.

Gheața, cînd sări calul, pîrîi. Caii ceilalți se zvîrliră și ei, și gheața, oricît de groasă fusese, începu să se crape. Apa chifti verzuie de dedesubt. Unul dintre achingii, nevăzînd primejdia, se luă după copil. Dar calul începu să i se scufunde. Șalvarii săi largi i se umplură de apă. Calul încercă să înoate, însă sloiurile îl împiedicau. Turcul începu să țipe:

— Alah!... Alah!... Sări, frate, și scapă-mă! îl ruga pe soțul său de pe mal.

Băiatul nu mai avea timp să se uite la turc, pentru că și copitele Negrului alunecau. Sloiul de gheață pe care se găsea calul se legăna. Apa îi crescuse pînă la genunchi.

— Haide, Negrule, nu te lăsa! îl îndemnă el. Să nu ne înecăm...

Calul făcu un salt. Se zvîrli pe podul încă nerupt de gheață, cu ceilalți doi cai fără stăpîn în urma lui. Malul din stînga era aproape. Din cîțiva pași, fu lîngă el. Sări din nou. Se cățără. Și, iată-l, e pe țărm, salvat.

Așa crezuse el! Numai că al patrulea achingiu, și anume căpetenia lor, nu sărise pe gheață.

Fără să-i dea nici cel mai mic ajutor celui ce se afla în primejdie și îl implora să-l scape de la înec, el urmărise de pe mal toată zbaterea lui Negru pe gheață. Își pregătise în liniște arcanul, fiindcă era sigur că acesta era copilul căutat de sultan. Și, cînd Băiatul se ivi

pe mal, cu un chiot sălbatic, îl roti pe deasupra capului și-l azvîrli. Lațul veni ca un trăsnet și cuprinse, peste brațe, trupul Băiatului.

— Aha, puiule de tigru, ai să-mi plătești scump loviturile pe care le-ai dat achingiilor! răcni el.

Băiatul simți cum i se strînge lațul în jurul mijlocului, făcîndu-i neputincioase totodată și brațele. Trăgînd cu putere, achingiul îl smulse de pe cal și începu să-l tîrască, izbindu-l cu capul de zăpada zgrunțuroasă și învîrtoșată de ger.

Negru îl urma la un pas, neînțelegînd la început de ce stăpînul lui se tîrăște pe jos, în loc să-i stea pe spinare.

Deodată — ce-i veni? — se înălță în două picioare și se repezi la calul pe care sta achingiul. Acesta se ridică și el în picioare. Amîndoi începură să se muște. Achingiul vru să prindă frîul, și scăpă capătul frînghiei. Atît îi trebui Băiatului, ca să se desprindă din laț!

Sări din nou pe spatele calului, care se liniști ca prin farmec, nechezînd mulțumit și întorcîndu-și mereu capul către tînărul său stăpîn.

Achingiul însă, din săriturile acelea neașteptate ale calului mușcat și chiar izbit de cîteva ori cu copitele de Negru, se răsturnase pe spate.

Băiatul, ager cum era, văzînd întorsătura, își puse o săgeată în arc și, îndreptînd-o spre pieptul achingiului, îi porunci, pe turcește, să ridice mîinile.

Neavînd încotro, achingiul se supuse.

— Nu mă omorî! se milogi el. Și te voi răsplăti ca un pașă.

— Ține-l așa pe dihania de turc pînă venim și noi, auzi în clipa aceea Băiatul pe cineva strigîndu-i nu prea departe de malul bălții, din care celălalt achingiu, murat tot, cu armele pierdute în apă, izbutise, în sfîrșit, să iasă, ținîndu-se de coada calului.

Nu trecu mult, și lîngă Băiat se ivi, fugind cît îl țineau picioarele, un bărbat scund și gros, cu părul crescut în neorînduială pe obraz, încălțat cu niște opinci mari, pe cap cu o căciulă uriașă, dar îmbrăcat încolo cu haine de tîrgoveț. Bărbatul ducea într-o mînă o ladă și în alta un toiag noduros. Era însoțit — ceea ce îl miră peste poate pe Băiat — de un copil tot cam de vîrsta lui, care ținea de lanț un urs mare, cafeniu. Ursul venea, alergînd omenește peste gheață, cu labele lui mari, mormăind înciudat.

Caii strînși în jurul Negrului, și chiar Negru însuși, începură să sforăie, simțind ursul. Dar omul, care părea să fie un îmblînzitor de animale, apropiindu-se de ei reuși, prin mîngîieri și vorbe prietenoase, să-i liniștească numaidecît.

Bărbatul se duse apoi lîngă achingiul amenințat mereu de săgeata Băiatului și-i smulse, cu iuțeală și fără multă vorbă, hangerul și celelalte patru sau cinci cuțite ce le avea înfipte în sileaf — brîul

său roșu. Pe cel de-al doilea turc ce ieșise din apă, dîrdîind ca un cîine, îl apucă de gulerul cojocului și-l trînti pe zăpadă lîngă primul.

— Bun, acum dezbrăcați-vă! le porunci scurt la amîndoi.

Turcii, codindu-se, începură să se roage să-i ierte. Bărbatul însă își ridică hangerul, și achingiii începură să-și scoată repede cojoacele, cămășile, și rămaseră goi de la brîu în sus.

Hangerul lucea rece în mîna bărbatului și, la semnul acestuia, achingiii își scoaseră repede și șalvarii, pantalonii de flanelă de dedesubt, colțunii și papucii cu talpa de-un lat de palmă.

— Acum aruncă-te și tu în apă și fă o baie rece, să-ți vină mintea la cap! se răsti la otomanul care rămăsese pe mal. Așa au făcut alți achingii de-ai tăi cu băiatul meu mai mare — azi este luna de cînd l-am îngropat — iar pe mine m-au luat cu sila, împreună cu copilul ăstălalt, să le cînt și să-i veselesc la o tabără a voastră din Bulgaria. A dat însă bunul Dumnezeu și am scăpat, trecînd Dunărea de cu noaptea pe gheață. Adineauri, ieșind după curmătura aia de mal, te-am văzut cum te năpusteai asupra copilului ăsta. Ești un flăcău strașnic, îl lăudă el pe Băiat. Hai, intră, turcule, mai repede, să-ți faci baia, cum te învață profetul...

Turcul se bîțîia, tot sărind de pe un picior pe altul, chițăind de frig ca un șoarece.

— Mai repede! îi porunci omul, și, după uitătura lui, achingiul își dete seama că hangerul pe care acesta îl ținea în mînă era gata să-l și izbească.

Sări în apă și începu să înoate.

— Dă-te și cu capul la fund... îi strigă omul. Așa, acum ieși...

Achingiul nu mai așteptă și, încovoiat de ger, vru să se repeadă la haine.

— Nu, nu, îi hotărî soarta omul cel crunt. Goale, lovindu-le cu bicele pe spinare, ne-au gonit achingiii voștri înapoi nevestele, după ce ni le-au luat peste Dunăre. Goi veți pleca și voi. Și pentru cheltuială, iată, vă mai dau și asta! Și începu să-i izbească cu bățul noduros peste șale. Să vă duceți și să nu mai îndrăzniți nici să întoarceți capul, că va fi vai și amar de voi...

Osîndiții icniră și, cu apa încă șiroind pe ei, o luară la sănătoasa, fugind de le sfîrîiau călcîiele.

Băiatul descălecă. Nu știa dacă, după o asemenea întîmplare, trebuia să rîdă sau să se întristeze.

— Cum te numești? îl întrebă bărbatul cel mustăcios, începînd abia acum să zîmbească.

— Băiatul! Alt nume nu-mi cunosc... Achingiii mi-au omorît pe tata — zise, gîndindu-se, bineînțeles, la Bătrîn — și sora mea de suflet s-a pierdut... Acum pe ea o căutam.

— În vremuri din acestea nu ne mai mirăm de nimic, glăsui omul, privindu-l cu bunăvoință. Pe mine mă cheamă Tit, și pe copilul acesta îl strig Bucur. Noi, după cum vezi, jucăm ursul. În ladă mai avem un fluier, o lăută, o tobă și... cîteva păpuși — ceea ce sînt încredințat că tu încă n-ai văzut. Dacă vrei, rămîi cu noi. În trei ne va fi tuturor mai ușor...

Copilul lui Tit se uită la Băiat rugător și, făcîndu-i semne din ochi, îl îndemnă să primească. Privirea aceea deschisă și prietenoasă îi plăcu Băiatului.

— Primesc, răspunse el, și se grăbi să strîngă cu încredere mîinile noilor săi prieteni.

— Pentru că avem cinci cai, iar noi nu sîntem decît patru, pe unul vom așeza bagajele, glăsui rîzînd Tit, arătîndu-le celor doi copii lada.

— Care patru? se miră Băiatul. Nu sîntem decît trei... numai dacă socotim și ursul...

— Sigur, ursul! spuse Bucur. Este un animal învățat de noi să ne înțeleagă și să ne asculte. Tata l-a prins și l-am crescut de mic. Știe să călărească... Știe să stea și în picioare pe cal...

— Haide, moșnege, sus!... îi porunci Tit ursului, ca să-l încredințeze pe Băiat de adevărul celor spuse de Bucur.

Și ursul, care de altfel nici nu era moșneag, cu toată înfățișarea lui bătrînească, ci era foarte tînăr, nu așteptă să i se spună de două ori. Se avîntă pe cal, prinzîndu-i-se cu amîndouă labele de coamă.

Calul — acela care abia ieșise din apă — se scutură și începu să sforăie, rotindu-și ochii, speriat. Tit însă îl mîngîie, îi vorbi cu glasul lui gros, odihnitor, de om obișnuit să crească și să îmblînzească animale, și calul, dîndu-și seama că nu-l pîndește nici o primejdie din partea ursului, se liniști.

Tit legă după aceea bine lada, cu arcanul achingiului, pe celălalt cal, și cînd termină treaba le spuse copiilor:

— Gata. Putem porni. Cu curaj, înainte, băieți!...

Încălecară cu toții și porniră voioși, în trap mărunt, de-a lungul bălții Potelului.

4
NEUITATA ÎNTÎLNIRE DIN RÎMNIC

— Ha, ha, ha! se veseleau privitorii, unii ţinîndu-se cu mîinile de pîntece, alţii abia mai putîndu-şi mişca fălcile, şi curgîndu-le lacrimi pe obraz de atîta rîs. Ha, ha, ha!...

Tit avea un meşteşug, adus pare-se de el pentru întîia oară în Ţara Românească (uitat multă vreme, din cine ştie ce pricini, după moartea lui), dar care în zilele acelea, la tîrgul din Rîmnic, îi pusese pe toţi în uimire.

Odinioară Tit fusese oştean. Căzuse prizonier la turci. Fusese vîndut şi ajunsese prin alte ţări depărtate ale răsăritului. De acolo fugise cu o corabie veneţiană pînă în marginea de asfinţit a pămîntului. Umblase prin Franţa, Germania şi Spania, însoţind o ceată de cîntăreţi rătăcitori, numiţi jongleri. Văzuse şi învăţase cîte nici nu-i putea da nimănui prin gînd. Între altele, se deprinsese să facă păpuşi de lemn, îmbrăcîndu-le şi dîndu-le înfăţişări de boieri, călugări, tîrgoveţi sau ţărani. Păpuşile le mînuia în fel şi chip, făcîndu-le să vorbească (de bună seamă cu glasul lui, al lui Bucur şi, în zilele din urmă, şi cu acela al Băiatului), jucînd cu ele diferite întîmplări hazlii.

Bărbaţii şi femeile, cîţi erau în tîrg, îşi spuneau:

— Veniţi să vedeţi ceva nemaipomenit! Nişte omuleţi de lemn hazlii, care ies din spatele unei perdele de crengi, vorbesc şi se mişcă, de juri că sînt vii. Doamne, cîte se mai pot născoci!

În felul acesta, toţi cei din tîrg, şi mai cu seamă ţăranii, meşteşugarii şi neguţătorii se adunaseră în faţa perdelei de crengi, din dosul căreia cei trei prieteni ai noştri îşi arătau priceperea în jocul păpuşilor, pînă atunci necunoscut pe la noi.

Mai multe feţe boiereşti şi călugări stăteau la o parte, de vorbă, nevrînd să se amestece cu prostimea, cătînd însă pe furiş la păpuşi. Scenetele ce se reprezentau — ca să folosim un cuvînt obişnuit celor de astăzi — şi care-i făceau pe oameni să rîdă cu atîta poftă, se desfăşurau cam aşa:

Mai întîi se ivea de după perdeaua de crengi o păpuşă zbîrlită, prăpădită, cu un nas lung şi ascuţit, avînd o pînză de sac pe spinare.

Păpuşa mergea şchiopătînd, ţinîndu-se cu o mînă de picior, văicărindu-se:

— Vai de mi-i-ne şi de mi-i-ne. Mă nu-u-meam Fatih-Cu-u-ce-ri-to-o-rul. Lua-a-sem Constan-ti-no-o-po-lul şi cre-deam că merge tot aşa... Dar a ve-e-nit Ioan de Hu-u-ne-doa-ra şi ce m-a bătut!... Ce m-a-a bă-tut!... A-lah!... Alah!

Cuvintele le rostea pe o melodie tînguitoare, turcească, acompaniată, de după perdea, de un fluier şi o tobă. Iar cînd spunea: «Şi ce m-a bătut!» păpuşa ducea mîinile la partea cărnoasă de la spate şi, îndoindu-se de şale, se ţinea de ea, ca şi cum ar fi primit în acel loc bătaia. Şi pe urmă plîngea.

— Hî-hî-hî... Hî-hî-hî... scîncea, şi iar se apuca de şalvari. De ce m-a bătut aşa? Hî-hî-hî... Hî-hî-hî...

— Mehmet!... Acesta e Mehmet... se prăpădea lumea de rîs. Te doare, Mehmet? Ai încasat-o bine de la Ioan de Hunedoara?... Priviţi-l, e îmbrăcat în pînză de sac!... Îşi toarnă cenuşă pe cap!

Toată lumea ştia că, în urmă cu două luni, Mahomed al II-lea — Mehmet, cum îi ziceau românii — mîncase, la Belgrad, din partea lui Ioan de Hunedoara, o bătaie soră cu moartea. Oastea de ieniceri şi spahii îi fusese nimicită. Şi el însuşi, cu o săgeată înfiptă în picior, abia scăpase cu fuga.

De supărare, Mahomed postise trei zile, învelindu-se ziua şi noaptea în pînză de sac, presărîndu-şi cenuşă pe plete, şi se mai îmbrăca şi la data cînd Tit îşi juca păpuşile în straie cu turban cernit.

Lumea rîdea de nu mai putea.

— Belgrad ţi-a trebuit?... Belgrad ţi-ai găsit!... Aşa ai să păţeşti de-aici înainte peste tot... Şi îi făceau cu pumnii semne: «Sîc! Sîc!», mai răcorindu-şi în felul acesta, măcar în faţa păpuşii, năduful pe care îl aveau pe Mahomed, ce le pricinuise de cîţiva ani încoace, în timpul domniei lui Vladislav, atîta rău.

După ce se sătură, văzîndu-l pe Mahomed scălîmbăindu-se şi jelindu-se de pierderea oastei şi de durerea din picior, mulţimea ceru să i se joace şi altceva.

— Vreţi ceva de pe la noi? întrebă Tit, scoţînd capul de după perdeaua deasă de crengi.

— Asta vrem! De la noi! ziseră oamenii.

— Bun! se învoi Tit. Să vedem dacă o să-i recunoaşteţi...

Şi îndată se arătă o altă păpuşă, închipuind un boier valah, trufaş, cu barbă căruntă.

La drept vorbind, Tit avea numai cîteva păpuşi făcute din bucăţele de lemn, cărora le schimba înfăţişarea, după cum avea nevoie.

Luate în mînă de Tit sau băieţi, păpuşile căpătau viaţă şi privi-

torii puteau să jure că sînt slujitori, turci, tătari, femei — sau pe oricine întruchipau.

Așa se întîmplă și de data asta. Păpușa gătită în haine scumpe, cu un ghemotoc de cîlți la pîntec — ca să semene cu un boier gras — de cum făcu primele mișcări, păru un om viu.

— Ăsta-i boierul Albu! îl recunoscură privitorii.

Albu era boierul cel mai bogat și puternic din Valahia. Voința lui era lege. De aproape un sfert de veac, domnea ca un al doilea voievod neîncoronat. Domnitorii se schimbau, unii își pierdeau capetele, doar el rămînea nemișcat, la fel de puternic și din ce în ce mai bogat.

De aceea era de mirare că păpușarul îndrăznea să joace pe boierul acesta numit, de prietenii și curtenii lui, Albu cel Mare, fiindcă avea o curte ca un adevărat domnitor — și erau siguri că pînă în cele din urmă a lui va rămîne puterea.

Lîngă Albu cel Mare se arătă o altă păpușă. Se vedea cît de colo că păpușa nou-apărută înfățișa pe un curtean al lui Albu, un om la fel de cunoscut de popor, căci la vederea lui mulțimea chicoti.

— Măi, că frumos iarmaroc mai este acesta din Rîmnic! deschise vorba păpușa ce închipuia, cum simțise poporul, pe boierul Albu.

Cel care vorbea, pufnind din cînd în cînd pe nări, făcînd mulțimea să clocotească de rîs, era Tit.

— Ce forfotă!... Și cît mai strigă oamenii! Unii au răgușit de-atîta țipat și s-au făcut roșii ca racii fierți... continuă să grăiască plin de măreție boierul.

De cîte ori se oprea întîia păpușă și se întorcea brusc, cea de-a doua făcea un ocol mare în jurul ei, s-o ajungă din mers, așa cum fac unii slujbași lingușitori, cînd sînt în preajma mărimilor.

— Ai dreptate, măria ta! zicea slugarnică păpușa a doua.

De fapt era tot Tit, care ținea amîndouă păpușile în mîini, din dosul perdelei, și își schimba puțin vocea cînd ele trebuiau să vorbească.

— Ia te uită, măria ta, la cojocarul acela!... și păpușa a doua arăta pe un om din mulțime, care era chiar cojocar și făcuse întocmai ce spunea mai departe păpușa.

— Îl văd, zicea prima.

— Uite-l, ia, cum și-a agățat cojoacele în ramurile mai joase ale copacului sub care stă și trage pe trecători de mînecă. Le spune că, acuși, na, are să vină iarna, și să se grăbească să cumpere de la el cojoace...

Lumea fierbea de rîs.

Cojocarul se făcu la obraz ca focul, și întorcîndu-și căciula în mîini, ca în fața unui boier adevărat, răspunse înghesuit:

— Ei, lasă boierule, ce te legi și dumneata așa, pe nepusă masă, de mine... Fiecare își știe nevoile sale...

Vorbele lui îi făcură pe oameni să rîdă mai tare. Dar hohotele se curmară, căci întîia păpușă, cu burta înainte, ițindu-se spre iarmaroc, mai cuvîntă:

— Nu știu cum le-a părea unora dintre neguțători porunca dată, de dimineață, în tîrg, de slujitorii domniei, și anume că acela care va umbla cu vicleșuguri sau va cere pe ce are de vînzare cît nu face va fi pedepsit...

Și păpușa cea grasă arată cu mîna la beregată, în semn că vinovatul va fi ridicat în furci.

— Nici nu mai era nevoie să dea vestirea asta, zise a doua păpușă. De cînd s-a înscăunat fiul lui Vlad Dracul, tăindu-l pe Vladislav, sub cuvînt că se făcuse omul turcilor, nu e răscruce să nu se legene în spînzurătoare sau să nu stea înțepenit în furci cîte un hoț, fie de cei de drumul mare, fie de cei de tarabă. Vodă a pus la un izvor o cupă mare, scumpă și minunată, de aur, să bea oamenii cu ea, și nimeni nu îndrăznește s-o fure...

— Bine că a pierit hoția, căci erau primejduite averile noastre boierești, ia din nou cuvîntul întîia păpușă și se bate cu palma peste pîntec. Se bate peste pîntec o dată, de două, de trei ori. Își pipăie brîul. Și începe să se jeluiască:

— Punga... Punga mea!... O mie de galbeni aveam în ea. Mi s-a furat punga!...

— Poate nu ți s-o fi furat, ci numai oi fi pierdut-o domnia ta, boierule, zice păpușa a doua. Văd că băierile brîului sînt cam slabe...

— Sînt sau nu slabe, cui mi-o găsi-o sau cui mi-o aduce-o, vestește în tîrg că-i dau o sută de galbeni...

— Vai de mine, o su-tă de galbeni?! se miră o femeie. Boierul Albu, zgîrcitul zgîrciților, să dea el cuiva o sută de galbeni?...

— Parcă n-aș crede, zice și cojocarul de adineauri.

— Nici eu... nici eu... își arată părerea alții.

— Ssst... ssst!... îi îndeamnă la tăcere mulțimea pe limbuți. Să vedem ce se mai întîmplă...

Păpușa a doua își făcu palmele pîlnie la gură și începu să strige din adîncul rărunchilor:

— Boierul cel mare, stăpînul nostru, a pierdut sau i s-a furat o pungă cu o mie de galbeni. Cine o are și n-o aduce o să fie înfipt în țeapă. Dar cine i-o aduce primește răsplată domnească: o sută de galbeni.

— Mai vestește o dată, îl îndeamnă pe sfetnicul său boierul cel mare. Ori e punga mea pe la vreunul dintre voi? întrebă el mulțimea, aplecîndu-se peste perdeaua de crengi.

— Nu e, boierule, nu e! răspund oamenii păpușii, mai în glumă, mai în serios, dîndu-se însă cîțiva pași înapoi, căci cu boierii cei mari, chiar cînd sînt numai păpuși, nu poți şti niciodată ce se mai întîmplă.

— Spuneți drept, sau o pățiți! zice păpușa.

— Nu mințim, boierule, zău nu mințim, se jură privitorii. Poți să ne şi cauți. Pune mai bine sfetnicul să dea încă o dată de știre.

— Mai strigă o dată, cum ți-am poruncit! țipă boierul.

Și păpușa a doua strigă iarăși cuvintele prin care amenință pe cei care-i ascund punga cu tragerea în țeapă și făgăduieşte celui cinstit suta de galbeni.

Nu apucă însă să-și isprăvească vorbele și, de după perdea, se ivește o a treia păpușă. Aceasta e îmbrăcată ca un țăran şi are o pungă doldora de galbeni, pe care o întinde boierului.

— Boierule, zice el (de fapt vorbind Bucur, cel ce mînuia păpușa), uite, am găsit în drum punga asta. Dacă e a dumitale, s-o stăpîneşti sănătos. Eu sînt om sărac. Am şapte copii, dar lucru străin nu-mi trebuie...

— E punga mea! se bucură boierul cel mare, înşfăcînd-o.

— Ai văzut omul sărac? zice o fată tînără unui flăcău de lîngă ea. Ia să fi fost un boier, mai da el înapoi punga?...

— Aș! Se făcea că n-a găsit-o! îi răspunde flăcăul. Ăștia, de ce au, tot ar mai vrea...

— Ssst... ssst... îi mustră iar oamenii pe cei ce vorbesc. Dacă nu vreți să auziți, plecați și lăsați-ne în pace.

Flăcăul o înghionti pe fată. Amîndoi tăcură.

Păpușa întîia se trase într-un colț, numărîndu-și înfrigurată galbenii din pungă:

— Unu... doi... cincizeci... o mie... Eh! răsuflă boierul cel mare ușurat, cinstit om. Mi i-a adus pe toți! Dar, își duse el mîna la tîmplă, acum ce fac? I-am făgăduit o sută de galbeni. Ce-i trebuie prostului și sărăntocului o sută de galbeni?

— Auzi, ce-i trebuie?! nu se putu stăpîni fata de adineauri. După ce i-a adus-o înapoi, zice că ce-i trebuie...

— Dă-i omului ce i-ai făgăduit! strigă către boierul-păpușă un olar din vestitul neam al Olăneștilor, numiți așa fiindcă făceau olane smălțuite pentru domnie.

Dar boierul-păpușă nu se sinchisi de vorbele olarului. Își continuă în liniște, cu glas tare, gîndurile:

— Îi ajunge mojicului și un singur galben, și încă și acela e prea mult...

— E prea mult și un galben?... He, he... se supără o femeie cu un copil la sîn. Iacătă, așa-s boierii, are dreptate fata asta, de o țîșțuirăți adineauri.

— Așa e?! zise fata mulțumită că i se da dreptate.

Pe cînd fata și femeia vorbeau încă între ele, boierul începu să se aplece după perdeaua de crengi și să răspundă cuiva nevăzut:

— Ce zici, prietene? Ce să fac?...

Păpușa a doua se ținea la o oarecare depărtare de cealaltă. Fiindcă boierul nu-l auzea destul de bine pe cel de după perdea, acesta se ridică pînă la urechea lui și lumea văzu că era un cap încornorat de drac.

Dracul era negru, cu coarne lucioase, și avea o coadă lungă de cînepă, pe care o tot azvîrlea în sus.

Lumea izbucni în hohote:

— Dracul, măi!... Iote dracul!... Se sfătuiește boierul cu el...

Dracul își mișca repede, repede, coarnele, de la o ureche a boierului la cealaltă; și boierul dădea din cap.

— Uite ce e, se întoarse boierul spre țăran, după ce dracul pieri de unde venise, văd că sînt în pungă nouă sute de galbeni. Erau o mie. Însemnează că ți-ai oprit suta făgăduită. Ți-ai luat singur răsplata. Îți mulțumesc. Pleacă sănătos.

— Măi, al dracului boier, ce caută să-l înșele pe țăran!... Dacă o fi prost, s-o lăsa... murmură oamenii supărați.

Țăranul stă puțin pe gînduri. Se scarpină în cap și-i răspunde boierului.

— Măria ta, eu n-am desfăcut punga. Galbenii nu i-am numărat. Cum am găsit-o, așa ți-am adus-o.

— Pleacă, ți-am poruncit! răcnește boierul cel mare.

— Pleacă pînă nu te urc în ștreang! îi dă brînci și boierul al doilea.

— Boierilor, eu mă duc, le răspunde țăranul. Nu-mi pare rău că n-am primit suta de galbeni făgăduită, cît îmi pare de rău că mă faceți hoț și mincinos. Pe hoți și mincinoși vodă cel nou îi ridică în furci sau în țeapă. Eu țin la cinstea mea țărănească și am să mă duc la vodă Vlad să-mi facă dreptate și să-mi spele obrazul de rușine...

Boierul cel mare își clătină burta de rîs:

— Crezi tu c-ai să-ți cîștigi cinstea înaintea unui boier mare?... Prostănace! Unu' e...

— Albu cel Mare!... rostește mulțimea, tot cu fereală, uitîndu-se să vadă de nu-i aud boierii cei adevărați, care stau mai la o parte, de vorbă, făcîndu-se că nu le place să vadă păpușile lui Tit.

— Du-te și la vodă, că nouă puțin ne pasă, dar pieri mai repede! zice și cea de-a doua păpușă.

În colțul dinspre pădure, se ivește acum un jilț de lemn. Pe jilț stă o păpușă înfățișînd un tînăr cu căciulă domnească pe cap și un toroipan cît toate zilele în brațe.

— Ăsta-i vodă... vodă cel nou... Vlad... murmură mulțimea.

Întîmplările și vorbele atît de îndrăznețe ale păpușilor i-a prins în așa măsură pe privitori, încît pe tarabe, pe rogojini sau pe jos — fiecare după starea pe care o are — au rămas uitate mărfurile aduse la iarmaroc, mai de aproape sau mai de departe, de negutători, meșteșugari sau țărani.

Și doar la iarmarocul acesta fuseseră aduse mărfuri cu duiumul. O dată cu urcarea lui Vlad pe scaunul domnesc, turcii nu mai îndrăzniseră să bată tîrgurile și iarmaroacele, să ia din ele ce doreau și la prețurile la care pofteau.

N-am să vă înșir ce feluri de mărfuri erau. Dar găsea inima tot ce rîvnea, de la opinci, căciuli, țesături de in, pînă la de-ale gurii: miere, legume, fructe sau grîne. Și toate din belșug. De cînd se înscăunase Vlad, înțărcase bălaia pentru turci.

Mai grozav era că pentru uimitoarele păpuși ale lui Tit părăsiseră oamenii pînă și frunzarele — colibele de crengi în fața cărora se turna din plin în ulcele mustul trandafiriu de Drăgășani și se frigeau pastrama de capră, puii de vară și, în țepușe de lemn sau

pușí de-a dreptul pe jăratec, sfîrîiau somnii grași, știucile lacome, șalăii argintii și crapii ca niște purcei, pescuiți chiar atunci din Olt.

Turtele mari de făină proaspătă, tăvălite în fărîmătură de nucă și miere, ori plăcințelele umplute cu dovleac dulce sau mere coapte, stropite cu smîntînă, aromeau tot atît de plăcut. Dar femeile și chiar copiii uitaseră de ele, numai și numai ca să privească teatrul lui Tit.

— Ce s-a întîmplat, cinstite fețe boierești? întreabă vodă de pe jilțul pe care sta. Și tu, măi române, de ce te plîngi?

Din mulțime se aud șoapte:

— Ei, să-l vedem și pe vodă ăsta nou cui o să-i dea dreptate? Boierului, sau țăranului?... De, mai știi?... Vorba bătrînească zice: corb la corb nu-și scoate ochii... Să vedem...

— Măria ta! o ia înainte boierul cel țanțoș. Mie mi s-a furat o pungă...

— În Valahia se mai fură? se miră domnul. Știm că de cînd ne-am înscăunat noi, negutătorii își lasă carele cu mărfuri nepăzite în mijlocul tîrgurilor, și chiar în locuri pustii, și nu se atinge nimeni nici de un cap de ață...

— Sau am pierdut punga... nu știu... o încurcă boierul, bătîndu-se peste pîntec. În pungă aveam o mie de galbeni. Am făgăduit cui mi-o aduce punga o sută de galbeni. Omul acesta — îl arătă el pe țăran — mi-a adus punga, dar numai cu nouă sute de galbeni. Și-a oprit singur răsplata făgăduită, ceea ce nu e frumos. Dar eu i-am mulțumit, și bună pace!

— Ia spune și tu, rumâne, îl îndeamnă vodă. Ce pungă ai găsit?

Țăranul se pleacă înaintea domnului și zice:

— Asta de la brîul boierului am găsit-o, măria ta. Și nici n-am desfăcut-o... Boierul mă face însă de hoț și mincinos, zicînd că am desfăcut-o și am luat din ea suta de galbeni. Mă plec înaintea măriei tale și te rog — nu să-mi dai suta de galbeni — ci să-mi speli obrazul înjosit de boierul...

— Albu cel Mare... Albu cel Mare... De ce nu-i spui pe nume boierului? îl îndeamnă oamenii ce stau mai aproape de perdeaua de crengi.

Vodă face, de după perdea, un semn cu capul spre mulțime, adică știe el cum se cheamă boierul, și să aibă oamenii puțină răbdare, că îi face țăranului acuși dreptate.

— Boierule... întrebă vodă, cîți galbeni ziceai că ai avut în punga pierdută?

— O mie, măria ta! răspunde el repede.

— Și în punga pe care ți-a adus-o țăranul cîți galbeni se găsesc?

— Nouă sute, măria ta.

— I-ai numărat bine?...
— Bine... măria ta.
— Atunci, dacă punga găsită de țăran are numai nouă sute de galbeni, iar cea pierdută de domnia-ta avea o mie, însemnează că punga pe care ți-a adus-o țăranul nu e a domniei tale...
— Dar... măria ta... vrea să ridice glasul păpușa întîia. Eu sînt cel mai mare boier al țării...
— Nici un cuvînt mai mult, boierule cel mai mare din țară! se supără vodă. În Valahia nu s-a mai pomenit să fure sau să mintă cineva. Nici țăranul acesta nu fură și nu minte. Punga găsită de el a fost pierdută de altcineva. Acel altcineva nu ne-a cerut-o. Deci ea rămîne a țăranului. Dă-i-o înapoi...
— Măria ta... Măria ta... Aoleu... aoleu... punga mea!... se jeluiește boierul. Sînt cel mai mare...
— Dă-i-o, sau!... și vodă se scoală de pe jilț,cu toroipanul în mînă. Acuși te pocnesc, cît ești tu de cel mai mare boier!...
Boierul îi dă punga țăranului, și,de frică,o tulește după perdeaua de crengi.
Iar lumea rîde, rîde de o dor fălcile și-i curg lacrimile pe obraz, sau se ține de pîntec, de pățania boierului.
— Bine i-a făcut! Trebuia măria sa să-l și izbească... Asta-i trebuia! Să mai vadă și boierii gustul dreptății... Parcă s-ar mai fi schimbat puțin vremurile, oameni buni... Ha, ha, ha!...
În veselia aceea, oamenii uitaseră cu totul de fețele boierești și bisericești ce se găseau la o oarecare depărtare de ei, neauzind deci cum se cuvine cuvintele păpușilor. Rîsul lor prea zgomotos le atrase boierilor atenția.
— De ce guiță atîta oamenii? se miră cu dispreț unul dintre aceștia, un tinerel ce avea o bărbuță semănînd cu aceea a lui Mahomed.
Boierul acesta se numea comisul Ghilț. Era de la Rîmnic și se întîmplase să fie unul dintre boierii ce nădăjduiau cel mai mult în Albu cel Mare.
— Ei, prostime, ce știe ea?! rosti un altul. Rîde de orice. Să ne spună un străjer...
Chemă pe unul dintre străjerii tîrgului, un sulițaș cu căciula înfundată pe ochi, și acesta, abia putînd să-și stăpînească rîsul, le povesti ce glăsuise păpușa care făcuse pe vodă.
— Tăceți din gură, mocofanilor! chițăi Ghilț spre mulțime — fiindcă de furie glasul i se subțiase peste măsură — și se îndreptă spre perdeaua de crengi, urmat de ceilalți boieri, călugări și străji. Cine a îndrăznit să-și rîdă de marele boier Albu?...
Și, smulgînd o suliță de la un străjer, cu două lovituri bune dete la o parte perdeaua de crengi, să-l scoată la iveală pe Tit.

Din dosul perdelei răsăriră păpuşarul şi cei doi copii, ajutoarele sale, ce tocmai se pregăteau să iasă cu talgerele, să adune darurile de la privitori.

— Lăsaţi-i în pace, boierule! începu să murmure mulţimea. Ce-aveţi cu ei? N-au făcut nimic. Aşa le e meşteşugul. Meşteşug nou şi care ne place...

— Gura, mojicilor! se întoarse puţin Ghilţ către aceia care-i luau apărarea lui Tit. Nimeni nu e mai mare în ţara asta decît boierul Albu... Asta să ştiţi de la mine...

Mulţimea încremenise. Se făcu linişte. Şi în liniştea aceea se auzi desluşit glasul Băiatului:

— Ba vodă Vlad e mai mare decît boierii!...

Nu voia în ruptul capului să îngăduie altceva, fiindcă el însuşi era acela ce mînuise păpuşa care îl înfăţişa pe Vlad.

Lumea uită sfiala şi izbucni iarăşi în rîs.

— Are dreptate Băiatul, şoptiră cîţiva. Trebuie să fie un singur domnitor. Prea sînt mulţi în ţara asta. Fiecare boier face pe domnitorul în ţinutul lui...

Comisul îşi pierdu capul. Întoarse suliţa cu vîrful în jos şi voi să-l pălească pe Băiat.

Copilul o luă la fugă, sărind un prag ce fusese anume pus, ca să se sprijine pe el perdeaua de crengi. Ghilţ se luă după el. Se împiedică şi căzu. În cădere, ajunse cu o mînă într-o cofiţă, pe care chiar în dimineaţa aceea Tit o umpluse cu miere cumpărată din tîrg pentru urs. Se mînji pe mînecă şi, cînd vru să-şi şteargă obrazul, mierea începu să-i picure din barbă.

Văzînd roşu înaintea ochilor, Ghilţ se hotărî să-l împungă pe Băiat. Îşi întoarse iar suliţa cu vîrful ascuţit înainte. Şi, pentru că Băiatul fugise în coliba de crengi ridicată de Tit în poiană, se repezi după el.

— Nu da, boierule, nu da!... începu să se întărîte mulţimea.

Dar spaima oamenilor nu dură mult. Nu apucă boierul să facă primul pas în colibă, că se şi întoarse, smulgîndu-şi barba:

— Aoleooo!... Ursul... ursul... Ajutor... ajutor!...

În urma sa, călcînd apăsat, cu ochii mici şi sîngeroşi, îmbrăcat în blana lui neagră-cafenie, ursul venea repede, mormăind furios, căci îşi văzuse mierea cumpărată de Tit pentru el picurînd din barba boierului.

Ursul era ţinut în lanţ de Băiat.

Ceilalţi boieri şi călugări o luară şi ei la fugă, urmaţi de femei şi copii.

— Nu fugiţi! încerca Tit să liniştească mulţimea. Ursul e îmblînzit. Băiatul l-a adus afară, fiindcă e rîndul lui să joace...

— Ha, ha, ha!... izbucniră oamenii, tăvălindu-se de rîs. Bine ați întors-o, măi păpușarilor. Uliuuu... ce fugeau boierii! Ce ziceți, măi? S-au dus... Jucați ursul... au fugit boierii... au lăsat-o moartă...

Dar boierii nu fugiseră prea departe:

Comisul Ghilț răcnea din răsputeri:

— Străjeri, după mine! Să-i tăiați... Să-i omorîți... Au rîs de boierul Albu...

Străjerii se adunaseră în rînd. Și, vrînd-nevrînd, își întinseseră sulițele. Mulțimea începu să se ferească. O fetiță fu trîntită peste un coș cu plăcințele stropite cu smîntînă și, simțindu-se udă la spate, începu să plîngă. Ursul mormăi descumpănit, cu labele ridicate, în mijlocul poienii. Tit înșfăcă o scurtătură de lemn. Băiatul se repezi la coliba de crengi și se întoarse, în fugă, cu o sabie ruginită, pe care o avea Tit încă de cînd era oștean. Bucur puse mîna pe un bolovan.

Era să înceapă o bătălie la care, cu siguranță, ar fi luat parte pînă la urmă și mulțimea, și nu se știe cum s-ar fi terminat.

Străjile înaintau cu pași regulați și sulițele întinse.

Boierii își scoseseră săbiile.

Comisul Ghilț tremura de furie.

— Înainte!... Omorîți-i!... scrîșnea el. O să vă răsplătească boierul Albu...

— Opriți-vă! tună atunci o voce pe deasupra mulțimii.

— Cine îndrăznește să-mi poruncească mie, că-l spintec cu sabia? țipă trufaș boierul Ghilț, acela care stîrnise vrajba.

— Eu! îi dete răspunsul un tînăr înalt, cu nas vulturesc și o mustață bălaie, îmbrăcat în haine obișnuite de tîrgoveț, ieșind din mulțime și făcînd un semn poruncitor spre oșteni să încremenească unde erau.

— În genunchi în fața domnitorului Vlad! rosti un alt bărbat cu o uitătură aspră, care îl urma pe voievod. (Acesta din urmă fiind logofătul Lazăr, care îl însoțise pe Vlad la sosirea din Transilvania.)

Mulțimea îngenunchie. Comisul Ghilț, după o scurtă șovăială, simțind cum frica îi pătrundea în oase, se aruncă la picioarele domnului:

— Iartă-mă, măria ta, pentru cuvintele necugetate. M-a mîniat prostimea! Măria ta ești singurul stăpîn al țării...

Tînărul cu mustața bălaie se descoperi. Își dete jos surtucul de tîrgoveț. De sub el răsări o haină de mătase liliachie, sub care se ascundea, desigur, cămașa de zale. Întinse mîna spre logofătul său, și el îi dete o sabie, luată la rîndu-i de la niște oameni de credință care-l urmau, tot așa înveșmîntați în haine simple de tîrgoveți, ca și stăpînii lor.

— Să trăiești, măria ta! răsună glasul puternic al mulțimii. Bărbații cu capetele pletoase, îmbrăcați în sumane și cojocele, femeile învelite în broboade sau cu scurteici, oameni de rînd, tineri și bătrîni îl salutau pe tînărul voievod — cel care venise numai de cîteva săptămîni, însă cu semne bune, din Transilvania — strigînd cît îi țineau piepturile:

— Să trăiești, măria ta!...

Vlad zîmbi și privi mulțumit marea aceea de oameni plecată și supusă noii sale domnii.

Își roti ochii, a căror privire ageră cuprinse locurile pînă departe. Oltul curgea la vale, pe-o latură a tîrgului, îmbrățișînd parcă malul. O barcă plutea pe undele sale viorii. În depărtare se iveau munții, ce se săltaseră lenevoși să vadă și ei încăierarea din iarmarocul de la Rîmnic, stîrnită de mînia boierului prieten lui Albu cel Mare împotriva păpușilor lui Tit.

— Ridicați-vă! rosti Vlad cu o voce plăcută, însă puțin tăioasă. Am venit să-mi văd țara și să vizitez iarmarocul din Rîmnic.

— Bine-ai venit, măria ta! strigară iar oamenii, ridicîndu-se. Și o femeie se repezi de luă,de pe tarabă,o lipie și puțină sare, le puse pe un ștergar și i le întinse lui vodă, lîngă un ulcior cu must de Drăgășani. Vodă întinse o bucățică de pîine în sare, sorbi o înghițitură din ulcior și zîmbi larg către mulțime.

— Bun domnitor o să fie! își șopteau oamenii unul altuia. Se vede mai blînd ca tată-său, Dracul Voievod.

Băiatul lăsase sabia din mînă și, trăgîndu-se lîngă Tit, Bucur și ursul lor, nu-și mai putea lua ochii de la vodă.

Dacă el ar fi știut că bărbatul cu păr bălai, ce se afla înaintea sa, era chiar tatăl său, Vlad Țepeș, ar fi alergat la pieptul lui, și multe ar fi fost schimbate.

Deocamdată Băiatul ședea în fața domnitorului la numai cîțiva pași depărtare, cu ochii pironiți pe obrazul lui și cu inima cuprinsă de înfiorare.

Logofătul Lazăr îi arătă lui Vlad pe boierul ticăit și tremurînd de la picioarele sale, și zîmbetul voievodului se stinse.

— Încă mîine, comise Ghilț, să fii la judecata noastră, la Tîrgoviște, îi porunci boierului. Curînd o să vie și vremea stăpînului tău...

— Am înțeles, măria ta... se ridică acesta în genunchi. Vru să-i sărute mîna lui Vlad. Dar tînărul voievod își feri mîna și se întoarse în colo, cu silă.

Comisul Ghilț se lăsă în patru labe și așa se tîrî, călcînd cu palmele printre opincile țăranilor și botforii meșteșugarilor, pînă ieși la lumină și, încălecîndu-și calul, ce era ținut de o slugă, o șterse către casă, înfricoșat pînă peste poate.

Vlad găsi acum prilejul să zîmbească și să-i destăinuie mulțimii:
— Am stat toată vremea aici, nebăgat în seamă, în mijlocul norodului...

Cei care-i fuseseră în preajmă, la auzul acestor cuvinte, își duseră mîinile la gură și rîseră înăbușit, gîndindu-se să nu fi rostit cine știe ce prostii și să-i fi auzit vodă.

— Aș vrea să văd păpușa care m-a închipuit pe mine și pe mînuitorul ei, își arătă el dorința.

Băiatul, care îi sorbea fiece cuvînt, se repezi, apucă păpușa căzută în învălmășeală pe jos, o scutură cu mîneca surtucului, suflă deasupra ei, să se ducă și ultimul fir de praf, și alergă să i-o arate lui vodă.

Vlad, chiar de pe atunci, deși era tînăr și prietenos, avea ceva care-i făcea pe cei din jur să nu se simtă întotdeauna în siguranță. Anii grei de închisoare, cu lanțuri la mîini, răpunerea tatălui său și primejdia în care se aflase el însuși, încă din copilărie, îl făceau să aibă în ochi din cînd în cînd cîte o străfulgerare de cruzime.

Cu toții simțeau aceasta. Numai Băiatul alerga cu încredere la acela ce nu știa că-i era tată. Și-i arătă păpușa.

Vlad o luă în mînă și, întorcînd-o pe toate părțile, începu să rîdă.

— Nici nu-mi vine să cred, zise el, că ghemotocul ăsta de lemn și cîrpă putea să aibă atîta viață în mîinile tale. Îl mîngîie pe Băiat pe păr și adăugă: Mi-a plăcut curajul cu care l-ai înfruntat pe boier...

— Este un copil fără seamăn, măria ta, luă cuvîntul Tit, făcînd o plecăciune în fața voievodului. Lucrăm împreună doar de o jumătate de an, dar Băiatul mînuiește păpușile mai bine ca mine. Cînd cîntă din gură, din lăută sau din fluier, pare un heruvim. Călărește și face însă pe cal acrobații ca un diavol și mînuiește armele ca un oștean încercat. Este în stare să se lupte și cu ursul...

Vodă îi zîmbi Băiatului:

— Să te vedem pe cal!...

— La poruncă, măria ta! zise Băiatul. Se întoarse puțin și-l fluieră pe Negru.

Negru veni în trap, nechezînd, și se opri la numai un pas în fața copilului.

Un freamăt se stîrni prin mulțime.

Băiatul, de jos cum era, bătu o dată pămîntul, și sări în picioare pe cal. Pletele i se zbătură în vînt. Părul său, băgă de seamă mulțimea, semăna cu al voievodului. Un cerc mare se desfăcu înaintea călărețului. Acesta, în picioare cum era, începu să-și mîne calul, fără să prindă frîul în mîini, numai cu niște strigăte ușoare:

— Înainte, Negrule!... În cerc...

Calul începu să alerge, întîi în trap, pe urmă în galop, fluturîn-

du-şi coama. Din goana lui, Băiatul sări jos, şi iar i se avîntă pe spinare. Se prinse de ramura înaltă a unui copac. Se căţără pe trunchi pînă sus, şi cînd calul, în galop, trecu pe la poalele lui, îşi dete drumul şi căzu drept în şa. Se roti, se lăsă pe chingă, culegînd din iarbă, cu gura, o floare. Apucă, din zbor, o suliţă de la Tit şi, tot din zbor, prinse în vîrful ei o căciulă aruncată de Bucur.

Ursul sări, în cele din urmă, în picioare, alături de el, pe spinarea calului. Băiatul se avîntă pe umerii lui şi se dete peste cap, ajungînd cu picioarele în acelaşi loc. Apoi se prinse cu o mînă de ţeasta fiarei şi-şi azvîrli picioarele în sus. Calul îşi înteţise goana. Băiatul îşi schimbă mîna. Făcu un salt şi ajunse din nou, în genunchi, la picioarele domnitorului, aplecîndu-şi fruntea înaintea lui.

Voievodul rîse încîntat şi-l mîngîie din nou pe păr.

— Eşti un călăreţ vrednic, ai putea să ajungi un oştean şi mai vrednic! îl lăudă el. Cum te numeşti?

Băiatul îşi ridică fruntea, privi faţa tatălui său, şi în acelaşi timp zări, prin rămurişul copacilor sub care se ţinea iarmarocul, cerul senin, albastru, străveziu şi luminos. Funigei scînteietori se legănau prin văzduh.

— Numele meu este Băiatul... Băiatul şi-atîta tot, şopti el puţin ruşinat.

— Părinţii nu şi-i cunoaşte, vorbi Tit în locul Băiatului. Este un copil oropsit.

— Băiatul?... Dar este cel mai frumos nume ce se poate da cuiva, glăsui vodă, cu gîndul să-i risipească sfiala copilului. Dar, în aceeaşi clipă, simţi prin inimă o tresărire. Cam aceeaşi vîrstă ca şi băiatul acesta trebuia să fi avut şi copilul lui pierdut. Apoi ochii aceştia... Chipul cu rotunjime caldă. Totul îi aminteşte de... Vodă nu îndrăznea nici în gînd să pomenească numele mamei copilului pe care îl căuta peste tot. La răvaşul trimis cumnatului său,Brad,nu primise nici un răspuns, deşi aşteptase atîta timp. Întorcîndu-se în ţară, aflase că răspunsul lui Brad fusese prins de Vladislav şi înmînat turcilor.

Copilul îşi întinse mîna, prinse degetele lui vodă şi i le sărută, dar nu le dete drumul.

— Îşi caută pe o soră a lui pierdută, mai adăugă atunci Tit.

— A! Ai şi o soră? zise vodă dezamăgit. Căci dacă băiatul avea o soră nu putea fi în nici un caz copilul său.

Îşi desprinse degetele din strînsoarea fierbinte a mîinii copilului. Îl mai mîngîie o dată pe păr, şi-i spuse:

— Caută-ţi surioara şi, după ce o găseşti, sau chiar dacă nu o găseşti, vino la curtea noastră din Tîrgovişte. Ai să fii miluit.

5'
IENICERII AHMET ȘI IUSUF

Noaptea ce a urmat va rămîne pentru totdeauna în amintirea Băiatului.

La venirea serii, se culcaseră pe paturile de mușchi, din coliba de crengi.

Întîmplările din timpul zilei și, mai ales, întîlnirea cu voievodul Vlad, care le luase atît de hotărît partea înaintea comisului Ghilț, îi impresionase pe tustrei, peste măsură.

Băiatul nu putea uita chipul domnitorului, privirea lui scrutătoare și felul părintesc cum îl dezmierdase pe păr.

În taină, își mîngîia palma. I se părea că simte încă, lipită de ea, mîna puternică și cu degete lungi, a lui Vlad.

Îl rugase pe Tit să-i povestească tot ce știa despre tînărul domnitor, și păpușarul primise cu bucurie.

Ca vechi oștean, cunoștea cîteva legende ce se alcătuiseră despre Vlad și tinerețea lui zbuciumată.

O mireasmă puternică de ierburi umede venea din pădure. Oltul curgea la vale, doinindu-și vechile lui povești. Prin deschizătura de la intrarea colibei, se vedea lumina rece a stelelor. Un cal fornăia pe nas și necheza prin somn.

Cel care dăduse de știre că se apropia o primejdie fusese ursul. Mormăise și-și zornăise ciudat lanțul, ridicîndu-se în două picioare.

Numaidecît răsunară tropotul cailor și zgomotul armelor.

Nenorocul a fost că ursul era legat cu lanțul de trunchiul copacului pe care se sprijinea coliba. În felul acesta nu le putuse fi de nici un ajutor.

Tit ieșise afară, dar asupra lui se repezise o ceată de oameni.

Încordîndu-și mușchii, vechiul oștean îi răsturnă în iarbă. Din spate, săriră alții. Se rostogoliră ca un ghem, pînă pe malul rîului. Luptînd, se prăvăli, împreună cu cei care se sileau să-l lege, în valuri.

Între timp, copiii încercau să se descurce singuri. Băiatul, cu sabia în mînă, dăduse cîteva lovituri bune slugilor boierești. Unuia îi tăiase urechea. Acesta țipa ca din gură de șarpe.

Bucur puse mîna pe cofăieșul cu miere și i-l aruncă boierului Ghilț în cap. Comisul crezu că i l-a aruncat Băiatul, și cum pe el

avea cel mai mare necaz, fiindcă îl înfruntase în fața lui Vlad, începu să-i amenințe pe oșteni:

— Dacă nu-mi veți prinde pe împielițatul acela, am să pun să vă bată la tălpi!

Băiatul, urmărit de slugile boierești, se agăță sprinten de ramura unui copac. Sărind ca o pisică și legănîndu-se printre crengi, trecu în altul. Ar fi putut să ajungă astfel, din copac în copac, căci pădurea era foarte deasă, pînă în locul unde se găseau legați caii. Dezlegîndu-l și încălecînd pe Negru ar fi putut să scape.

Dar la lumina faclelor cu care venise ceata lui Ghilț, îl văzu pe Bucur zbătîndu-se ca un pește în vîrșe, între doi gealați. Aceștia încercau să-i lege mîinile la spate. De sus, își dete drumul în capul lor. Gealații căzură. Bucur o luă la goană, Băiatul după el. Numai că în față le ieșiră alți slujitori. Din spate, unul îi aruncă Băiatului un sac în cap. Altul îl legă cu un ștreang peste brațe. Vru să strige, dar o lovitură în tîmplă îl ameți.

Cînd se trezi, era într-o căruță, împreună cu Bucur, legați amîndoi fedeleș. Căruța sărea prin bolovani, și capul Băiatului se lovea, ca o minge, de marginea ascuțită a unui butoi. Privi spre Bucur și văzu că soțul lui de suferință era încă leșinat și avea un căluș în gură. Capul i se lovi încă o dată tare de marginea butoiului, și își pierdu cunoștința.

Abia tîrziu și-a revenit.

Amîndoi, Bucur și el, au fost duși cu căruța pînă la țărmul Dunării. Cîțiva turci i-au luat în primire și i-au azvîrlit într-un caic. Caicul era înțesat de copii între unsprezece și cincisprezece ani. Dintre ei, cei mai mulți erau sîrbi, albanezi, bulgari și greci.

Comisul Ghilț îi vînduse turcilor.

Tit se înecase în Olt. Cel puțin așa credea Ghilț.

De cai și de urs, boierul nu mai avusese timp.

Pe același caic, Ghilț împreună cu cîțiva slujitori trecuseră la osmanlîi, de teama pedepsei domnești.

Vlad făcuse greșeala să-l lase pe comis să se înfățișeze singur la judecata de la Tîrgoviște.

Greșeala aceasta i-a fost domnitorului de învățătură pentru toată viața.

După o călătorie, care băieților li se părea că nu se va mai sfîrși, caicul ajunse la străvechiul Constantinopol, numit de turci, de cînd îl cuceriseră, Stambul. În fundul vasului,fuseseră înghesuiți aproape două sute de copii, într-un loc larg pentru cel mult treizeci.

Dintre copii, cei mai slabi se prăpădiseră pe drum. Lipsa de aer, oboseala și rănile pricinuite de ștreangurile cu care fuseseră legați îi făcuseră să-și dea sufletul.

— Asta le-a fost soarta — Kismet, ziseseră turcii nepăsători și îi aruncaseră în mare.

La Stambul, copiii fură călăuziți în curtea luminoasă a unei foste mînăstiri grecești, transformată în moschee, unde primiră fructe din belșug și apă rece pe săturate.

Se spălară pe mîini, pe obraz și pe picioare, lucru care nu se mai întîmplase de cînd fuseseră răpiți, și se simțiră deodată înviorați.

După aceea, un turc, spîn și slab ca o scobitoare, semănînd cu o babă stafidită, în grija căruia fuseseră dați, începu să le cerceteze vînjoșenia, îndoindu-le și dezdoindu-le brațele, deschizîndu-le gurile, să le vadă dinții, așa cum fac negutătorii de cai prin iarmaroace.

În timp ce-i măsura și-i încerca în fel și chip, boscorodea cu ajutorul tîlmacilor fericindu-i pe copii că-și părăsiseră țările de baștină, destinate pieirii, și le spuse că vor fi duși într-o tabără-școală de ieniceri. Ien-cer în limba turcă înseamnă oștire nouă, le tîlcui el, fiindcă ei vor fi oștirea cea nouă, formată din copii de creștini, care vor stîrpi pînă la unul pe ghiauri.

Adevărul este că sultanului Mahomed îi plăcea de multe ori să se laude că va lua în stăpînire întreaga lume, dar nu vărsînd sîngele turcesc, ci pe al copiilor din țările pe unde călcau oștile lui.

Cînd veni și rîndul lui Bucur, acesta se împotrivi să deschidă gura ca un cal. Slăbănogul îi strînse fălcile cu degetele ca într-un clește. Atunci Bucur îl mușcă.

Turcul, cu degetele însîngerate, dete un răget, sărind de durere într-un picior.

Băiatul găsi că venise clipa prielnică de a încerca să scape. Îi trase turcului turbanul pe ochi și îi dete un brînci.

Amîndoi băieții o luară apoi la fugă, sărind peste gardul de piatră al moscheii, căci porțile fuseseră închise. După ei se luară o mulțime de copii, sărind de asemenea gardul.

În curte nu rămăseseră decît unii mai fricoși și cîțiva prinși de slăbănog cînd se înghesuiau pe lîngă gard.

Restul se împrăștiară ca un stol de potîrnichi.

În spatele clădirii se aflau cei doi paznici înarmați, care-i însoțiseră pe băieți din port pînă la moschee. Dar aceștia, obosiți și toropiți de căldură, se culcaseră la umbră, pe iarbă, și adormiseră tun, cu fesurile pe ochi.

Auzind țipetele stolului de copii și strigătele de ajutor ale slăbănogului, săriră în picioare. Nedezmeticiți însă și neînțelegînd ce se petrece, nu știau încotro s-o ia, pierzînd astfel o bucată de timp.

Copiii alergau pe străzile orașului și glasurile lor ascuțite treziră din somn toți cîinii Stambulului, făcîndu-i să latre înverșunați.

Le-au trebuit turcilor cîteva zile ca să-i poată aduna pe copii, fiindcă unii reușiseră să fugă pînă departe, în cartierul genovez Galata, alții se furișaseră pe coastele mării și se ascunseseră prin scobiturile și găurile dintre stînci. Vreo cîțiva, cinci sau șase, n-au mai fost găsiți. I-a adăpostit și i-a ascuns populația greacă, genoveză sau armeană? S-au înecat în mare? Ce s-a întîmplat cu ei n-a putut să mai afle nimeni!

Întorcîndu-ne la băieții noștri, aceștia o luară pe o ulicioară, săriră peste un perete de piatră, nimeriră pe niște trepte tot de piatră, și, de acolo, într-o străduță întunecoasă, unde se cunoșteau încă urmele pustiirilor făcute de osmanlîi cu trei ani în urmă, cînd cuceriseră orașul. Pe străduță văzură o saca, în care se aducea apă. Sacagiul lipsea. La saca era înhămat un cal răpciugos.

— Să-l deshămăm și să fugim călare! fu de părere Băiatul.

Unde? Nu știau nici ei. Totul era să fugă.

Numai că, neavînd hamuri, sacagiul, un armean bătrîn, își legase mîrțoaga cu niște ștreanguri înnodate în fel și chip. Minutele treceau, și ei nu reușeau sau nu știau să desfacă nodurile.

Din capul uliței,se auzeau zgomotele celor care îi vînau pe copii. Renunțară deci la cal, și o luară iarăși la sănătoasa.

Neștiind încotro să fugă, nimeriră în port. Spre ghinionul lor, aici întîlniră cîțiva spahii. Dacă băieții și-ar fi potolit pasul și s-ar fi dat la adăpostul unor ziduri de case, poate călăreții nu i-ar fi dibuit. Dar băieții, văzîndu-i pe spahii, se întoarseră speriați. Spahiii porniră după ei. Își aruncară arcanele. Îi doborîră și îi aduseră tîrîș la moschee.

Așa a început lungul prizonierat al celor doi copii.

Erau cît pe-aci să fie spînzurați. Și dacă aga* ienicerilor n-ar fi băgat de seamă cît sînt de voinici, și că s-ar putea scoate din ei doi ieniceri foarte buni, altfel s-ar fi întîmplat, și povestea noastră s-ar fi sfîrșit aici.

Au fost cruțați de moarte, hotărîndu-se, în schimb, ca băieții să fie trimiși în cea mai aspră tabără-școală de ieniceri din cîte se găseau în imperiul turcesc. Clădirea și ograda așa-zisei tabere erau înconjurate cu niște ziduri groase, și dincolo de ele se găsea un șanț adînc și lat de peste douăzeci de metri, unde se țineau tigrii. În tabără trebuiau să rămînă poate mai mult de trei ani, așa cum aflară, cînd sosiră acolo.

Cei ce se arătau supuși, învățau Coranul** pe de rost și mărturiseau că doresc bucuroși să devină robi ai sultanului — fiindcă ienicerii erau după lege robi ai sultanului — primeau o plată și daruri bogate. Cine se dovedea însă că nu vrea să lupte pentru musulmani, era dat fiarelor, să fie sfîșiat.

Băieților noștri li se mai hotărî, drept pedeapsă, de către aga ienicerilor, cîte o biciuire zilnică, vreme de trei luni, cu «coada de pisică» — un bici făcut din douăsprezece frînghii împletite — pe pielea goală, udă.

— Ca să se cumințească și să prindă frică, zisese aga ienicerilor, fiindcă, dintre toți copiii de creștini, valahii ăștia mici, pe care reușim să punem și-așa atît de greu mîna, ne dau cel mai mult de furcă.

Băieții n-au avut ce face. Au trebuit să se supună. Lunile au început să treacă.

---

* Agă — ofițer superior turc.

** Coranul — culegere de legende și învățături orientale, socotit drept cartea sfîntă a musulmanilor, adică «a celor prea smeriți».

Fiarelor nu li se dădea decît în zori să mănînce. Noaptea rămîneau flămînde, ca — dacă vreunui copil i-ar fi trecut prin cap să încerce să fugă — să cadă în șanț și să ajungă sub colții și ghearele tigrilor. Fiind flămînde, fiarele răgeau. Răgetele lor îi zguduiau pe copii. Cîteodată le venea să se ducă și să se azvîrle singuri în șanț, și astfel să se sfîrșească totul.

Dar cînd pe unul dintre ei îl apuca o astfel de stare sufletească dureroasă, celălalt îl încuraja. Bucur își amintea de tatăl său, Băiatul de Roxana, și își spuneau unul celuilalt că trebuie să trăiască, să se întoarcă acasă, ca pe de-o parte să aducă mîngîiere celor dragi, pe de alta să răsplătească răul ce li se făcuse.

Cel dintîi care trebuia pedepsit era comisul Ghilț. El îi adusese, prin ura ce o avea față de domnie, în starea aceea nenorocită. Mai presus de orice,aveau însă datoria să lupte,pînă la moarte,împotriva asupritorilor necruțători ai țării lor, aceia ce voiau să-i nimicească.

Uneori își mai răcoreau sufletele și cu cîte o șotie, punîndu-și pentru asta pielea în joc, și chiar viața, pentru că osmanlîii aveau urîtul obicei, pe acea vreme, că nu știau de loc de glumă. Dar puii de valahi, mai ales cînd se trag din Oltenia — Valahia mică, nu se simt bine dacă nu fac și cîte una din astea, chiar dacă îi pîndesc, după aceea, primejdii.

Odată,pe la începutul întemnițării lor, viitorii ieniceri se găseau în moschee.

Hogea îi învăța versetele Coranului. La învățătură și la rugăciunile ce urmau, lua parte în acea zi și un pașă venit anume de la Stambul, să vadă cît au înaintat în studiul Coranului viitorii ieniceri.

Hogea își pregătise pentru ziua aceea cele mai frumoase versete din Coran, niște întrebări bine alese pe care să le pună viitorilor mahomedani*, și se îmbrăcase în veșmintele cele mai bune.

Fiindcă ferăstruica dinspre Mare era deschisă, prin ea pătrundea din cînd în cînd cîte o pală de vînt și îi clătina încoa'și încolo barba subțire, lungă și galbenă ca fuiorul.

Flautul și instrumentele cu coarde cîntau.

Hogea începuse să vorbească. Pe nesimțite, pe cînd vorbea, simți o mîncărime ciudată pe piele. Se scărpină puțin cu degetele, de-a dreptul prin caftan, gîndindu-se că trebuie să fie vreun blestemat de purec ce nu-i dă pace.

— Să nu uitați cît veți trăi — rosti hogea cuvintele pregătite

* Credința islamică (islam însemnînd supunere în limba arabă) sau musulmană, se mai cheamă și mahomedană, de la numele întemeietorului ei, Mahomed (570—632 e.n.).

din vreme, anume ca să-l impresioneze pe aga — că aveţi cea mai mare cinste din cîte se pot închipui pe lume, aceea de a fi slugile cuceritorului Mahomed!...

— N-o să uităm cît vom trăi! răspunseră, de astă dată, cum li se poruncise, viitorii ieniceri.

Mîncărimea însă se întețea văzînd cu ochii. Hogea își băgă mîna — fie ce-o fi — pe sub caftan, să se scarpine pe picior.

— Veți fi dervişi — propovăduitori ai Coranului...

Glasul, din pricina mîncărimii, în loc să arate bucuria cuvenită într-o asemenea împrejurare, îi era din ce în ce mai jalnic. Pe piele simțea o arsură, transformată, încetul cu încetul, într-un foc mistuitor. Îi venea să lase totul baltă. Să alerge într-un suflet pînă la mare şi, aruncîndu-şi caftanul de pe el, să-şi dea drumul în valuri, doar, doar se va mai răcori.

«Ce-o fi?» se întreba deznădăjduit bietul hogea, începînd să-şi mănînce cuvintele, să sară frazele atît de bine alese, scurtîndu-şi cuvîntarea şi întrebările, dornic să se sfîrşească totul mai repede şi să scape odată din iadul acela de mîncărimi.

— Veţi face parte din ordinul bectaşilor, al acelora care, luptînd cu armele, sub steagul verde al profetului Mahomed, îi vor nimici pe nevrednicii ghiauri... se tîngui el mai departe.

Şi, deodată, nu se mai putu stăpîni. Se descheie la caftan şi începu să răcnească spre paşa:

— Luminăţia ta, ard... Ajutor! Ard... Şeitan — diavolul mă arde de viu pentru păcatele mele...

Gemînd, se repezi la uşă, sub ochii holbaţi ai trimisului împărătesc şi, scărpinîndu-se de să-şi rupă pielea, o zbughi pe uşă. În urma lui se îngrămădiră, uitînd toată rînduiala ostăşească, viitorii ieniceri.

— Şeitan mă arde... gemea hogea, fugind spre mare, cu aripile caftanului bătînd văzduhul şi semănînd cu o pasăre mare, verde şi schiloadă, ce se rostogolea pe pămînt.

Ce-a fost este lesne de închipuit.

— Priviţi la hogea!... A înnebunit hogea!... strigau dracii de viitori ieniceri, rîzînd şi nechezînd ca nişte mînji scăpaţi primăvara la păşune.

La cercetare s-a dovedit că în hainele hogii fusese răspîndit un praf scărpinător şi usturător, făcut din sămînţă de urzică şi piele de broască rîioasă, uscate şi pisate.

Ca să spunem adevărul, nu fusese făcut cîtuşi de puţin din piele de broască rîioasă, ci numai şi numai din seminţe de urzică uscate. Băieţii noştri se strecuraseră, în ajun, în locul unde văzuseră că-şi ţinea hogea veşmîntul pregătit pentru slujbă. Bucur stătuse de

strajă, și Băiatul presărase, pe de-a rîndul, praful, în căptușeală. Făcuse asta, pentru că hogea îl vîrîse pe Bucur la închisoare pe nedrept, într-o celulă mucedă. Hogea îl învinuia pe Bucur că se încurcase la un verset, și îl dusese el însuși în celulă, după ce-l bătuse cu vergile.

Hogea fu pedepsit la rîndul lui de pașa, fiind mutat din tabăra-școală de lîngă Stambul, undeva departe, în fundul imperiului.

Făptașii nu fură descoperiți și lucrurile merseră tot așa mai departe.

Și iată că anii au trecut. Băieții se întrebau, de multe ori, cum au putut să îndure atîtea umilințe și chinuri, începînd de la primele bătăi cu frînghiile împletite pe spinarea udă și pînă la necontenitele jurăminte pe care erau siliți să le facă, pe Coran, sultanului Mahomed al II-lea, asupritorul patriei lor? Cum de nu au pierit? Cine le-a dat puterea să rabde și să reziste? Și tot ei își răspundeau că puterea trebuie să le-o fi dat numai dorul de țară și nădejdea de a o mai revedea.

Au crescut mari. Bucur, al cărui nume ieniceresc este Ahmet, s-a lățit în umeri. Brațele i-au ajuns la fel de lungi ca ale tatălui său, și poate la fel de puternice. Băiatul, Iusuf, cum îi ziceau turcii, a crescut înalt, subțire și mlădios. Este cel mai înalt tînăr din întîia ortá — companie. De aceea este și capul de coloană în compania lui. După el vine Bucur.

Afară însă de puful bălai de mustață, înflorit pe buza de sus, figura lui își mai păstrează încă farmecul și dulceața copilărească. Iar părul — sub turbanul mahomedan, făcut din bucăți împletite de stofă albastră și albă — îi sclipește la fel de auriu.

Astăzi este ajunul plecării întîiei ortá de ieniceri, din care fac parte băieții, către cetatea Nicopole, pe țărmul Dunării, unde sînt trimiși, prin voia măritului sultan, să stea la porunca unui anume Hamza Pașa. Din pricina aceasta, comandantul companiei, pe nume Mustafa, i-a adunat pe terenul cel mare de exerciții.

Ienicerii, încremeniți, în haine verzi, groase, fiindcă bate vîntul și este frig, cu turbane pe cap și hangere cu lamă scurtă, încovoiată la vîrf, la brîu, ascultă cuvintele lui Mustafa.

Îmbrăcat într-o haină de aceeași culoare ca și ienicerii și niște șalvari purpurii, atît de largi că ar mai fi încăput înăuntrul lor încă unul ca el, învinețit la obraz de silința ce și-o dă ca să vorbească tare, fiindcă este cam răgușit, comandantul dă ultimele îndemnuri.

Mustafa, imamul — preotul — un bărbat scund și îndesat, cu o barbă creață, cenușie, și ajutoarele sale sînt adăpostiți, după obicei, sub un soi de baldachin. Baldachinul acesta — ca să-l

numim astfel — este format dintr-un acoperămînt de brocart scump de argint, ținut pe patru stîlpi de lemn, și avînd deasupra o semilună tot de argint, care este mereu zguduită de vînt.

La cîțiva pași mai încolo, se găsește cazanul uriaș, de aramă, cu lingura înăuntru, din care se hrănește toată urdia, cazanul fiind simbolul oricărei tabere ienicerești.

Pe comandantul Mustafa, pentru felul nedrept de a se purta cu ienicerii, nu-l poate suferi nici un tînăr, și cel mai mult băieții noștri.

În timp ce Mustafa vorbește, iar imamul — venit anume ca să le ia tinerilor ieniceri jurămîntul — îl ascultă, baldachinul se clatină. Mișcările lui Mustafa, care este deosebit de gras, sînt atît de dezlănțuite, din dorința de a arăta cît își iubește el de mult sultanul și cît îi este de devotat, că mereu atinge unul din stîlpii sau chiar acoperămîntul baldachinului. Și deodată, tocmai cînd comandantul ienicerilor rostea înflăcărat și răgușit:

— Trebuie să-l slujim pe înălțimea sa sultanul pînă la moarte, contra ghiaurilor, și să nu ne temem de nimic, ca să putem intra în raiul lui Mahomed!... — buf!... baldachinul se clătină mai mult, și se prăbuși.

— Șeitan!... strigă imamul de jos.

— Mă înăbuș! horcăi Mustafa, pe capul căruia căzuse tot greul baldachinului. Și, zvîrcolindu-se ca un pește într-o vîrșe, izbuti să iasă, însă cu fundul înainte. Se legănă puțin și căzu peste cazanul de ciorbă, răsturnîndu-l și opărindu-se. Se trezi din leșin urlînd, în vălmășagul cumplit ce se iscase pe terenul cel mare de exerciții. Imamul și ajutoarele sale, ieșind pe brînci de sub baldachin, o luară la fugă, rîndurile viitorilor ieniceri se rupseră, și nimeni nu putu să-i mai stăpînească.

Ideea de a tăia pe trei sferturi — atunci cînd nu fuseseră observați de nimeni — picioarele baldachinului, înainte de ceremonie, fusese a lui Bucur, și băieții făcură un haz nespus văzînd că șotia pusă la cale încă din ajun le izbutise atît de bine. Cercetările ce se făcură nu duseră iarăși la nici un rezultat.

După ce zarva se potoli, li se luă totuși tinerilor jurămîntul. În timp ce își mușcau buzele, fără să spună nimic, băieții noștri — și poate și alții ca ei — își jurară în inimă că vor rămîne dușmani neîmpăcați, pînă la ultima suflare, islamului și lui Mahomed.

Zidurile închisorii, numită tabără de ieniceri, rămăseseră în urmă. Băieții se îndreptau către un alt destin, pe care nădăjduiau să și-l poată schimba cu brațele și mintea lor. Știau că nici un ajutor nu puteau primi de la nimeni în imperiul acesta uriaș, unde stăpînea groaza, și moartea îi pîndea la fiecare pas. Dacă ne luăm după vîrstă,

ei erau încă niște copii, dar dacă ne gîndim prin cîte trecuseră, căpătaseră de pe atunci înțelepciunea și prevederea unor vîrstnici. Aceste însușiri, îmbinate cu curajul lor înnăscut, trebuiau să-i ajute să-și recapete singuri libertatea și să-și regăsească patria.

Mai întoarseră o dată capul și, de la o cotitură, zidurile mohorîte, înăuntrul cărora stătuseră zăvorîți, pieriră ca un vis urît.

În preajma Bosforului, în acel an, iarna continua să fie geroasă, deși era pe sfîrșite. Dar marea semăna, în unele zile, cu o tipsie întinsă de aramă, pe care aripile albe ale valurilor ei se zbăteau liniștit.

Ienicerii înaintau. În primul rînd erau cei doi băieți, lîngă un tînăr gruzin și altul sîrb.

Vechile teritorii ale lui Constantin cel Mare se întindeau pustiite de război și de jafurile necurmate. Vitele fuseseră luate pentru nevoile oștirii. Caii la fel. Ici și colo se vedeau cîte o colibă sărăcăcioasă sau țărani în haine zdrențuite, scoși la muncă, mînați cu gîrbaciul de turci.

Băiatului, de cînd mărșăluiau și întîlneau din nou fete și femei, de vederea cărora fuseseră lipsiți, cît timp stătuseră în tabăra-școală, i se reaprinsese mai viu dorul de Roxana. Nădăjduia în norocul orb de a o reîntîlni.

«Poate, își spunea, o fi fost dusă de achingii prin ținuturile acestea, aici o fi scăpat și or fi adăpostit-o niște țărani.»

În gînd se socotea cum, în asemenea împrejurare, s-ar fi întors la un popas, ar fi luat-o pe Roxana și, împreună cu ea, înfruntînd orice piedici, ar fi ajuns în țară.

Pe Bucur, cîtă vreme Băiatul își făurea astfel de visuri și nădejdi, îl frămîntau alte gînduri. Îl tulbura neînchipuit de mult priveliștea țăranilor flămînzi, slabi, numai pielea și osul, cărora otomanii le luaseră în cursul iernii și ultima fărîmă de hrană, lăsîndu-i să se hrănească doar cu făină din coajă de copac.

— Îmi aduc aminte cît am flămînzit și noi! îi șoptea Bucur prietenului.

Băiatul știa, din cîte îi povestise Bucur, că Tit, după ce se reîntorsese din nenumăratele lui rătăciri prin țări străine, unde deprinsese meșteșugul de păpușar, încercase să-și dureze o gospodărie pe malul Oltului, în vecinătatea cetății Turnu, unde soția sa moștenise un petec de pămînt. Muncise, alergînd prin bîlciuri, să-și cîștige pîinea pentru soție și cei trei băieți. Dar casa îi fusese arsă și băiatul cel mare răpit, în cursul unei năvăliri otomane. Cu toate strădiunțele păpușarului, care alergase în imperiul otoman, nu mai aflaseră nimic despre el. Pe al doilea băiat i-l uciseseră achingiii. Soția îi fusese și ea răpită, dar reușise să scape. Se întorsese bolnavă.

Îi trebuiau leacuri și hrană bună. Însă, în cursul domniei lui Vladislav, bîntuise mereu foametea. Bucur și mama sa nu erau niciodată cu mult mai sătui decît țăranii aceştia greci sau bulgari, pe lîngă care treceau ienicerii. Și mama sa se stinsese curînd.

Lui Bucur îi rămăsese în minte, neştearsă, imaginea mamei moartă de foame. De aceea îl zgudui atît de mult întîlnirea cu țăranii flămînzi.

Folosind orice prilej, își dăruia hrana femeilor sau copiilor de țărani, ce le ieșeau în cale, rămînînd el însuși, uneori zile întregi, flămînd. Băiatul, la început, cufundat în visele și dorul său de Roxana, nu băgase prea bine de seamă ce făcea pe ascuns Bucur. Odată însă prietenul lipsi toată noaptea din locul unde făcuseră popas. Furișîndu-se printre străjeri, alergase pînă departe, în urmă, ca să-i ducă merindele din acea zi unei sărmane mame cu un copil la sîn. Nu o putuse ajuta cînd trecuseră pe lîngă ea, în timpul zilei, deoarece în urma lor călărea aga ienicerilor, care l-ar fi pedepsit aspru pentru o asemenea... nelegiuire. Își păstrase deci hrana, neatingîndu-se de ea, și, la primul popas, fugise să i-o dea.

Băiatul, descusîndu-l pe Bucur și aflînd ce făcuse, fu nespus de mişcat.

Împreună începură să se strecoare, noaptea, pînă la carele ce purtau merindele luate de la ţărani, şi le duceau departe, înapoi, pe cîmp, ca să fie găsite de păgubaşi a doua zi.

Trecură odată prin primejdia de a fi prinşi, dar izbutiră să se furişeze printre corturi şi ajunseră în locul unde se odihnea ortáua lor. Li se păru că sîrbul care mergea în rînd cu ei îi văzuse înapoindu-se, însă acesta se întorsese pe partea cealaltă şi începuse să răsufle greu.

În sfîrşit, într-o dimineaţă, se zăriră Munţii Balcani. Frigul se mai potolise. Se vedea că se apropia primăvara. La poalele munţilor, colinele începuseră să înverzească. Ici şi colo se zărea cîte un ghiocel.

Sîrbul care mergea cu ei în coloană, şi al cărui nume ieniceresc era Ezid, nu mai înceta să se mire de gingăşia florilor. Din mers, le culegea, le prindea la haină, la turban şi la săculeţul de drum. Le mîngîia ca pe nişte fiinţe, şi faţa i se lumina de bucurie privindu-le.

De aici,se trase şi un necaz. La următorul popas, sîrbul văzu,pe un pripor prăpăstios,o floare timpurie de primăvară, deosebit de frumoasă, necunoscută lui. Ezid, fermecat de frumuseţea ei, lăsîndu-şi merindele neatinse, se urcă pe o potecă, ajunse pe buza unei stînci şi, ţinîndu-se cu o mînă, încercă să apuce cu cealaltă floarea. Din nebăgare de seamă, după ce rupse floarea, aplecîndu-se prea mult, lunecă. S-ar fi prăbuşit, fără îndoială, şi ar fi murit spărgîndu-şi capul de pietre, pentru că sub el se deschidea o prăpastie de cel puţin patruzeci de picioare, însă brîul şalvarilor largi i se agăţă, în cădere, de ramurile unei tufe de simbrior — un soi de pin — care se afla la vreo zece picioare sub stînca de pe care căzuse. Viaţa lui atîrna acum numai de tăria ramurilor de sîmbrior.

Cei de jos rămăseseră încremeniţi. Nu ştiau ce să facă. Sîrbul se uita la ei, din înălţime, legănîndu-se în văzduhul amurgului şi aşteptîndu-şi moartea, neîndrăznind să cheme pe cineva în ajutor, bănuind că nimeni nu şi-ar pune capul în primejdie pentru el.

— Cade! strigă Bucur.

Şi,cu îndrăzneală,începu să se agaţe de fiecare colţişor de stîncă, de fiecare tufă, care se desprindea sub greutatea lui, căţărîndu-se pe peretele drept al muntelui, rupîndu-şi unghiile, însîngerîndu-şi degetele, alunecînd.

Sîrbul se legăna încă în văzduh, cu ochii mari şi speriaţi, privindu-l pe Bucur cum se urca încet spre el, dar fiind sigur că nu va putea fi salvat şi avînd încă în mînă floarea aceea luminoasă.

— O frînghie! strigă Băiatul. Şi fără să mai aştepte, desfăcu o frînghie de la unul din carele cu merinde şi o luă la fugă pe poteca pe care urcase cu puţin înainte sîrbul. Ajunse pe aceeaşi buză de stîncă. Îşi dete însă seama că, încîlcit cum era în ramurile tufei,

nu l-ar fi putut trage pe Ezid, sus, singur. Iar Bucur avea și el nevoie acum de ajutor. De aceea își desfăcu frînghia, lăsînd-o pe lîngă Ezid, pînă în dreptul lui Bucur.

Bucur se prinse de ea, și Băiatul, încordîndu-se, începu să-l tragă. Îl ridică pînă ajunse lîngă Ezid. Atunci se opri și — cum frînghia era destul de lungă, iar mai încolo se găsea un copac — îi legă capătul din mîna lui de copac. Bucur, ținîndu-se cu o mînă de frînghie, îl ajută pe Ezid să-și desprindă brîul din tufă, și amîndoi, pe urmă, se cățărară, la rînd, pe frînghie, pînă sus.

— Asta nu voi uita-o niciodată. Mi-ați salvat viața, le spuse Ezid cînd se văzu scăpat, strîngîndu-le mîinile celor doi băieți.

În zilele următoare, coloana pătrunse tot mai adînc în munți. În depărtări, culmile erau pleșuve, brăzdate de șanțurile adînci ale șuvoaielor. În locurile umbroase se vedeau încă petice mari de zăpadă.

Aerul era proaspăt, amețitor și rece, ca un vin bun și dulce din viile oltenești ale Drăgășanilor.

— Trebuie să găsim neapărat o cale să scăpăm! zise iarăși Băiatul, în timp ce coborau printr-o pădure de brazi, trecînd pe deasupra unei prăpăstii, peste o punte din trunchiuri cojite de copaci.

— Aici nu putem. Să ajungem la Nicopole, îi răspunse Bucur printre dinți, ca să nu fie auzit de ceilalți.

Din nenorocire, trebuie să mărturisim că destui copii se turciseră de-a binelea. Otomanii aveau o deprindere de aproape o sută de ani în pregătirea de ieniceri.

La început, copiii erau îmblînziți cu frica, apoi, încetul cu încetul, erau cîștigați prin daruri și trai îndestulat.

Deznădejdea celor care nu mai aveau pe nimeni în țările lor, frica de moarte și pedepse a celor lași și lăcomia pentru bogățiile ce se puteau dobîndi prin jaf, în războaiele de cotropire ale lui Mahomed, erau aliații ofițerilor turci.

De frică sau cumpărați cu daruri, unii dintre ei deveniseră spioni. Supravegheau fiecare ortá și îi informau pe comandanți despre orice gînd primejdios al celorlalți. Băieții nu știau cine erau iscoadele, însă ei se găseau în fiecare ortá și nu se putea avea încredere în nimeni.

În afară de ofițeri, fiecare ortá avea oșteni de origine turcă, luptători fanatici pentru islamism.

Într-o dimineață, în timp ce înaintau în coloană, Băiatul izbucni de bucurie:

— Dunărea!... Dunărea!...

Și, într-adevăr, de după un pîlc înverzit de salcîmi, se arătă albia largă a Dunării. Apa ei, ușor încrețită de vînt, galben-cenușie

— fiindcă plouase la munte și venea plină de nămol — curgea grăbită spre Mare.

Pășeau pe malul bulgăresc.

Dincolo de fluviu se vedea Valahia.

Dealuri domoale se ridicau, acoperite de păduri. O geamie își înălța semiluna spre cer, dar nu departe de ea se vedea turla unei biserici, cu crucea de lemn în vîrf.

Băiatului îi venea să chiuie. Aceeași simțire o avea și Bucur. Se uitară unul spre altul, cu înțeles, bucuroși, și-și zîmbiră.

« Valahia!... Valahia!»... cîntau inimile băieților, în timp ce, în hainele colorate de ieniceri, înaintau către cetatea Nicopole, sub steagul verde al profetului Mahomed.

Soarta nu-i cruțase de această umilință. Băieții înțeleseseră însă de mult că trebuie să nu se lase înfrînți de soarta lor dușmănoasă, ci să aibă răbdare și să se pregătească, plini de încredere și curaj, cu multă chibzuială, pentru ceasul cel mare al eliberării.

Pînă atunci nu trebuia să se cunoască nimic pe chipul și în ochii lor. Trebuiau să-și vorbească numai în șoaptă și în gînd.

«Valahia!... Valahia!»... cîntau deci în taină inimile lor, în vreme ce înaintau cu iataganele, hangerele și sulițele lui Mahomed, către cetatea Nicopole.

Pașa de Nicopole, Hamza, era renumit în tot imperiul pentru răutatea sa.

Ochii lui mici, fioroși și înecați în grăsime, ca ai unui mistreț, clipeau mărunt și des, întotdeauna nemulțumiți de ceva.

Nici cadînele nu și le cruța. Dacă tambura suna prea tare, dacă un zurgălău era agățat prea sus sau prea jos de picior, dacă sărmana fată — sîrboaică, grecoaică, bulgăroaică sau valahă, cadînă în haremul lui — stătea nemișcată, așteptîndu-i poruncile, sau dacă, dimpotrivă, voia să danseze, pașa putea să se supere. Poruncea ca fata să fie cusută în sac și aruncată în Dunăre.

În cea din urmă zi, îl mîniase un străjer, fiindcă strănutase la ușa sa. Trupul lui, scurtat de cap, i-l mîncau de azi, din zori, peștii.

Pașii îi trebuia un alt paznic.

Sosind noua ortá de ieniceri, hotărî să-și aleagă un tînăr dintre cei proaspăt sosiți.

Porunci ca ienicerii să defileze, cu steagul înălțat, în sunetele fluierelor și în bătaia tobelor.

Comandantul Mustafa, care nici el nu se simțea prea în larg în preajma lui Hamza Pașa, dădu poruncile trebuincioase.

După ce privi defilarea, pașa porunci să vie ienicerul cel mlădios din capul coloanei. Se uită lung la el, îl măsură cu ochii mici și

înecaţi în grăsime, clipind des şi mărunt, şi, pînă în cele din urmă, dădu din cap.

Mişcarea lui domoală din cap însemna că ienicerul trebuia să intre chiar atunci în odaia lui, şi acolo să stea de strajă.

Straja începea la amiază şi se termina la lăsatul serii, cînd muezinul cînta din minaret — turnul cu foişor al geamiei: «Alah e singurul Dumnezeu şi Mahomed e profetul său!» — chemîndu-i pe credincioşi la rugăciune.

Încăperea unde paşa stătea în timpul zilei era destul de mare, însă întunecoasă. Neavînd decît nişte ferestruici înguste, lumina pătrundea înăuntru, în şuviţe galbene şi prăfuite.

Aerul era acolo îmbîcsit. Măsuţele sculptate în motive orientale, din jurul divanului pe care obişnuit stătea paşa, erau încărcate cu o mulţime de dulciuri, mai mult halva, rahat şi nuci înşirate pe sfoară şi muiate în must fiert cu făină, numite de turci sugiuc. Lui Hamza Paşa îi plăceau dulciurile. Din pricina asta era şi foarte gras, iar dinţii i se înnegriseră şi-i putreziseră, făcînd să i se răspîndească din gură o duhoare înecăcioasă, de cîte ori vorbea.

— Cum te numeşti, ienicer? îl întrebă paşa cînd, intrînd în încăpere, urmat de toată suita de paşale, căpetenii de oaste şi curteni, îl văzu pe Băiat la uşă, adus acolo de comandantul gărzii.

— Iusuf! îi răspunse Băiatul, fără să se clintească.

— Treci acum dincolo, Iusuf, şi veghează la uşă atîta timp cît vor rămîne la mine aceia cărora le-am poruncit să mi se înfăţişeze. În restul timpului vei sta în încăpere. Ai înţeles? întrebă el, lăsînd să i se vadă cioturile negre din gură şi răspîndind o duhoare de mort. De altfel vom mai sta împreună de vorbă...

— Am înţeles! răspunse ienicerul Iusuf.

Salută şi ieşi.

6
PE CINE PEDEPSEŞTE VODĂ CEL MAI STRAŞNIC

În ziua aceea, ca un făcut, o mulţime de oameni cu treburi importante intrară la paşa. Un grec cu o figură făţarnică, un diac al cancelariei împărăteşti pentru treburile cu ghiaurii, Catavolinos, pe numele turcesc Iunus, intră cel dintîi la Hamza şi rămase la el trei ceasuri.

Toată vremea îşi vorbiră în şoaptă. Dar urechea ageră a Băiatului, deşi se găsea afară, cu arma în mînă, izbuti să prindă cîteva frînturi din discuţia lor.

— Afurisitul de Dracula - oglu, fiul lui Dracul, trebuie să fie prins, îl înştiinţa diacul cu figură făţarnică pe paşa de la Nicopole. Aşa sună porunca luminăţiei sale sultanul.

— Pe drept cuvînt, zicea paşa. Nu plăteşte tribut şi nu se învoieşte să dea copii pentru oştirea ienicerească. Abia de pot fi răpiţi cîte unul, cînd şi cînd, dar din ce în ce mai greu...

— Mă voi duce eu însumi să-l atrag la Giurgiu. Ai să-l ai în gheară, plocon... rîse diacul împărătesc.

— Şi eu ştiu ce voi face cu el!... hîrîi paşa. Însă trebuie să fii cu ochii în patru. Rîndul trecut, cînd i s-a cerut tributul, luminăţia sa sultanul a trimis la Tîrgovişte nişte oameni de-ai noştri...

— Şi eu sînt de-al vostru, îi atrase atenţia, linguşitor, Catavolinos, care purta de fapt titlul de bei de Silistra.

— Sigur că eşti, îşi întoarse vorba Hamza Paşa. Şi ce crezi că a făcut blestematul de valah?

Catavolinos cunoştea destul de bine întîmplarea, dar, prefăcut cum era, voia să-i lase paşii plăcerea să i-o povestească.

— Le-a cerut, urmă paşa, să i se plece, închinîndu-se în faţa lui, cu turbanele scoase.

— Ţţ!... Ţţ!... Ţţ!... făcu Catavolinos pe miratul, rotunjindu-şi buzele palide.

— Să-şi scoată turbanele în faţa lui! Şi cînd ei i-au răspuns că legea mahomedană îi opreşte pe credincioşi să-şi ridice turbanele în faţa unui ghiaur, a rîs şi a zis că, în acest caz, o să facă el aşa ca să nu le mai poată scoate niciodată. A chemat armaşul şi i-a poruncit să le ţintuiască solilor în cuie turbanele pe cap...

— Ţţ!... Ţţ!... Ţţ!... se prefăcu din nou că se miră diacul împărătesc.

— Acum trebuie să-i venim de hac, şi eu îi voi veni. Am să-l ridic în ţeapă pe ghiaur! se fuduli paşa. Pe urmă sultanul mă va înălţa, pentru această ispravă, în rang...

— Te va înălţa! fu de părere Catavolinos. Ai toate meritele...

Un timp nu se mai auzi nimic, oricît îşi ciuli urechile ienicerul Iusuf. Vorbeau prea încet.

Într-un tîrziu, Catavolinos ieşi, mai intrară în schimb cîţiva sfetnici şi căpetenii turceşti, apoi fură chemaţi la paşa nişte valahi.

Băiatul căscă ochii.

Valahii veniră, şi băiatul recunoscu numaidecît între ei pe comisul Ghilţ.

Un val de sînge i se urcă în obraji. Se gîndi dacă nu a sosit clipa să-şi împlinească răzbunarea făgăduită, scoţîndu-şi hangerul şi spintecîndu-l pe trădător. Dar înţelepciunea şi prevederea biruiră primul val al mîniei. Se gîndi că datoria lui era de a-l vesti pe Vlad de ce se pusese la cale.

«Ţara Românească nu trebuie să-l piardă pe măria sa Vlad, cel mai vajnic duşman al turcilor!» cugetă el.

Trebuia deci, cu orice preţ, să treacă dincolo, chiar în noaptea asta, şi să ajungă cît s-o putea mai repede la Tîrgovişte.

Comisul Ghilţ îmbătrînise în aceşti trei ani ce trecuseră. Mustăcioara lui neagră se lăţise şi încărunţise. În jurul ochilor i se ţesuse un păienjeniş de creţuri.

Îmbătrînise cum numai gîndul că-şi trădează patria îl poate îmbătrîni şi urîţi pe un om.

Comisul Ghilţ se uită la străjer, dar băiatul crescuse, se schimbase la statură şi, în hainele colorate, ieni支cereşti, cu turbanul pe cap, era greu de recunoscut de cineva care-l văzuse o singură dată.

În fruntea cetei de valahi se găsea un tînăr ce semăna oarecum cu Vlad, deşi chipul lui era lipsit de măreţie. Acestuia, ceilalţi i se adresau cu titlul de «măria ta».

Ploconindu-se slugarnic, tînărul care semăna cu Vlad, urmat de ceata lui, intră la paşa.

Nu întîrzie însă mult, căci muezinul începu să vestească, din minaret, cu glas tărăgănat, rugăciunea de seară.

Se terminase şi rîndul de strajă al ienicerului Iusuf. Un alt ienicer, adus de comandantul gărzii, îl schimbă.

Băiatul se coborî în curtea fortăreţei, în care locuia paşa. De acolo i se îngădui să iasă pe poartă şi să se îndrepte spre clădirile lungi şi reci, ridicate pe lîngă zidurile cetăţii, unde fuseseră deocamdată găzduiţi. În încăperea unde aveau să doarmă îl căută pe Bucur.

Acesta se tolănise, obosit, pe saltea. Îl apucă de mînecă și îl trase într-un ungher lăturalnic, să-i spună ce aflase și să se sfătuiască.

Cam la patru ceasuri după ce sunase stingerea, două umbre se furișară pe lîngă ziduri, către grajdurile cailor. Paznicul, un spahiu vîrstnic, moțăia liniștit, învelit în cojoc și sprijinit în suliță, în fața ușii închise de lemn — cînd se pomeni prins peste gură de cineva, de la spate.

Dacă ar fi fost lună, străjerii de pe podul de lemn poate ar fi băgat de seamă ce se întîmplă jos.

Spre norocul băieților, pentru că ei erau umbrele care se furișară pe lîngă ziduri, cerul se înnorase și începuse să plouă mărunt.

Zgomotul ploii acoperi și începutul de țipăt al spahiului.

Simțind în aceeași clipă un genunchi în șale, străjerul vru să-și scoată iataganul, dar două brațe vînjoase îl traseră de grumaz, pe spate, aproape înăbușindu-l, și îi înfundară gura cu o cîrpă.

Bucur se prefăcuse, în dormitorul ienicerilor, că îi este rău.
— Mă doare pîntecul de nu mai văd înaintea ochilor! se văicărise el, avînd grijă totuși să nu trezească prea mulți din somn.
Băiatul sărise să-i dea ajutor:
— Hai la fîntînă să bei apă!
— Adu-i tu apă! Ce-l mai scoți pe el afară? mormăise vecinul de saltea al lui Bucur.
— Nu, mă duc eu, se ridicase de la locul său Bucur. Trebuie să-mi ud fruntea și să mă răcoresc.
Ajutîndu-l pe Bucur, care mergea greoi, ținîndu-se de pîntec, Băiatul ieșise împreună cu prefăcutul bolnav.
Se strecuraseră pînă la grajd, și îl atacaseră pe spahiu, deși inimile le băteau gata să le spargă piepturile. Dacă ar fi fost prinși, mîine în zori erau scurtați de capete sau ar fi trebuit să privească lumea din înălțimea unor țepi.
Acum nu mai era însă vorba de ei, ci de măria sa Vlad și de țară. Și asta le dădea puteri.
În grajd, desfăcură frînghiile de la cai. Cu o bucată îl legară de sus pînă jos pe paznic. Alta, mai lungă, o făcură colac.
Ieșiră din grajd și începură să se strecoare pe lîngă ziduri. Pe vremea aceea, Nicopole era o așezare lungă și îngustă, semănînd cu un coridor, ce pornea de la Dunăre și se urca pe munți. În partea cea mai de sus se afla fortăreața unde locuia pașa. De-o parte și de alta,orașul era păzit de ziduri puternice, din care se înălțau, din loc în loc, turnuri înalte și rotunde de piatră. În fața cetății,spre fluviu, cele două capete ale zidurilor erau unite printr-un parapet de lemn.
Aici voiau să ajungă băieții.
Cîțiva ieniceri făceau de strajă, vorbind tare, prin locurile acelea. Băieții se pitiră după colțul unei clădiri și așteptară să treacă.
O luară apoi la fugă, pitiș, ținîndu-se mereu în umbra zidurilor, pînă se văzură lîngă parapet și începură să se urce repede, pe o scară scîrțîitoare, spre podul mijlociu.
Ploaia curgea mărunt și monoton, ca toamna, din cer. De sus se vedea Dunărea, cu apa cenușie-întunecată, pișcată necontenit de acele reci ale ploii.
La malul ei, lîngă o tufă de sălcii, se zărea căpătîiul unei bărci. Mai jos, la cîteva sute de pași, era debarcaderul. Un caic, alte cîteva bărci și o galeră erau legate la țărm. Străjerii însă nu se arătau.
Pînă să ajungă la barcă, îndrăznețul ce s-ar fi coborît de pe parapet trebuia să străbată mai întîi un braț de apă murdară, care-l înconjura.
Pe mal, se zăriră în acea clipă doi achingii. Dar sorții fuseseră aruncați. Nu mai puteau să dea înapoi. Din clipă în clipă, cineva din

dormitorul de unde ieşiseră ei putea să iasă afară, să vadă ce fac. Se mai putea şi ca spahiul din grajd să-şi scuipe căluşul şi să cheme pe cineva în ajutor. Totul ar fi fost atunci pierdut.

Podul de sus al parapetului se afla între doi pereţi de lemn. Pereţii se strîmtau cam din cincizeci în cincizeci de paşi, în dreptul locurilor unde parapetul era sprijinit, în partea dinspre apă, de un fel de contraforturi foarte simple, din piatră şi pămînt. Pe podul acesta nu putea să treacă decît un singur om.

Noii veniţi fuseseră duşi în ajun să vadă cetatea. Băieţii, cu gîndul numai la fugă, cercetaseră cu grijă podul şi zidurile, şi ce nu putuseră să vadă aflaseră de la ienicerii mai vechi.

Ca să nu cadă nici unul din aceştia la bănuieli, fiindcă le tot puneau întrebări, băieţii se arătaseră foarte mîndri că le fusese dat să se aşeze într-o asemenea cetate, clădită de un mare împărat bizantin*.

Acum, urmat de prietenul său, Băiatul se furişă pe pod, căutînd locul cel mai prielnic pe unde puteau să coboare.

— Străjerul podului din partea asta unde o fi? îl întrebă Bucur, în şoaptă, pe Băiat.

Abia îşi sfîrşise şoapta, şi ienicerul care era de strajă se arătă. Se traseră în spatele unuia din stîlpi, şi îl aşteptară pînă veni în dreptul lor.

Amîndoi îl încolţiră, şi Bucur îi puse vîrful pumnalului în piept.

— Dă-mi armele şi nu scoate o vorbă! îi rosti încet Băiatul, smulgîndu-i suliţa din mînă şi iataganul de la brîu.

— Vreţi să treceţi la valahi? îi întrebă ienicerul.

Vocea lui li se păru cunoscută. Băiatul îi apucă obrazul în palmă şi, apropiindu-şi ochii de el, îl cercetă.

— Ezid! se miră el, venindu-i să şi rîdă.

Ienicerul nu era altul decît sîrbul căruia îi salvaseră viaţa.

— Ce cauţi aici? îl întrebă Bucur.

— Unul dintre ienicerii vechi s-a îmbolnăvit şi m-au trimes pe mine în locul lui, răspunse sîrbul. Dar spuneţi-mi, vreţi să fugiţi la valahi?

— Asta nu te priveşte! mîrîi Bucur. Întoarce-te cu spatele...

Ezid se supuse, şi Bucur îi fixă vîrful hangerului între coaste, în locul unde învăţase de la comandanţii turci că, împingînd numai puţin, tăişul ajunge îndată la inimă.

---

* Oraşul şi cetatea Nicopole au fost întemeiate de împăratul bizantin Heraclios în anul 629. Aici a avut loc, în anul 1369, vestita bătălie între cavalerii apuseni, alături de oastea română şi maghiară, şi oastea otomană condusă de Baiazid. Victoria au dobîndit-o otomanii.

— Cred că ne putem înțelege cu el... îi șopti Băiatul lui Bucur, în timp ce lega, cu repeziciune, un capăt al frînghiei de stîlp.

Băiatul, cu toate că trecuse prin atîtea împrejurări grele și văzuse nenumărate grozăvii, iar comandanții ienicerilor încercaseră să-l deprindă cu uciderea fără milă, nu se împăca, și nu se va împăca pînă la sfîrșitul vieții cu ideea de a omorî cu inima ușoară un om. Legea cea cruntă a războiului, ce te îndeamnă să-ți ucizi dușmanul, mai înainte de a te ucide el pe tine, n-a putut, cu toate primejdiile care l-au înconjurat, să pună niciodată deplină stăpînire pe el. Calea pe care mergea era aceea a blîndeții și înțelegerii. De aici, ce-i drept, i s-au tras și unele suferințe.

— Numele meu adevărat este Mihailo, le suflă ienicerul în taină, văzînd că Băiatul nu are de gînd să-l ucidă. Luați-mă cu voi...

Băiatul se întoarse spre Bucur. Schimbară amîndoi o privire.

— De mult vroiam să fug, continuă sîrbul. Dar n-am avut curaj. Nu știi în cine te poți încrede...

— Bine, se învoi Bucur, la o mișcare cu capul a Băiatului. Dacă ne trădezi, te înjunghiem...

— De asta să n-aveți grijă! spuse Mihailo. Îi urăsc pe osmanlîi...

— Să ne-o dovedești! îi ceru Băiatul și-i făcu semn lui Bucur că poate începe să coboare.

— Vorbești cu cineva? se auzi vocea ienicerului ce stătea de strajă dincolo de gîtuitura rotundă a podului.

— Nu. Mi-e urît și cînt pentru mine, îi răspunse sîrbul.

— Vino, sau să viu eu la tine să stăm de vorbă... se auzi ienicerul din partea cealaltă a podului.

— Rămîi acolo. Mă simt mai bine singur, se grăbi să spună Mihailo.

Băiatul, care în prima clipă ridicase hangerul, își lăsă în jos brațul, răsuflînd ușurat.

— Cînd ajunge Bucur la capătul sforii, îi spuse sîrbului, arătîndu-i spre poalele cetății, începi să cobori tu...

— Bucur? Aha! Acesta e numele valah! Și tu cum te numești? îl întrebă Mihailo.

— Băiatul...

Bucur, înotînd în apa care era rece ca gheața, scutură frînghia. Atunci Băiatul îi făcu semn și sîrbului să coboare.

— Și tu?

— Eu vin după tine.

Ajunseră jos și înotau, plescăind încet, spre limba stîncoasă de pămînt, ce se întindea înaintea lor, cînd se auzi din cetate o trîmbiță sunînd, ca un țipăt omenesc. Tobele duruiră și ele semnalul fugii unor ieniceri.

Ceea ce prevăzuse Băiatul se întîmplase. Spahiul din grajd reușise să-și scoată din gură cîrpa și dăduse alarma.

Dacă mai întîrziau puțin, erau prinși.

— Repede, la barcă! îi îndemnă Băiatul.

Pe parapetul de unde coborîseră ei se strînseseră o mulțime de ieniceri.

Un val de săgeți porni de sus. Din pricina ploii, a vîntului ce începuse să bată și a întunericului, nici una nu-i lovi.

Cineva strigă răgușit:

— Prindeți-i! Fugari...

Vîntul îi purta cuvintele și nu se înțelegeau prea bine, dar Băiatul crezu că recunoaște glasul pașii.

Se apropiau de țărmul Dunării, cînd, pe neașteptate, o suliță se înfipse lîngă ei, în noroi, plescăind surd prin apă. Bucur o smulse și o azvîrli înapoi. Cu un horcăit, osmanlîul, ce era de strajă pe țărm și încercase să-l ucidă, se prăvăli, lovit în gîtlej.

Alt achingiu venea în goană, de lîngă sălcii. Mihailo îl întîmpină. Se încinse o luptă scurtă, și sîrbul îl lovi cu hangerul în pîntec. Îl prinse apoi de umeri și-l scufundă în apă.

— În barcă!... În barcă!... îi zori Băiatul.

Săriră în barcă, o dezlegară iute, și Băiatul cu Bucur începură să vîslească.

Trîmbițele din cetate sunau și tobele băteau înnebunitor.

— Să trecem Dunărea cît mai curmeziș! fu de părere Mihailo. Au pornit trei bărci încărcate cu ieniceri. Vor să ne iasă înainte...

— Îi comandă însuși aga! băgă de seamă Bucur.

Aga era în picioare, în prima barcă. Pesemne le poruncise ienicerilor să-și întindă arcurile, căci patru sau cinci săgeți vîjîiră pe lîngă ei.

Din nefericire, curentul fluviului era atît de puternic, încît barca fugarilor — cu toate că Mihailo și Bucur vîsleau din răsputeri — nu putea să-și urmeze drumul și era împinsă în jos.

— Mai avem puțin și ne ciocnim cu barca în care se găsește aga! îi înștiință Băiatul pe tovarășii săi.

Celelalte două bărci se pregăteau să-i înconjoare din față și din spate. În bărcile ienicerilor, vîslașii erau cîte patru, și direcția se putea păstra mai ușor.

Înconjurați, nu mai putea fi vorba de scăpare. Numărul ienicerilor ce-i urmăreau era de zece ori mai mare.

— Mi se pare că sîntem pierduți! se amărî Mihailo. Și cît nădăjduiam să scap din ghearele turcilor...

— Stai, încă nu sîntem prinși, le făcu curaj Bucur...

— Trageți! porunci, din barca sa, aga ienicerilor.

Alt roi de săgeţi porni. Norocul fugarilor fu şi de data asta noaptea. Vîntul şi ploaia le erau prieteni.

Băiatului îi veni o idee:

— Să ne prefacem că sîntem loviţi, să răsturnăm barca şi să-i lăsăm să creadă că ne-am înecat.

— Dacă am putea ajunge pe malul românesc... murmură Bucur.

— E prea departe, clătină din cap Mihailo.

— Aşa e, recunoscu Băiatul. Uite, colo, pe ţărmul bulgăresc e o pădure...

— O vedem, ziseră Mihailo şi Bucur.

— Ne căutăm unul pe altul înlăuntrul ei. Curaj, băieţi...

— Cu bine! răspunseră ei.

Încă o dată ienicerii traseră spre fugarii de a căror barcă se apropiau.

— Sînt rănit, dete un țipăt Băiatul pe turcește, ridicîndu-se în picioare și lăsîndu-se apoi să cadă în apă, cu brațele întinse, ca și cum ar fi fost lovit.

— Unul s-a dus, se bucură aga. Omorîți-i și pe ceilalți!...

Cît ar fi vrut Mihailo să aibă acum arcul, căci el era unul dintre cei mai buni țintași din ortá. Așa, se mulțumi să scrîșnească din dinți și să încerce să se ascundă pe fundul bărcii, în timp ce alte săgeți zburară prin preajmă, înfigîndu-se în lemnul bărcii.

Prefăcîndu-se că sînt și ei răniți, Bucur și Mihailo se aruncară, de asemenea, gemînd, în apă.

În cădere își răsturnaseră barca.

Se dădură la fund și înotară cît puteau de iute spre vale, ajutați de curent.

— S-au înecat tustrei, zise aga mulțumit, după ce-și plimbă privirea pe suprafața unduitoare a Dunării. Nu se mai vede nimic...

— Nimic... recunoscură ienicerii, bucuroși să se întoarcă mai degrabă.

— Agățați barca fugarilor, așa răsturnată cum e, de a noastră, și trageți-o la mal, porunci aga.

Ploaia se întețise și fluviul parcă fierbea. Din fundul său venea un zvon înăbușit. Pădurea de sălcii se zbătea. Bărcile ienicerilor, ce luaseră cu ele și barca băieților, pluteau către debarcader. Pe malul de la Nicopole zgomotul se liniștea. Numai o făclie mai tremura pe podul de lemn al cetății. Razele ei străluceau din cînd în cînd prin gurile de tragere cu arcul.

Băiatul scoase capul din valuri. Era departe de debarcader.

— Sînteți pe-aici? întrebă el, bătînd apa cu tălpile.

— Eu am ajuns! îi răspunse, mai din mijlocul fluviului, Mihailo.

Abia acum, după ce trecuse primejdia, Băiatul își dădu seama cît era apa de rece.

— Brrr!... începu să tremure. Dar Bucur unde e?... Bucureee!... Bucureee!... strigă.

— Sssst!... Am ajuns! îl auzi pe Bucur de pe mal. Veniți încoace.

— Venim!... Venim!... răspunseră Băiatul și Mihailo.

Nu trecu mult și se adunară tustrei, cu apa șiroind pe ei și înghețați de frig.

— Bine era să fi putut ajunge pe țărmul celălalt înainte de revărsatul zorilor, își dădu cu părerea Bucur, sărind pe loc și bătîndu-se cu palmele pe piept și pe umeri, să se mai încălzească. S-ar putea ca pașa să trimită mîine de dimineață ienicerii să ne caute cel puțin leșurile aruncate de apă la mal, ca să ni le poată înfige în țepi, pe ziduri.

— Ah! Dacă am fi rămas cu barca... se întristă Mihailo.

O luară de-a lungul țărmului, apropiindu-se de pădurea de sălcii unde voiau să se ascundă, pînă vor lua hotărîrea ce anume era mai bine să facă.

Pămîntul chiftea sub picioarele lor desculțe.

Ploaia mai încetase însă și, către miazănoapte, deasupra Valahiei, cerul se limpezise puțin. Dintr-o spărtură a norilor mijea un petec de lună.

— Semn bun, se înveseli Băiatul. Uite ce spun eu: să ne odihnim și să încercăm să trecem totuși înot dincolo.

Pe cînd vorbeau așa, adunați pe cărarea ce șerpuia prin pădure, pe malul Dunării, zgribuliți de frig, se treziră înconjurați de o ceată de bărbați și femei.

Se vedea limpede că noii veniți erau niște țărani bulgari, ce fuseseră strînși de turci, lucraseră pe undeva, pe la vreo cetate, și acum se întorceau acasă. Bărbații aveau în mîini, unii sape, alții numai niște toiege. Fețele le erau învăluite în bărbi țepoase și zbîrlite,

cele mai multe cărunte, ca niște nori ai amărăciunilor. Femeile, îmbrăcate în fuste cenușii și sumane de postav țărănesc, cîrpite și răscîrpite, veneau în urma bărbaților. Printre ele erau și cîteva fete tinere. Dar și acestea păreau bătrîne. Fețele asprite și umerii încovoiați de oboseală nu lăsau să li se vadă tinerețea. De altfel cele mai frumoase erau în fiecare an luate din sate și duse în haremuri.

Oamenii veniseră, pe nesimțite, pe poteca din pădure, îndreptîndu-se spre satul ce se afla în apropiere. Cei mai mulți erau desculți, și doar puțini purtau opinci din coajă de copac.

Erau flămînzi, trudiți și îndîrjiți.

Un bătrîn cu o chică lungă pășea înaintea tuturor.

— Uite niște turci rătăciți, zise bulgărește.

— Arme au? întrebă alt țăran din urmă.

— N-au, și chiar dacă ar avea... mormăi bătrînul, trebuie să...

— Să scăpăm lumea de ei, să nu mai îngroașe haita de la Nicopole.

— Înecați-i! țipă ascuțit o femeie. Unii ca ei mi-au luat amîndoi băieții...

— Să-i înecăm! rostiră și alții, și cîteva toiege și sape se ridicară.

Bătrînul îl învățase pe Băiat bulgărește, încă din prima copilărie, cum se silise să-l învețe și alte limbi. Nu era greu, pentru că era limbă bisericească. Aproape fiecare călugăr din mînăstirea Tismana cunoștea ori bulgărește, ori sîrbește, sau amîndouă aceste limbi slave.

Bucur, care împreună cu Tit fusese silit să cînte și să joace prin garnizoanele turcești din Bulgaria, rupea și el cîteva vorbe. Iar sîrbul Mihailo avusese, printr-o întîmplare, mama bulgăroaică.

Țăranii își ridicaseră toiegele și sapele și se pregăteau să-i toace cu ele — așa cum făceau țăranii bulgari ori de cîte ori întîlneau pîlcuri răzlețe de ieniceri — și să-i arunce în Dunăre. De aceea ienicerii nu umblau, de obicei, decît în cete prin Bulgaria, unde poporul, deși legat în lanțuri, nu fusese învins.

Băieții, pentru întîia oară, se simțiră înfricoșați.

Aventura pe care o trăiseră, oboseala, frigul, încordarea fără margini îi istoviseră.

Vedeau că se apropie moartea. Și moartea nu venea de data asta de la dușmani, ci de la prieteni. Cum să-i facă să înțeleagă lucrul acesta?

— Stați! strigă Băiatul, ridicînd mîinile. Nu sîntem ceea ce credeți...

Bărbatul cel vîrstnic, din frunte, se opri.

— Nu sînteți ieniceri?

— Ba da... bîigui Mihailo.

— Atunci pe ei, ce mai stați? se îndîrji femeia căreia i se răpiseră băieții, ieșind ea însăși înaintea celorlalți.

Băiatul aruncă o privire spre Dunăre. Aburi verzui pluteau deasupra ei. Ploaia contenise și luna se vedea în întregime, spălată și curată ca obrazul unei fete într-o zi de sărbătoare. Dincolo de apă era țărmul valah. Vlad trebuia înștiințat. Vlad era în primejdie.

— Am fost ieniceri, strigă Băiatul mai departe, cu mîinile ridicate. Sîntem copii de valahi, răpiți în urmă cu trei ani de turci. Adică el e sîrb, îl arătă pe Mihailo. Şi Mihailo dădu din cap, în semn că așa e. Dar ne-am păstrat credința strămoșească. Noaptea asta am fugit din cetate...

— De la Nicopole? se mirară cîțiva. Asta nu se poate...

— Se poate, întări Bucur. Sîrbul acesta era de strajă, și ne-a ajutat...

Oamenii începură să-și lase jos sapele și toiegele.

— Măi, să știți că e adevărat, își dete seama bătrînul. De asta era atîta tulburare la cetate. Ați vrut să fugiți peste Dunăre?

— Da, cu o barcă, dar n-am putut, îl lămuri Băiatul. Ne-am răsturnat singuri barca, să creadă turcii că ne-am înecat.

— Săracii de ei! oftă femeia înverșunată de adineauri.

— Şi-acum ce-aveți de gînd? îi întrebară ceilalți bărbați și femei, strîngîndu-se prietenoși în jurul lor.

— Vrem să trecem încă în noaptea asta dincolo, ca să ajungem mîine la voievodul Vlad.

— În Vlad și-au pus mulți nădejdea, de cînd a fost răpus de molimă, la Belgrad, Ioan de Hunedoara, glăsui bătrînul. El singur mai ține sabia în mînă, stînd stavilă împotriva păgînilor. Dacă va vrea Dumnezeu, poate să ne vină și nouă într-ajutor.

— Noi și cu valahii am fost întotdeauna frați, rostiră bărbații și femeile.

— Veniți acum, urmă bătrînul, să vă încălziți și să vă dăm, de unde om găsi, niște schimburi uscate, să lepădați hainele acestea păgînești. Vă vom trece noi dincolo. Avem o luntre pitită sub mal.

Satul, dacă se poate numi așa, era la o azvîrlitură de băț, la capătul pădurii. Cîteva bordeie înfundate în pămînt și două sau trei colibe de nuiele lipite cu lut. Într-una din aceste colibe băieții se dezbrăcară, aruncîndu-și în foc veștmintele roșii, cu brîie scumpe, albastre, de mătase, pe care le purtaseră cu atîta silă. Parcă niște poveri zdrobitoare le fuseseră luate din spate, cînd își văzură hainele ienicerești arzînd. Se simțiră mai ușurați și veseli. Țăranii le aduseră, din sărăcia lor, îmbrăcăminte albă de pînză, semănînd cu aceea a valahilor. Băiatul mai primi o bundă zdrențuită, Mihailo un sumăiaș strîmt și rupt în coate, și Bucur un ilic.

În colibă flăcările luceau vesele.

Mîncară o fiertură de mei. Sorbiră din ulcele o băutură fierbinte, întăritoare, din fructe de măcieș de toamnă și buruieni tinere de primăvară.

Întremați, se întoarseră apoi, înconjurați de săteni, pînă la Dunăre, unde într-un loc ferit, între sălcii, se afla pitulată luntrea. Băieții își luară rămas bun de la oameni. Femeia care ceruse în pădure, cu glas tare, ca ei să fie înecați, îi sărută ca pe copiii săi. Lacrimile ei le udară obrajii. Şi însoțiți de binecuvîntările și urările oamenilor, rostite din inimă, se depărtară de malul bulgăresc.

— Ehei, zise pe drum țăranul bulgar ce-i însoțea și urma să se înapoieze cu barca, din Valahia ne vin o mulțime de vești! Vlad se arată a fi un domn și jumătate.

La întrebările băieților cu privire la veștile despre măria sa Vlad, acesta le povesti cum noul domnitor își alcătuise o armată nouă, din slujitori și țărani credincioși, cu ajutorul cărora îi ține din scurt pe turci. De asemenea și-a făcut o gardă de oșteni bine instruiți, însă tot numai cu oameni de țară, nu cu străini. Oștenii aceștia, numiți trabanți și înarmați cu halebarde*, sînt gata să moară pentru el.

— Şi eu aș fi gata să mor, dacă ar fi nevoie, rosti Băiatul. A fost atît de bun cu mine. Mi-ar place să fac parte dintre trabanții săi Dar anumiți boieri erau împotriva lui. Mai ales unul, Albu cel Mare...

— Albu cel Mare? Am auzit de el. A pierit de trei ani. S-a ridicat cu oaste împotriva lui Vlad. A fost un fel de război. Unii boieri l-au sprijinit pe Albu. Dar Vlad l-a prins și l-a tăiat...

— Bine i-a făcut! glăsui Bucur. Din cauza lui și pentru el ne-a oropsit comisul Ghilț.

— Despre boierii trădători din Valahia mai cunosc o întîmplare, rîse țăranul. Nu știu dacă o fi adevărată...

— Povestește-o! îl rugară băieții.

— Se zice că măria sa Vlad, în haine schimbate și cu fața acoperită, cum umblă el adesea prin sate și tîrguri, a reușit să se strecoare printre marii boieri și să-i audă cum puneau la cale chiar moartea lui...

— Nelegiuiții!... rosti Băiatul, neputîndu-se stăpîni.

— Domnitorul s-a făcut că e un om de-al lui Albu cel Mare, rîse și cu mai multă poftă țăranul. I-a chemat la o petrecere pe seara următoare, într-o casă a unui credincios al lui, zicînd să vie neapărat toți cîți vor moartea domnitorului. «Vodă va fi otrăvit, i-a încredințat el, și voi mă veți ajuta atît la uciderea lui Vlad, cît și la azvîrlirea

---

* Halebarda era o suliță lungă de lemn, cu vîrful de metal, avînd într-o parte un tăiș în formă de bardă și în cealaltă un fel de cîrlig.

leşului în apă.» Boierii au căzut în capcană şi s-au legat să vină la ospăţ. S-au despărţit, înţelegîndu-se să se recunoască între ei prin cuvintele: «Pe mîine seară».

În seara următoare, dornici să-l ucidă pe Vlad, s-au strîns în locul şi la ceasul hotărît, şoptindu-şi între ei: «Pe mîine seară!» «Pe mîine seară...»

Erau tare mulţumiţi, se ospătau şi beau cu poftă. Şi, iată-l şi pe Vlad, Drăculea, cum îl numeau. «Pe mîine seară, boieri!» rosteşte el cuvintele de recunoaştere. «Pe mîine seară!» sar boierii bucuroşi de la mese, socotind că a venit clipa cea mare. «Dar vodă n-a venit!» se mîhneşte unul. «Ba a venit!» răspunde Vlad, şi îşi dezveleşte obrazul, îşi dă jos haina neagră şi rămîne în cea domnească...

«La fel ca atunci la Rîmnic!» îşi aminteşte Băiatul.

— Şi boierii? întreabă Bucur cu sufletul la gură.

— Au căzut în genunchi să ceară iertare...

— Şi vodă i-a iertat? se înverşună Băiatul.

— Aş! De unde! I-a luat la cercetare. I-a întrebat un singur lucru: Cîţi domni a apucat fiecare de cînd trăieşte.

— Şi ei ce-au răspuns? întreabă Mihailo.

— Nici unul nu apucase mai puţin de şapte. «Şi asta numai din pricina dezbinărilor şi uneltirilor voastre, a tunat vodă. Domnii se schimbă, ţara slăbeşte, şi turcul ne-o ia în stăpînire!» Şi i-a tras pe toţi în ţeapă!

— Bine le-a făcut! ziseră într-un glas Bucur şi Mihailo.

Luntrea se apropia de mal. Malul valah era mai jos decît cel bulgăresc.

Începea să se lumineze de ziuă. Pe apa Dunării pluteau rădăcini, ramuri şi ierburi smulse din munte de ploi.

Cerul era din nou senin şi cele cîteva resturi scuturate de nori erau împinse de vînt către Nicopole.

Cetatea părea, în depărtare, pustie. Nu se zărea acolo nici o mişcare. Zidurile ei reci priveau mohorîte şi ameninţătoare către pămîntul valah.

De-acolo scăpaseră băieţii, şi nici nu le venea să creadă că sînt aici.

Tustrei îi strînseră mîinile ţăranului şi săriră din luntre.

Tinerii valahi îngenunchează şi sărutară pămîntul încă ud de ploaie, după străvechea datină a celor ce se întorc acasă, aşa cum învăţase Băiatul de la Bătrîn.

Sufletul Băiatului era atît de uşor, încît, dacă ar fi fost o pasăre, ar fi simţit nevoia să zboare. Să zboare şi să cînte ca o ciocîrlie: «Acasă... acasă...»

— Să ne vedem cu bine! îi strigară ţăranului. Le mulţumim la toţi...

— Curaj și spor la drum! le ură acesta, în timp ce-și întorcea luntrea, îndreptîndu-se spre țărmul bulgăresc. Şi mai așteptăm vești de la voi, de la Vlad... de la valahi...

— Acasă!... Acasă!...

Casa însemna Tîrgoviște.

Băieții porniră întins, pe jos, căutînd drumul spre scaunul domnesc.

În cale mai auziră de la oameni și alte lucruri — în afară de cele povestite de țăranul bulgar — și anume, în primul rînd, că în Valahia s-a făcut rînduială. Vodă urăște atît de mult răul, încît, dacă săvîrșește cineva vreo hoție sau nedreptate este pedepsit. Poate să fie cei vinovați și boieri mari sau preoți, pedeapsa este aceeași: spînzurătoarea sau țeapa. Cu nici o bogăție nu se pot răscumpăra. Vodă îi răpune fără milă și pe mincinoși — căci nu îngăduie decît adevărul. Cei leneși, cei ce nu-și păstrează cuvîntul dat, ca și femeile necredincioase, ori fetele care cad pradă plăcerilor neîngăduite, ungîndu-se cu sulimanuri și dîndu-și ochii peste cap, nu au o soartă mai bună.

Cel mai strașnic îi osîndește însă Vlad pe pămîntenii fără dragoste de țară sau pe străinii ce nu cinstesc cum se cuvine Valahia și pe stăpînitorii ei.

Astfel de vorbe și încă multe altele ascultară băieții noștri cît timp se zoriră pe jos, apoi într-o căruță a unui pescar, și, în sfîrșit, cît goniră pe cai, însoțiți de o ceată de oșteni ai lui Vlad, dintre cei ce privegheau drumurile, cunoscînd ce se petrecea în sate și tîrguri, pe drumuri și pe ape, prin tot tărîmul valah.

7
O NOAPTE PE VALEA VOIEVOZILOR

Băieţii şi Tit nu se mai săturau să se îmbrăţişeze, să se privească şi să se asculte vorbind.

Mai ales lui Tit nu-i venea să creadă că aceia care fuseseră doar nişte copii — cînd răutatea şi dorinţa de răzbunare a comisului Ghilţ îi despărţise — crescuseră atît de mari, li se îngroşaseră puţin glasurile şi amîndurora le răsăriseră deasupra buzei de sus tuleiele. Inima lui de tată îl îndemna să-l strîngă la piept mai mult pe Bucur. Numai că, fiind un om bun şi înţelegător, nu-l lăsa pe Băiat să simtă acest lucru. Îi arăta aceleaşi calde simţăminte, ca şi fiului său. De fapt nici nu era prea greu, fiindcă în lunile cît colindaseră împreună prin ţară se ţesuseră între Băiat şi Tit nişte legături aproape la fel ca acelea dintre un tată şi fiu.

Era mişcător, ce-i drept, însă şi cam caraghios, să vezi pe un om atît de voinic, cioplit parcă dintr-un trunchi retezat de stejar — cum era păpuşarul — plîngînd ca o femeie.

Atît era de bucuros de revederea neaşteptată că, oricît se străduia, nu putea să-şi oprească lacrimile. Pe chipul lui mare, cu pielea negricioasă şi învîrtoşată, semănînd cu coaja de copac, picăturile fierbinţi şi sărate i se prelingeau necontenit pînă în barbă, în timp ce-i strîngea la piept, pe rînd, cu braţele sale îngrozitor de lungi, pe cei doi băieţi.

La bucuria generală luau parte şi Negru şi ursul.

Un asemenea spectacol merita să fie văzut. Cele două animale nu îşi uitaseră stăpînii şi se înghesuiau care mai de care să-i atingă pe noii sosiţi — unul cu fruntea, nechezînd înduioşător, celălalt cu labele, mormăind. Calul numai că nu vorbea, dar încolo îl privea pe Băiat cu nişte ochi umezi, aproape omeneşti. Îi punea capul pe umăr şi şi-l sprijinea cu încredere. În felul acesta nădăjduia că îl va face să înţeleagă pe Băiat cît îl iubea, cît îi lipsise de mult în aceşti trei ani, de cîte ori nu-i venise să-l părăsească pe Tit şi s-o ia la fugă prin coclauri, doar-doar îl va regăsi. Ursul avea şi el un fel aproape asemănător de a se purta faţă de Bucur, alături de care copilărise. Însă nu-l uita nici pe Băiat. Din cînd în cînd se repezea la el, apucîndu-l cu labele pe după umeri, şi mormăind bucuros îl

strîngea la pieptul păros. O dată îl strînse chiar cu atîta foc, încît dacă Băiatul n-ar fi ajuns aşa de voinic în anii petrecuţi în tabăra ienicerească, poate l-ar fi înăbuşit.

Mihailo şezuse la început mai la o parte, dar curînd fu prins şi el de vîrtejul veseliei celorlalţi. Familia pe care şi-o pierduse din pricina năvălirilor otomane şi-o regăsea aici, alături de un om simplu şi bun, ca păpuşarul, de cei doi băieţi şi de nişte biete necuvîntătoare, cum erau Negru şi ursul, iar patria lui adoptivă devenea Valahia.

Pînă să ajungă însă să se întîlnească cu Tît, băieţii străbătuseră ţara, călări, călăuziţi de oştenii domneşti. Aceştia aveau o înfăţişare care le plăcuse băieţilor. Fuseseră aleşi numai oameni înalţi, chipeşi, purtînd pe ei un fel de dolmane, cum erau cele ungureşti, încheiate cu nasturi făcuţi din şireturi, căciuli înalte din postav, împodobite cu blană, cizme de piele în picioare, şi erau înarmaţi cu săbii şi halebarde.

În drum nu făcuseră decît o oprire într-o cetate aşezată pe rîul Dîmboviţa, în mijlocul unor păduri dese, numite Codrii Vlăsiei. Aici, în Cetatea Bucureştilor, se şoptea că ar cam dori vodă, cu vremea, să-şi strămute capitala. La Tîrgovişte, cel mai de seamă şi mai frumos oraş al ţării, sălăşluiau prea mulţi dintre duşmanii săi înverşunaţi, boierii cei mari, foşti prieteni şi tovarăşi de uneltiri ai lui Albu cel Mare, pe care Vlad îl scurtase de cap încă de la începutul domniei. În Cetatea Bucureştilor, Vlad îşi clădise o casă întărită, în mijlocul unei puzderii de cocioabe acoperite cu paie, de dughene ale negustorilor şi ateliere ale fierarilor, dulgherilor şi ale altor meseriaşi.

Nu prea departe de casa domnească, se ridica un han. În curtea lui se aflau o mulţime de care cu boi dejugaţi.

La han poposiră oştenii. Băieţii fură ospătaţi pe seama domniei, aşa cum suna porunca pentru toţi cîţi erau conduşi, sub pază, pînă la scaunul din Tîrgovişte.

Din cetatea amintită, ţinură rîul Dîmboviţa pe tot cursul său, străbătînd pădurile pînă într-un sat ce era, ca şi toate moşiile dimprejur, în stăpînirea unui mare boier, Flor.

În dreptul conacului cu ziduri ca de cetate, al boierului Flor, se despărţiră de cursul Dîmboviţei şi, tăind printr-o luncă împresurată de sălcii scorburoase şi plopi, ieşiră spre valea altui rîu, Ilfovul. Trecură rîul prin vad — şi iacătă-i, în puţină vreme, la poarta dinspre miazăzi a cetăţii de scaun.

De pe zidurile înalte, străjerii îi opriră cu strigăte groase şi ameninţătoare. Dar oştenii le răspunseră, arătîndu-le cine sînt. Şi intrară cu băieţii pe poartă.

Dacă Cetatea Bucureştilor era un tîrguleț curat, cu nişte case domneşti, un han, cîteva dughene şi o bisericuță de lemn, în schimb Tîrgoviştea le stîrni băieților o uimire dintre cele mai puternice.

Casele erau arătoase, cu acoperişuri largi, de şindrilă, şi înconjurate cu grădini şi livezi. Printre coroanele înverzite ale copacilor — fiindcă aici, în Valahia, primăvara părea că venise de-a binelea — se iveau turlele — care de care mai strălucite — ale nenumăratelor biserici. Aproape fiecare mare boier din Tîrgovişte îşi ridicase în ogradă cîte o biserică, cele mai multe fiind făcute din piatră. În biserici, boierii îşi aveau preoții sau călugării lor, ce le făceau slujbele de dimineață şi seară.

Oştenii domneşti, acolo unde împrejmuirile erau mai scunde aruncau în ogrăzile boiereşti priviri pătrunzătoare şi lipsite de prietenie. La ivirea oamenilor lui Vlad, rarii slujitori boiereşti, înarmați, ce se vedeau pe ulițe sau cei ce se ițeau prin locaşurile rotunde, anume scobite în ziduri, dispăreau ca bătuți de vînt. Unii se trăgeau înapoi, să nu li se mai vadă obrazurile. Ceilalți intrau repede în curți şi închideau în urma lor porțile de lemn, cu drugi puternici sau cu cîrlige de fier.

Căsuțe mai mărunte, cum văzuseră în Cetatea de pe rîul Dîmbovița, cocioabe sau bordeie nu se întîlneau în Tîrgovişte. Sărăcimea fusese nevoită să-şi vîndă cocioabele sau petecele de pămînt. Boierimii trufaşe sau chiar neguțătorilor înstăriți nu le plăcea să se amestece cu nevoiaşii.

În timpul lungii domnii a înaintaşului lui Vlad, aceste măsuri se desăvîrşiseră. Micii meşteşugari, cîrpacii de încălțăminte şi îmbrăcăminte, bărbierii şi tot soiul de oameni nevoiți să-şi cîştige pîinea, făcînd fel de fel de munci neguțătorilor înstăriți, fuseseră împinşi cu totul afară din oraş. Cocioabele lor se găseau în partea mai joasă de dincolo de ziduri.

Călăreții noştri străbătură partea de miazăzi, liniştită şi tăcută, a ogrăzilor şi caselor boiereşti, şi intrară pe ulițele strîmte, unde se înghesuiau prăvăliile şi dughenele neguțătoreşti, cu acoperişuri late şi lăsate în față ca nişte cozoroace de şepci, la adăpostul cărora puteau fi înşiruite mărfurile: postavuri şi pînzeturi, încălțăminte sau numai piele tăbăcită, olărie, făină, peşte proaspăt şi sărat, obiecte de podoabă — şi toate cîte se mai puteau vinde într-un tîrg atît de mare şi însemnat ca Tîrgovişte.

Pe vremea lui Mircea cel Bătrîn, bunicul domnitorului Vlad — acela ce stăpînise Valahia pînă la Marea cea mare — pe locul acesta, unde se întindeau prăvăliile şi puzderia de ateliere pe bresle — unele în aer liber sau numai sub cîte un şopron — fusese tîrgul propriu-zis. Aici se întîlneau neguțătorii, venind cu carele din toate

patru zările, din ţară şi de peste hotare, să-şi vîndă sau să-şi schimbe între ei mărfurile. Tîrgul se ţinea şi primăvara, în săptămîna de dinaintea Floriilor, şi toamna, după culesul strugurilor.

Pentru că locuitorii oraşului se înmulţiseră şi se ridicaseră case şi biserici numeroase, locul se strîmtase. Asta îl făcuse pe Vladislav, după cum se povesteşte, să ia hotărîrea ca tîrgurile de aici — cele mai mari şi vestite din ţară, de la care venea chiar numele oraşului — să aibă loc în afară de ziduri.

Locul ales de Vladislav pentru ţinerea tîrgurilor era pe malul celălalt al rîului Ialomiţa — rîu ce străjuia în partea de miazănoapte zidurile oraşului — în apropiere de aşa-numita Vale a Voievozilor. (Vale unde, în vremea de demult, pe o cîmpie înflorită, îşi ţineau străvechii cneji şi voievozi adunările cu obştea, atunci cînd aveau de luat hotărîri însemnate, cum ar fi pacea sau războiul.)

Strămutarea tîrgului, făcută de Vladislav, se păstrase şi sub voievodul Vlad, fiindcă oraşul, oricît era de mare, nu izbutea să cuprindă pe toţi neguţătorii cîţi veneau din întreaga ţară.

De altfel, chiar în ziua aceea începuse tîrgul din săptămîna de dinaintea Floriilor. Neguţătorii erau plecaţi cu mărfuri pe Valea Voievozilor. Cu toate acestea, freamătul era destul de viu şi în cartierul neguţătoresc al Tîrgoviştei, căci mulţi străini de locuri veniseră să viziteze şi să cunoască prăvăliile din oraş.

Dincolo de cartierul acesta, plin de zarvă şi înghesuit, de unde, prin Poarta Dealului, se putea trece peste Ialomiţa, începea, spre stînga, Uliţa Domnească.

Uliţa avea, de-o parte casele domneşti, sprijinite pe zidurile dinspre miazănoapte ale cetăţii, şi de alta — o serie de curţi boiereşti.

Nefiind cu putinţă, ca astăzi, o aliniere a caselor şi grădinilor, Uliţa Domnească se înfăţişa privitorului într-un fel de haos pitoresc de curţi, clădiri de locuit şi biserici, împrejmuite de ziduri şi garduri de lemn, ale căror porţi înalte şi bine zăvorîte erau păzite de slujitori înarmaţi.

De cum coteai spre stînga, pe Uliţa Domnească, cele mai mari case erau tot ale fostului vistiernic Flor, acela al cărui conac, zidit în chip de cetate, îl întîlniseră băieţii pe malul Dîmboviţei, în timp ce călăreau spre Tîrgovişte.

Oştenii domneşti se opriră o clipă în faţa porţilor întunecate, tăcute şi bine zăvorîte, ale caselor lui Flor, în spatele cărora nu părea să se afle nimeni. Se uitară lung la crenelul de pe zidul de lîngă poartă, şi Băiatului i se păru că vede, în razele roşii ale amurgului care se cobora peste oraş, lucirea unui vîrf de suliţă sau a tăişului unei săbii.

Doi oşteni îşi făcură semne, arătînd către crenele. Băgaseră şi ei de seamă lucirea armelor. Ceilalţi dădură din cap. Porniră apoi mai departe, pînă la poarta palatului domnesc. Poarta se deschise, şi ceata de oşteni şi băieţi intrară în ograda domnească, în trapul grăbit al cailor.

În curte, lîngă casele mici, locuite de slujitori, se vedeau cîţiva cai cu frîiele legate de stîlpii anume înfipţi în pămînt.

Aici descălecară şi înaintară pe jos, pînă la locuinţa comandantului oştenilor domneşti: Xalom.

Xalom, un bărbat colţuros, aproape pătrat, cu nişte sprîncene groase, dar cu o privire tristă, îi întîmpină de la uşă, bănuitor.

Despre Xalom se ştia că fusese în robie la turci şi vîslise pe galere. Trupul îi era plin de urmele rănilor. Copila lui fusese răpită de turci, ajunsese una dintre cadînele lui Hamza. Şi paşa o azvîrlise în Dunăre, peştilor, după ce se săturase de ea.

— Cine sînteţi voi şi ce vreţi? îi întrebă pe noii sosiţi.

Băiatul îi povesti cine erau şi îi spuse că, stînd la uşa lui Hamza Paşa de strajă, văzuse nişte valahi şi auzise unele vorbe de care atîrna chiar viaţa măriei sale Vlad. Dar pe cine văzuse şi ce anume auzise nu voia să destăinuie decît însuşi domnitorului.

Deîndată Xalom, lăsîndu-i în încăperea lui, sub paza unui oştean, plecă să-l anunţe pe domnitor de sosirea foştilor ieniceri.

Se întoarse. Porunci Băiatului să se spele. Îi dete un rînd de straie curate din magazia oştenilor gărzii domneşti, a trabanţilor, şi îi făcu semn să-l urmeze.

Amurgul se coborîse de peste dealuri. Pînzele lui albastre învăluiau zidurile străvechii cetăţi domneşti. Străjerii aprindeau făcliile în ogradă şi le înţepeneau în lăcaşurile rotunde din ziduri.

Clădirile domneşti, zidite după gustul lui Mircea cel Bătrîn, pe temelii solide de piatră, aveau în partea de sus un ceardac podit şi el cu lespezi de piatră. Stîlpii ceardacului, măiestrit incrustaţi de un pietrar din Valahia mică, sprijineau acoperişul ţuguiat şi făcut din şindrilă.

În peretele de sub ceardac se deschidea o poartă boltită şi se vedea, în dreapta, un şir de ferestre de la odăile oştenilor de gardă, ale călăului, de la închisoare şi de la magazii.

Pe partea stîngă a caselor domneşti se ridica un turn clădit chiar în acel an, din porunca domnitorului Vlad.

Din vîrful turnului, oştenii de sub comanda lui Xalom puteau veghea nu numai oraşul, ci şi zările — într-o parte pînă la rîul Dîmboviţa, şi peste cîmpiile şi pădurile din jur.

Între turn şi casa domnească era o biserică-paraclis. O trecere subterană ducea de la casele domneşti, pe sub biserică, pînă la

turnul unde domnitorul putea, la nevoie, să se ascundă și să țină piept năvălitorilor, apărîndu-se de sus.

Un alt drum ascuns unea turnul, pe sub rîul Ialomița, cu mînăstirea și fortăreața de pe deal.

Băiatul, urmîndu-l pe Xalom, pătrunse prin partea boltită, urcă pe scările de piatră ce duceau în ceardac și, trecînd printr-un coridor, ajunse în fața unei uși păzite de doi halebardieri.

Odaia unde îl primea vodă Vlad pe Băiat se afla lîngă sala cea mare a sfatului. Ea fusese hărăzită, la săvîrșirea palatului, pentru coconii domnești. Dar Vlad, neavînd copii legiuiți și recunoscuți, camera devenise lăcașul «sfatului mic», unde nu erau primiți decît boierii cei mai apropiați de domnitor, pentru treburi la care ceilalți nu aveau ce se amesteca.

În popor se povestea că Vlad nu se mai căsătorise, deși boierii îl rugau stăruitor și îi găsiseră o mulțime de mirese, fiindcă voia să păstreze neîntinată amintirea iubitei sale din tinerețe, care se înecase, din pricina dușmanilor, în valurile spumegoase ale rîului Olt.

— Să mai treacă timp!... Să mai vedem!... Să mai îmi alin durerea!... se zice că le răspundea vodă boierilor dornici să-l însoare și să-l vadă cu un moștenitor legiuit.

Intrînd în această încăpere, Băiatul simți un nod ridicîndu-i-se în gît.

Domnitorul Vlad, cu chipul său tînăr, cu părul bălai, cu ochii pătrunzători, era acolo, în fața lui.

Ședea la o masă groasă și grea de stejar, înconjurat de patru boieri. Unul se afla mai în umbră, și nu i se vedea bine fața. Ceilalți trei, dintre care doi mai tineri, erau luminați din belșug de făcliile ce pîlpîiau sprijinite în lăcașurile lor de pe ziduri, ca și de făclia de pe masă, înfiptă într-un sfeșnic de metal, închipuind un dragon cu spinarea sfîșiată în lung, de la cap la coadă, avînd deasupra o cruce.

Sfeșnicul fusese primit în dar de tatăl lui Vlad de la împăratul Sigismund, și domnitorul ținea la el foarte mult.

Ochii albaștri ai domnitorului erau limpezi. Părul blond îi cădea în șuvițe bogate pe gulerul de catifea, de culoarea vișinei putrede.

Băiatul îngenunche, și pletele lui, la fel de aurii ca ale voievodului, luminate de pîlpîirea jucăușă a făcliilor, îi lunecară de-a lungul obrajilor.

— Nu ești tu călărețul cel mic de la Rîmnic? îl întrebă Vlad, recunoscîndu-l numaidecît, în chip uimitor, căci Băiatul se schimbase destul de mult.

— Ba da, măria ta, ridică el îndată fruntea, fericit că fusese recunoscut.

Vodă zîmbi, amintindu-și de păpușa mînuită de Băiat.

— De ce n-ai venit la mila noastră, cum ți-am îngăduit? îl întrebă Vodă.

— Am să lămuresc totul! zise el. Numai nu știu dacă niște lucruri, care îl privesc doar pe măria ta, pot să le spun înaintea cinstiților boieri aici de față.

— Nu te sfii de nimeni. Sînt boierii cei mai apropiați de inima mea! îi arătă el pe cei de la masă. Ridică-te, apropie-te și vorbește...

Chipul lui Vlad nu se schimbase, dar vocea lui — cel puțin așa i se păru Băiatului — se făcuse mai tăioasă, mai puternică și mai poruncitoare.

Boierii surîseră și ei, recunoscători domnitorului pentru noua încredere ce le-o arăta, de a-i lăsa să asculte o taină care, așa cum înțeleseseră de la Băiat, îl privea numai pe Vlad.

— Măria ta, rosti Băiatul — după ce se ridică și se apropie de masă, în lumina făcliilor, rămînînd totuși, așa cum se cuvenea, în picioare — împreună cu alți doi prieteni ai mei, băiatul păpușarului pe care l-ai cunoscut, și un sîrb, am fugit astă-noapte din Cetatea Nicopole...

Ochii lui Vlad și ai boierilor îl ațintiră.

— Ați fost robi? întrebă vodă.

— Nu, ieniceri, glăsui Băiatul.

— Lămurește pe îndelete, îi porunci Vlad.

— Asta am să și fac, măria ta, dacă-mi dai voie, rosti Băiatul. Și începu să-i povestească, pe cît putea mai deslușit, încercînd să nu lase să-i scape nici un amănunt, ce se petrecuse după noaptea aceea din Rîmnic: cum fusese trimis cu o ortá la Nicopole, cum stătuse de strajă și văzuse ce văzuse, și auzise cîte auzise.

Vodă îi puse apoi și alte întrebări. El și boierii înțeleseră ceea ce Băiatul nu putuse să-și dea seama prea bine. Și anume că, în cetatea Nicopole, în afară de pașa, de Catavolinos, de ieniceri, spahii, și boierii valahi trădători, se mai afla însuși fratele lui Vlad, trecut de partea dușmanilor.

Despre fratele domnitorului, pe care l-am mai amintit, pe nume Radu, deși fusese și el închis de turci la Egrigöz, se știa că nu făcuse nici cea mai mică încercare de a fugi. Dimpotrivă, se arătase supus față de osmanlîi, așteptînd ceasul cînd Mahomed ar fi hotărît să-i dea scaunul domnesc.

Ceasul venise. Vlad îl răsturnase pe slăbănogul Vladislav și-i tăiase gîtul. Otomanii voiau să aibă pe tron un alt domnitor credincios lor, nu un răzvrătit, un luptător pentru libertate, așa cum fusese Mircea cel Bătrîn, Dracul Voievod și, în anii din urmă, Vlad.

Pentru blidul de linte al osmanlîilor, Radu — căruia prietenii și

slugile lui, valahii fugari din țară, îi ziceau «cel Frumos», fiindcă avea, într-adevăr, o frumusețe de femeie — își vindea patria, își vindea fratele și își vindea poporul din care făcea parte. Trecea de bunăvoie în tabăra dușmanului, cu ajutorul și în folosul căruia voia să domnească.

Băiatul lămurea totul, mai departe, și chipul voievodului se întuneca din ce în ce mai mult.

Făcliile pîlpîiau, împrăștiind un miros dulceag de rășină. Cîinele lățos, alb, pe care numai tîrziu de tot Băiatul băgase de seamă că Vlad îl avea la picioare, mîrîi pe neașteptate, simțind pesemne pe domnitor mînios, după felul cum lovise cu pumnul în masă.

Vlad izbuti totuși să se stăpînească. Ridicîndu-se în picioare, se îndreptă, urmat de cîinele lui, pînă lîngă una din cele două ferestruici înguste ale încăperii, privind luna ce răsărise alburie pe cer.

Gîndul că însuși fratele său era de partea turcilor îl mînia și îl mîhnea peste măsură.

— Iar pe comisul Ghilț trebuia să-l tai chiar atunci la Rîmnic! își spuse gîndul cu glas tare. Dar vremea încă nu este trecută!

Băiatul nu îndrăznea să facă nici cea mai mică mișcare. Aștepta poruncile domnului. Aproape uitase că afară, în încăperea lui Xalom, îl așteptau Bucur și Mihailo, despre care îi povestise totul, în amănunt, lui Vlad.

— Eu am vrut să-l înjunghii la ușa lui Hamza Pașa — își luă curaj Băiatul, pînă la urmă — dar m-am temut că nu voi putea să mai ajung la timp în Tîrgoviște...

— Bine ai făcut și înțelepțește te-ai purtat, îi spuse Vlad, reîntorcîndu-se la masă, făcîndu-i semn să se apropie și punîndu-i mîna pe umăr. Ești un viteaz. Și cei doi prieteni ai tăi sînt niște viteji. Logofete Lazăr — se întoarse domnitorul către boierul ce stătea mai în umbră — nu știi cumva unde se află păpușarul, tatăl prietenului acestui băiat? Parcă-mi spuneai zilele trecute ceva despre el... Nu avea și un urs?...

— Ba da, măria ta... Avea!... izbucni Băiatul, înveselit, recunoscîndu-l pe boierul ce-l însoțise pe Vlad, cu trei ani în urmă, la iarmarocul din Rîmnic, și care se ridicase, ca toți ceilalți, între timp, în picioare.

— Măria ta, rosti logofătul, te înștiințasem că... boierul Flor — și, rostind numele acestui boier, logofătul apăsă pe cuvînt cu un anumit înțeles — se pregătește să-și serbeze ziua. La petrecere a poftit de pe acum, pentru sfînta zi a Floriilor, pe anumiți boieri. Ca hazul să fie mai mare și bucatele să fie mestecate mai ușor, adăugă el batjocoritor, vistiernicul a poruncit să i se înfățișeze în ziua aceea la curte și o mulțime de lăutari și măscărici. Printre ei

l-a chemat și pe Tit, fiindcă știe meșteșugul acela ciudat de a mînui păpușile, și cîntă, și joacă un urs...

— Așa e! își aminti domnitorul, în vreme ce Băiatului îi venea să sară de fericire și să-i strige pe fereastră lui Bucur că tatăl său se găsește la Tîrgoviște, și poate chiar în aceeași seară îl vor revedea. Îngrijește-te atunci, sfetnice Lazăr, urmă voievodul, ca această întîlnire să aibă loc cît mai curînd. Vroiesc însă să bagi de seamă și să ții minte, se întoarse el iar către Băiat, că nu numai la Nicopole se află valahi trădători, ci și la Tîrgoviște...

— Am să țin minte! îi răspunse Băiatul, uitîndu-i-se drept în ochi, încît Vlad se încredință că așa va fi.

Băiatul se plecă înaintea domnului și se retrase, mergînd cu spatele, pînă la ușa pe care un halebardier o deschise înainte ca el s-o fi atins.

Cu ajutorul logofătului Lazăr, al cărui nume era și Cazan, și al trabanților lui Xalom, băieții l-au găsit după aceea, cu destulă ușurință, pe Tit, în apropierea Văii Voievozilor, unde acesta își întinsese cortul.

Noaptea aceea n-a mai fost chip de dormit!

Nici pe animale nu le-a prins somnul, fie pentru că-i auzeau pe ei vorbind, fie că fuseseră tulburate de reîntîlnirea cu tinerii lor stăpîni. Negru sforăia într-una pe nări și necheza, iar ursul mormăia și se frămînta în culcușul său.

După ce băieții povestiră prin cîte trecuseră, de cînd fuseseră răpiți de comisul Ghilț și pînă ajunseseră, în seara aceea, la Tîrgoviște, fu rîndul lui Tit să arate cîte se petrecuseră cu el.

Povestea lui era mai scurtă. Oamenii lui Ghilț crezuseră că s-a înecat, însă cu voinicia pe care o avea, deși lovit și rănit, izbutise să iasă din valuri. Prea tîrziu însă, ca să-i mai poată ajuta pe băieți.

Din nefericire, păpușarul, în timpul luptei cu slugile boierești, fusese împuns cu o suliță. Pierduse o mulțime de sînge, înotînd în apa rece a Oltului și cățărîndu-se pe stînci. Mîinile și picioarele îi tremurau. Voise să se repeadă și să-l dezlege pe Negru. Să încalece pe el și să pornească pe urmele lui Ghilț. Dar o slăbiciune îl cuprinsese și se răsturnase în iarbă.

Negru, la rîndul său, necheza furios și sărea în două picioare. Poate că, dacă ar fi fost dezlegat, cu simțurile lui ascuțite, le-ar fi aflat îndată urma. Ar fi fost însă degeaba, fiindcă un cal singur n-ar fi fost în stare să lupte cu toate slugile lui Ghilț. Aceștia l-ar fi săgetat și l-ar fi răpus fără nici un folos.

Tit zăcuse în nesimțire pînă a doua zi. Abia atunci izbutise să se ridice și să se tîrască pînă la Rîmnic, unde bolise trei săptămîni.

Toamna venise în acel an mai timpuriu decît altă dată. Iarmaroa-

cele, bîlciurile și tîrgurile se țineau lanț. Oamenii se bucurau că turcii nu mai puteau să dea iama oricînd peste ei, să-i jefuiască. Nu luau, de aceea, în seamă nici ploile ce începuseră să cadă, nici vînturile ce șuierau tot mai avan peste orașe, sate și cîmpii, tîrînd cu ele în alai frunzele din ce în ce mai galbene, ruginite, putrede sau uscate. Nu țineau seama de nimic. Voiau să vîndă, să cumpere, să joace, să petreacă.

Păpușarul, care era totodată ursar și cîntăreț, avea de lucru destul. Numai că grija lui cea dintîi, pe oriunde ajungea, era să-i întrebe pe oameni dacă nu auziseră sau nu știau ceva despre copiii răpiți. Însă, la fel cum nu izbutiseră să afle nici cea mai mică veste despre surioara de suflet a Băiatului — Roxana — cît timp fuseseră împreună, nu reușea să prindă nici cea mai slabă urmă a celor doi copii răpiți de comisul Ghilț.

Tit ajunsese să creadă că Ghilț îi omorîse pe copii, îi îngropase prin vreo pădure, pe undeva, și el fugise, de teamă, la turci.

— Nu mai aveai nici o nădejde să ne revedem? îl întrebă Bucur pe tatăl său, luîndu-l de gît.

— Judecata îmi spunea să nu mai am nici o nădejde, răspunse el rîzînd, îmbrățișîndu-și drăgăstos băiatul. Dar inima mă îmboldea în taină să mi-o păstrez...

— Și caii? Văd că nu îl mai ai decît pe Negru, își aminti Băiatul. Unde sînt ceilalți? Ai fost nevoit să-i vinzi?

— De loc! se învioră păpușarul. Ceilalți patru i-am încredințat domniei, lăsînd să-i folosească trabanții, cît vor avea nevoie. Dar acum ceata ni s-a mărit, urmă el, uitîndu-se cu încredere la Mihailo. Sîntem cinci... dacă-l punem la socoteală și pe moșneag. Mîine mă înfățișez la comandantul Xalom și-i cer înapoi caii.

— Mi-ar place să luptăm și noi în oastea măriei sale Vlad, își rosti, cu glas tare, un gînd mai vechi și mai tainic, Băiatul.

— Pentru măria sa Vlad vom fi gata oricînd să luptăm, ziseră nu numai Tit și Bucur, ci și sîrbul Mihailo.

De după dealul Gorgotei începeau să răsară cele dintîi raze cenușii-roșietice de lumină. Un cocoș cîntă în depărtare, și alții îi răspunseră, cutcurigind din răsputeri, parcă pentru a trezi tîrgul.

Băiatului însă tocmai atunci i se închiseră ochii. Tit le făcu semn celorlalți să tacă. Prin somnul ce dură nu mai mult de o oră, se văzu călare, în rînd cu oștenii lui Vlad.

Caii tropoteau. Săbiile zăngăneau. Domnitorul semăna de data asta cu voinicul din poveste.

Din spate însă, Hamza Pașa, avînd o suliță în mînă, se pregătea să-l lovească pe Vlad.

«Ferește-te!» îi strigă Băiatul.

Domnitorul se întoarse, și cu o singură lovitură de sabie, ca un trăsnet, îl spintecă pe pașa din creștet pînă în tălpi...

Se deșteptă lac de sudoare. Bucur îl scutura încet. Tîrgul se trezise și mulțimea începuse să se frămînte. Se auzeau mugetele vitelor și nechezatul cailor, care își cereau în felul acesta tainul de hrană și porția de apă a dimineții. Neguțătorii își deschideau tarabele și își orînduiau mărfurile. Glasurile lor le auzise Băiatul prin somn.

— Ai visat urît? îl întrebă Bucur.

— Ba dimpotrivă, am visat nespus de frumos! îi răspunse Băiatul.

8
LA CONACUL BOIERULUI FLOR

Băiatul auzi pasul grăbit al lui Tit scrîşnind pe prundiş şi pricepu numaidecît că trebuie să se fi întîmplat ceva.

— Ia-o tu pe-acolo, o îndemnă pe fată, arătîndu-i o alee ce se pierdea printre două rînduri de tufe neînflorite de trandafir.

Se ştia vinovat. Întreaga noapte avusese simţămîntul acesta...

Ieri de dimineaţă, în ziua de Florii, cînd venise împreună cu Tit, Bucur, Mihailo, ursul, caii şi lada cu păpuşi, la conacul lui Flor, Voiena sta la fereastră, în cămaşă, somnoroasă, uitîndu-se pe după perdele la ei.

Băiatul îi văzuse ochii, şi chiar aşa, de la depărtare, i se păruseră nespus de frumoşi.

Tot de dimineaţă avusese loc slujba în bisericuţa conacului. Preasfinţitul egumen Sisoe de la mînăstirea Dealului, cu un întreg sobor de preoţi şi călugări, îl binecuvîntaseră pe bătrînul boier Flor de ziua lui, urîndu-i sănătate şi viaţă lungă. Şi se începuse ospăţul...

Mesele, pentru că vremea se încălzise, fuseseră întinse între copacii din ogradă.

Rîuri de sînge curseseră din beregăţile tăiate ale purceilor, viţeilor, gîştelor, raţelor şi găinilor, mieilor şi iezilor sacrificaţi pentru masa de Florii. Un munte de peşti, care ar fi putut sătura cîteva sate vreme de o lună, se gătiseră la bucătării. Saci pîntecoşi cu făină, butoiaşe cu miere, alune, nuci, stafide, rahat şi alte nenumărate bunătăţi fuseseră scoase din magazii de cămăraşii grijulii şi încredinţate bucătarilor şi bucătăreselor robi. Vinul aştepta în butoaie — licărind roşu, rubiniu, roz sau alb — semnul maimarelui chelarilor, ca să fie turnat în căni de argint, pentru boierii cei mari — de lut, pentru cei mici.

În timpul mesei cîntaseră lăutarii şi, după ce boierii şi jupîniţele începură să se inveselească, fură chemaţi şi prietenii noştri, cu păpuşile, caii şi ursul lor.

Păpuşile le stîrniră mesenilor o nouă şi nemărginită uimire. Nu puteau să priceapă cum nişte bucăţele neînsufleţite de lemn puteau prinde viaţă. Unii chiar îl bănuiră pe Tit că este în înţelegere cu

dracul sau face vrăjitorii. «Povestea» pe care o jucau avea ca erou pe un țăran sărac, năzdrăvan. Țăranul se apropia de taraba unui crîșmar, care frigea într-o țepușe o pasăre. După ce își trecea încet o bucată de pîine prin fumul fripturii, năzdrăvanul o mînca plin de poftă. Crîșmarul se repezea la sărac să-i plătească fumul, zicînd că i-a luat gustul fripturii. Atunci hîtrul scotea un ban de aramă, îl lovea de tarabă și răspundea:

— Tu m-ai hrănit cu fumul fripturii, eu te plătesc cu sunetul banului.

Își lua banul și pleca. Iar boierii se tăvăleau de rîs.

După ce mai «jucară» și alte întîmplări cu haz, păpușile fură înlocuite de urs, care știa să imite pe un boier din divan, pe un călugăr în strană, să se îmbrace ca o femeie, să facă fel de fel de giumbușlucuri, să salte în horă și să sufle în fluier. Iarăși se mirară boierii de un asemenea animal, altminteri fioros, din pădure, și cu toate astea atît de îmblînzit și înțelegînd românește ca un valah. «Reprezentația» se încheie cu exercițiile de călărie ale celor trei băieți.

De cînd se întorseseră în țară și cît ținuse tîrgul de lîngă Valea Voievozilor, pînă ieri, în sîmbăta Floriilor, băieții, sub privegherea lui Tit, își folosiseră timpul liber făcînd necontenit exerciții, care aveau să le prindă bine, nu numai ca să-și cîștige pîinea, ci și în alte împrejurări.

Ienicerii erau pedeștri. Băieții își mai pierduseră în acești trei ani din ușurința atît de trebuitoare unui bun călăreț. Dar, încetul cu încetul, aceasta le revenea. Cu forța pe care le-o adusese atît creșterea în vîrstă, cît și viața aspră dusă în tabăra ienicerească, ajunseră în curînd să facă niște acrobații de o mare siguranță și măiestrie.

Băieții se făcuseră, de cînd sosiseră la Tîrgoviște, mai chipeși decît înainte. Aerul patriei — dacă ne gîndim la Băiat și la Bucur — sau cel puțin al libertății, ca să vorbim de Mihailo, de cînd izbutiseră să lepede nesuferita haină ienicerească, le pria.

Pe deasupra, Tit le făcuse rost de trei costume grozave, pierdute la zaruri de niște călăreți nemți și ajunse în stăpînirea unui negustor din Tîrgoviște.

Costumele, reparate de Tit, care se pricepea și la cusut, arătau destul de bine, cu pantalonii strînși pe picior, două cămăși roșii și una verde, și veste de piele, prinse în șireturi deasupra. Ca încălțăminte, purtau cizme ușoare și moi, cu tocul puțin înalt, care îi făceau să pășească sprinteni.

Iar în ce-l privește pe Băiat, prin ținuta și noblețea mișcărilor îi întrecea pe toți fiii de boieri care luau parte la ospățul lui Flor.

Cel puțin Voiena nu-și mai putuse lua ochii de la el, de cum îl văzuse săltîndu-se, printr-o mișcare ușoară, pe cal.

— Parcă ar fi un prinţ, şi nicidecum un tînăr de bîlci, spunea încet prietenelor sale.

— Într-adevăr, este deosebit de chipeş şi mîndru, recunoşteau fetele, rîzînd.

Băiatul, parcă simţind că se vorbea de el, îşi întoarse capul spre tinerele fete, tocmai pe cînd executa un dublu salt şi rămînea într-o mînă, cu picioarele în sus, dus în galop de Negru.

Privirea i se întîlni numai pentru o clipă cu aceea a Voienei. Însă şi atîta fu de ajuns ca să-şi dea seama că ochii galeşi şi provocători ce cătau spre el erau ai fetei care fusese de dimineaţă la fereastra de deasupra pridvorului.

Faţa ei albă, cu buzele sîngerii — de un sîngeriu natural, nu ca al altor fete, a căror roşeaţă este dobîndită din cutia de suliman — umbrită de o coamă de păr castaniu, care-i cădea uşor pe frunte, închipuind un fel de boltă, părea toată un strigăt.

Ochii verzi ai fetei îl aţinteau. O tulburare îl cuprinse. De altfel, nu numai el era uimit de frumuseţea Voienei. Toţi tinerii boieri, invitaţii lui Flor, o sorbeau din priviri şi, după terminarea mesei de prînz, fiecare încercă să i se afle cît mai în preajmă, să-i vorbească şi să danţeze cu ea.

Dar Voiena făcea ce făcea şi se întorcea către Băiat, aruncîndu-i unele ochiade pline de înţelesuri.

Alintată şi dornică de petrecere cum era — plîngîndu-se că nu sînt la ospăţ destui tineri boieri — stărui faţă de mama ei, bătrîna soţie a lui Flor, să i se îngăduie Băiatului să ia parte la jocurile puse la cale de fete.

Cuvîntul hotărîtor fusese acela că le trebuia şi un băiat de care fetele să poată rîde în voie.

Tinerii boieri încercară, la început, să se împotrivească dorinţei fiicei mai mici a lui Flor, de a-l amesteca pe Băiat între ei. Pînă la urmă însă nu avură ce face şi se învoiră, pentru că Voiena zicea că altfel ea nu mai intră în joc.

Se pare că totuşi, la curţile boiereşti din Valahia secolului al cincisprezecelea, fetele se bucurau de o libertate mai mare decît în alte părţi ale Europei. Luau parte la unele jocuri destul de îndrăzneţe, ca bunăoară: «Sultan-sultan», pus la cale de tineri şi cu acest prilej, la stăruinţa Voienei.

Un tînăr înfăşurat la ochi — cum se leagă copiii la «baba-oarba» — primea un şal, o băsmăluţă, o agrafă sau altceva de la una din fete. Dacă tînărul cu ochii legaţi o ghicea pe acea fată, avea dreptul, în rîsetele celor de faţă, să fie sărutat de ea.

Venind rîndul Băiatului să fie «sultan», Voiena îşi dete năframa. Dar cu toate că încercă de cîteva ori să-i stea în cale, nu izbuti să

facă în așa fel încît să fie prinsă. Celelalte fete îl tot înghionteau și-l încurcau.

Unei alte fete, care îi dete pe urmă Băiatului băsmăluța, îi pică norocul acesta. Fata, o șireată oacheșă, verișoară bună a Voienei, i se așeză în drum în așa chip, încît Băiatul o apucă în brațe. Fu silită — ceea ce ei îi făcu o deosebită plăcere, deși de ochii lumii, precum i se cuvenea unei fete de mare boier, făcea pe rușinoasa și se codea — să îl sărute pe obraz.

Băiatul rîse cu poftă, însă Voiena se împurpură de necaz. Și cu toate că ceilalți, care abia se încălziseră, ar fi dorit să continue jocul, ea — fiindcă nu mai avea dreptul, potrivit regulilor lui «Sultan-sultan», să-și dea încă o dată năframa — spuse că s-a săturat, e obosită, și mai bine să le cînte Băiatul. El le cîntă din fluier, din lăută și din gură, o mulțime de cîntece românești, bulgărești, sîrbești și turcești.

Cîntecul care le plăcu tuturor cel mai mult fu «Peste plaiul românesc». În el era vorba de o frumoasă fată răpită de tătari. Cei mai voinici feciori din țară, în frunte cu fiul lui Mircea cel Bătrîn, Mihail — care apare zugrăvit în pictura din mînăstirea Cozia, ctitoria viteazului voievod — plecau în ținuturile tătărești. Îi găseau pe răpitori și, după ce îi pedepseau, se întorceau cu fata. Și ea se mărita cu fiul de voievod.

Fără să vrea, ca întotdeauna cînd rostea cuvintele cîntecului. Băiatul se gîndi la Roxana, și în glasul lui puse atîta foc, că numeroși ascultători lăcrămară.

De data asta, Băiatul cîntă mai cu patimă decît oricînd, numai că imaginea din ce în ce mai palidă, mai depărtată și mai tulbure, a nefericitei lui tovarășe de joacă din copilărie, era parcă în unele clipe înlocuită cu aceea a Voienei, fata vie și ispititoare de lîngă el.

Pentru că se făcuse seară, boierii — al căror gust de petrecere, în loc să se ostoiască, se ințețea — își strînseră pe ei giubelele; apoi, făcîndu-se tot mai răcoare, hotărîră să-și strămute cheful în sala de ospețe a conacului.

Jupînesele și jupînițele plecară să se culce, la îndemnul și în rîsetele bărbaților, dornici să înceapă, abia de la acel ceas înainte, adevăratul chef. Prietenii noștri primiră îngăduința să se odihnească. Fură aduși din nou lăutarii, și, pe o ușă din fund, țîșniră, într-un dans vioi, săltăreț, pe sunete de zurgălăi și tambure, douăsprezece roabe tinere, țigănci, cu cercei mari de aramă în urechi, cu fuste roșii și crețe și bluze viu colorate, larg răscroite la piept. Și, în lumina orbitoare a făcliilor, sprijinite în pereți prin niște mîini de fier, lucrate, după modelul apusean, de meșterii din Cîmpulung, și a lumînărilor groase, albe sau verzi, parfumate, aprinse în sfeșnicele

de alamă, de pe mese, petrecerea se reîncepu sălbatică și dezmățată.

Nu trecu însă mult, după ce jupînesele și jupînițele se duseseră la culcare, și Voiena se sculă din pat, își puse pe ea rochia, un șal gros de lînă, și coborî în grădină.

Înainte de a pleca în odaia ei, se apropiase de Băiat și îi șoptise să o aștepte lîngă un anume trunchi scurt și gros de copac, de pe malul Dîmboviței — care în acel loc străbătea întinsele livezi și grădini ale boierului Flor.

«Să mă duc? Să nu mă duc?» se întreba Băiatul.

Bucur îl cam luase peste picior:

— Ți-a căzut la inimă fata boierului?...

— Du-te, îngădui Tit, după ce îi auzise șoșotind. Poate izbutești să afli de la ea ceva despre gîndurile lui Flor față de măria sa Vlad. Dar caută să te întorci repede.

Băiatul plecase pe malul Dîmboviței, se răzimase de trunchiul gros de copac, sub lumina albă a lunii, și o așteptase pe fată. Ea venise chicotind, îl luase îndrăzneață de mînă și îl chemase să se plimbe împreună pe malul rîului.

Ierburile răspîndeau o aromă amară și umedă. Dîmbovița clipocea tainic. Licuricii dănțuiau. Băiatul pășea ca amețit. Obrazul fetei era tot mai aproape — și nici nu-și dădu seama dacă-i aievea sau visează cînd se aplecă să o sărute.

«O iubesc oare?» se întreba Băiatul, în timp ce fata își lipea, șăgalnic, fruntea de umărul lui. Dar gîndul i se întorcea la Roxana. Deși pe Roxana o îndrăgise cu totul altfel și, chiar într-o împrejurare asemănătoare — își spunea el — nu ar fi cutezat s-o sărute, cum făcuse cu Voiena.

«O fi doar un joc pentru ea? se mai gîndi Băiatul, neîndrăznind s-o privească, să citească în ochii Voienei. Ce pot fi eu altceva pentru fiica marelui boier Flor decît un mijloc de a-și petrece timpul într-un chip mai neobișnuit? Și totuși...»

Se uită spre conac. Casa boierului Flor se zărea printre copaci, cuprinsă parcă de un incendiu, în vîlvătăile făcliilor. Boierii petreceau, și glasurile și rîsetele roabelor țigănci răsunau ascuțit.

Își aduse aminte că Tit îl sfătuise să afle de la Voiena unele gînduri ale boierului Flor, dar ori de cîte ori încerca s-o întrebe pe fată cîte ceva, ea schimba vorba.

Uneori îi răspundea cam de sus, și asta îl durea. Dar din nou Voiena se apropia de umărul lui, alintîndu-se ca un copil, și surîsul ei senin i-o făcea și mai dragă, tulburîndu-i toate gîndurile.

Rîseră și glumiră. Și cu toate că se lăsa tot mai frig, timpul trecu și zorile se iviră.

Și iată-l pe Tit venind... Fata fugise, lăsînd să se mai vadă printre tufe, pentru cea din urmă oară, pieptănătura înaltă și lucioasă, șalul gros și fustele albe, împodobite cu horbote, fîlfîind ca niște aripi de pasăre.

— A fost vorba că te întorci curînd, glăsui Tit. Doar nu pentru o fustă, fie ea și albă ca a Voienei, am venit aici!...

Niciodată încă nu îi vorbise păpușarul atît de aspru. De ieri și pînă azi îi crescuse pe față o barbă țepoasă și căruntă, care îi dădea un aer mohorît.

— Iartă-mă, Tit, îngăimă Băiatul. S-a întîmplat ceva rău?

— S-au întîmplat lucruri îngrozitoare. Știam că boierul Flor e dușmanul măriei sale Vlad, dar am aflat că este și cel mai mare dintre ticăloși.

Băiatul vru să spună ceva. Mai privi o dată pe urmele Voienei, dar ea pierise în conac. Înghiți în sec și tăcu.

— De unde știi? întrebă într-un tîrziu.

— Avem dovezi de netăgăduit, glăsui Tit. De altfel, ție ți-au spus cîte ceva despre el însuși domnitorul și logofătul Lazăr Cazan.

Băiatul dădu din cap. Așa era. Din partea logofătului primise însărcinarea să fie cu ochii în patru și să-l vestească pe comandantul Xalom de orice mișcare ce ar fi dat de bănuit în timpul petrecerii. Dar el plecase la plimbare cu fata boierului, pe malul Dîmboviței, și nu mai avusese nici o grijă. Pe șira spinării simți un fior rece. De asta veniseră de la Nicopole? Dacă, din pricina purtării lui, măria sa Vlad va avea de suferit? Desigur, Voiena nu putea fi făcută răspunzătoare de uneltirile tatălui său. Însă el își călcase îndatorirea. Nu se purtase cum se cuvine...

Pe urmă, Tit îi povesti cum sîrbul Mihailo prinsese de veste că, în timpul nopții, venise pe ascuns, la conac, un călugăr. Călugărul fusese primit de egumenul Sisoe, care stătuse cu el, pe îndelete, de vorbă, într-o încăpere din catul de sus. Trimisese apoi să-l cheme pe boierul Flor. Boierul se urcase, clătinîndu-se și călcînd greu pe scări. Nu stătuse mult și se întorsese triumfător, împreună cu Sisoe. Îi dăduse afară pe lăutari și pe fetele țigănci roabe, cu care benchetuiseră și, rămînînd numai cu oaspeții, le strigase:

— Boieri dumneavoastră, l-am văzut chiar adineauri pe mult-așteptatul sol al măriei sale Radu cel Frumos...

La auzul numelui fratelui lui Vlad, cel care stătea la Stambul, făcînd jocul turcilor și așteptînd de la ei scaunul domnesc, boierii izbucniseră în urale:

— Trăiască măria sa Radu! De la el va veni scăparea cinului boieresc, atît de oropsit în Valahia de tiranul Drăculea... Cînd vine?... Unde se află acum?...

Se iscase un asemenea zgomot, încît boierul Flor fusese nevoit să înşface cupa grea de peste trei ocale de argint, cu care băuse înainte, şi să o lovească de masă, ca să se facă linişte.

— Măria sa Radu va veni negreşit şi ne va face dreptate, tunase el, dar pînă în acea clipă, care nu va întîrzia, trebuie să piară Vlad...

— Să piară Vlad... În ţeapă... în ştreang... urlau boierii care mai de care, roşii la obraz şi cu ochii scoşi din orbite de furie, izbind cu cupele de argint şi cu pumnii în mese, şi cu picioarele în lespezile de piatră ale sălii. O să-i venim de hac...

— Știți, urmase Flor, întinzîndu-și brațele lungi și osoase către meseni, că de cîteva zile a sosit la Tîrgoviște diacul Catavolinos, din partea înălțimii sale sultanul...

— Trăiască înălțimea sa sultanul... mormăiră cîțiva, neconvinși.

— Catavolinos i-a cerut lui Vlad tributul mărit de la trei la zece mii de galbeni și rămas neplătit, ca și cei cinci sute de copii pentru taberele de ieniceri... urmă boierul, țesîndu-și degetele prin barbă. Iar Vlad, hohoti el larg, parcă anume pentru a ne fi nouă cu priință, a răspuns că în ce privește tributul se va mai gîndi, însă despre copii să-și ia înălțimea sa sultanul gîndul...

— Și-a tăiat singur craca de sub picioare! clocotiră în rîs mesenii. Parcă-i da turcilor pe propriii lui copii!... Numai niște odrasle de țărani puturoși... Și chiar birul, de ce s-o fi încăpățînat să nu-l plătească? Doar nu-l dădea din pungă, îl plătea poporul. S-a pus rău cu sultanul. Dar asta-i spre binele nostru...

În sală, pentru că ușile și ferestrele fuseseră închise, se făcuse o căldură de abia se mai putea respira. Vinul sorbit într-o asemenea împrejurare, cu poftă, îi încingea și mai rău pe boieri.

— Vodă am auzit însă că va pleca chiar astăzi cu Catavolinos, la Giurgiu, unde îl așteaptă Hamza, pașa de la Nicopole, căpitanul otoman al Dunării, ca să orînduiască niște neînțelegeri de hotar, rosti un boier tînăr, cu o barbă scurtă, roșă.

— Tocmai aici e aici... se bucură egumenul Sisoe, bătîndu-se cu palmele pe pîntec.

— Asta este vestea cea bună pe care am primit-o — împreună cu un răvaș din partea măriei sale Radu — și pe care vreau să v-o spun! țopăi Flor pe loc, răvășindu-și cu mîna barba.

— Ce veste?... Spuneți-ni-o mai iute... Nu ne mai fierbeți... se mișcară boierii, ridicîndu-se toți de pe jilțuri și grămădindu-se în jurul egumenului Sisoe și a vistiernicului Flor. Și solul unde e?... Nu-l putem vedea?

— Solului domnesc nu se cuvine să i se vadă fața. Este un sol de taină, îi lămuri pe boieri Sisoe. De altfel, acum se odihnește, căci peste cîteva ceasuri va pleca înapoi, spre măria sa Radu. Vestea cea bună îl rugăm însă pe boierul Flor să v-o spună...

— Vestea cea bună, hohoti iarăși Flor, este că Vlad va cădea într-o capcană întinsă lui de către Hamza Pașa și Catavolinos. Pentru că el, rosti cuvintele rar boierul, a fost chemat la Giurgiu fără arme și fără oaste, cu prefăcută prietenie. Domnul s-a încrezut în Catavolinos. Să ne pregătim deci, boieri, să-l întîmpinăm pe noul voievod, măria sa Radu...

Uralele nu mai conteneau. Cupele se ciocneau una de alta.

— Trăiască măria sa Radu!... Trăiască măria sa Radu!

— Cu toate astea, să fim încă prevăzători, preacinstiți boieri. Să ne prefacem că nu știm nimic. Oștenii lui Vlad, pînă vor fi prinși și dați morții, stau de veghe la Tîrgoviște și în celelalte orașe, și își vor vinde pielea scump. Doar pe ascuns să ne pregătim. Oamenii noștri trebuiesc vestiți, continuă Flor, vorbind repede. Eu țin toate firele în mînă, se fuduli el. Și numai egumenul Sisoe și cu mine cunoaștem — avînd numele lor trecute într-un catastiv — pe toți dușmanii lui Vodă din întreaga țară.

— O să ai o slujbă mare la scaunul măriei sale Radu!... Ferice de domnia ta!... strigară cîțiva boieri, nu fără invidie. Dar ce știre vrei să trimiți dușmanilor lui Drăculea? întrebară ei.

— Aceștia vor trebui să-și pregătească pe furiș cetele, și, numai cînd se va auzi că măria sa Radu a intrat în țară, să iasă la iveală. Să-i prindem pe toți credincioșii lui Drăculea...

— Avem și numele credincioșilor lui Drăculea în alt catastiv, țipă egumenul, ca să acopere hohotele de bucurie ale boierilor. Avem un catastiv întreg, adăugă el.

— ...și să-i ucidem pe loc, își termină vorba Flor. Apoi vom pune mîna pe dregătorii. Măria sa Radu o să ni le împartă după cît i-am adus fiecare folos...

— Iată deci știrile pe care le vom trimite în dimineața aceasta, cu călăreții noștri, în cele patru cetăți domnești: Tîrgoviște, Curtea de Argeș, Cîmpulung și Tîrgșor, strigă din nou egumenul. Dar domniile voastre, pînă se va împlini totul cum se cuvine, să păstrați taina. Jurați?...

— Jurăm! rostiră boierii, scoțîndu-și fiecare jungherul de la brîu și ținîndu-și-l ridicat în lumină.

— Du-te, sfințite părinte, și pregătește răvașele, îl îndemnă Flor pe egumen. Peste cîteva zile, poate de Paști, îți vei primi răsplata pentru slujba pe care o faci măriei sale Radu. Vei fi mitropolit...

Egumenul mai bău o cupă de vin, sughiță de încîntare, auzind profeția lui Flor, și, cu anteriul descheiat, o zbughi pe ușă, spre scările ce duceau la catul de sus — aproape gata-gata să-l răstoarne pe Bucur, care stătuse ghemuit lîngă prag, ascultînd ce se vorbea, și abia avusese timpul să se tragă înapoi și să se ascundă într-un ungher.

Numai Tit a rămas încă un timp la una dintre ferestre, pe care reușise s-o întredeschidă puțin, trăgînd cu urechea, pînă s-a încredințat că nu mai putea auzi nimic altceva cu privire la măria sa Vlad. Atunci i-a chemat pe Bucur și pe Mihailo.

Pe Băiat nu l-a căutat, socotind că între timp află lucruri folositoare măriei sale, de la Voiena.

Tit, Bucur și Mihailo au făcut un plan îndrăzneț. Puseră ursul

să se cațăre pe casă, pînă la fereastra unde se odihnea solul lui Radu cel Frumos. Solul, obosit frînt, băuse o cană mare cu vin, ca să adoarmă repede, și sforăia dus. Nu auzi cum ursul desface obloanele de la fereastră, lăsînd de sus o frînghie al cărei capăt îl prinse Bucur.

Pe frînghie, Mihailo și Bucur se urcară și ei în odaie. Mihailo îi astupă gura solului cu un șomoiog de paie, ca să nu facă zgomot, Bucur îl vîrî într-un sac și îl coborîră pe fereastră.

Așa, împachetat, îl duseră în pădure, lăsîndu-l pe urs să-l păzească. Și dacă Flor sau Sisoe l-ar fi căutat, aveau să-și închipuie că solul se trezise din somn și plecase tot așa de tainic cum venise, înapoi, la Radu cel Frumos.

— Iată ce s-a petrecut în timpul nopții! își încheie Tit, la fel de mustrător, povestirea.

Băiatul își plecă fruntea.

— Ce trebuie să facem? îl întrebă pe Tit.

— Din clipă în clipă, trimișii lui Flor vor pleca, îi răspunse păpușarul. Bine ar fi fost să fi putut ajunge pînă la Tîrgoviște, să-l înștiințăm pe Xalom, și el să ne fi dat porunci.

— Nu mai avem timp să-l vestim, grăi Băiatul, Tîrgoviștea e prea departe. Dar zici că trimișii lui Flor sînt patru. Vom prinde fiecare din noi cîte unul.

— Așa am cugetat și eu, spuse Tit. Boierii deocamdată nu vor face nimic. Așteaptă mai întîi sosirea lui Radu. Ei nădăjduiesc că domnitorul va cădea în capcană. Nu știu că a fost înștiințat de tine. Însă trebuie să punem neapărat mîna pe răvașe, ca măria sa Vlad, întorcîndu-se la Tîrgoviște, să cunoască numele tuturor boierilor lui Radu cel Frumos, care încă nu s-au dat pe față, uneltind în întuneric, dar prefăcîndu-se că sînt credincioșii domniei, și să-i poată pedepsi.

— Sînt gata! rosti Băiatul, mai aruncînd totuși o ultimă privire spre fereastra Voienei.

— Înșeuează-ți pe Negru, și să pornim! îi porunci Tit. Băieții ne și așteaptă pe drumul către Tîrgoviște, în pădure.

9
ÎN ȚEAPĂ CU EI, MĂRIA TA!

Începuse să amurgească de-a binele, cînd iscoadele îl înștiințară pe pașa că grupul de călăreți, din care făceau parte Vlad, logofătul Lazăr și o mînă de trabanți, împreună cu Catavolinos și suita lui, ajunseseră la Vadul Budenilor, pe apa cea leneșă a Neajlovului, făcînd acolo un popas pentru masa de seară, și ca să soarbă o cană cu vin fiert.

Hamza își frecă mîinile.

Așadar, planul îi izbîndea. Sultanul va fi mulțumit. De prea multă vreme, el, Hamza, nu mai fusese înaintat. Visul său era să ajungă vizir.

Privi încă o dată împrejur, și ochii mărunți, înecați în grăsime, îi clipiră de plăcere. Totul fusese orînduit așa cum se cuvine. În mijlocul cetății, lîngă geamie, fusese pus jîlțul, de unde avea să-l judece el însuși pe domnul din Valahia — Eflak, cum suna împuternicirea adusă de Catavolinos din partea lui Mahomed. Butucul pentru tăiat pe el capetele valahilor se găsea alături. După ce avea să-l învinuiască pe Vlad de hainie și dușmănie față de Poartă, pentru că nu plătise tributul și nu dădea nici cei cinci sute de copii anual pentru oștirea ienicerească, îl va ucide numaidecît. Capul retezat al ghiaurului va fi înfipt într-o suliță lungă, și sulița ridicată pe turnul de pază al cetății, de unde și muezinul anunță în fiecare zi ceasurile de rugăciune. Iar pielea sa, jupuită de pe trup și umplută cu paie, va fi agățată pe palatul domnesc din Tîrgoviște.

Astăzi pe la amiază, după cîteva zile calde, în această primăvară cu toane, în chip neînțeles se reîntorsese iarna. Începuse să ningă, apoi dăduse un îngheț. Furtuna șuiera peste Dunăre.

Cu toate că era atît de frig, judecata lui Vlad trebuia făcută în mijlocul cetății, ca să poată lua parte la ea și oștirea și să se bucure de izbîndă.

Hamza își strînse pe el haina groasă, îmblănită, și timpul începu să i se pară prea lung. Nu mai era totuși mult, și ceata trebuia să se pună din nou în mișcare. În curînd vor ajunge la Comana, și de acolo, la numai un pas, Vlad va fi înconjurat de spahiii și achingiii ascunși în pădure.

Ca să treacă vremea mai repede, Hamza porunci să i se înșeueze calul. Se urcă pe el și, urmat de cîteva căpetenii de oaste, ieși din cetate, îndreptîndu-se spre locul unde erau așezate corturile ienicerești.

Aici intră în cortul așezat lăturalnic și bine adăpostit, ferit de vînt și de primejdii, al comandantului ienicerilor. Ceru să i se aducă masa de seară, mîncă pînă simți că gîtul, prea mult îndesat, nu îi mai primește pilaful cu carne de berbec, și se culcă pe o sofa, poruncind să fie aprinsă în cort o făclie și să fie vestit cînd vor fi aduși, legați, prizonierii.

Ca să-i fie cald, i se aduse un lighean cu cărbuni, ințețiți din cînd în cînd de ienicerul de pază.

Fiind atît de ghiftuit, de fără grijă, mulțumit, învelit în haina de blană și lîngă ligheanul cu cărbuni aprinși, Hamza simți că îl cuprinde o moleșeală plăcută. Deși se hotărîse să rămînă treaz, ațipi și începu să sforăie înfiorător.

Cît dormi, visă că îl prinsese pe Vlad și călăul îl jupuia de piele. Domnitorul valah se ruga să fie iertat, dar pașa îl lovea cu toiagul, și oștenii lui se prăpădeau de rîs, zguduindu-se în așa măsură din pricina hohotelor, încît le zăngăneau armele.

Zgomotul fiind totuși foarte puternic, pașa se trezi. Deschise un ochi și îl văzu lîngă el pe comandantul garnizoanei din Giurgiu zgîlțîindu-l de umăr.

Socoti că valahii au fost prinși, și legați în lanțuri au fost aduși la cetate. Deschise și celălalt ochi și, scărpinîndu-se în barbă, porunci:

— Afurisitul Drăculea și valahii lui să fie ținuți în genunchi, în lanțuri. Sosesc îndată la judecată, numai să mi se pună puțin veșmintele în ordine.

Dar comandantul cetății îl privea pe pașa holbat, de parcă nu îl mai văzuse niciodată în viață, și nu da poruncile mai departe.

— Înălțimea ta, îngăimă el, tremurînd, valahii... și nu mai apucă să spună nimic, pentru că Xalom, comandantul gărzii domnitorului Vlad, plin de sînge și cu sabia în mînă, pătrunsese în cort.

În urma lui ienicerii de pază ai cortului fuseseră culcați la pămînt.

După ce plecaseră în zori de la conacul lui Flor, prietenii noștri se împărțiseră în așa chip, încît să-i poată întîmpina și prinde pe toți cei patru trimiși boierești. Tit rămase de pază pe drumul ce ducea la Tîrgoviște — orașul în care locuiau cei mai mulți dintre marii boieri. Băiatul luă în primire calea către Curtea de Argeș, și Mihailo — aceea spre Cîmpulung. Drumul către a doua reședință domnească, Tîrgșor, îi fu încredințat, spre străjuire, lui Bucur. Iar ursul rămase

în adîncul pădurii, veghindu-l pe solul lui Radu cel Frumos.

Nu trecu mult, și cel dintîi trimis al lui Flor se văzu pornind spre Tîrgoviște. De cum ajunse în dreptul pădurii, Tit își aruncă lațul — un meșteșug în care nu-l întrecea nimeni. Lațul îl prinse pe slujitor de gît, luîndu-i aproape răsuflarea. Simțind că se îneacă, trimisul ridică mîinile, în înțelesul că se predă. Păpușarul îl trase de pe cal și îl aduse la picioarele sale. Cu un căluș în gură, ca să nu țipe, îl vîrî, precum ședea și solul lui Radu cel Frumos, într-un sac.

Dînd apoi un țipăt de huhurez, păpușarul îi vesti pe cei trei tineri că primul dintre trimiși, cel plecat spre Tîrgoviște, căzuse. Tocmai atunci Băiatul, de pe ramura groasă a unui stejar, unde ședea de veghe, văzu că înspre Curtea de Argeș plecaseră doi trimiși, nu unul. Pesemne că în fosta vestită cetate de scaun erau mai multe răvașe de dus.

Drumul trecea pe sub copacul în care se găsea el. Unul dintre călăreți, un bărbat subțiratic, cu căciula trasă pe ochi, tînăr și voinic, galopa înainte, pe drumul îngust. La brîu, prinsă cu un lănțug de argint, îi spînzura o sabie scurtă, tătărască. Celălalt, vîrstnic și cu o urmă de rană adîncă pe obraz, îl urma.

Prin frunzișul de un verde mustos și fraged, soarele își cernea, dintr-o parte, săgețile aurii. Dîmbovița sticlea pe vale. Conacul lui Flor, cu acoperișul înalt, cenușiu, se vedea parcă zugrăvit pe fundalul întunecat al pădurii.

«Boierii încă benchetuiesc... Ce-o face Voiena?» îi trecu Băiatului prin minte. Își alcătui apoi planul. Va sări în spinarea celui dintîi călăreț și îl va doborî. Cu cel de-al doilea se va lupta călare.

Nu mai era decît o clipă, și călăreții ar fi trecut pe sub ramura stejarului, pe care se găsea el. Se încordă, gata să sară, ca un înotător înainte de a-și da drumul în apă, cînd Negru, ascuns mai încolo, între copaci, necheză.

— Stai!... Stai!... strigă călărețul vîrstnic.

Amîndoi se opriră. Cel din față își scoase sabia.

— Unde să fie calul care a nechezat? întrebă tînărul, cercetînd cu privirea locul din preajmă și înaintînd prevăzător.

— Află de la mine că acolo unde este un cal în pădure se află și un călăreț, rosti înțelepțește cel vîrstnic.

— Uite-l, rosti iar tînărul, descoperindu-l pe Negru. O mîndrețe de armăsar...

— Apucă-l de frîu și adu-l încoace, îl îndemnă omul cu cicatrice pe obraz. Eu o iau înainte, la pas. Mă ajungi tu.

Slujitorul cel tînăr, călare cum era, o luă printre copaci și, ajungînd lîngă Negru, întinse mîna să-l apuce de frîu, dar calul își întoarse într-o clipă botul și-l mușcă.

Călărețul dete un țipăt, fiindcă Negru îl apucase strașnic, zdrobindu-i două degete — și, de mînie, își ridică sabia să-l lovească.

Dar Negru nu rămase pe loc și, săltîndu-se în două picioare, se lăsă cu copitele din față peste slujitorul lui Flor, trîntindu-l din șa.

Băiatul își dete și el drumul de pe ramura de stejar. Din numai cîțiva pași, ajunse lîngă trimisul lui Flor. Acesta sări în picioare și își ridică sabia. Armele se rotiră prin aer, împrăștiind scîntei. Printr-o mișcare dibace, Băiatul își lovi potrivnicul, făcînd să-i cadă sabia din mînă. Îi înșfăcă de jos arma și încălecă pe Negru. Slujitorul o luă între timp la fugă, printre copaci. De spaimă, se împiedică însă de o rădăcină uscată și căzu. Și fiindcă Negru, călărit de Băiat și venind pe urmele sale, îl călcă pe gleznă, începu să se tăvălească prin iarbă, urlînd de durere.

Al doilea călăreț, deși înaintase o bucată bună de drum, auzind zgomotul de luptă și temîndu-se să nu fie mai mulți oameni în pădure, se hotărî să se întoarcă la conac și să-l vestească pe Flor. Băiatul prevăzu acest lucru și, lăsîndu-l în plata Domnului pe cel rănit, ieși din desiș și porni în goană după vîrstnic.

Negru era un cal cu totul deosebit, dar nici armăsarul trimisului boieresc nu era de lepădat. Depărtarea dintre ei, cu toate astea, se micșora. Nu mai era decît o goană de cîteva minute, și urmăritul ar fi ajuns la conac. Băiatul îl strînse pe Negru între pulpe.

— Încă un salt, și l-am ajuns! îi spuse calului.

Negru întinse gîtul ascultător, țîșnind ca o săgeată pornită din arc. Ajungîndu-l din urmă pe slujitorul lui Flor, Băiatul se ridică în picioare pe șaua lui Negru și sări în spatele celui urmărit. Amîndoi se prăvăliră în praf; dar Băiatul, fiind mai iute în mișcări, îl prinse pe slujitor de grumaz și îl lovi cu capul de o piatră, de cîteva ori, pînă ce acesta, gemînd, leșină. Îl apucă apoi de brîu și îl așeză cu burta pe cal. Se întoarse în pădure, unde avusese loc lupta cu cel dintîi slujitor și, amenințîndu-l cu sabia, îl urcă și pe acesta, la fel, pe celălalt cal. Pe urmă strigă și el ca huhurezul, însă de două ori — în semn că are în mînă doi prinși, și, călare pe Negru, cu ceilalți doi cai de dîrlogi, porni să-i întîlnească pe tovarășii săi.

Bucur și Mihailo cam în același minut dădură și ei de veste că și-au îndeplinit îndatorirea. Feciorul păpușarului îl lovise în cap pe slujitorul care gonea către Tîrgșor, cu o piatră bine zvîrlită din praștie, doborîndu-l numaidecît. Iar Mihailo, folosind un străvechi mijloc de luptă sîrbesc, legase, între doi copaci, un curmei, la o cotitură, pe drumul unde urma să treacă trimisul către Cîmpulung.

Calul, din fugă, se împiedicase. Îl trîntise pe călăreț, și Mihailo îl prinsese de-a dreptul în brațe, îi dăduse cîteva lovituri bune și îl vîrîse în sac.

După ce se adunară laolaltă, avîndu-i în saci pe cei cinci slujitori și solul lui Radu cel Frumos, păpușarul îi îndemnă:

— Să ne grăbim, băieți!

Se mai uitară o dată la felul cum ședeau prizonierii în saci, încălecară iarăși pe cai și, într-o întinsoare, porniră către Tîrgoviște.

Fapta lor îndrăzneață a fost, într-adevăr, de folos domnitorului. Ajungînd la palat, înarmați cu zapisul de liberă trecere, pe care logofătul Lazăr i-l dăduse Băiatului, fură primiți de Xalom.

Spre uimirea și mîhnirea lor, totodată, aflară că domnitorul plecase, încă din după-amiaza trecută, cu Catavolinos și suita diacului. Noaptea aceasta aveau s-o petreacă în noua cetate de pe Dîmbovița, și mîine porneau către Giurgiu.

Pe vremea cît lipsea, și pentru orice întîmplare cu putință, Vlad îl lăsase la Tîrgoviște, locțiitor de domn, pe fratele său Nicolae, despre care mulți nici nu auziseră, deoarece el fusese mai mult plecat, slujind ca trimis al lui Vlad prin unele țări străine, pe care domnitorul nădăjduia să le poată uni în lupta împotriva lui Mohamed.

De la solul lui Radu cel Frumos și slujitorii boierești, care între timp își veniseră în fire, Xalom aflǎ cu ușurință — prin mijloace nu dintre cele mai blînde, însă cu mult mai omenești decît cele folosite îndeobște de conducătorii otomani și tătari în împrejurări asemănătoare — niște amănunte dintre cele mai însemnate.

Solul lui Radu cel Frumos mărturisi că Vlad urma să fie prins și legat în lanțuri, de cum ar fi trecut de apa Neajlovului.

Domnitorul își luase, ce e drept, unele măsuri. Se prefăcuse în fața diacului împărătesc că nu are habar de nimic și îl crede că ar fi vorba doar de o întîlnire cu Hamza, în vederea încheierii unei înțelegeri cu privire la hotarele raialelor turcești. Însă, în taină, poruncise ca o ceată bine înarmată de oșteni, cu copitele cailor învăluite în cîrpe și paie — ca să nu li se audă tropotele — să îl urmeze de la o oarecare depărtare.

Un lucru nu izbutise însă vodă să-l afle, cu toate străduințele sale, pînă în ceasul plecării din Tîrgoviște, și anume locul unde se pregătise înconjurarea lui de către cetele otomane, și asta îl neliniștea cel mai mult pe credinciosul Xalom.

Aflînd acum din gura solului lui Radu cel Frumos că mișelia trebuia să aibă loc după ce vodă și însoțitorii lui ar fi trecut de apa Neajlovului, Xalom ceru învoirea locțiitorului de domn să pornească el însuși și să-l vestească pe Vlad.

La drept vorbind, Xalom — care avea de răzbunat răpirea și apoi uciderea nemiloasă a fiicei sale, aruncată în Dunăre, peștilor, de către stăpînul ei Hamza, numai fiindcă lăcrămase de mila unor țărani valahi aduși în genunchi și biciuiți la Nicopole — vrusese

chiar de la început să-l însoţească pe Vlad.

Domnitorul nu se învoise, pentru că numai Xalom putea să-l sfătuiască şi să-l sprijine pe fratele său Nicolae la nevoie, păzindu-i totodată cu străşnicie palatul şi cetatea Tîrgovişte de uneltirile marilor boieri. Căci de nimic, în afară de Vlad, nu se temeau mai mult marii boieri decît de sabia şi de pedeapsa comandantului gărzii de trabanţi.

Prilejul acesta era deci cum nu se poate mai nimerit, ca totuşi Xalom să poată pleca pe urmele voievodului, nădăjduind să-l ia prizonier, în bătălia ce va urma, pe Hamza.

Auzind de hotărîrea comandantului gărzii, băieţii şi Tit îi cerură îngăduinţa să-l însoţească. Şi, pentru că ei fuseseră aceia care-i prinseseră pe slujitorii boiereşti, Xalom le dete voie să meargă împreună cu el, dar numai dacă vor fi în stare să-l urmeze în cel mai iute galop.

Bineînţeles că primiră bucuroşi învoiala care era şi pe placul lor, şi iată-i gonind cu toţii călare către apa Neajlovului.

Neţinînd seama de greutăţi, dorind să scurteze drumul, ca să ajungă la timp, tăind prin păduri, peste ape şi dealuri, Xalom şi ceata ce-l însoţea ieşiră pe la Călugăreni, o luară de-a lungul Neajlovului, şi ajunseră la Grădiştea înaintea lui Vlad.

Arătîndu-se ca un simplu călăreţ de olac — pe cînd ceilalţi se ascunseseră într-un bordei ţărănesc, după porunca şi planul lui Xalom — Băiatul îl întîmpină pe domn.

Voievodul îl văzu şi — înţelegînd că era trimis de Xalom — se prefăcu că nu-l recunoaşte. Îl strigă totuşi, poruncindu-i să se apropie şi, fără să descalece, să-i spună unde se ducea.

Băiatul îi răspunse de faţă cu Catavolinos că venea de la Turnu şi se ducea la Tîrgovişte după hrană. Apoi, cînd vodă îl chemă la o parte, îi povesti tot ce se petrecuse, cum îi prinseseră pe trimişii lui Flor şi ce aflase Xalom de la ei.

— Dincolo de Comana, îi şopti el, în pădurea care se întinde spre stînga, se află spahiii şi achingiii cu subaşiul de Rusciuc. Cînd Catavolinos îşi va scoate năframa şi o va flutura, călăreţii au să năvălească. Iar în preajma cetăţii, în corturi, se află o armată de ieniceri, în frunte cu Hamza. După ce ai fi căzut în cursă, măria ta, această oaste trebuia să pătrundă în ţară...

— Întoarce-te degrabă, îi porunci domnitorul, vorbindu-i cu glas scăzut. Oştenii noştri să scoată legăturile de cîrpe şi paie de la copitele cailor, ca animalele să poată alerga în voie. Tu să stai de strajă, nevăzut, în urmă, şi, cînd Catavolinos îşi va flutura năframa, dar mai cu seamă cînd vei vedea şi semnul meu, să-i veşteşti pe Xalom şi pe ceilalţi căpitani. Ai înţeles?

— Am înţeles, măria ta, zise el, întorcîndu-l pe Negru dintr-o singură răsucitură de frîu şi pornind în galop, înapoi.

Vlad se uită după Băiat, zîmbind, pînă ce calul îi dispăru în zare. Se întoarse atunci şi îi spuse lui Catavolinos:

— Să mergem înainte, preacinstite diace şi bei de Silistra, şi fiecăruia dintre noi să-i dăruiască soarta ceea ce merită!...

Cuvintele acestea, şi mai ales tonul cu care fuseseră rostite, nu-i plăcură de loc lui Catavolinos. În ele i se păru că sună şi ceva ca o ameninţare. Numai că totul fusese pregătit pentru prinderea domnitorului valah. Izbînda era mai mult decît sigură, iar aurul pe care-l aştepta din partea sultanului îl îndemna să nu se oprească.

— Să mergem, măria ta! se linguşi el.

Trecură de Comana. În stînga se ridica pădurea, tăcută şi neagră.

Vlad se uită într-acolo şi, printre copaci, cu toate că se întunecase aproape de tot şi începuse din nou să ningă, văzu lucind arme. Se auzeau, de asemenea, nechezat de cai şi glasuri omeneşti.

— Ce-i asta, Catavolinos, nu ştii cumva domnia ta? se făcu că se miră vodă.

— Nu ştiu, măria ta! îi răspunse diacul cu obrazul galben ca ceara, scoţîndu-şi năframa, chipurile ca să se şteargă pe faţă, şi fluturînd-o.

Vodă se ridică în şa.

— Nemernicule! îl osîndi. Îi vinzi pe creştini în folosul lui Mahomed? Şi, pînă să-i răspundă diacul ceva, îl lovi cu garda săbiei în ceafă, trîntindu-l năucit de pe cal.

Străjerii săi se năpustiră asupra oamenilor lui Catavolinos. Cei ce se împotriviră plătiră cu viaţa. Restul fură legaţi.

Domnitorul dădu semnul de luptă. Băiatul îl dete mai departe lui Xalom şi celorlalţi căpitani de oaste. Şi un tropot înspăimîntător, îndreptîndu-se spre pădure, pe urmele voievodului Vlad, răsună.

Domnitorul şi oştenii săi, furioşi că duşmanii voiseră să-i răpună, nu în luptă dreaptă, ci prin înşelăciune, se prăvăliră peste păgîni ca un trăsnet.

Cei ce voiseră să-l nimicească, îngroziţi de neaşteptata năvală a valahilor, de ploaia de săgeţi şi de lănci ce cădea peste ei, începură să se împrăştie. Comandantul lor, subaşiul de Rusciuc, fu luat în copitele cailor, tîrît peste cîmpuri, şi căzu într-o mlaştină care începuse să prindă o pojghiţă de gheaţă — întocmai ca un urmaş al său, Sinan, peste o sută şaizeci şi patru de ani, sub sabia lui Mihai Viteazul.

Bătălia, povestesc cei bătrîni, că ar fi avut loc aici, între Comana şi un sat care, după moartea domnitorului, a căpătat numele de «Vlad Ţepeş». Iar trei ani mai tîrziu, tot în amintirea acestei lupte,

la Comana, voievodul a ridicat o mînăstire ce se mai vede şi azi.

Turcii au fost cu desăvîrşire zdrobiţi.

— Fugiţi!... Fugiţi!... începură să dea porunci căpeteniile de achingii şi spahii, văzîndu-l pe subaşiul ce-i comanda căzut în

mlaștină. Să alergăm sub zidurile cetății! Acolo ne vor scăpa ienicerii lui Hamza...

Urdiile atîta așteptară. Întorcîndu-și caii cu spatele la valahi, porniră în galop spre cetate, uitîndu-l pe subașiu în mlaștină, de unde fu scos cu grijă de Tit și adus de el în șa, ca să nu scape de osîndă pentru mișeleasca faptă de a pîndi și a încerca să lovească și să ucidă pe niște oameni pașnici, poftiți de turci la Giurgiu, la Ierkökü, cum îl numeau ei, ca oaspeți.

Din spate, năvala românilor îi mîna pe otomani cu atîta repeziciune, încît mulți dintre ei își pierdură papucii și șalvarii în drum.

Străjerul din turnul cetății, văzîndu-i pe spahii și achingii sosind în galop, nu-și putu închipui, la început, prin întuneric, că erau goniți de valahi. Țipetele lor de frică le socotea mai degrabă chiuituri, în cinstea victoriei. Și vru să ducă trîmbița la gură și să vestească, cum suna porunca dată de Hamza, că erau aduși prizonierii.

Pașa încă mai sforăia, în cortul lui, mistuindu-și hrana, și visa. Sforăitul său era atît de puternic, că acoperea zgomotele luptei.

Străjerul băgă totuși de seamă, pînă la urmă, că otomanii erau goniți de valahi, și, fiindcă nu știa ce e mai bine să facă într-o asemenea împrejurare, începu să strige spre cei de jos, înștiințîndu-i despre primejdia ce se apropia.

Spahiii și achingiii, cu ajutorul ienicerilor aflați sub zidurile cetății, mai încercară la porți o ultimă împotrivire. Dar trei sferturi dintre ei pieriră luptînd — trebuie s-o recunoaștem, vitejește — însă neputînd opri în nici un chip atacul înverșunat al valahilor.

Comandantul garnizoanei Giurgiu dădu poruncă să se deschidă porțile. O parte dintre oamenii învinși încercară să se salveze în dosul zidurilor. O luară la goană peste pod și, intrînd în cetate, coborîră în urma lor porțile.

Mare le fu însă mirarea văzînd că o dată cu ei — în furia lor fără margini — apucaseră să pătrundă în cetate și o serie de osteni români, cărora li se alăturară Băiatul, Mihailo, Bucur și ursul.

Într-un cîntec de demult se spunea că ursul s-ar fi purtat în această bătălie la fel de îndrăzneț și cu folos, ca un om. De-a călare cum venea, alături de Bucur, ursul prindea în brațe, pe rînd, cîte un achingiu sau spahiu, îl strîngea pînă otomanul își pierdea răsuflarea, pe urmă îl azvîrlea jos. Cei răpuși în acest fel se povestește că ar fi fost foarte mulți. Și alte isprăvi se zice că ar mai fi făcut ursul, dintre care una le-a întrecut pe toate.

Văzîndu-i pe valahi în cetate, se răspîndise din nou spaima între turci. Cei care se crezuseră scăpați cu viață, în spatele zidurilor, începură să fugă, tîrîndu-și șalvarii, azvîrlindu-și turbanele și încercînd să se ascundă pe unde puteau. Atunci Mihailo, Bucur și ursul

se întoarseră la porți. Cu cîteva labe zdravene ale ursului și cîteva împunsături de suliță ale lui Bucur și Mihailo, oștenii de la porți fură trîntiți la pămînt. Și porțile se deschiseră larg înaintea domnitorului Vlad și a valahilor săi biruitori.

De cum intră în cetate, voievodul porunci să fie căutați și aduși înaintea sa Hamza Pașa și Radu cel Frumos.

Numai că, spre marele său noroc, Radu nu vrusese să fie de față la omorîrea lui Vlad. Se găsea încă la Nicopole, de unde urma să vie a doua zi, cînd, împreună cu Hamza și oastea otomană, trebuia să plece la Tîrgoviște, să fie înscăunat.

În schimb, printr-o întîmplare aproape cu totul de necrezut, ursul îl mirosi pe comisul Ghilț. Spunem aproape de necrezut, pentru că trecuseră atîția ani de la întîmplarea din Rîmnic. Pe deasupra, nevrednicul boier, ca să nu fie recunoscut, se îmbrăcase în haine turcești și făcea, în numele stăpînului său, Radu cel Frumos, pe umilita slugă a dușmanilor țării.

Ursul se luă după comis, încercînd să-l prindă. Comisul își încordă arcul și trase o săgeată, dar fără să-l nimerească.

De ciudă, îl blestemă pe urs și, fără să se gîndească, rosti cuvintele în românește.

Româneasca atît de fără cusur a unui oștean turc îl făcu pe Bucur, care tocmai se ivise în preajmă, să tresară. Feciorul păpușarului îl recunoscu și i-l arătă Băiatului pe trădătorul boier. Acesta îl rugă pe Bucur să-l lase să-l prindă singur pe acela care-i vînduse turcilor, și să i-l aducă voievodului la judecată.

Urmărindu-l, străbătură întreaga cetate — ale cărei toate patru porți ajunseseră în stăpînirea valahilor, în vreme ce otomanii erau peste tot dezarmați și luați prizonieri. Trecură podul spre insulă, și Băiatul se luă după Ghilț pe scările cetățuii.

Ghilț da înapoi, încercînd să se apere, cu toată tăria pe care i-o da deznădejdea și frica de moarte, ca unul care știa că pentru faptele sale nu se putea afla iertare. Luptîndu-se, ajunseră pînă în turnul cetățuii.

Valahii, în vremea asta, trecuseră fluviul, sub conducerea unui alt căpitan, Neagoe, și loveau oștile turcești de dincolo de Dunăre.

Comisul, ajungînd în turn, își făcu socoteala să sară pe marginea îngustă a zidului, silindu-l astfel pe Băiat să se ia după el, și atunci să-l îmbrîncească în apă. Dar cine sapă groapa altuia de obicei cade el în ea. Rănit cum era de Băiat, la brațe și la piept, cînd sări pe marginea zidului nevrednicul boier nu izbuti să se țină în cumpănă, mai ales că viforul bătea cu putere; și, cu un răget înfiorător, se prăbuși în valuri. Singur își dăduse pedeapsa pe deplin meritată pentru viața lui plină de nelegiuiri, dusă în trădare și crimă.

În ce-l privește pe Hamza, l-am văzut încă de la începutul acestei povestiri încolțit de Xalom.

Ținîndu-l agățat de brîu și tîrîndu-l cu capul prin pietre, după ce îl biruise într-o scurtă luptă cu sabia — ca și pe comandantul garnizoanei Giurgiu — Xalom sosi înaintea voievodului și i-l aruncă pe pașa de Nicopole la picioare.

Pașa, de cum se văzu scăpat din mîna lui Xalom, sări în genunchi și, sărutînd vîrfurile cizmelor lui Vlad, pline de praf și de sînge, începu să se roage pentru cruțare, făgăduind în schimb cîte-n lună și-n stele.

Gemetelor și rugăciunilor sale li se alăturară îndată acelea ale ticăitului subașiu de Rusciuc — pe care îl adusese la judecată, scoțîndu-l din mlaștină, Tit — ale lui Catavolinos și ale atîtor alte căpetenii turcești.

Deodată, Vlad ridică mîna, poruncind să se facă liniște. Se întoarse către Xalom, care sta aspru și tăcut deoparte, și-l întrebă:

— Ce pedeapsă îmi ceri tu, slugă de credință și prieten, pentru acela care ți-a răpit copila, ți-a înjosit-o și ți-a ucis-o, azvîrlind-o ca hrană peștilor?

Pașa, la auzul acestor cuvinte, gemu din rărunchi, ca și cum ar fi fost străpuns de o suliță, lipindu-și iar buzele de o cizmă a lui Vlad.

— Iertare, icni el. Iertare...

Vlad își dete, cu scîrbă, la o parte cizma care, atinsă de buzele pașii, păstrase o pată ca aceea lăsată de mersul bălos al unui melc.

— Cer tragerea în țeapă a crudului și mișelului pașă, încetul cu încetul, ca moartea să-i vie în chinuri cît mai grele, răspunse Xalom crunt. Numai așa mă voi răcori, iar fiica mea și celelalte nefericite fete răpite, necinstite și ucise de el, își vor putea găsi liniștea în locul unde se găsesc...

Vodă dădu din cap, în semn că se învoiește cu pedeapsa cerută de comandantul său de trabanți. Fruntea îi era încruntată.

— Și cu ceilalți ce facem? îl întrebă Xalom, arătîndu-i prizonierii care ședeau în genunchi, în vifornița, cu capetele plecate, umplînd ograda cetății, deosebit de aceia aduși de căpitanul Neagoe și de alți căpitani, aflați în afară de ziduri, înconjurați de oșteni și așteptînd hotărîrea măriei sale Vlad.

— Să fie trași în țeapă și ei! glăsui scurt vodă. După cum tot în țeapă doresc să ajungă toți cei care vor mai lovi vreodată, fără pricină, poporul valah, sau îi vor jefui pămîntul străbun!

— În țeapă cu ei, măria ta! strigară oștenii domnești într-un singur glas, aruncîndu-și în sus căciulile de bucuria izbînzii. Să piară toți cîți vor lovi, fără de pricină, poporul valah, cîți vor mai încerca să-i jefuiască vreodată pămîntul străbun!...

10
A ÎNVIAT DOMNITORUL VLAD

Solul lui Radu cel Frumos, după ce făcu mărturisiri depline, fusese azvîrlit în temnița de sub palatul domnesc. Celor cinci trimiși ai lui Flor — cărora Xalom le citise scrisorile purtate de ei — li se dăduse însă drumul. De scrisori nu mai aveau nevoie. Numele boierilor trădători le aveau.

Xalom voia ca boierii să nu prindă de veste că fuseseră descoperiți, să-și vadă liniștiți de treburi, și să nu fugă, pînă la întoarcerea lui Vlad la Tîrgoviște, cînd aveau să fie pedepsiți.

De aceea slujitorilor lui Flor li se înapoiară scrisorile și li se porunci să le ducă, încă în aceeași zi, boierilor cărora le erau trimise.

Xalom avu grijă, mai înainte de a le da drumul, să-i pună să jure credință măriei sale Vlad și că nu vor sufla nici un cuvînt despre locul unde fuseseră aduși și cu cine stătuseră de vorbă.

— Cine nu își va păstra jurămîntul, îi amenință Xalom la plecare, va fi găsit și în gaură de șarpe, și va fi pedepsit cu cele mai grele chinuri.

Trimișii, fericiți că scăpau teferi din mîinile lui Xalom, jurară, și, într-adevăr, de frică sau nu, și-au păstrat jurămîntul.

Joi se împlini osînda hotărîtă de Vlad tuturor otomanilor prinși — cruntă, dar firească în acele timpuri, cînd năvălirile din afară, jafurile și crimele nu mai conteneau. Pedeapsa trebuia să fie pilduitoare.

Țepile se tăiară — după gradele ostășești și demnitățile celor ce trebuiau să urce în ele — de diferite mărimi. A lui Hamza era cea mai înaltă și aurită în vîrf.

Țepile, frumos rînduite pe unități de achingii, spahii și ieniceri, în frunte cu comandanții lor, păreau o oaste în marș.

Din numeroase sate fuseseră aduși țărani goi, flămînzi, sălbăticiți de trudă și lipsuri, ca și de veșnica amenințare cu moartea din partea otomanilor, să vadă cum erau pedepsiți aceia ce călcau într-una pămîntul Țării Românești.

Nici unul dintre osîndiți nu-și avea cugetul curat. Fiecare săvîrșise nenumărate cruzimi. Pe unii, țăranii îi recunoșteau.

— Tu mi-ai răpit fata! striga o mamă deznădăjduită. Unde e acum? Unde mi-ai vîndut-o?

Și biata mamă își smulgea părul de durere, și ar fi vrut să-l sfîșie cu ghearele pe achingiul cu pricina.

Alții le cereau socoteală osmanlîilor pentru băieții răpiți, pentru bătăile îndurate, pentru toți cei dragi cîți le fuseseră uciși.

Dacă nu ar fi fost de față oștenii lui Vlad, care păstrau cu strășnicie rînduiala, țăranii — bărbați și femei — s-ar fi repezit la turci, rupîndu-i în bucăți, într-atîta nu mai puteau îndura suferințele pricinuite, fără nici o milă, de oștile și dregătorii sultanului.

Mai ales pe pașa îl ura mulțimea, și țăranilor nici nu le venea să creadă că trufașul și neînduratorul Hamza, ale cărui fapte pline de cruzime le cunoștea oricine, se afla acolo, în fața lor, cu hainele murdare, tras la obraz, înghețat, jeluindu-se fără încetare și gata să lingă tălpile oricui, numai să-și poată ușura cît de cît soarta.

— Dați-ni-l nouă! se rugau țăranii de Xalom. Îi facem noi de petrecanie.

— Nu... Mai bine în țeapă... începu să strige pașa, auzind vorbele țăranilor.

— Voia ți se va împlini, răspunse rece Xalom, cu toate că nu meriți această milă.

Cînd totul fu gata, tobele răpăiră. O trîmbiță sună îndelung. Pașa își dădu seama că vesteau tragerea sa în țeapă.

Un urlet nefiresc de subțire, și care nu înduioșă pe nimeni, ieși din pieptul lui, în vreme ce era însfăcat de trabanți.

— Alah!... Alah!... bolborosea Hamza, simțind cum se apropie de el ascuțita unealtă, născocită de turci și folosită odinioară de mii de ori de el, ca să-i tortureze pe alții.

Băiatul își întoarse ochii încolo și le spuse prietenilor:

— Aș fi vrut să nu fiu de față... Cred că niciodată nu voi fi în stare să privesc liniștit cum moare un om...

— Un om, da... îi șuieră Tit. Însă Hamza a fost o fiară. Și fiarele ucid doar ca să mănînce sau să-și hrănească puii. Nu își chinuiesc victimele. Pe cînd Hamza săvîrșea nelegiuiri numai din dorința de a face rău. Pentru el cea mai mare desfătare era să-i vadă pe alții cum suferă...

Locul osîndei se găsea într-o poiană, nu prea depărtată de Tîrgoviște, pînă unde fuseseră aduși prizonierii, în pas alergător, mînați de la spate de călăreți.

Alegerea acestui loc se făcuse din două pricini. Întîi, pentru că pașa se lăudase că joi, cel mai tîrziu, va fi în apropierea Tîrgoviștei, în marș, cu trupele. Și vodă Vlad vrusese să-i arate în ce fel putea

să-și împlinească Hamza această dorință. Și apoi, fiindcă voia ca pădurea de țepi să rămînă, pentru multă vreme, un fel de pildă dată oricărui năvălitor care ar mai fi cutezat să se îndrepte cu urgie spre capitala Țării Românești.

Vestea despre victoria lui Vlad și tragerea în țeapă a aceluia care rîvnise să-i umple pielea domnitorului cu paie, iar capul, înfipt în suliță, să i-l ridice pe turnul cetății Giurgiu, se răspîndi tot joi, nu numai în Tîrgoviște, ci și în celelalte cetăți. Marii boieri, care-și puseseră toate nădejdile în uneltirile lui Hamza, la auzul acestei știri împietriră.

Boierii cei mici însă și mulțimile de tîrgoveți și țărani nu se sfiiră, cu acest prilej, să își arate bucuria pentru izbînda lui Vlad. Țarinile și livezile puteau deci să fie muncite și îngrijite, cu încrederea că roadele se vor culege în folosul lor. Tot așa meșteșugarii și negu-țătorii aveau acum liniștea să-și vadă mai departe de treburi.

În Cetatea Bucureștilor, unde Vlad plănuise să-și mute capitala, avu loc chiar o petrecere. Oamenii se veseliră și chiuiră, cu toate că se găseau în post. Numai la Tîrgșor, Cîmpulung, Curtea de Argeș și, mai ales, la Tîrgoviște, curțile boierești rămaseră închise și mohorîte, și la fel marile conace din satele din jur. Stăpînii lor nu își mai scoaseră capetele prin orașe, decît ca să treacă de la unii la alții — atunci cînd nu aveau la îndemînă tunele subterane prin care să se poată strecura nevăzuți de mulțime — și să stea de vorbă unii cu alții.

Vremea se îmbunătățise, de parcă viforul n-ar fi șuierat în urmă doar cu cîteva zile, ca în toiul iernii. Soarele începu să zîmbească iar vesel, păsărelele să cînte și tufișurile să înflorească.

Se aștepta intrarea grabnică a lui Vlad în Tîrgoviște. Dar domnitorul, auzind că vreo cîteva cete turcești răzlețite, care trecuseră Dunărea nu se știe pe unde, încercau să se apropie de București, porni grăbit într-acolo — și prietenii noștri îl însoțiră.

O urdie de ieniceri poposise pe malul drept al Dîmboviței, în apropiere de cetate. Căpetenia lor se spăla la mal, străjuit de oșteni. Sîrbul Mihailo, înotînd din susul rîului, pe sub apa încă rece ca gheața, ajunse lîngă căpetenie și o străpunse cu sabia. Ienicerii își pierdură capul și căzură prinși.

Bucur făcu altă ispravă, îndemnîndu-i pe oamenii unui sat să ardă crengi ude și gunoi, din mai multe părți deodată, și să stîrnească astfel nori de fum în jurul drumului pe care o ceată de achingii se îndrepta spre Snagov, unde aflaseră ei că își ascundea domnitorul averea. Înăbușiți și orbiți de fumul care-i înconjura de pretutindeni, achingiii și caii lor se învălmășiră. Unii dădură de-a dreptul în foc. Alții se rătăciră prin pădurile pe unde trecea drumul, și țăranii,

înarmați numai cu coase, seceri, furci, topoare și pietre, îi nimiciră pînă la unul.

Satul s-a numit de atunci Afumați .

Băiatului îi plăcea să călărească și să ia parte la luptă numai în preajma măriei sale Vlad.

Vineri de dimineață iscoadele valahe nu mai aflară nici un picior de turc, și domnitorul se opri pentru două zile în Cetatea Bucureștilor, ca să i se odihnească oștenii.

Seara, oștenii se adunară să-și povestească de-ale lor, să-și spună păsurile și să-și destăinuie bucuria că în curînd se vor întoarce pe la vetre. Băiatul sta însă tot pe gînduri, și prietenii săi greu îl scoaseră din muțenie.

— Mie îmi spune inima, le grăi el deodată, că tot o să dau de Roxana. Cît am fost la turci n-am putut-o căuta. În drumul spre țară n-am dat de nici o urmă. Nici prin tîrgurile pe unde am trecut împreună. Pe urmă m-a luat valul luptei. Acum, cînd lucrurile se așază iarăși în matca lor, vreau să plec prin țară să mai cercetez. Numai eu i-am rămas pe lume...

— Te-om însoți și noi, îl încredințară prietenii.

— Dar pînă atunci n-ar fi rău să mai întrebăm și pe aici, prin cetate, își urmă gîndul Băiatul. Cine știe de unde poate să ne iasă norocul în cale. O fi scăpat din mîinile turcilor și, crezînd că eu m-am prăpădit în iureșul acela de la Tismana, s-o fi pripășit la vreo casă de om cumsecade, cine știe pe unde...

A doua zi, Băiatul i se plecă domnitorului și-l rugă să-i îngăduie să întrebe prin cetate dacă nu a auzit cineva, în acești ani, de vreo tînără fată Roxana. Ceru această îngăduință pentru că nimeni nu avea voie să umble fără rost prin cetate.

Vlad îi dete încuviințarea cerută, sfătuindu-l ca, îndată după asta, dacă nu va afla nimic, să se ducă împreună cu soții săi la Tîrgoviște. Să stea de vorbă, în numele lui, cu Xalom, singurul care se reîntorsese la Cetatea de Scaun, după pedepsirea lui Hamza, și să-i ceară ajutorul.

— Xalom, îi spuse vodă, are prin toate cetățile, tîrgurile și satele, oamenii lui de credință. Ei vor afla lesne dacă fata a trecut prin acele tîrguri și sate sau nu. Și tot el vă va porunci ce trebuie să faceți mai departe.

Băiatul alergă să le spună prietenilor ce hotărîse măria sa Vlad.

— Într-adevăr, la asta nu m-am gîndit! zise păpușarul. Nimeni nu poate afla mai bine decît Xalom ce se întîmplă în țară. Așa am putea da de urma fetei.

Și pentru că în București nu reușiră să afle singuri nimic, porniră cu toții călări, cu grabă, către Cetatea de Scaun.

Numai că tot în dimineața aceea, nu se știe cine și cum răspîndi vestea la Tîrgoviște că măria sa Vlad a fost rănit în piept și zace în cetatea sa de pe rîul Dîmbovița, unde se simte mai ocrotit.

Către amiază știrea înflori, se spuse că domnitorul ar fi cu sufletul la gură și că logofătul Lazăr ar sta la căpătîiul lui cu o lumînare, gata să i-o aprindă în fiecare clipă.

Boierii, după asemenea zvonuri atît de înveselitoare pentru ei, ieșiră îndată la iveală, pe uliță sau la biserică, cum răsar ciupercile după ploaie. Ba chiar începură să se plimbe cu rădvanele, privind disprețuitori palatul domnesc. Iar cînd locțiitorul Nicolae vru să se ducă și să asculte slujba deniilor la Mînăstirea Dealu — așa cum făceau toți domnitorii Țării Românești, în Vinerea Mare, încă din vremea lui Mircea cel Bătrîn — boierii, cu soțiile și copiii lor, puseră la cale să-l batjocorească.

Împreună cu numeroși slujitori înarmați, marii boieri îl așteptară la trecerea peste rîul Ialomița. Lor li se alăturară mai mulți tîrgoveți, negutători și meșteșugari dintre cei mai înstăriți — dornici să se pună bine cu marii boieri, în mîinile cărora se auzea că se va întoarce puterea — și cu toții îl huiduiră pe locțiitorul domnesc Nicolae, care, neascultînd sfatul lui Xalom, nu își luase decît puțini însoțitori. Cu toate că nu era fricos, nu știu cum e mai bine să se poarte. Fața sa lungă, slabă și împodobită cu o mustăcioară bălaie, i se subție și mai mult, și de supărare mîinile începură să-i tremure.

Xalom, care era alături, îl îndemnă să călărească înainte, făcîndu-se că nu i-a auzit pe boieri huiduindu-l. Nicolae îl ascultă de astă dată, și călări mai departe, ca și cum nu el ar fi fost ținta huiduielilor. Boierul Flor izbucni atunci în rîs, îl numi laș și trimise un slujitor călare, cu mare grabă, la Mînăstirea Dealu, învățîndu-l pe egumenul Sisoe să-l primească și el pe tînărul locțiitor tot în bătaie de joc.

Egumenul Sisoe, făcîndu-se că a uitat ceremonialul, nu îl pofti pe Nicolae în jilț, așa cum se obișnuia, tot timpul cît dură slujba, iar la sfîrșitul ei ieși pe ușa din dos a bisericii și pieri în chilii.

O asemenea jignire nu mai fusese încă niciodată adusă vreunui locțiitor domnesc. Și un trabant trimis de Xalom îl înștiință despre tot ce se petrecuse pe Vlad, care se afla, cum știm, sănătos tun, pregătindu-se să se înapoieze în Cetatea de Scaun.

— Și zici că boierii au ieșit să-l ocărască pe fratele meu, împreună cu femeile și copiii lor? îl întrebă Vlad pe trabant. Și că li s-au alăturat și unii dintre tîrgoveții bogați?

— Întocmai; și-au dat cu toții arama pe față, măria ta, îi răspunse trabantul.

— Atunci se cuvine să le dăm tuturor o răsplată! zîmbi Vodă.

— Se cuvine, măria ta! glăsui hotărît trabantul.

Sîmbătă de dimineață, Băiatul i se înfățișă lui Xalom, aducîndu-i cuvîntul lui Vlad și făcîndu-i rugămintea de a-l ajuta s-o găsească pe Roxana.

Xalom, deși prins pînă peste cap cu vînzoleala boierilor și toate cîte se petreceau în oraș, îl primi cu bunăvoință și-i făgădui că, îndată după întoarcerea domnitorului în Cetatea de Scaun, după sărbători, se va îngriji să-i împlinească dorința, și, dacă Roxana e în țară, o vor afla negreșit.

Băiatul mai era încă acolo, cînd un trabant veni să-l înștiințeze pe comandantul gărzii că în oraș veștile despre măria sa Vlad au sporit. Se spunea, astfel, că domnitorul ar fi murit, dar logofătul Lazăr păstrează taina. De asemenea, că o armată turcească, ce înaintează pe țărmul Dunării, va sosi de Paști la Tîrgoviște unde, înlocuindu-l pe domnitorul Vlad, îl va înscăuna pe Radu cel Frumos.

— Vezi? se întoarse Xalom spre Băiat. Trebuie să mai ai puțină răbdare. Se născocesc atîtea zvonuri. Numai că boierii, înfierbîntați, au început să ia drept bune și adevărate ceea ce nu sînt de fapt decît dorințele lor.

Din porunca lui Flor și a celorlalți mari boieri, în oraș începură să se facă pregătiri pentru primirea turcilor și a lui Radu. Se scoaseră covoarele cele mai frumoase, acoperindu-se cu ele tot drumul — de la poarta de miazăzi a orașului și pînă la palatul domnesc. Se împodobiră casele și porțile pe de-a rîndul cu stofe scumpe, ramuri și flori, de parcă nu ar fi așteptat să primească la Tîrgoviște o urdie păgînă, căreia trebuia să i se dea îndată un tribut de zece mii de galbeni și cinci sute de băieți pentru taberele de ieniceri.

Locțiitorul domnesc, călcîndu-și pe inimă, îi chemă pe marii boieri la palat și-i întrebă pentru a cui primire împodobesc cu atîta sîrg orașul. Flor luă cuvîntul, și tot în batjocură îi aminti că în noaptea de sîmbătă spre duminică, venind Paștele, se va sărbători învierea Domnului.

— Ei și? se făcu locțiitorul domnesc că nu ar înțelege unde bătea Flor.

— Dacă va fi învierea domnului... nostru — continuă boierul, vorbind cu două înțelesuri și apăsînd dinadins pe cuvîntul «nostru», gîndindu-se de fapt la Radu cel Frumos, a cărui înscăunare o socotea o adevărată «înviere» pentru marii boieri — nu trebuie să împodobim orașul? Și, încîntat de cuvintele sale cu care credea că îl înfundase pe locțiitorul domnesc, izbucni în hohote de rîs.

Ceilalți mari boieri, care erau de față, rînjiră și ei.

— Asta e, domnia ta, locțiitorule Nicolae, încheie Flor. Ceea ce ai vrut să cunoști, ai aflat!...

— Nu știu dacă la învierea domnului «nostru» o să vă pară atît

de bine cum credeţi, rosti la rîndul său Xalom, care era de faţă, apăsînd şi el pe cuvîntul «nostru», însă, desigur, cu alt înţeles.

— O să ne pară... o să ne pară... rîse din nou zgomotos Flor — şi, întorcîndu-i spatele locţiitorului domnesc, părăsi împreună cu ceilalţi boieri încăperea.

— A intrat spaima în ei, se îmbărbătară marii boieri, ieşind din palat. Îşi petrec doar cele din urmă ceasuri de mărire. Dar pînă una-alta, ca să fie cît mai pe placul viitorilor stăpîni, să trecem peste poruncile locţiitorului domnesc şi, pe ascuns, să începem, prin slujitorii noştri, să strîngem repede, de prin satele din jur, cei cinci sute de băieţi pentru taberele de ieniceri.

— Nu mai domneşte Vlad! strigau aspru slugile boiereşti ţăranilor, scotocindu-le bordeiele. Scutirea nu mai stă în picioare. Trebuie să vă daţi copiii pentru taberele de ieniceri.

— Nu mai domneşte Vlad? se înfricoşau oamenii.

Şi ţăranii rămîneau împietriţi, privind la nenorocirea care se abătuse asupra lor, sau îşi strîngeau pumnii, cu o neputincioasă mînie, ştiind că nu aveau cum se împotrivi puterii boiereşti. Iar mamele plîngeau şi, tîrîndu-se la picioarele slujitorilor boiereşti, încercau în zadar şi fără nici un rost să-i înduplece, rugîndu-i cu ţipete sfîşietoare să le cruţe copiii — toţi între trei şi şase ani. Nici unul dintre slujitorii boiereşti, bineînţeles, nu le dădu ascultare, şi satele rămaseră, în sîmbăta Paştilor, în întuneric, durere fără seamăn şi lacrimi.

La curţile boiereşti, şi mai ales la aceea a lui Flor — de data asta nu la conacul de la ţară, ci în oraş — lucrurile stăteau însă cu totul altfel. Petrecerile, la care boierii nădăjduiau că aveau să ia parte şi comandanţii osmanlîi, trebuiau să întreacă în strălucire, belşug de bucate şi veselie, tot ce se cunoscuse pînă atunci. De aceea căruţele nu mai conteneau să care zi şi noapte, hodorogind pe drumurile de ţară şi din oraş, aducînd de la conace, din magazii şi pivniţe, ce se găsea prin ele mai bun.

— Tată, eu te rog ca la petrecerea noastră să vină şi păpuşarii, se alinta copila lui Flor.

— O să-i aducem şi pe ei, se învoi boierul, care dăduse poruncă să i se aşeze în ogradă un leagăn, un scrînciob şi alte mijloace de petrecere.

În sîmbăta Paştilor, Tit se găsea la o tarabă a unui neguţător, tocmindu-se pentru o curea trebuincioasă la frîul lui Negru, cînd trei slujitori, care-l căutau de zor, sosiră lîngă el şi-i poruncîră ca în ziua următoare să se înfăţişeze, cu tot tacîmul păpuşăresc, ursul şi caii, la curtea lui Flor.

— Vom veni negreşit, le răspunse Tit, surîzînd pe sub mustaţă, pentru că el şi băieţii, fiind acum cu totul în slujba lui Vodă, aflaseră cîte ceva din cele care aveau să se petreacă la curtea lui Flor, şi invitaţia cădea cum nu se putea mai potrivită şi mai pe gîndul lor.

Petrecerea de Înviere se începu chiar la miezul nopţii, după ce preotul, ieşind în mînă cu o lumînare groasă din altarul bisericii Mitropoliei, le strigă: «Hristos a înviat, luminaţi mari boieri!» şi ei răspunseră: «Adevărat a înviat!»

Îşi aprinseră făcliile, pornind în rădvane către casă.

Deşi boierii se arătau atît de bucuroşi şi plini de speranţe, oraşul era tăcut.

Larma cea mai mare o stîrneau, în asemenea împrejurări, oamenii din popor, calfele şi ucenicii meşteşugarilor şi neguţătorilor, cînd se întorceau de la Înviere, în cîrduri, cu lumînările aprinse, cîntînd zgomotoşi pe uliţe şi făcîndu-şi unii altora cele mai neînchipuite glume.

Ori, în noaptea aceasta de Înviere nu se vedea pe uliţe aproape nimeni, în afară de slujitorii domneşti care treceau călări agale, vorbind liniştiţi între ei.

De altfel, de cînd se răspîndise zvonul morţii lui Vlad şi al sosirii unui alai turcesc în oraş, care să-l aducă pe Radu cel Frumos, cei mai mulţi dintre tîrgoveţii mărunţi, ca şi ţăranii, nu-şi arătaseră pe faţă simţămintele, şi la întrebările iscoadelor marilor boieri nu voiau să răspundă decît: «Să fie aşa cum ne este scris!» şi altceva nimic.

Petrecerile boiereşti începură însă cu şi mai mare vîlvă decît cele de la Florii.

La Tîrgovişte, în vederea schimbărilor aşteptate, veniseră şi o mulţime de alţi boieri din celelalte cetăţi şi oraşe, şi o mare parte dintre ei fuseseră poftiţi la conacul lui Flor.

Pe ascuns, se vorbea şi de o apropiată căsătorie între Voiena şi comisul Ghilţ, despre care se auzise că ar fi ajuns, la Stambul, unul dintre sfetnicii cei mai apropiaţi ai lui Radu. Încă nu se ştia că murise la Giurgiu.

Noaptea trecuse, şi chiar orele strălucitoare ale dimineţii din prima zi de Paşti se scurgeau cu repeziciune.

Vremea — atît de curioasă, cînd caldă, cînd rece — părea să fie în ziua aceea ca de vară, deşi erau abia în aprilie. Mesele se mutaseră, de dimineaţă, în ogradă. Peste tot răsunau rîsetele pline de mulţumire ale boierilor. Flor se plimba din grădină în casă şi din casă în grădină, cu mîinile la spate şi pîntecul înainte, nemaiavînd răbdare şi rîzînd mulţumit, în aşteptarea sosirii lui Radu.

Voiena la început îl ocoli pe Băiat.

Băiatului i se păru însă, de data asta, fata mai frumoasă decît de Florii și, cînd văzu că îl ocolește, se înciudă și începu să se țină de ea.

— Ce tot te ții scai după Voiena? îl mustră Bucur, pe cînd se pregăteau să-și înceapă, în fața boierilor, exercițiile de călărie.

— Este o prefăcută! își dete cu părerea Mihailo. Tu fă cum vrei, dar cred că lucrul cel mai cuminte este să n-o bagi în seamă!

— Să mă încredințez întîi... Poate c-așa sînt fetele, puțin ciudate... murmură Băiatul.

Și deodată, cînd nici nu mai nădăjduia, o întîlni pe Voiena într-un colț.

Vru să-i vorbească aspru. Dar ea i se lipi de piept. Îl prinse de gît și-l sărută apăsat.

— Prostule!... îi spuse rîzînd nu numai cu gura, ci și cu ochii atît de frumoși, verzi și cu firișoare de aur. Nu știi că mă mărit?

— Te măriți?!... rămase Băiatul uluit, ca și cum ar fi fost vreodată vorba să rămînă a lui, ca și cum nu știuse de la început că între ei nu putea și nici nu trebuia să existe vreo legătură statornică.

— Da, mă mărit! rîse ea ascuțit.

Îl sărută din nou și fugi.

«Va să zică se mărită!... Și mi-o spune așa, rîzînd...» se mîhni Băiatul.

— Ce-i cu tine? se apropie Bucur de el. Ce s-a întîmplat?

— Se mărită... rosti Băiatul, și Bucur nu îl mai întrebă nimic.

Boierii petreceau, în cîntecele lăutarilor. Boieroaicele se dădeau în leagăn și în scrînciob, făcînd o larmă fără pereche. Însă o grijă boierii tot aveau, măcar că se prefăceau nepăsători. Se vedea asta din felul cum trăgeau cu urechea spre miazăzi, încercînd să audă cu o clipă mai devreme sunetul ascuțit și vioi al trîmbițelor ce trebuiau să vestească aducerea la domnie a lui Radu cel Frumos de către otomani.

— De ce or fi întîrziind atîta? se neliniști un boier cu o față mare, pătrată, în timp ce ciocnea un ou roșu cu vecinul său. Și mă întreb dacă nu ne vor cere socoteală otomanii, cînd vor sosi, de ce nu le-am ieșit înainte pe drum?

— Cum o să ne ceară — grăi altul cu niște ochi șireți și o barbă cenușie, ascuțită — cînd noi trăim aici, la Tîrgoviște, încă sub spaima trabanților lui Xalom? Și nu ni s-a poruncit să nu ne mișcăm și să ne facem că nu știm nimic pînă ce va intra în oraș măria sa Radu cu turcii? De altminteri, rîse el tare, acum avem și noi mare trecere înaintea lui Mahomed... doar am mai povestit unor prealuminate fețe boierești despre lucrul acesta...

— Prin ce și cum?... Despre ce fel de trecere este vorba? Nu vrei să ne istorisești și nouă, celor care încă nu cunoaștem povestea spusă de domnia ta altora? începură iar să se înviorеze mesenii.

— Ba cum de nu! răspunse boierul. Și, așezîndu-se mai bine în jilț, lăsîndu-și gîtul să i se cufunde adînc sub gulerul de stofă scumpă, albastră, gîlgîi de rîs: Trecerea noastră la înălțimea sa sultanul se datorește dragostei sale pentru o cadînă...

— Dragostei?... Ah, dragostea!... se minunară cu ochii deodată aprinși jupînițele, și printre ele Voiena, care-și linse pisicește buzele roșii, știindu-și-le ispititoare, poate ca să-l înnebunească și mai mult pe Băiat.

— Da, da! bătu cu palma boierul în masă. Cînd am fost, încă în urmă cu un an, la Stambul, am aflat că Mahomed avea în harem o favorită după care era nebun, cu totul nebun...

— Și ce e cu favorita asta... ce legătură poate avea cu noi? se mirară iar jupînițele, curioase.

— Are, se mîngîie boierul pe bărbuță, pentru că acestei favorite se zice că i-ar împlini sultanul orice dorință, în afară, bineînțeles, aceea de a o pune în libertate. Pe cînd mă aflam încă la Înalta Poartă, însuși măria sa Radu, auzind de această trecere a cadînei pe lîngă înălțimea sa sultanul, a încercat să ajungă pînă la ea și i-a trimis daruri, pe care însă frumoasa le-a refuzat — sau așa i s-a spus, că le-a refuzat... Și o să mă întrebați de ce a vrut să ajungă măria sa Radu neapărat pînă la această cadînă...

— Da, da! chicotiră jupînesele, parcă gîdilate de cineva. De ce și-a ridicat măria sa Radu ochii la cadîna cea frumoasă a lui Mahomed?

— Pentru că — își pregăti, printr-o scurtă pauză, boierul nemaipomenita surpriză — cadîna este de-aici, de la noi, de prin părțile Tismanei, prealuminați boieri. Și măria sa Radu se gîndise că, fiind de-a noastră, o să-l ajute. A fost răpită în urmă cu vreo cîțiva ani de o ceată de achingii și se numește...

— Roxana! strigă deodată Băiatul care, auzind povestirea, se apropie de masă, privindu-l ca hipnotizat pe boier. Nu se numește Roxana? întrebă el, așteptînd cu inima strînsă răspunsul.

— Roxana, da! căscă ochii mari povestitorul. De unde îi cunoști numele cadînei împărătești? Pentru că turcii îi zic Fatma...

— Roxana!... Roxana, surioara mea!... striga înfrigurat, din ce în ce mai tare, Băiatul. În haremul sultanului?... Roxana, surioara mea, favorita sultanului?... Mă duc s-o scap, chiar de-ar fi să-mi las oasele acolo...

Nu își mai putea stăpîni cuvintele. Vestea fusese atît de neașteptată, că Băiatul nu mai știa nici ce să spună, nici ce să facă, și puțin îi păsa că se găsea în fața marilor boieri.

— Vom merge și noi cu tine! îi șoptiră Tit, Bucur și Mihailo, venind lîngă el. Nu te vom lăsa!...

— Hai, liniştește-te, îl povățui și Tit. Nu trebuie să te dai în vileag în fața boierilor despre ce ai de gînd.

— E sora lui? începură să-l întrebe boierii și jupînițele, pentru o mai deplină încredințare, pe Tit, care le răspundea în doi peri. Tînărul acesta este deci — nici mai mult, nici mai puțin — decît cumnatul sultanului!

— O, atunci Băiatul ar putea și domni! Ar putea ajunge voievod! S-a mai văzut! îi spuseseră Voienei fetele de la masă.

— Dacă-i așa, vino, așază-te aici! începură să-i facă loc jupînițele, iar Flor întinse mîna să ia un jilț și să i-l pună alături de al lui. Dar mișcarea lui rămase neterminată. De la poarta de miazăzi a cetății, răsună glasul multașteptat al trîmbiței, lung și triumfător, ca un semn al victoriei. Boierii își întoarseră capetele, rîzînd bucuroși unii către ceilalți. În sfîrșit, Radu Vodă și otomanii veneau! Iar ca o întărire a faptului că auzul nu-i înșela, din partea de jos a orașului clocotiră urale.

— Trăiască măria sa Radu! izbucniră și ei, spărgînd parcă cerul cu glasurile, și o luară la goană spre porți.

— Strigați și «trăiască luminăția sa Mahomed», nu uitați că Radu vine în numele sultanului, îi îndemnă boierul care le povestise despre Roxana.

— Trăiască luminăția sa sultanul Mahomed!... Trăiască măria sa Radu! se întreceau care mai de care să strige — boierii, jupînesele și jupînițele lor, spărgîndu-și piepturile, roșii la chip și nădușiți ca niște raci fierți — bărbații fluturînd în mîini ramuri verzi, iar fetele și femeile buchete de flori.

Curînd, din jos, spre ulița domnească, tropotele, răsunînd înfundat, din pricina covoarelor groase și moi pe care caii călcau, se auziră bubuind aproape de tot.

— Trăiască luminăția sa sultanul Mahomed!... Trăiască măria sa Radu!... își înteţiră, cu cele din urmă forțe, vocile răgușite de băutură și rîs, cei grămădiți la porți, avîndu-l în mijloc pe Flor.

Și, deîndată, după colțul pe care zidul curții lui Flor îl făcea cu ulița domnească, grupul de călăreți se ivi, însoțit pe margini și urmat de o mulțime gălăgioasă de tîrgoveți și țărani.

În fruntea cetelor de călăreți cu halebarde, topoare, sulițe, săbii și buzdugane, sosind de la Cetatea Bucureștilor, se afla Vlad, într-o haină verzuie de brocart, stînd drept în șa, pe calul său alb, neaaruncînd nici o privire către boieri.

Aceștia — mai îngroziți de nepăsarea voievodului, pe care-l crezuseră mort și împotriva căruia complotaseră, decît dacă i-ar fi privit sfidător — începură să tremure din tot corpul și să clănțăne din dinți, ca apucați de friguri, măcar că pe cer plutea un soare

nespus de blînd şi de luminos. Ramurile verzi şi buchetele de flori le căzură din mîini. Cîteva jupînese şi jupîniţe, de frică, leşinară — şi între ele boieroaica lui Flor.

Numai cîţiva, cei mai neruşinaţi, încercară — cu glasuri, este adevărat, aproape neauzite, însă şi asta tot de frică — să strige spre domnitor:

— Trăiască măria sa Vlad!

Mulţimea trecu pe lîngă grupurile de boieri, îmbrîncindu-i cu coatele, şi unii le dădură cu tifla:

— Aşa?... Trăiască măria sa Vlad?... îi luară ei în rîs. O să-l vedeţi voi îndată pe măria sa Vlad! Dar parcă nu mai sînteţi aşa de semeţi. V-aţi mai muiat!... De ce nu daţi poruncă să ne lovească? A înviat domnitorul Vlad. Priviţi-l şi ţineţi-vă firea! clocoteau glasurile lor. A înviat adevăratul şi singurul nostru domn! Ulciorul nu merge de multe ori la apă...

Într-acestea, porţile palatului se deschiseră. Din spatele lor se iviră, înveşmîntaţi de sărbătoare, locţiitorul domnesc Nicolae, alţi cîţiva boieri de credinţă şi comandantul gărzii, Xalom, întîmpinîndu-l pe voievod cu pîine şi sare.

Domnitorul şi fratele său Nicolae se îmbrăţişară.

Oştenii se înşiruiră pe uliţa domnească, rămînînd călări şi cu armele în poziţie de luptă.

Vlad intră în curtea palatului. Dar înainte de a se închide porţile, ieşi dinlăuntru comandantul Xalom.

Şi, pînă să se dumirească bine boierii ce se întîmplă, se văzură înconjuraţi.

11
DUPĂ CÎNTAREA DE SEARĂ A MUEZINULUI

— În sfîrşit, spuse într-o dimineaţă Tit, intrînd pe portiţă, în ograda cocioabei pe care o locuiau, într-o margine a Stambulului, cred că s-a făcut...

Băiatul răsturnă, fără să vrea, vasul larg de pămînt, unde se spăla, şi, gol pînă la mijloc, ieşi înaintea lui Tit.

— Adevărat? îl întrebă, încă nevenindu-i să creadă.

— Adevărat! zîmbi Tit. Diseară, după cîntarea muezinului, vom pătrunde în harem şi, dacă totul merge bine, aşa cum nădăjduiesc, la noapte sîntem în drum spre ţară...

— Oh!... făcu Băiatul, respirînd din adîncul plămînilor, deschizîndu-şi larg braţele şi ridicîndu-şi capul spre cer. Credeam că n-o să mai ajung să trăiesc clipa asta. Pe urmă se repezi la păpuşar şi îl îmbrăţişă: Îţi mulţumesc, Tit. Niciodată n-am să uit ce-ai făcut pentru mine...

— Lasă... lasă... încercă el să se desfacă din strînsoarea Băiatului, simţind că i se umezesc ochii. Acum rămîi aici. Odihneşte-te, ca să ai destule forţe pentru diseară. Eu trebuie să mă întorc, să mai vorbesc o dată cu corăbierul. Să trec să-i anunţ pe Bucur şi Mihailo.

Bunul Tit se întoarse grăbit spre portiţă, şi plecă şchiopătînd de piciorul drept, aşa cum mergea în ultima vreme.

Băiatul se aşeză, sleit de emoţie, pe butucul de lîngă poartă, privind în depărtare, spre malul de miazănoapte al golfului Cornul de Aur, din faţa Stambulului. Acolo era renumitul cartier genovez. Fără ajutorul dat pe ascuns de neguţătorii genovezi lui Mahomed al II-lea, în schimbul păstrării anumitor drepturi de comerţ, poate că ar mai fi întîrziat căderea Constantinopolului. Drept răsplată pentru ajutorul dat, sultanul lăsase cartierul neatins, cu bisericile sale creştine, înalte şi strălucitoare, cu casele bogate, împodobite şi înconjurate de grădini, în vreme ce Constantinopolul, devenit Stambul, se otomaniza cu repeziciune.

Deasupra Galatei şi a mării aerul albăstriu şi limpede tremura. În cartierul acesta se ascunseseră Tit şi băieţii, după ce sosiseră în capitala puternicului imperiu mahomedan.

Cum trecuse vremea de iute, și totuși cîte urme lăsase în sufletul Băiatului!...

O întîmplare pe care nu o putea uita cu nici un chip era aceea din ziua de Paști, la Tîrgoviște.

Intrînd în curțile unde, în așteptarea otomanilor, dușmanii lui Vlad, marii boieri și cei care li se alăturaseră lor, benchetuiau, oștenii domnești le răsturnaseră mesele, iar pe cei vinovați, împreună cu jupînesele, feciorii, jupînițele și slujitorii lor îi aduseseră în fața palatului.

Capii complotului trebuiau să împărtășească soarta stăpînului pe care îl slujiseră, Hamza. Ceilalți urmau să plece pe jos, la Curtea de Argeș, și de acolo, în munte, la o cetate a lui Vlad: Poienarii, să o mărească și să îi întărească zidurile cu cărămidă, în vederea noilor lupte cu turcii.

Cînd oștenii îi înconjuraseră, Voiena se strecurase printre ei, o zbughise, se repezise la Băiat și, apucîndu-l de umeri, începuse să-l roage:

— Scapă-mă!... Scapă-mă!...

— Am să te scap! îi răspunse el.

— Nu face nebunia asta! îl sfătui Bucur.

— Nu! zise și Mihailo. Nu-ți pune pielea în joc pentru una ca ea!

— Trebuie să plece împreună cu ceilalți. Să ispășească ticăloșii! mormăi Tit.

— Ea nu e vinovată! rosti Băiatul, apucînd-o de după umeri. Și apoi e fată. Cum o să care pietre la cetate?...

— L-a însoțit pe tată-său și pe ceilalți boieri cînd l-au batjocorit pe locțiitorul domnesc! se mînie Bucur. Am văzut-o chiar eu. Să-i însoțească și la cetate...

— Nu e adevărat... nu e adevărat... minți!... îi strigă fata lui Bucur, uitîndu-i-se în ochi — deși așa era, flăcăul spunea adevărul, Voiena fusese împreună cu Flor și toți ceilalți, în Vinerea Mare, și luase parte la batjocorirea lui Nicolae.

— Am să-l rog pe măria sa Vlad s-o cruțe! mai rosti Băiatul, în loc de orice alt răspuns. Poate că atîta trecere merit! se fuduli el puțin.

— Nu meriți nimic! se necăji Tit.

— Înțelege! îl mai rugă Mihailo. Porunca domnească trebuie împlinită. Xalom știe prea bine ce trebuie să facă...

Era întîia oară cînd între Băiat și tovarășii săi de suferință se năștea o asemenea discordie și se rosteau cuvinte atît de aspre. Și asta din pricina Voienei.

Băiatul nu știa prea bine ce-l apucase și cum de îndrăznea să se

așeze împotriva unei porunci a domnitorului. Voiena îi ceruse însă ajutorul, și el se simțise dator să i-l dea. Pe de altă parte, voia să-i arate că are destulă trecere la Xalom și chiar la domnitor.

Dar un trabant veni tocmai atunci să i-o ceară pe fată. Era un oștean spătos, purtînd o cască rotundă, lucioasă, pe cap.

— Dă-mi-o, îi spuse, fără altă lămurire, oșteanul, întinzînd mîna s-o apuce.

— Nu mă lăsa! țipă Voiena.

— Mă voi duce la Xalom, zise Băiatul, ținînd-o pe fată ocrotită cu dreapta, și cu stînga încercînd să-l împingă încolo pe trabant. Răspund de ea!

— Nu răspunde nimeni de nimeni! îi spuse tăios trabantul. Tu du-te la Xalom, dar fata trebuie să intre în rînduri, împreună cu ceilalți ticăloși. Nu calc porunca lui Xalom pentru nimeni.

— Dă-te la o parte! scrîșni Băiatul.

— Atunci ești omul boierilor, și o să ai ce ți se cuvine, se înfurie trabantul.

În jurul lor se strînsese o mulțime de alți oșteni, fără să mai punem la socoteală pe Tit și pe băieți. Se iscă învălmășală. Pînă la urmă apăru și Xalom.

— Ce s-a întîmplat?

Trabantul îi spuse că Băiatul se împotrivește poruncii domnești.

— Fata nu-i vinovată! întări Băiatul față de Xalom.

— Tu nu ești în cădere să judeci poruncile măriei sale, îi răspunse Xalom. Sînt fapte și măsuri mai presus de înțelegerea ta.

— Cruțați-o pentru mine, stărui el.

— Ești nebun!... îi șuieră Bucur la ureche.

Tit se uita încruntat. Coloana celorlalți boieri se pusese în mișcare, împinsă de la spate și de pe lături de oștenii domnești.

— Nu avem dreptul să cruțăm pe nimeni! mai glăsui cu răbdare Xalom. Luați-o! porunci el trabanților, arătînd-o pe fată.

— Nu, nu mă duc! țipă ea. Și fiindcă trabanții o apucaseră totuși de subțiori și o tîrau spre coloană, îi strigă lui Xalom: Te urăsc... cîine de pază domnesc! Ai să plătești pentru asta!...

Băiatul se zbătu între aceia care îl țineau și îi legaseră mîinile la spate.

— Ești fără milă, Xalom! îi strigă comandantului. Am ținut la tine...

— Taci!... Taci!... îl sfătuiau, în șoaptă, îngroziți, Tit și băieții.

— De astăzi înainte te-am șters din inimă! Du-mă în fața măriei sale Vlad să dau socoteală de ce-am făptuit...

— Închideți-l în turn! le porunci comandantul.

— Ești crud și neomenos! continuă să-i strige Băiatul, întorcîn-

du-și capul, în timp ce era împins spre turnul din curtea domnească. Nu te mai cain pentru ce-ai îndurat...

Trabanții îl aruncară într-o cămăruță din turn, cu pereții foarte înalți și o ferestruică, în partea de sus, la care nu putea ajunge.

În prima zi nu i se dădu nimic să mănînce. În cea de-a doua i se aduse o fiertură de mei, apoi începură să-l hrănească mai bine.

Dormea pe jos, învelindu-se cu haina. Peste cîteva zile i se aduse și un așternut.

Îi părea rău de ce făcuse. Prin purtarea lui, lipsită de stăpînire, stricase tot. Trebuia să o fi îndemnat pe Voiena să se întoarcă în rîndurile boierilor, cum suna porunca domnească, și el să se fi plecat în fața măriei sale Vlad, rugîndu-se în genunchi pentru ea.

«Nu pentru că o iubesc! își spunea. Voiena m-a uitat; dar mi-a dăruit și cîteva clipe frumoase. Și dacă mi-a cerut ajutorul, eram dator să i-l dau.»

Cel mai rău îi părea că, fiind închis, nu putea pleca s-o scape pe Roxana din haremul lui Mahomed, unde știa acum, în sfîrșit, că se află. După atîta zbucium, zădărnicise totul.

Pe măsură ce trecea timpul, gîndul acesta i se înrădăcina din ce în ce mai mult și, cu toate că o asemenea faptă era aproape cu neputință de împlinit, luase hotărîrea ca, de îndată ce ar fi ieșit din închisoare, să ceară învoirea măriei sale Vlad să plece la Stambul.

«Dacă Tit și băieții, cărora cred că le-am pricinuit destule necazuri cu purtarea mea nesăbuită, or vrea să mă mai ajute, bine, de nu, plec singur. La Roxana trebuie s-ajung.»

Și apoi, în minte, începu să-și facă tot felul de planuri, care de care mai îndrăznețe, cum se va duce la Stambul, va pătrunde în harem, se va întoarce cu fata, îi va clădi o căsuță, unde fusese conacul tatălui ei Voicul, și unde Roxana va trăi liniștită. El își va închina toată viața slujirii măriei sale Vlad și luptei pentru libertatea țării.

«Poate că și eu, Tit și băieții ne vom adăposti,cu vremea,în căsuța aceea, se mai gîndea el. Bucur și Mihailo își vor întemeia familii și vom viețui cu toții fericiți.»

În închipuire vedea casa, grajdurile unde își vor ține caii, pe Negru, ursul, și toate cîte se mai pot vedea într-o minte înflăcărată, cînd stai închis într-o cămăruță din turn, te gîndești pe îndelete la toate și visezi cu ochii deschiși.

Trecuseră aproape trei săptămîni, și Băiatul nu fusese încă dus să dea socoteală în fața măriei sale Vlad.

Într-o seară însă un oștean îi deschise și îl trimise, fără pază, la domnitor. În drum îl întîlni pe Xalom. Și, pentru că în săptămînile cît stătuse închis înțelesese cît greșise el față de comandantul

trabanţilor — care în ziua cu pricina nu îşi făcuse decît datoria — îl salută, se opri în faţa lui ostăşeşte şi îl rugă să-l ierte.

Xalom îi puse mîna pe umăr şi îi răspunse că l-a iertat de mult.

Mişcat, Băiatul plecă mai departe şi intră în aceeaşi încăpere unde îl mai primise Vlad.

Ca şi atunci, domnitorul şedea la masă, şi în faţa lui pîlpîia o lumînare groasă, verzuie, înfiptă în acelaşi vechi sfeşnic cu trup de balaur.

Lîngă Vlad, mai erau locţiitorul Nicolae, logofătul Lazăr, căpitanul Neagoe, pe care l-am întîlnit în bătălia de la Giurgiu, şi un boier destul de bătrîn, cu barbă albă, necunoscut.

Băiatului i se păru că atît domnitorul cît şi logofătul Lazăr aveau feţele mai ostenite, şi se gîndi că asta e din pricina atîtor lupte pe viaţă şi pe moarte, date cu turcii, şi a atîtor uneltiri boiereşti.

Plin de căinţă, îşi lăsă un genunchi în faţa domnitorului, pe lespedea de piatră, şi rămase aşa, cu capul plecat.

— Tot mai vrei să lupţi cu oştenii mei pentru copila lui Flor? îl întrebă Vlad după cîteva clipe de tăcere, şi în glasul lui simţi o undă de mîhnire.

— Cred că oricine are datoria să lupte pentru o fată care îi cere ajutorul! îi răspunse el, fără să ridice capul.

— O iubeşti?

Băiatul se roşi:

— Nu... dar am o datorie faţă de ea.

Logofătul Lazăr se rezemă cu coatele de masă şi, întinzîndu-şi puţin gîtul, ca să-l poată vedea pe Băiat, îi vesti:

— Voiena nu mai are nevoie de ajutorul tău.

Băiatul ridică fruntea.

— S-a logodit la Poienari cu fiul spătarului Barbălată, cu Aloiz, urmă logofătul Lazăr. Mai înainte se gîndise la Ghilţ. De altminteri, alaltăieri, femeile şi fetele au fost lăsate să plece. Bărbaţii vor mai rămîne în cetate pînă la toamnă. Au hotărît să facă nunta la toamnă...

Cuvintele logofătului căzuseră pe capul său ca nişte pietre. Totuşi se gîndi că acum nu mai avea nici o datorie faţă de Voiena şi putea să pornească neîntîrziat, în imperiul turcesc, să o elibereze pe Roxana.

— Am aflat că ai o soră, cadînă în haremul lui Mahomed! glăsui în clipa aceea, parcă ghicindu-i gîndurile, Vlad. Şi că ai vrea s-o scapi. Este un lucru nespus de greu şi primejdios. Ai putea să-ţi pierzi viaţa!

— Aş dori să-ncerc, dacă măria sa îmi dă voie, spuse Băiatul. După aceea mă voi întoarce, şi nu am altă dorinţă mai mare decît să-l slujesc, cu credinţă, pe măria sa, pînă la capătul zilelor mele.

— Bine! surîse Vlad. Noi te vom ajuta. Iar prietenii tăi Tit, Bucur și Mihailo sînt gata să te-nsoțească.

— Măria ta!... deschise ochii mari Băiatul.

Însă vodă făcu un semn. O ușă din peretele lateral se deschise, și cei trei prieteni ai Băiatului intrară.

— Mergem și noi cu tine, măria sa ne-a dat voie, spuseră ei.

— Uite, luați asta, le rosti Vlad, și le dădu o pungă mare și grea, plină cu galbeni.

Peste două zile Tit și băieții plecaseră. În ajun o revăzuse pe Voiena, trecînd într-un rădvan prin Tîrgoviște, dar ea își întorsese capul încolo, ca și cum nu l-ar fi cunoscut.

Băiatul simțise, în prima clipă, o săgetare în piept. Îndată însă după aceea, inima i se ușurase și mai mult decît înaintea lui Vlad.

Voiena nu mai avea nevoie de ajutorul nimănui și nici nu mai voia să-l cunoască.

Era într-adevăr liber să plece numaidecît la Stambul.

Trecuseră Dunărea cu greutate, pentru că plouase mult în ultima vreme, apele veniseră mari, aveau o mulțime de vîltori și curentul era foarte puternic.

Nici nu se apropiaseră însă bine de munți, și fură atacați de o unitate de achingii, care îi răniră pe Tit și urs, le luară banii și caii, îi despoiară de veșminte — și puțin lipsi ca să nu le scurteze viața.

Din fericire, Negru scăpă, nu se știe cum, de la achingii. Cu simțurile sale ascuțite reuși să-și regăsească stăpînul și pe soții lui, la niște țărani, care-i adăposteau și încercau să-i lecuiască pe Tit și pe urs de grelele lovituri primite în luptă, de la achingii.

De aici înainte, mai prevăzători, călătoriră numai noaptea și ocolind locurile unde se aflau garnizoane turcești.

Drumul fu lung, anevoios și plin de capcane. Iarna o petrecură în Rumelia*. Nu mai aveau decît un cal, și Tit rămăsese șchiop.

Jucîndu-și ursul, cîntînd sau dînd mici reprezentații cu păpușile, reușiră să se strecoare prin păienjenișul sutelor de primejdii, cîștigîndu-și pîinea de toate zilele. În primăvara următoare — după o scurtă oprire în cartierul Galata, la un prieten de nădejde al lui Vlad și cu ajutorul acestuia — se așezară într-una din marginile Stambulului mahomedan.

Teatrul de păpuși, cu veche tradiție în Orient, se pare că a avut încă din cele mai vechi timpuri o mare trecere la turci. Și privitorii se prăpădeau de rîs, cînd Tit lăsa să se înțeleagă, din cuvintele rostite, chipurile, de păpușile lui, că ar fi vorba de marii demnitari turci, de viziri și chiar de Mahomed.

---

* În limba turcă «Rum eli» înseamnă «țara grecilor».

Încasările mergeau bine, și Tit, vistiernicul «teatrului», strînsese o mulțime de bani. Pe deasupra, mai primi o sumă însemnată de la prietenii lui Vlad din Galata. Aceștia îl înștiințaseră însă că nu era primejdie mai mare pentru cineva, decît să se afle despre el că îl slujește, sau măcar că îl sprijină, pe domnitorul valah.

Atîta îl ura sultanul pe voievodul muntean, încît poruncise să li se taie capetele tuturor celor ce se găseau în închisori, bănuiți că ar fi sau măcar ar fi fost cîndva oamenii lui Vlad. Între cei despre care aflară că ar fi fost uciși în închisoare se aminti și numele pîrcălabului Brad.

Cît îl căutase Băiatul prin țară, și iată-l unde și cum se sfîrșise!

Prin moartea lui, se ducea ultima nădejde ca Băiatul să-și mai poată afla vreodată taina nașterii sale, despre care îi vorbise Bătrînul înainte de moarte.

Dar nu asta îl îngrijora atunci cel mai mult, ci Roxana.

Cu banii strînși, începură să mituiască pe o mulțime de paznici, eunuci, slujitori și slujitoare de la palat. Femeia a cărei cocioabă o închiriaseră era spălătoreasă, se înțelegeau cu ea bine, pentru că pătrundea într-o mulțime de locuințe, le aducea fel de fel de știri și le crea numeroase legături. Avură totuși nevoie de aproape șase luni ca să o poată înștiința pe Roxana de prezența lor la Stambul, și de încă pe atîtea ca ea să găsească un mijloc sigur de a-i întîlni.

Prilejul veni numai o dată cu începerea de mult anunțatului război sfînt — gaza al lui Mahomed împotriva necredincioșilor din Valahia, cu țelul de a transforma această țară în pașalîc turcesc. În fruntea a peste un sfert de milion de oameni, pentru a căror înarmare cheltuise suma uriașă de trei sute de mii de galbeni, Mahomed porni cu mare tărăboi din Stambul.

Paza la palatul imperial slăbi. Roxana le putu trimite mai multe vești. În ultimul an fusese mereu bolnavă. I se aduseseră felurite leacuri, dar toate fuseseră în zadar. Boala ei era pricinuită de dorul de casă, de Băiat, de șederea prelungită atîția ani în harem.

— Trebuie să ne grăbim! spusese Băiatul aflînd de boala Roxanei. Cînd va ajunge în țară, aerul Valahiei o va lecui. Afară de asta trebuie să ne întoarcem la timp, ca să apucăm să-l slujim pe măria sa în războiul cu Mahomed.

Acum totul se aranjase. Se terminaseră cele din urmă pregătiri, la care Băiatul, în ultimele două săptămîni, nu putuse să ia parte, pentru că se prefăcuse în... fată.

Uitasem să spun că, din pricina nenumăratelor recrutări — devșirmé, întețite la Stambul, băieții erau nevoiți mereu să-și schimbe înfățișarea, ca să nu fie trimiși la armată.

Gîndul le venise în urmă cu cîteva săptămîni, cînd niște oșteni

turci îl înhăţaseră, de pe o stradă a Stambulului, pe Mihailo. Fusese nevoie de o luptă, în care era gata să-şi piardă viaţa Băiatul, ca să-l poată scoate înapoi la lumină pe tovarăşul lor sîrb din tabăra de ieniceri, unde şi fusese dus.

La puţin timp după aceea, prin iscusinţa lui Tit, Bucur şi Mihailo se prefăcuseră în bătrîni, iar Băiatul în fată. Tit făcuse lucrul acesta şi în vederea îndeplinirii planurilor de a pătrunde în seraiul împărătesc.

Lucrul nu era prea greu, pentru că, deşi o dată cu scurgerea anilor crescuse înalt şi cu muşchi de oţel, Băiatul rămăsese subţire şi mlădios. Avea ochi scăpărători şi chipul îi împrumuta din ce în ce mai mult, la această vîrstă, trăsăturile şi frumuseţea nefericitei sale mame.

Se întîmplă însă un lucru neaşteptat. Băiatul, îmbrăcat în veşmînt de fată, trecuse de cîteva ori pe dinaintea palatului împărătesc, ca să cunoască împrejurimile şi cu nădejdea că o va vedea, cumva, la vreo fereastră, pe Roxana.

Unul din străjeri îi admiră mersul şi, cum spunea el mai tîrziu, frumuseţea ochilor. Cum tocmai îşi terminase slujba, se luă după presupusa fată, o urmări pe străzile Stambulului şi văzu unde locuia.

La început se temură, pentru că străjerul veni la Tit, întrebîndu-l cine era fermecătoarea copilă, subţire ca trestia şi mlădioasă ca o căprioară, care locuia în cocioaba lui. Tit, fără să-şi piardă stăpînirea de sine, îi răspunse ostaşului, potrivit felului de a vorbi oriental, că fata pe care o urmărise nu era altcineva decît «lumina ochilor, bucuria vieţii şi mîngîierea bătrîneţelor sale, dulcea lui fiică Aişé».

Băiatul făcu mult haz de răspunsul acesta; dar gluma se îngroşă, deoarece peste alte cîteva zile turcul îi mărturisi lui Tit că, în cazul cînd... părintele nu ar avea nimic împotrivă, el ar dori să-şi întemeieze o familie. Are destulă avere. Luase parte la cîteva năvăliri în ţările ghiaurilor — şi între acestea numi în primul rînd Ţara Românească — şi fusese în stare să aducă de acolo destulă pradă. Fiind oarecum în vîrstă, dorea să nu mai plece pe viitor în război şi să îşi alcătuiască un mic harem cu cîteva cadîne frumoase. De aceea se gîndise ca prima lui soţie să-i fie Aişé. Cele şaisprezece primăveri ale ei par a fi numai potrivite pentru un ostaş de patruzeci şi patru, cîţi avea el...

În urma unei îndelungate chibzuinţe între tuspatru, prietenii noştri luară hotărîrea ca... părintele, Tit, să primească cererea în căsătorie a lui Daud, cum se numea străjerul; dar... să amîne nunta pînă după ramazan — postul cel mare din a noua lună a anului musulman — sperînd, bineînţeles, ca pînă atunci ei să fi şi izbutit să ajungă la ţelul pe care îl urmăreau.

Roxana — înștiințată între timp, printr-un eunuc cumpărat de Tit — pregătea, luîndu-și mii de măsuri, întîlnirea și apoi fuga împreună cu Băiatul.

De cînd aflase că el era la Stambul, Roxana trăia într-o neliniște îngrozitoare.

Ar fi fost bucuroasă să-și fi dat nu știu cîți ani din viață, numai să sosească mai repede ceasul cînd îl va revedea pe Băiat. Încerca să și-l închipuie cum mai arată. Apoi gîndul îi fugea la munții unde se născuse, la apele lor reci și limpezi, la florile care cresc acolo mai înmiresmate decît oriunde pe pămînt.

Datorită încrederii pe care o avea în Băiat, nu se temea de nimic. Era sigură că totul va merge bine, și ea se va reîntoarce la Tismana, de unde fusese răpită, în urmă cu peste cinci ani, închisă în temnița cu gratii de aur a haremului lui Mahomed și supusă unor umilințe de neîndurat pentru o fată valahă.

La întîlnirea cu Roxana se gîndea și Băiatul, atunci cînd privea visător spre Galata, pe deasupra apelor ce scînteiau argintii sub lumina plăcută și binefăcătoare a soarelui.

Muezinul vestise ceasul rugăciunii de seară. Ecourile glasului său tînguitor încă mai vibrau prin aerul fierbinte, abia ușor împrospătat de briza amurgului, cînd, pe drumul larg, mărginit de platani, ce ducea la poarta dinspre mare a palatului imperial, se văzură două femei.

Femeia mai în vîrstă, cu spinarea puțin aplecată, și care pășea șchiopătînd ușor înaintea celeilalte, zvelte și grațioase, se opri în dreptul oșteanului de pază și îi arătă zapisul de liberă intrare în palat.

Amîndouă trecură pe sub portalul înalt de piatră, pe care era sculptată o semilună poleită cu aur, intrară într-un gang luminat de făclii, ce miroseau plăcut a esență de trandafiri, și urcară pe niște scări întortocheate, pînă la catul întîi al palatului.

Călăuzite de un alt oștean gras și încruntat, rătăciră pe o mulțime de culoare, străbătură săli înalte, podite cu marmură — totul de un lux oriental obositor — și ajunseră la intrarea propriu-zisă în harem.

Aici, patru oșteni cu ilice găitănite și turbane uriașe, împletite din fișii de mătase albastră și roșie, avînd în mîini sulițe, stăteau lîngă zid, cîte doi de-o parte și de alta a ușii, nemișcați ca niște statui. Unul dintre ei, primul de lîngă ușă, în stînga, mustăcios și cu buzele groase, era Daud.

La fiecare trei săptămîni îi venea rîndul să facă în locul acesta de pază.

Văzînd-o pe... cadîna visurilor sale venind, Daud se făcu sta-

cojiu la obraz și începu să transpire. Nu își mai lua ochii de la... logodnica sa, de care, potrivit asprelor datini musulmane, nu avusese încă îngăduința nici măcar să se apropie sau să-i vorbească.

În schimb, pe Băiat îl izbi altceva. Comandantul gărzii de la intrarea spre încăperile Roxanei — locuite odinioară de împărăteasa Bizanțului și acum hărăzite fostei sale micuțe prietene — nu era altul decît Mustafa, neîndurătorul Mustafa, fostul său comandant de ortá, numit în această nouă slujbă de la palat, după ce scăpase cu viață, rănit, fugind iepurește din bătălia de la Giurgiu.

Luînd patalamaua imperială de liberă trecere din mîna femeii vîrstnice, Mustafa îl întrebă pe Daud:

— Uită-te bine la ele. Le recunoști?

— Le recunosc! se bîlbîi Daud, cu ochii pironiți la logodnica lui, lăsînd să-i curgă, de emoție, din colțul drept al gurii — un cusur vechi și nelecuit al lui — o șuviță subțire de salivă. Femeia mai în vîrstă, urmă el, este vestita lecuitoare din Beyoglu, care-i va alina nemeritatele suferințe trupești ale florii florilor inimii slăvitului nostru sultan, luminăția sa. Iar cealaltă este... logodnica mea Aișé. Ea îi va da ajutor lecuitoarei... pentru că se pricepe la fel de bine... da... da, la fel de bine ca și bătrîna, în astfel de treburi, se grăbi să adauge străjerul, văzîndu-l pe Mustafa șovăind.

— Pe răspunderea ta, le dăm drumul, glăsui, în sfîrșit, Mustafa, cercetînd încă o dată patalamaua. Tu vei fi tras în țeapă, nu altul, dacă nu va fi totul în ordine și se va ivi vreun bucluc...

— Eu să fiu tras în țeapă! zise Daud, care de fapt nu se uitase nici o clipă la femeia vîrstnică și rămăsese cu ochii numai la frumoasa lui Aișé.

De aici înainte, nu mai trecură decît cîteva minute și, călăuziți mai întîi de un eunuc cu cercei mari, de aramă, în urechi, pe urmă de o bătrînă zbîrcită, călcînd peste covoare persane atît de moi că se îngropa piciorul în ele, pînă aproape de glezne, sosiră, printr-un coridor lung, în fața unei perdele de atlaz gros.

Perdeaua fu dată la o parte de Tit — pentru că el era femeia cea vîrstnică, ușor aplecată și care pășea șchiopătînd. Și în fața ochilor li se ivi o cadînă neînchipuit de frumoasă, dar palidă și subțire ca un lujer, îmbrăcată în șalvari albaștri, cu un brîu aurit, bătut în pietre scumpe, iar peste umeri cu un văl țesut dintr-un fir mai fin decît firul de păianjen. Băiatul își dete la o parte feregeaua de pe obraz și își desfăcu veșmîntul larg, lăsînd să se vadă hainele bărbătești de dedesubt și sabia cu care era încins. Fata își duse mîna la frunte și se clătină.

— Roxana! murmură el, recunoscînd-o numaidecît și ținînd-o să nu cadă.

12
STRIGĂTUL HUHUREZULUI

Caii fugeau cu o iuţeală neobişnuită. Faptul acesta îi făcea pe oameni să se uite miraţi pe urmele lor. De altfel aveau ce privi. Pe unul dintre ei călărea un urs. Aşa ceva nu se vede oricînd. Iar caii, se zărea cît de colo că erau de rasă, şi obişnuiţi cu goana îndelungată.

Tit cumpărase patru cai de la Galipoli*, unde debarcaseră. Vînzătorul fusese o înaltă căpetenie de spahii, şi Tit avea bănuiala că toţi patru fuseseră furaţi din grajdurile sultanului.

Plătiseră pe ei o groază de bani.

De bani însă nu se plîngeau. Aveau cît le trebuia, ba încă le şi prisosea.

Era destul să scoată din săculeţ cîte o bijuterie sau o piatră preţioasă, să o schimbe la cel dintîi neguţător sau cămătar, şi primeau un pumn de galbeni.

Bijuteriile le aveau de la Roxana. Săculeţul purtat de Tit era plin. Cu ele ar fi putut să cumpere, dacă ar fi vrut, nu patru cai împărăteşti, ci patru grajduri a cîte două sute de cai, cu îngrijitorii lor cu tot.

Numai cu nădejdea scăpării şi a reîntoarcerii în ţară se învoise Roxana să primească darurile în bijuterii şi pietre preţioase făcute ei de Mahomed şi de alţi demnitari ai imperiului, dornici să-i cîştige bunăvoinţa.

Dacă Tit ţinea pietrele scumpe şi giuvaericalele, Băiatul ducea cealaltă comoară a Roxanei, pe micuţa Oltea.

La început, fetiţa se cam speriase de Băiat. În harem nu fusese obişnuită să vadă figuri bărbăteşti. Nici măcar hidoşii eunuci nu puteau intra în locul unde fusese ascunsă ea de Roxana.

Cît timp au călătorit pe corabie, de la Stambul pînă la Galipoli, s-a deprins însă cu Băiatul, şi cînd se trezea dimineaţa îl lua de gît, cum făcea înainte cu Roxana, şi nu voia să se mai despartă de el.

Nu avea nici cinci ani împliniţi, dar, cu simţul binecunoscut al copiilor, îşi dădea seama că Băiatul îi era cel mai apropiat ocrotitor.

Roxana îi spusese Băiatului că fără această fetiţă — pe care o

* Galipoli, important oraş pe malul european al Dardanelelor, cucerit de turci în anul 1354 şi numit de ei Ghelibolu.

iubise ca și cum i-ar fi fost o adevărată mamă — nu ar fi fost în stare să supraviețuiască dorului de țară, nici rușinii de a fi ajuns cadîna lui Mahomed. Și Băiatul se simțea gata de orice sacrificiu pentru micuța Oltea, singura și cea din urmă mîngîiere a Roxanei în anii ei de restriște.

Să ne reîntoarcem însă în serai, atunci cînd Roxana, văzîndu-l pe Băiat, își pierduse cunoștința.

Fata, stropită cu apă de Tit, dintr-o amforă de argint, își reveni. Se uită din nou la Băiat, și parcă nici nu-i venea să creadă că flăcăul voinic, înalt și bălai, în brațele căruia se găsea, fusese copilul, tovarășul ei de zburdălnicii, alături de care făcuse, cu ani în urmă, atîtea nebunii și se jucaseră în fel și chip pe pajiștile și în pădurile înflorite ale Tismanei sau în ograda liniștită a tatălui său, Voicul. Îl privea fără să se sature, și după primele clipe de sfială, nu știa cum să-l mai mîngîie și ce să-i mai spună.

Pe amîndoi îi aduse la realitate Tit.

— Orele trec repede, le aminti. Veți avea răgazul să vă spuneți tot ce aveți pe suflet în timpul călătoriei. Corabia ne așteaptă în port. Vîntul este prielnic și, dacă nu ajungem la vreme, s-ar putea ca neguțătorul să-și schimbe gîndul, să se lipsească de banii noștri, să ridice pînzele și să plece...

— Așa e, da, aveți dreptate, o să avem timp destul să vorbim, după ce vom fugi de-aici, recunoscu Roxana. Însă trebuie să vă mai spun cîteva lucruri, înainte de a părăsi această încăpere. Și, într-un colțișor ferit din fundul haremului, le-o arătă pe Oltea.

Fetița dormea liniștită pe un divan mic, în dosul unei perdele de muselină.

— Este a ta? întrebă Băiatul, cu inima strînsă.

— Nu. Mama ei a fost furată dintr-un sat de pe la noi, după ce tatăl său a căzut în luptă, încercînd să o apere. Fiind frumoasă, a fost dăruită seraiului. Nu a trecut mult, și femeia a născut. Eunucii nu au prins de veste, iar cadînele și slujitoarele haremului, mișcate de soarta ei tristă, nu au destăinuit nimănui sosirea pe lume a fetiței — botezată Oltea în amintirea pămîntului de unde se trăgea.

— Și mama fetiței unde e? vru să afle numaidecît Tit.

— La numai cîteva luni după naștere, Mahomed a dat voie unui han tătar să-și aleagă cîteva roabe din palat. Mama fetiței a fost printre ele. Înainte de a pleca, sărmana femeie a venit la mine, știind că ajunsesem favorita sultanului — zise Roxana, roșindu-se la chip și recăpătîndu-și astfel ceva din înfățișarea feciorelnică de altă dată — și mi-a căzut în genunchi. M-a rugat, prin trecerea pe care o aveam la palat, să fac orice ca fetița să ajungă din nou în

țara strămoșilor săi, și măcar ea să fie ferită de înjositoarea robie în haremurile musulmane...I-am făgăduit... Și iată, am pregătit totul ca fetița să ne poată însoți. Copilului i-am dat, cu puțin timp în urmă, să bea o licoare. Ea va dormi liniștită și nu vă va face nici un fel de încurcături, pînă ce vom ajunge pe corabie. Este cea mai mare rugăminte pe care v-o fac, zise la sfîrșit, uitîndu-se spre Băiat. Aici sînt lucrușoarele ei, mai arătă o legăturică.

Tit rămăsese puțin pe gînduri, încercînd să măsoare greutățile; dar Băiatul se hotărî numaidecît:

— Orice ar fi, o vom lua pe micuță cu noi.

— Bine, se învoi păpușarul, dîndu-și seama că acestei arzătoare dorințe a Roxanei nu i s-ar fi putut împotrivi.

Roxana le dete săculețul cel greu cu giuvaericale și un document semnat de însuși nișangi-pașa, marele dregător al cancelariei sultanului — avînd desenată pe el turaua — monograma lui Mahomed. Prin el se poruncea tuturor sangiacbeilor — guvernatorilor imperiali și cadiascherilor — conducătorilor religioși — să le înlesnească și să le ajute călătoria, fără să ceară nici o lămurire celor care îl înfățișau.

Cine știe prin ce mijloace și cu cîtă greutate reușise biata Roxana să dobîndească documentul acesta!

Deocamdată trebuiau să iasă cît mai repede și mai pe nesimțite din palat. Totul fusese chibzuit, de altfel, din vreme. Roxana desfăcu o ușă tainică din perete, pe unde, cu opt ani înainte, împărăteasa Bizanțului se putea strecura neobservată de slujitoarele sale. Ușa, descoperită de Roxana, în timpul lungii sale robii, nu era cunoscută de paznici.

Ieșiră într-un coridor mărginit de oglinzi, de acolo urcară pe niște scări întortocheate, pînă la o sală dosnică, terminată cu o terasă. Un străjer stătea în dreptul terasei. Băiatul își dădu drumul de pe marginea de sus a terasei, așa cum sărea din copac pe cal, căzînd direct pe umerii musulmanului. Nu se auzi decît o icnitură, și turcul, lovit cum trebuie de pumnul dibaci al Băiatului, rămase leșinat.

Tit aruncă de sus o frînghie cu noduri, și cea dintîi se coborî Roxana, primită în brațe de Băiat. Urmă păpușarul, aducînd-o și pe micuța Oltea.

Trecînd pe aleile cele mai ferite și întunecate ale parcului, fugarii reușiră să ajungă, fără să mai întîlnească pe nimeni, pînă la zidul din spatele palatului.

Băiatul o ținea în brațul stîng pe fetiță, și cu dreapta o sprijinea pe Roxana; iar Tit încheia micul convoi, păzindu-l din spate de primejdie.

Cum înaintau pe alei, se auzi un țipăt de huhurez. Era Bucur, care dădea semnalul că drumul e liber.

Furișîndu-se prin partea de dinafara zidului, Bucur, Mihailo și ursul îi doborîseră, luîndu-i la rînd, pe toți cei șase paznici, aflați în acest loc, fiecare în dreptul cîte unui contrafort, la distanță cam de cincizeci de pași unul de celălalt.

După ce îi legaseră fedeleș pe paznici, ursul se cățărase pe trunchiul unui platan, sărise pe zid și ajunsese într-unul din cele două turnuri. Străjerul, luat de urs pe neașteptate, fusese trîntit de-a dreptul în brațele băieților. Soțul său, aflat în turnul din celălalt colț al zidului, pățise și el la fel.

Îmbrăcîndu-se repede în hainele străjerilor doborîți, Bucur și Mihailo se cățărară, cu ajutorul ursului, în cele două turnuri, și fiul păpușarului dăduse semnalul, tocmai cînd tustrei fugarii, în haine femeiești, se apropiau de zid.

Scăparea era deci sigură.

Băiatul aruncă un capăt al frînghiei cu noduri pe zid.

Capul frînghiei fu apucat de urs, care se supunea întrutotul poruncilor lui Bucur.

— Urcă-te tu, o îndemnă Băiatul pe Roxana.

— Ai grijă de fetiță!

Parcul palatului imperial se vedea, în noapte, fantomatic, cu frunzișul său des, clătinat de vînt, și dincolo de zid se auzea marea.

Mai înainte de a începe să se cațăre pe frînghie, Roxana vru să se mai uite o dată la chipul copilei din brațele Băiatului, să vadă dacă încă mai doarme.

Dîndu-i la o parte învelitoarea de pe obraz, Roxana o privi. Dar o rază de lună rătăcită printre ramurile copacilor căzu pe ochii fetiței. Și, fie că puterea băuturii adormitoare trecuse, fie că raza de lună îi tulbură somnul, fetița se deșteptă. Văzîndu-se în brațe străine, se sperie și, ridicînd mînuțele spre Roxana, începu să se zbată.

— Lasă-mă la mama... la mama mea!...

În tăcerea nopții, glasul clar al fetiței răsună pînă departe.

— Cine este? strigă un străjer, alergînd pe culmea din stînga a zidului, spre turnul unde veghea Mihailo.

Acesta îl întîmpină și îl lovi cu sulița; dar în iuțeala cu care se desfășurau întîmplările, lovitura nu fu destul de bine socotită. Străjerul, rănit ușor, căzu, începînd să se vaiete. Și o trîmbiță se auzi dînd alarma.

Cu ajutorul lui Tit, Roxana — slăbită de boală și înfricoșată — se cățără, tremurînd ca o frunză, pe frînghia cu noduri, ținută de urs.

Bucur, după ce lăsă o altă frînghie cu noduri în partea dinafara zidului, sări jos și o așteptă pe Roxana.

Tit îi urmă cît ai clipi, și Băiatul la fel.

— Fatma!... Au furat-o pe Fatma din harem!... A zburat cea mai mîndră pasăre din colivia înălțimii sale sultanului!... țipau ascuțit cîțiva străjeri prin parc, și coroanele negre ale copacilor, iluminate de făcliile din mîinile urmăritorilor, începură să strălucească feeric, luînd parcă, de atîta vîlvoare, foc.

— S-a sfîrșit... s-a sfîrșit... murmură Roxana. Și eram încredințată că totul va merge bine...

— N-ai nici o grijă, vom scăpa, încercă s-o liniștească Băiatul, scoțîndu-și de sub veșmîntul femeiesc sabia.

— Căutați-o pe Fatma... Să nu ne scape Fatma... pasărea scumpă... mărgăritarul haremului... răsunau tot mai deslușit vocile.

Roxana, înfrigurată,se împiedica la fiecare pas, știind ce pedeapsă o aștepta, dacă ar fi fost prinsă.

— N-ai grijă, repeta Băiatul, încleștîndu-și dinții. Și tu și fetița veți fi salvate...

Dar Roxana nu mai credea.

De atîtea spaime, simțea că se sfîrșește.

— Uite-i! răcni un oștean turc, alergînd, urmat de alții vreo patru, înaintea fugarilor.

— Cel care vine e fostul nostru comandant de ortá, Mustafa, mai avu vreme să i-l arate Băiatul lui Mihailo pe oșteanul turc care alerga în frunte.

— Oho! Îmi place întîlnirea cu el, se bucură Mihailo, de cîteva ori m-a bătut cu biciul pe pielea udă. Și, întîmpinîndu-l pe Mustafa, îl izbi cu sulița în piept, făcîndu-l să se prăvălească.

Încercînd să-i înconjoare, din spatele lor veneau alții cinci sau șase străjeri. Tit și Băiatul se întoarseră spre aceștia, lăsîndu-i pe Mihailo, Bucur și ursul să se bată cu cei dinainte.

Bucur și Mihailo începură să-i ia în sulițe pe vrăjmași, în vreme ce ursul, nelăsîndu-se nici el mai prejos, prinse doi otomani deodată în brațe, zdrobindu-i unul de altul, trîntindu-i jos și călcîndu-i apoi cu picioarele.

Spre norocul lor, garda palatului, de cînd plecase sultanul și mai toți oștenii fuseseră luați la război, era foarte mică.

Numai vreo treizeci de străjeri se aflau pe la porți și uși. Dintre ei, o parte nici nu îndrăzniseră să-și părăsească locurile de pază, rămînînd să vegheze restul haremului, tezaurul și celelalte încăperi.

La sunetul trîmbiței, alergaseră numai cei de la intrarea în camerele Roxanei și cîțiva de la poarta din spate. Cu toții erau cel mult zece sau doisprezece oameni.

Pînă să fie treziți și să se echipeze ceilalți oșteni ai gărzii, care, potrivit obiceiului turcesc, se duseseră să se culce după cîntarea de seară a muezinului, mai rămînea un răgaz. Și dacă Tit și băieții luptau vitejește, puteau să-i doboare pe otomanii care încercau să-i încercuiască, și aveau timp destul să fugă.

Printre cei care îi încolțeau pe Băiat și pe Tit se găsea și Daud.

— Împreună cu Fatma, mărgăritarul haremului, a fost furată și Aișé, se văicărea el, în timp ce alerga spre grupul de fugari. Socrul meu îmi ceruse îngăduința să vină și ea la palat, ca să se minuneze de frumusețea cadînei stăpînului nostru, încercă să se dezvinovățească.

— Dacă nu o vom prinde pe Fatma, mîine dimineață ai să te urci în țeapă, împreună cu socrul și mireasa ta, îi rosti amenințător alt oștean.

— Care dintre femeile acelea o fi Aișé? răcni Daud, zărindu-i prin întuneric pe Băiat și pe Tit. Dacă o prind, o voi tîrî de coade tot Stambulul, pînă am s-o ucid.

— Uite-mă aici! îi strigă Băiatul, lăsînd-o din brațe pe fetiță și încredințînd-o Roxanei.

Daud, uimit și întărîtat, se luă după Băiat.

Băiatul nu voia să-l ucidă, gîndindu-se că — deși Daud nu făcuse lucrul acesta cu vreo intenție bună — lui i se datora că reușiseră să pătrundă în harem. Ar fi vrut deci doar să-l sperie și să-l pună pe fugă.

Încercînd să-l înfricoșeze pe Daud, Băiatul, cu o singură lovitură de sabie, îi reteză turcului turbanul, apoi, dîndu-i un picior în spate, îl trînti la pămînt.

Daud căzu cu capul pe pietre, își mușcă limba, dar, fiind oștean încercat, se rostogoli pe lîngă zidul palatului și fu din nou în picioare.

Văzînd-o pe Roxana, prin întuneric, crezu că e Băiatul și o lovi în piept cu sabia.

Roxana, cu o mișcare domoală, lunecînd pe lîngă zid, căzu la pămînt.

— Cîine! strigă Băiatul și, învîrtindu-și sabia prin văzduh, îi zbură lui Daud capul.

Capul lui Daud se rostogoli în praf, și Băiatul, nemaițiinînd seama de nimic, se aplecă asupra Roxanei.

— Ai grijă de fetiță... Îmi făcusem atîtea visuri... îi zîmbi ea și rămase așa, cătînd — fără să mai vadă nimic — spre marea argintie, clătinată de vînt.

Înfricoșată de noaptea aceea cumplită, cînd săbiile și sulițele se ciocneau între niște oameni încruntați și necunoscuți, făcînd să țîșnească din ele scîntei și să sară capete de pe umeri, fetița se trînti

asupra trupului fără viață al Roxanei, apucîndu-l de umeri, încercînd să-l ridice, plîngînd cu sughițuri:

— Mamă... nu mă lăsa... să fugim...

Îndîrjiți peste fire de moartea Roxanei, după ce fuseseră atît de aproape de salvarea ei, Tit, Mihailo și Bucur se avîntară ca niște tigri asupra străjerilor palatului împărătesc. De fapt, dintre cei cîți îi înconjuraseră la început nu mai trăiau decît patru, însă zgomotele dinlăuntrul parcului împărătesc lăsau să se înțeleagă că în curînd vor veni și alții.

Bătălia se desfășurase de altfel cu repeziciune.

Cei patru otomani își dădură și ei viața — doi răpuși de Mihailo, unul de Tit, și cel din urmă, de Bucur.

Folosindu-se de această biruință, la îndemnul lui Tit, care rămăsese mai în urmă, să le acopere retragerea, băieții — ducînd cu ei trupul neînsuflețit al Roxanei și pe fetiță — se cufundară în noapte și se îndreptară în goană spre locul, destul de apropiat, unde lăsaseră o barcă priponită de țărm.

Urcîndu-se în barcă, vîsliră pînă la corabie.

Genovezii obișnuiau de multe ori să primească, pe punțile corăbiilor lor, creștini care fugeau din imperiul otoman. Însuși Vlad se salvase odată, agățîndu-se, de la Galipoli, pe un vas asemănător.

Numai că negustorul care era stăpînul corăbiei avea un suflet hapsîn.

El auzise zgomotele luptei și trîmbițele de alarmă și, motivînd că primejdia pentru vasul său crescuse, le ceru o sumă aproape încă o dată mai mare decît fusese la început vorba.

Neavînd încotro, plătiră, și negustorul, poruncind să se ridice pînzele, corabia începu să plutească.

Cea dintîi grijă a Băiatului, odată ajunși pe corabie, fu să-l vadă pe Negru. Calul fusese adus dinainte pe punte. De asemenea, în cală se găsea ascunsă, unde a și rămas pînă la debarcarea ei la Galipoli, vestita lecuitoare din Beyoglu, o bătrînă al cărei chip nu i-l putuse nimeni vreodată zări și al cărui nume iarăși nu i se cunoștea. Se povestea doar despre ea că ar fi fost o principesă bizantină, fugită cîndva dintr-un harem. Ea se învoise ca Tit, îmbrăcat ca femeie, să intre în locul ei în harem, cu făgăduiala de a primi pentru asta o plată foarte mare și de a fi dusă, după aceea, cu corabia, la Galipoli.

Și Tit, cel care orînduise totul, se ținuse de cuvînt.

În zorii zilei următoare, după ce Tit, în lipsă de preot, făcu o rugăciune, Băiatul o sărută pe fosta lui mică tovarășă de joacă pe frunte.

Fața ei palidă se luminase. Era, în sfîrșit, liberă; dar libertatea

nu-i mai era de nici un folos. Ochii celor de față se umplură de lacrimi.

Învelită într-o pînză albă — albă, așa cum îi fusese și sufletul — trupul Roxanei fu aruncat în mare.

Pentru că atîrnaseră de el o piatră, se duse îndată la fund.

Spre norocul lor, corabia, după ce porni, nu fu urmărită și nu întîlni pe mare decît niște vase mici de pescari. Aproape toate corăbiile otomane fuseseră trimise înainte, încărcate cu trupe, prin Marea Neagră, spre Dunăre. Porturile turcești erau pustii.

De asemenea, nu întîmpinară decît o singură furtună, în apropiere de Galipoli. Scăpară însă cu bine și debarcară, corabia genoveză urmîndu-și drumul pe mare, prin Dardanele, către insula Chios.

Pretutindeni pe unde trecură apoi călări, văzură urmele jafurilor și silniciilor otomane.

O femeie cu mințile rătăcite plîngea la o răscruce de drumuri, chemîndu-și zadarnic înapoi soțul și cei trei feciori, luați în sclavie de otomani și trimiși să vîslească pe catarga — galerele militare ale lui Mahomed.

Copii flămînzi, fără părinți, lipsiți de un acoperiș, se adăposteau prin munți, laolaltă cu sălbăticiunile.

Trecerea prin Balcani fu nespus de grea.

Potecile erau întortocheate și stîncile prăpăstuite, răvășite ca sub mîna unui uriaș.

Dincolo de munți însă, pe cîmpiile Bulgariei, mugurii trandafirilor se deschideau într-o revărsare amețitoare de parfumuri și culori. În copaci, cireșile începeau să se coacă. Pîraiele murmurau. Vîntul domol îi răcorea.

Fetiței îi plăcea din ce în ce mai mult această călătorie, întîia din viața ei. Se cuibărea în brațele Băiatului și, uneori, cît era de mică, începea să cînte vechi cîntece oltenești, învățate de la Roxana.

Pe la popasuri, aflau știri din țară. Oamenii povesteau că Vlad prețuia și păzea cu atîta străşnicie cinstea, încît în Valahia se putea lăsa o casă plină de comori deschisă, și nimeni nu ar fi pătruns fără voia stăpînului înăuntru. O pungă cu galbeni, pierdută pe uliță, rămînea neatinsă, așteptîndu-l pe păgubaș.

Domnitorul îi răsplătea din plin pe cei cinstiți și viteji, și îi pedepsea cu asprime pe trădători și pe lași.

Cu prilejul unei bătălii, în care avangarda otomană, condusă de însuși marele vizir, fusese învinsă de o mînă de oșteni valahi, se istorisea că domnitorul poruncise ca toți oștenii lui răniți să fie adunați laolaltă. Cercetîndu-i pe fiecare, văzuse că unii erau răniți în piept și alții în spate. Pe cei răniți în piept îi răsplătise, dîndu-le ranguri de boierie, moșii și aur, dar pe ceilalți îi ridicase în furci,

spunînd că rănile din spatele lor erau o dovadă sigură că încercaseră să fugă.

Pe măsură ce se apropiau de Dunăre, Tit și băieții întîlneau tot mai mulți fugari greci și bulgari, scăpați din lanțurile robiei otomane de valahi.

Desculți, zdrențuiți, cu urme de răni pe trupuri, aceştia strigau:

— Binecuvîntat să fie Vlad! De s-ar uni toate popoarele creștine sub steagul lui, i-ar putea nimici pînă la unul pe otomani...

În seara următoare ajunseră la Dunăre. Fetița, văzînd fluviul, bătu voioasă din palme.

Apa era scăzută și limpede. În Valahia fusese secetă.

— Oștile otomane, le povestiră și aici oamenii, se revarsă pe pămîntul valah, sleite de foame și sete, pentru că măria sa Vlad a ars în calea lor bucatele și-a otrăvit fîntînile. Ciuma a început să bîntuie între ienicerii și achingiii sultanului. Iar oștenii țărani ai lui Vlad, ca niște duhuri răzbunătoare, lovesc trupele lui Mahomed, nevăzuți, din dosul fiecărui trunchi de copac, din spatele fiecărei movilițe, împuținîndu-le necontenit rîndurile...

Noaptea, pe o plută bulgărească, trăgîndu-și caii de dîrlogi, înot, după ei, Tit, băieții, micuța Oltea și ursul ajunseră în Țara Românească.

13
DRACII ALEARGĂ PRIN VALAHIA

De pe dealul unde se găseau, cîmpia Ialomiţei se vedea parcă ninsă sub lună. Începuse întîia strajă de noapte — trei ceasuri după asfinţitul soarelui — şi Vlad, de pe o muche rîpoasă, împădurită, privea neclintit spre tabăra turcească, avînd în jurul său cetele.

În primul rînd, alături de el — între alţi boieri şi căpitani de oaste — se puteau vedea logofătul Lazăr, comandantul Xalom, căpitanul Neagoe şi, puţin mai încolo, în costume ostăşeşti, prietenii noştri.

După ce o puseseră la adăpost pe micuţa Oltea, în Cetatea Bucureştilor, la o femeie de nădejde, bine cunoscută de Tit, tuspatru alergaseră să-şi plece genunchii în faţa domnitorului. Luaseră parte la o mulţime din acele mici lupte de hărţuială, pe care oştenii lui Vlad le dădeau de cîteva ori pe zi cu trupele otomane în marş, arzîndu-le carele şi prinzînd o mulţime de robi.

Băiatul îşi cîştigase repede, în aceste lupte, o faimă binemeritată, pentru curajul său cu totul deosebit, asemănător numai cu acela al lui Vlad. Împreună cu Bucur şi Mihailo — dar întrecîndu-i pe amîndoi în vitejie — pătrundea în mijlocul urdiilor turceşti. Uneori, luau cu ei ursul, răspîndind groaza între otomani.

Turcii începură să-i numească pe băieţi «Dracii din Valahia», poate pentru că în vreo două rînduri luptaseră cu un fel de furci, cu care meşterii domnitorului îi înzestraseră în ultima vreme pe oşteni, din lipsă de alte arme, sau pentru că atacurile lor erau fulgerătoare, însoţite de ţipete şi chiuituri, ce aveau darul să-i bage în sperieţi pe oştenii lui Mahomed.

Uneori băieţii se întorceau cu cîte doi sau trei otomani ţinuţi în furci. Ursul avea şi el în braţe cîte un turc.

Aşa alergau de-a lungul coloanelor turceşti. Atunci osmanlîii, cuprinşi de frică, începeau să strige:

— Dracii aleargă prin Valahia... Dracii aleragă prin Valahia...

De la această poreclă, în mai puţin de o săptămînă se răspîndi în rîndul osmanlîilor superstiţioşi zvonul că domnitorul valah ar

avea în slujba lui cîțiva diavoli adevărați, și de aceea nu poate fi nici prins, nici învins.

Băieții — auzind ce se vorbește în tabăra otomană — făceau un haz nemaipomenit. Și Tit, priceput cum era, se gîndi să le facă un fel de veșminte de diavoli, ca să-i înfricoșeze și mai mult pe musulmani.

— Oastea măriei sale fiind mică, nici unu la zece față de turci — le spuse Tit băieților — vitejia nu ajunge. Este nevoie și de cîte un șiretlic...

Și se apucă să facă veșmintele care să le dea, atît lor, cît și ursului, o înfățișare de draci.

Nu apucă însă păpușarul să-și înfăptuiască gîndul, pentru că, în dimineața următoare, Băiatul îl zări — din spatele unor copaci, pînă unde se furișase, urmărind toată vremea coloanele otomane în marș — pe Radu cel Frumos.

Sultanul pornise războiul sfînt cu atîta cheltuială și tărăboi, înarmînd — cum spune poetul otoman Enveri, în vestita sa operă «Cartea vizirului»* — «o oaste pe care abia o ducea pămîntul», cu țelul de a preface Valahia în pașalîc. Avînd în stăpînire deplină Valahia, cetatea Chilia și Belgradul, ar fi putut cuceri întîi Ungaria și Germania, și pe urmă întreaga lume.

Totuși, fiind inteligent și prevăzător, știind și ce pățiseră înaintașii săi din partea valahilor, îl luase cu sine și pe Radu cel Frumos.

«Dacă nu voi izbuti, prin cine știe ce întîmplare, să-mi fac Valahia pașalîc, va trebui să mă mulțumesc să-l pot înlocui, cu ajutorul marilor boieri, pe Vlad cu Radu cel Frumos, se gîndea Mahomed, și tot va fi mai bine decît acum!...

La sunetul din corn al lui Vlad — cînd aflase de începutul războiului «sfînt» pus la cale de Mahomed — se adunaseră toți țăranii bărbați în stare de a purta arma, unii aducîndu-și, după cum se povestește, și băieții mai mărișori, ba chiar și unele fete, îmbrăcate în veșminte ostășești. Vlad nu vrusese la început să-i primească, însă stăruiseră și se rugaseră să rămînă — și de ei, deprinzîndu-i să poarte armele, se îngrijiseră căpitanul Neagoe și Tit. Adevărul este că acești copilandrii, primiți la început cu neîncredere, făceau destulă pagubă oștilor încercate și bine instruite ale sultanului.

Ceilalți oameni de rînd, bătrînii, bolnavii, femeile și copiii mai mici, care nu puteau mînui armele, se zbăteau să hrănească și să

---

* «Düsturname» — cronică poem, închinată marelui vizir și conducător al avangardei lui Mahomed în campania din 1462. Traducere de Mihail Guboglu și Mustafa Mehmet. «Cronici turcești privind țările române». Ed. Academiei Republicii Socialiste România — 1966 — pag. 42.

dea alte ajutoare oştirii de ţară domneşti.

Prinzînd mai mulţi bărbaţi, femei şi copii, care aduseseră merinde cetelor lui Vlad, turcii îi judecaseră şi-i căsăpiseră cu iataganele. La judecată se auzise că luase parte şi Radu cel Frumos.

— Vînzătorul! strigase Băiatul înfuriat, aflînd despre această întîmplare. Ca să le facă pe plac stăpînilor lui osmanlîi, şi să le cîştige încrederea, e în stare să-i taie el însuşi pe ţărani. Să căutăm să-i venim de petrecanie.

Băieţii îşi făgăduiră între ei să-l caute pe Radu cel Frumos în luptă, oricum or şti, şi să încerce să-l răpună.

Şi, într-o dimineaţă, după ce Băiatul pîndise ore întregi, ascuns după un copac, în pădurea prin care treceau otomanii, iată, îl zări pe Radu cel Frumos.

Radu, îmbrăcat într-un costum oriental, cu un brîu lat, de care îi spînzura hangerul într-o teacă învelită în catifea, trecea încet, călare — împreună cu marele vizir Mahmut şi o gardă bine înarmată de spahii — de-a lungul şirurilor de achingii, care poposiseră pentru prînz.

«I-a sunat, în sfîrşit, ceasul ucigaşului de valahi!» îşi spuse Băiatul, ridicîndu-şi arcul şi ochind cu grijă.

Deoarece era unul din cei mai buni ţintaşi din mica oaste a lui Vlad, Băiatul l-ar fi nimerit, fără îndoială, şi l-ar fi doborît. Însă deodată se gîndi:

«Nu, unui vînzător ca el, care a venit cu achingiii şi ienicerii împotriva pămîntului, poporului şi fratelui său, nu i se cuvine o moarte atît de uşoară. Trebuie să-l iau neapărat prins şi să-l aduc la judecata măriei sale Vlad.»

Ca să smulgă din rîndurile achingiilor, de lîngă marele vizir şi de sub ochii gărzii de spahii, pe omul atît de preţios sultanului Mahomed, se cerea o îndrăzneală şi un dispreţ de moarte împinse dincolo de margini. Dacă Băiatul ar fi fost un oştean mai în vîrstă, poate ar fi cîntărit lucrurile mai bine şi s-ar fi mulţumit numai să-l răpună pe Radu cu o săgeată. Dar tinereţea, curajul şi dragostea faţă de Vlad — care se arătase atît de bun, iertîndu-l la Tîrgovişte pentru fapta lui nechibzuită, dîndu-i drumul din turn şi ajutîndu-l să plece la Stambul, în căutarea Roxanei — îl imboldeau să nu se mulţumească doar cu atît, ci să aibă o izbîndă mai mare.

Trebuia să se avînte repede, pentru că altfel Radu, Mahmut şi garda de spahii se depărtau prea mult şi nu i-ar fi putut ajunge. Pe deasupra, nu avea cal. Pe Negru îl lăsase într-un desiş, şi el se strecurase pe jos, printre copaci, pînă lîngă şirurile de achingii.

«Voi învinge, îşi zise. Voi învinge sau voi muri. Măria sa Vlad şi Ţara Românească merită această jertfă din partea mea.»

Chibzui repede. Își pregăti în stînga lațul, în dreapta sabia și, în timp ce osmanliii se hrăneau liniștiți, așezați pe iarbă, o luă la fugă spre locul unde își țineau caii. Se repezi la paznicul lor, îl lovi, prinse de frîu armăsarul lui Ali-beg, comandantul achingiilor — cel mai bun cal din herghelie, încălecă dintr-un salt, cum avea obiceiul, și porni în galop, rotindu-și în mînă lațul cu care avea de gînd să-l prindă de grumaz pe Radu cel Frumos.

Paznicul de la cai, deşi rănit, începu să ţipe.

— Valahi!... Valahi!...

Radu cel Frumos tresări. Îşi întoarse capul şi îl văzu pe Băiat cu laţul în mînă. Ochii lor se întîlniră pentru o clipă — ai lui Radu înfricoşaţi, ai Băiatului arzînd de dorinţa de a-l lua prins. Dîndu-şi seama de soarta care îl aştepta şi bănuind că, în urma Băiatului, ar mai fi şi alţi valahi, cu conştiinţa încărcată pe care o avea, Radu îşi uită de demnitate şi prevedere. Se ridică în scări, îşi lovi calul cu picioarele în pîntec, trase de frîu şi, lăsîndu-i unde erau pe marele vizir şi garda de spahii, porni în galop, chemîndu-i pe cei care îi întîlnea în drum, cu strigăte disperate, în ajutor.

— Nu-mi vei scăpa, vînzătorule! îl ameninţă Băiatul, cu glas tare, din urmă, îmboldindu-şi şi el calul.

Aşa, ca o furtună, trecură amîndoi pe lîngă întreaga coloană de oşteni, paşi, paşale, care, uitîndu-se zăpăciţi, nu pricepeau ce se întîmplă. Era numai un singur valah, sau erau mai mulţi?

Avînd un cal mai iute decît Radu, Băiatul, urcat în scări, îl ajunse. Laţul şuieră prin văzduh şi îl cuprinse pe cel urmărit peste braţe.

— La judecată acum! zise Băiatul, şi îl smuci de pe cal.

Cu inima zbătîndu-i-se în piept de fericirea de a fi izbîndit, îl trase, să-l aducă pe şaua lui.

Totul se petrecuse cu o iuţeală de necrezut. Marele vizir privise întîmplarea holbat şi prostit, nemişcat şi nescoţînd nici un sunet.

Sfîrşitul ar fi fost bun, dacă Ali-beg, comandantul achingiilor, nu s-ar fi dezmeticit.

— E un singur valah. După mine, achingii! ţipă, sărind pe calul unui oştean.

Cu un ropot ca de ploaie cu grindină, achingiii încălecară şi porniră în urma lui Ali.

— Prindeţi-l viu! porunci şi marele vizir, trezindu-se din amorţeală.

Gonind spre stînga, după Radu, Băiatul nu îşi dăduse seama că îşi tăiase singur drumul de întoarcere, vîrîndu-se prea adînc în mijlocul trupelor otomane.

Dacă i-ar fi dat drumul lui Radu din ştreang, poate că ar fi putut încă scăpa. Dar nu vru să-şi deschidă pumnul în care ţinea capătul frînghiei. Jucîndu-şi calul şi ridicîndu-l în două picioare, tîrîndu-l după el pe Radu, îşi roti sabia, trimiţînd în raiul profetului o mulţime de suflete de gazii — luptători în războiul «sfînt», împotriva libertăţii ţărişoarei valahe.

Erau însă prea mulţi împotriva unui singur om. O suliţă îl lovi în umărul stîng. O săgeată i se opri în piept. Cîteva laţuri îi vîjîiră pe deasupra capului.

— Luați-l viu! porunci încă o dată marele vizir.

Căzu de pe cal și, în mai puțin de o jumătate de oră, legat de sus pînă jos în ștreanguri, fu dus în fața lui Mahomed.

Știind ce urmează, Băiatul se hotărî să primească senin moartea. Rămase în picioare, uitîndu-se drept în față la călăul Roxanei. Vru chiar să-i spună ce gîndește despre faptele sale; dar Mahomed, cu calmul său stăpînit, care băga însă groaza în sufletul oricui stătea cu el de vorbă, îl întrebă, ațintindu-l printre pleoapele pe jumătate închise, cu o privire vie și otrăvitoare:

— Cum te numești, valahule?

— Numele meu este Băiatul, îi răspunse el. Prin grija luminăției tale, părinții mi-au fost uciși înainte de a-i cunoaște.

Un murmur amenințător se stîrni între musulmani, față de răspunsul îndrăzneț al Băiatului. Mahomed se întoarse însă spre Radu cel Frumos, ca și cum ar fi vrut să-i spună o vorbă de duh. Și toți cei din jur știură că surîsul viclean care înflorise pe buzele subțiri ale sultanului ascundea în dosul său moartea. Băiatul nu mai avea decît puține clipe de trăit.

Lui Radu nu-i trecuse groaza prin care trecuse și se simțea istovit. Încă răsufla greu și fruntea lui palidă, semănînd în parte cu a lui Vlad — dar neavînd noblețea și lumina, pe care Băiatul le vedea numai pe fruntea domnitorului — îi era plină de sudoare. Broboane mari i se prelingeau pe obraji și îi picurau mai departe pe veșmîntul turcesc. Totuși, văzîndu-l pe Mahomed că-i surîde, se simți dator să-i răspundă, lingușitor, în același fel, deși numai de asta nu-i ardea.

Padișahul se întoarse însă către Băiat și îi puse cea de-a doua întrebare:

— Spune-mi unde se află ghiaurul Vlad? glăsui el domol, încă surîzînd, pentru că își cunoștea puterea și teama pe care o putea băga în oameni, și era sigur că tînărul rob valah pînă la urmă va fi silit să mărturisească.

— Pretutindeni și nicăieri, îi răspunse Băiatul numaidecît, și parcă în glumă — de fapt înfruntîndu-l pe padișah cu un curaj pe care cei din jur îl socotiră de-a dreptul nebunesc. Și, deoarece Mahomed mai avea încă pe buze un surîs sleit, Băiatul îi zîmbi. Iar dacă înălțimea ta dorește să-l găsească, îi mai spuse, arătîndu-i cu capul în afara cortului unde fusese adus, n-are decît să se ducă să-l caute...

Toți cei de față își deschiseră ochii cît cepele, siguri fiind că, la asemenea cuvinte, sultanul va chema deîndată călăul. În ce-l privește pe marele vizir, îi pieri răsuflarea, buza de jos îi căzu și, printre dinți, i se văzu limba. Atît de fără teamă nu îi mai vorbise

încă nimeni măreţului tekür — împăratului.

— Înălţimea ta... oftă Mahmut speriat, şi tăcu, neştiind ce să facă şi ce să mai spună.

— La moarte... la moarte... în chinuri... îndrăzniră totuşi să-şi dea cu părerea cîţiva.

Mahomed le surîse din nou, mai bine zis se sili să surîdă, fiindcă nu făcu lucrul acesta decît dintr-o parte a gurii, ceea ce îi strîmbă obrazul.

Trecea drept un om deosebit de iscusit în discuţiile cu trimişii străini sau cu învăţaţii, pe care-i plăcea să-i primească în palatul său din Stambul. Şi voia să le arate dregătorilor că poate rămîne biruitor şi asupra acestui tînăr valah, rob, nu numai îndrăzneţ, ci şi deosebit de inteligent, fără să fie nevoie să folosească forţa.

Deşi nu trecuseră nici şase ani de cînd l-am întîlnit întîia oară, sultanul nu mai arăta aşa de tînăr. Nasul i se mai lungise. În barbă îi răsăreau fire albe, pe care în zadar încerca să le smulgă sau să le cănească bărbierul său Giovani, fiindcă necontenit i se iveau altele.

Firea îi rămăsese însă aceeaşi. Nimeni nu ştia niciodată dacă sultanul era vesel sau necăjit, şi nici nu putea ghici ce fel de gînduri măcina sub turbanul său roşu, în diferitele ore ale zilei. Pe neaşteptate, în toiul celei mai mari petreceri, cînd părea foarte bine dispus, poruncea, de pildă, să i se taie capul cuiva fiindcă rîsese, să zicem, prea tare, sau dimpotrivă, pentru că i se păruse mohorît. Alteori, cînd socoteai că ar fi supărat şi gata să facă un masacru, în chip surprinzător cerea să-i vină aşîcii-cîntăreţii şi să-l desfete cu versuri din «Cartea lăutei»*, versuri deosebit de gustate de el.

Aşa şi de data aceasta, unii nădăjduiau că va porunci schingiuirea Băiatului, în vreme ce alţii bănuiau că are alte gînduri.

Numai Băiatul se uita la el fără teamă şi, dacă nu i-ar fi şiroit sîngele din rănile de la piept şi umăr, ar fi zis că stă cu sultanul de vorbă, ca între prieteni.

— Bine, dădu din cap padişahul. Nu vrei să ne spui unde este stăpînul tău. Mărturiseşte-ne măcar cîţi oşteni are, pentru că asta nu înseamnă trădare. Trădare este numai cînd arăţi şi unde se găsesc...

Băiatul ridică puţin capul şi îşi muşcă buzele, ca şi cum ar fi stat să facă o socoteală, şi pe urmă îi răspunse:

— Mai puţin cu unul decît ar fi trebuit să aibă, fiindcă acela sînt eu. Iar dacă luminăţia ta nu mă crede, îl rog să se ducă să-i numere...

Pentru această nouă îndrăzneală, Mahomed, oricît se strădui, nu mai putu surîde, ci se încruntă şi spuse printre dinţi:

---

* Mare creaţie a unui sultan poet, pe nume Veled (mort în 1312).

— Ești foarte isteț; dar istețimea pe care ai fi putut s-o folosești altfel, va pieri o dată cu tine. Vei fi jupuit de piele. Pe urmă te vom așeza pe cărbuni. Și, dacă totuși vei mai avea viață pînă într-un ceas, te vom tăia în două, pe îndelete, cu ferăstrăul.

Imaginîndu-și numai aceste chinuri, Băiatului i se încrîncenă carnea, dar fiindcă se hotărîse să le arate osmanlîilor cum știe să moară un valah, avu tăria să mai răspundă:

— Așa mi se cuvine, de vreme ce m-am lăsat prins de dușmani... Ba cred că ar trebui, pentru greșeala mea, să fiu pedepsit și mai crud...

— Cu toate astea — urmă sultanul, folosind altă cale, pentru că văzuse că nu reușise să-l înfricoșeze pe Băiat, și trecînd de la cea mai cumplită amenințare la cea mai dulce ispită — te-aș putea ierta, ți-aș da un rang mare în oștirea musulmană, ai primi aur din belșug și cele mai frumoase cadîne, dacă te învoiești să lupți alături de noi...

Băiatul dădu din cap.

— Luminăția ta, nu te mai osteni, zise el. Pe un oștean al măriei sale Vlad nu l-ar putea face nici Dumnezeu, făgăduindu-i raiul, să-și vîndă ce are mai scump pe lume: domnitorul și țara. Poruncește deci să mi se jupoaie pielea, să fiu așezat pe cărbuni, sau ce mai dorește înălțimea ta, în nesfîrșita sa bunătate și înțelepciune...

— Spune-mi, întrebă pentru ultima oară Mahomed, toți oștenii lui Vlad sînt la fel de viteji ca tine?

— Nu, înălțimea ta, îi răspunse fără să șovăie Băiatul. Ei sînt mult mai viteji. Eu nu sînt decît cel din urmă, cel mai netrebnic dintre toți. Altminteri, trebuia să fiu ori mort, ori liber, în nici un caz un rob al înălțimii tale...

— Așa? se miră Mahomed, încruntîndu-și din nou sprîncenele, ceea ce îl făcu pe Radu cel Frumos să tragă nădejdea că, în sfîrșit, padișahul va rosti cumplita osîndă la moarte, prin jupuirea pielii, a aceluia care îl făcuse de rîs în fața otomanilor.

Sultanul făcu însă semn unui sclav să îl dezlege pe prizonier.

— Ești un adevărat viteaz, recunoscu el, rostindu-și rar cuvintele. Dacă n-ai fi ghiaur, ai fi putut ajunge mare vizir, iar dacă mi-ai fi fost prieten, te-aș fi făcut domn în Valahia! Tu știu că nu m-ai fi trădat. Și, fiindcă nu prețuiesc nimic, pe pămînt, mai mult ca vitejia și credința, îți redau libertatea.

Băiatul fusese dezlegat. Își simțea mîinile libere. Sîngele îi curgea grăbit prin vine, dîndu-i furnicături.

«Sînt liber cu adevărat?» se întreba, nevenindu-i să creadă, temîndu-se de vreo cursă a padișahului, cercetînd chipurile celor din jur, încercînd să citească pe ele adevărul.

Însă înșelăciune nu era. Sultanul fusese, într-adevăr, uimit de

îndrăzneala nemaiîntîlnită a Băiatului. Şi, vrînd să le arate prin aceasta supuşilor săi că aşa ar trebui să se poarte şi ei într-o împrejurare asemănătoare, săvîrşea un lucru pe care nu-l mai făcuse şi nici nu avea să-l mai facă vreodată în viaţă. Îi da drumul, scăpînd în felul acesta din mîini, fără să ştie, tocmai pe acela pe care îl căuta, cu înverşunare, de atîţia ani, şi pentru a cărui prindere ar fi fost în stare să dea un munte de aur.

— Eşti liber... Poţi pleca! îi repetă Băiatului. Dar bagă de seamă, îşi încheie cuvintele, îngroşîndu-şi glasul şi arătîndu-i pe cei din jur, în frunte cu Radu cel Frumos, care se uita la el cu o ură fără margini, nu te sfătuiesc să mai încerci vreodată să intri în tabăra mea...

— Eu nădăjduiesc dimpotrivă, luminăţia ta, că voi reuşi să mă înapoiez cît de curînd, îşi rosti Băiatul ultimul cuvînt, cu acea cutezanţă pe care numai un tînăr ca el o putea avea.

Sultanul îşi muşcă buzele, îşi încleştă pumnul pe hanger şi fu gata să-şi întoarcă vorba şi să dea condamnarea la moarte. Dar gîndindu-se că prin aceasta ar fi stricat tot rostul pilduitor al hotărîrii de mai înainte, dete iarăşi drumul hangerului dintre degete şi, dezvelindu-şi uşor dinţii, într-un fel de surîs, care de data asta semăna a rînjet, îi spuse:

— Atunci tot jupuit şi pe cărbuni vei pieri!...

Băiatul se înclină, fără să se încovoaie prea mult, în faţa padişahului, se întoarse şi plecă, ieşind din cortul unde fusese judecat, tăind de-a dreptul printre cetele de achingii şi ieniceri, care îi făceau loc, urmărindu-l din priviri, dînd nedumeriţi din cap şi stăpînindu-se cu greu să nu-l taie cu săbiile sau să-l împungă cu lăncile.

Merse către pădure. Intră în ea. Ajunse în locul unde îl lăsase pe Negru. Încălecă cu greutate. Abia atunci îşi aduse aminte că e rănit. Se pipăi. Se văzu plin de sînge. Simţi că i se clatină capul. Aplecîndu-se, încolăci cu amîndouă braţele grumazul credinciosului animal şi îi şopti:

— Repede, Negrule... la Tit şi la băieţi... repede...

Gîndurile i se învălmăşiră, şi nu se mai trezi decît în culcuşul de paie în care îl îngrijea Tit.

Din fericire, rănile nu îi fuseseră prea grave şi, bine îngrijit de Tit, în două zile Băiatul se ridică.

Despre întîlnirea sa cu Mahomed se vorbise mult şi pe larg în întreaga tabără otomană, care de altfel îşi încetase înaintarea şi se statornicise în lunca Ialomiţei, în apropiere de locul unde Băiatul fusese judecat de sultan.

De aici se pregătea apropiata intrare în Tîrgoviște, făgăduindu-li-se, mai ales ienicerilor și achingiilor, prăzi bogate, atît cît să trăiască în belșug tot restul vieții, și fecioare mîndre, valahe, pentru haremuri.

A doua zi, domnitorul, îmbrăcat în haine ienicerești și cunoscînd bine limba și deprinderile otomane, pătrunse el însuși în tabăra lui Mahomed, cercetînd-o, căutînd să-i afle intrările, ieșirile și felul de așezare a corturilor. Stătu de vorbă cu o mulțime de ieniceri, care habar nu aveau că în fața lor se afla însuși domnitorul Țării Românești. Cu prilejul acesta, află despre purtarea îndrăzneață și demnă a Băiatului, care îl pusese în uimire pe padișah și îl făcuse să-l elibereze, spre uimirea tuturor.

Chemîndu-l la sine, după ce se întoarse și el cu bine din tabăra otomană, Vlad îl lăudă.

Băiatul îngenunche și îi sărută mîna:

— Măria ta, aș vrea să mă trimiți în luptă unde va fi mai greu!

Vlad îl apucă de braț, îl ridică și, scoțîndu-și sabia de la brîu, i-o dădu:

— Te voi trimite, căpitane Ion!...

— Eu... căpitanul Ion?...Măria ta... e prea mult... Și pentru că Vlad își înălțase mîna să-i potolească strigătele de bucurie și mirare, luă de îndată poziție de salut, și cu toate că simțea un nod urcîndu-i-se pînă sus, în gît, îi spuse domnitorului: Căpitanul Ion, la poruncă, măria ta!

Acum sînt cu toții pe deal, cătînd, împreună cu domnul, spre tabăra otomană.

Ienicerii și achingiii și-au sorbit ciorba. Trîmbițele au sunat prelung, tînguitor și înăbușit, așa cum se obișnuiește în vreme de război. Focurile au mai pîlpîit, ici-colo, cîte unul, pe urmă s-au stins. O singură făclie, ca un suflet neliniștit, a mai alergat dinspre cortul lui Mahmut, marele vizir, către locurile de margine, unde străjerii vegheau șanțurile împrejmuitoare. Făclia, purtată de vreun curier-elci, a gonit de la șanțuri spre corturile călăreților Rumeliei și, întorcîndu-se la marele vizir, a tremurat puțin și s-a stins.

Luna, care ninsese cîmpia, făcea să scînteieze undele clipocitoare și vesele ale Ialomiței, văzută de cetele lui Vlad de la distanță, în petece strălucitoare, printre copaci.

— Boieri și căpitani! spuse Vlad, cînd în tabăra otomană se făcu liniște deplină. În fața noastră se află oștirea lui Mahomed, ca un balaur căruia, chiar dacă i-am retezat unul din capete, mai are încă patru. De la bunicul meu Mircea cel Bătrîn — ca și el de la strămoșii strămoșilor săi — am cuvînt, cu toate greșelile mele, și așa cum

m-oi pricepe, să apăr pămîntul acesta, din veci în veci al nostru, să-l păstrez liber și astfel să-l încredințez urmașilor. Pentru că alt mijloc nu mai avem să retezăm deodată balaurului cele patru capete cu limbi de foc ce i-au mai rămas, va trebui să-i lovim în noaptea aceasta inima — arătă domnitorul cu mîna spre corturile sultanului și ale pașilor, așezate în mijlocul taberei otomane, înconjurate întîi de spahii, apoi de ieniceri, achingii și oaste de dobîndă și strînsură. Din pricina strîmtorii care domnește în tabără, și ca să ne fie mai la îndemînă, vom ataca numai noi. Sînteți cei mai viteji. Mă uit la fiecare, și știu ce vă poate brațul. Și totuși, continuă el, lungindu-și puțin cuvintele, dacă este cineva printre voi, care în clipa plecării la luptă se va gîndi la moarte, să nu ne însoțească și să rămînă aici...

Voievodul rămăsese cu obrazul luminat de lună, și, de sub coiful de fier împodobit cu un surguci de pene și pietre prețioase, părul blond îi flutura în vîntul ce începuse să sufle dinspre rîu.

Băiatul nu își mai putea lua ochii de la el. Se gîndi că a venit clipa să-i dovedească lui Mahomed cum înțelege să-și țină cuvîntul, reîntorcîndu-se în tabăra otomană, și își dori din toată inima să poată ajunge pînă la cortul lui.

Toți cei de față își ridicară săbiile și sulițele, spunînd:

— Măria ta, du-ne să ne apărăm țara, lovind inima vrăjmașului balaur cu limbile de foc de dinaintea noastră!...

— Atunci să pornim, porunci Vlad, sărind pe calul său alb.

14
ÎN CETATE LA POIENARI

A doua zi de dimineaţă, după ce veni la Tismana, căpitanul Ion, ţinîndu-şi o făgăduială făcută fetiţei, plecă împreună cu ea, călărind amîndoi pe Negru, spre locul unde fusese odinioară locuinţa Voicului.

După ce achingiii lui Ali-beg intraseră în Cetatea Bucureştilor, Băiatul o adusese pe fetiţă la Tismana.

În aerul sănătos de munte, micuţa Oltea începu să crească repede şi se făcu mai vioaie.

Dragostea fetiţei pentru Roxana, care-i ţinuse loc de mamă, se revărsa acum numai asupra Băiatului. De altfel, la acea vîrstă, şi cu înţelegerea de atunci, Oltea îl socotea pe Băiat drept fratele bun al mamei sale.

Dacă treceau mai mult de două săptămîni, fără ca să vină s-o vadă, fetiţa începea să tînjească. În schimb, de cum se ivea Băiatul, întreaga mînăstire se umplea de bătăile ei din palme, de tropotele şi ţipetele sale de bucurie, şi nu-l mai lăsa de gît, ciufulindu-i părul, alintîndu-l cu cele mai gingaşe cuvinte pe care le putea rosti gura ei de copil.

Băiatul, de asemenea, se legase de această fetiţă — în care el o vedea pe Roxana, cînd era mică — cu o dragoste adîncă, ocrotitoare şi plină de duioşie.

Iată de ce Băiatul, cu toate neliniştile ce-l frămîntau, porni în dimineaţa aceea de toamnă prin împrejurimile mînăstirii Tismana, luînd-o pe fetiţă pe cal. Toamna era tîrzie şi secetoasă, şi prin ramurile aproape în întregime desfrunzite ale castanilor lumina soarelui se strecura blîndă şi binefăcătoare, încălzindu-le trupurile.

Torentul Gurnia, căzînd dintr-o atît de ameţitoare înălţime, însoţea paşii calului cu zgomotoasa lui simfonie, în care se aud parcă sunete de corn şi trîmbiţe, bătăi asurzitoare de tobe, ciocniri de arme, răcnete şi vaiete omeneşti.

Puţin mai jos, se vedeau undele verzui ale rîului Tismana. Pe malul său, un fag îşi scutura cele din urmă frunze îngălbenite, pe care apa le lua şi le ducea la vale, printre munţi. Un cioban îşi păzea oile pe pripor. Omul, cu un cojoc zdrenţuit pe umeri, îşi scoase

căciula să-i dea ziua bună căpitanului Ion. Deși încă tot numai un băietan, veștile despre isprăvile căpitanului Ion începuseră să fie cunoscute prin întreaga Țară Românească, în aceste din urmă luni.

Atunci cînd Vlad — în sunetele prelungi ale cornului și în lumina înfiorătoare a făcliilor — lovise în miez de noapte, pe neașteptate, tabăra otomană, Băiatul făcuse minuni de vitejie. În vreme ce domnitorul răsturna trupele de spahii, luptînd unul contra o sută, Băiatul pătrunsese cu o ceată de țărani înarmați numai cu furci, securi și coase în mijlocul ienicerilor.

Dintre cei peste cincizeci de mii de otomani pierduți de Mahomed cu prilejul acela, se spunea că aproape un sfert își datorau trecerea lor în raiul cu munți de pilaf al lui Alah cetei țărănești conduse de Băiat.

Ca și domnitorul său — cum fusese de la început între ei înțelegerea — Băiatul dăduse toată noaptea, în limba otomană, comenzi ce se băteau cap în cap. Neștiind de unde sînt loviți, pe cine au în față și cine îi mai comandă, oștenii lui Mahomed, cei mai mulți, se măcelăriseră singuri între ei.

În zori — după ce oastea lui Vlad dobîndise una dintre cele mai strălucite victorii împotriva cuceritorului Bizanțului, luînd o mulțime de robi din tabăra otomană — între puținii români întorși nu pe șeile lor, ci plini de sînge, pe ale altora, se număra și comandantul Xalom.

Comandantul gărzii căzuse apărîndu-l pe domnitor, care încercase să ajungă pînă la cortul sultanului, să-l răpună sau să-l ia prizonier, dar nimerise la acela al unui pașă.

Xalom fusese sfîrtecat de săbii, și pentru salvarea lui și a lui Vlad sosiseră, între alții, băieții și Tit. Băiatul îl ridicase, în iureșul atacului otoman, pe comandantul trabanților din țărînă, și îl urcase pe șaua sa.

— Lasă-mă, du-te lîngă măria sa! fuseseră ultimele vorbe ale lui Xalom.

Moartea lui Xalom îl întărîtase pe Băiat. Reîntorcîndu-se în tabără, se povestea că tîrîse după sine, legați în ștreanguri, un pașă și trei agale*.

Căpitanul Ion luase apoi parte la hărțuirea armatei turcești, ce încercase întîi să înainteze către Tîrgoviște, trecînd prin pădurea de țepi, unde ședeau încă înfipte scheletele lui Hamza pașa și Catavolinos. Mahomed însuși, cuprins de uimire, fusese atunci nevoit să recunoască, în fața pașilor săi, că nu se simte în stare să ia țara unui bărbat ca Vlad, care știe să se folosească de domnia și supușii

* Ofițeri otomani de rang mijlociu.

lui în așa fel, încît poate să săvîrșească, împreună cu ei, lucruri mai presus de fire.

Îl urmărise, alături de Vlad, pe sultan, în retragerea spre Brăila. Luase parte la luptele din septembrie cînd, și cu ajutorul unei oștiri trimise de Ștefan cel Mare din Moldova, fuseseră răpuși cam alți treizeci de mii de otomani, veniți în sprijinul lui Radu cel Frumos, lăsat în țară de Mahomed, sub paza achingiilor lui Ali-beg.

Bătăliile acestea costară, de bună seamă, și sufletele altor viteji. Între ei se povestește că se stinse, la Brăila, locțiitorul domnesc Nicolae, modest, tăcut și prea puțin cunoscut de Băiat.

Apărînd Bucureștii de achingiii lui Ali-beg, căzură logofătul Lazăr și căpitanul Neagoe, noul comandant al gărzii lui Vlad, în locul lui Xalom.

Multe movile se ridicară, în acele zile de crîncenă încleștare, de-a lungul și de-a latul Țării Românești. Peste hotare nu se duse însă decît vestea victoriilor lui Vlad. Răsunetul acestor victorii, purtate de țăranii valahi împotriva oștenilor celei mai mari și cotropitoare forțe militare din veacul al XV-lea, se auzi pînă la marginile lumii. Împărații, regii și principii, dogele Veneției și Papa de la Roma se bucurară. În bisericile apusului și răsăritului se traseră clopotele și se înălțară rugăciuni pentru biruințele și mai departe ale țăranilor valahi, iar cîntăreții alcătuiră o mulțime de cîntece în care, alături de numele lui Vlad și al vitejilor săi, aminteau întotdeauna și pe acela al căpitanului Ion.

La toate acestea se gîndea Băiatul în ziua cînd, împreună cu micuța Oltea, călare pe Negru, cobora spre satul Tismana. Iar pe ciobanul care-i dăduse binețe îl cunoștea foarte bine. Mîna stîngă îi rămăsese pe cîmpul de luptă din lunca Ialomiței.

— Te-ai întors de mult? îl întrebă căpitanul Ion.

— M-am întors... Au părăsit și alții oastea! îi răspunse ciobanul, dînd din brațul sănătos, în care își ținea căciula. Unii împuținați la trup, alții din nevoia de a-i hrăni pe cei de-acasă...

Căpitanul Ion cunoștea adevărul acesta bine. Oastea de țară era istovită și se risipea.

— De ce să mai stea țăranii la oaste? întrebă omul. Mahomed, învins de măria sa Vlad, s-a lăsat de gîndul de a face din Țara Românească pașalîc turcesc. Cel puțin așa grăiesc boierii. Și tot ei mai spun că, de se va duce oastea de țară acasă, o să se facă pace.

— În schimb sultanul ni l-a lăsat în țară, plocon, pe Radu — frumos la chip și urît ca moartea la inimă — se oțărî căpitanul, făcînd-o pe Oltea să-l privească speriată. Îl sprijină armatele lui Ali-beg, ca și cele boierești, care n-au luptat și sînt odihnite...

— Pentru noi e totuna, rosti ciobanul.

— Nu este așa, zise îndîrjit căpitanul Ion. Sub măria sa Vlad, boierii care au făcut jocul turcilor și i-au lovit pe oamenii de jos, punîndu-le biruri peste măsură, au fost pedepsiți...

— Ce folos! răspunse amărît omul. Măcar de ne-ar fi dat nouă pămînturile boierilor vicleni. Am fi avut ce apăra. Așa!... și ciobanul dădu din umeri. Eu unul am rămas ce-am fost, un biet vecin care paște oile mînăstirii.

— Oricum, trebuie să rămînem lîngă măria sa Vlad, stărui căpitanul Ion, și să-l ajutăm în ceasul acesta de cumpănă; dar pentru că omul căta în jos, încruntat, fără să mai răspundă, tăcu și el, și îl mînă înainte pe Negru.

Satul Tismana, înșirat pe malul rîului, se mai refăcuse după urgia îndurată cu ani în urmă din partea achingiilor. Unele case se vedeau a fi fost ridicate mai de curînd. Urmele războiului cu turcii puteau fi încă recunoscute peste tot. În fața ușii unui bordei, o femeie neagră la chip, sfrijită, ședea în picioare lîngă o fată cu capul gol, chincită pe vine, care mînca hămesită o turtă de mei, în vreme ce un cîine slab, de i se vedeau coastele, li se gudura în jur.

— Ce știi de bărbat și de fiu? o întrebă tînărul căpitan pe femeie.

— Bărbatul se odihnește în țărînă, lîngă Tîrgoviște. Nu mai are nevoie nici de boieri, nici de domni, glăsui femeia, trăgîndu-și broboada și acoperindu-și fața boțită... și băiatul Dumnezeu știe pe unde-o fi...

Fata terminase de mîncat jumătate din turtă. Restul i-l dădu mamei, iar aceasta îi aruncă o fărîmitură și cîinelui.

Căpitanul Ion oftă. În ultima lună, din porunca domnitorului, încercase să mai adune de prin sate țărani și să lovească cu ei oștile boierești. Unii se strîngeau, dar alții erau atît de descurajați, că nu-i mai puteau urni. Foametea domnea peste tot și iarna avea să vie curînd. În ce-i privește pe Bucur, Mihailo și Tit, rămăseseră lîngă domnitor. Data întîlnirii cu Bucur, pentru a primi ultimele porunci, era astăzi, aici.

De aceea, după ce o duse pe fetiță să vadă locul unde își petrecuse ultimii ani de copilărie Roxana, se întoarse în galop la mînăstire. Încă de pe pod îl întîmpină Bucur.

— Ce e cu măria sa Vlad? îl întrebă căpitanul Ion, înainte de a descăleca.

Bucur își lăsă capul. Avea să-i destăinuie lucruri dureroase. Băiatul înțelese, și o trimise pe Oltea în chilioara ei.

— Mai tîrziu vin să ne jucăm! o asigură.

— Îmi povestești despre măria sa Vlad? îl întrebă alintată, făcîndu-i semn să se aplece, ca să-l poată prinde de gît.

— Îţi povestesc! rîse el, după ce se aplecă, privind-o în ochi.
— Bine. Te cred! se bucură fetiţa. Mă duc — şi plecă alergînd pe pod, întorcîndu-şi încă o dată capul din poartă şi făcîndu-i cu degetul, în chip de: «Bagă de seamă! Să te ţii de cuvînt! Te aştept!...»
Băiatul îi surîse şi, după ce ea pieri pe poartă, îl luă pe Bucur de mijloc.
Se îndreptară agale spre curtea mînăstirii, şi Bucur începu să-i istorisească:
— Armatele boiereşti şi turceşti, cît timp tu ai fost plecat să încerci să strîngi oaste, ne-au lovit din două părţi, aproape de Curtea de Argeş. Nu rămăseserăm în viaţă decît cel mult o sută de oameni — vreo zece din gardă, şi restul ţărani. Măria sa Vlad s-a luptat iarăşi ca un leu. De trei ori a străbătut rîndurile duşmane, făcîndu-şi cu sabia cîte o pîrtie largă. Mormane de leşuri rămîneau de-o parte şi de alta pe unde trecea el. Din nenorocire, la cea din urmă bătălie, a fost încercuit. Un achingiu s-a repezit pe la spate. Îşi ridicase sabia. Era gata să-l ucidă. A sărit însă Mihailo şi l-a doborît pe turc.
— Domnitorul e teafăr? fu întrebarea cea dintîi a Băiatului.
— În întregime nevătămat.
— Dar Mihailo?
— Mihailo a fost rănit.
— Nădăjduiesc că nu rău, se îngrijoră Băiatul.
— A sîngerat mult. De ciudă că l-au scăpat pe măria sa Vlad, turcii l-au lovit pe el. Îl îngrijeşte însă tata. Şi tata crede că se va vindeca repede.
— Unde se găsesc acum? vru să afle Băiatul.
— Văzînd că au rămas prea puţini şi vor pieri cu toţii, măria sa a dat porunca celor rămaşi să intre în cetate la Poienari.
— Cetatea este puternică, îşi spuse Băiatul gîndul cu glas tare. Şi cîţi oşteni mai are măria sa?
— Nu mai sînt alţii decît străjerii cetăţii, tata, Mihailo şi încă vreo şapte oşteni ţărani, dintre care doi tot răniţi. Însă nici aceştia n-au vrut să-l părăsească. Pînă la cetate i-am însoţit şi eu. L-am dus pe Mihailo în şa. De cum s-au închis între ziduri, am pornit încoace, pe drumuri ocolite. Am anumite porunci de la măria sa. A! se opri el. Am uitat să-ţi spun. În cetate, cu măria sa, a mai intrat şi...
— Cine? se miră căpitanul Ion de şovăiala lui Bucur.
— Voiena...
— Voiena?!...
Dacă Băiatul ar fi aflat că alături de Vlad se află, în cetate, Mahomed al II-lea, sau îngerul Domnului, ori chiar îngerul încornorat din adîncul iadului, nu s-ar fi arătat mai uimit. «Voiena?» Într-o

clipă îi reveniră în minte plimbarea din timpul nopții, pe malul Dîmboviței, întîmplarea de la Tîrgoviște din ziua de Paști, închisoarea din turn și clipa cînd o văzuse în rădvan, întorcîndu-și fața de la el.

— Aloiz, fiul spătarului Barbălată, cu care trebuia să facă nunta Voiena, a fost tăiat de măria sa în cea din urmă bătălie, lîngă Curtea de Argeș, urmă Bucur. Voiena se afla în tabăra boierească, înarmată și îmbrăcată în haine bărbătești, însoțindu-și mirele...

— Adevărat?... îl întrebă din nou Băiatul pe Bucur, nevenindu-i să creadă toate cîte le auzea.

— Foarte adevărat...

— Și?...

— Văzîndu-l pe măria sa Vlad că se retrage, luptînd spre Poienari, Voiena, călare, i-a luat-o înainte...

Băiatul nu mai avea răbdare. Dorea să afle totul dintr-o dată, dar nici să nu piardă vreun amănunt. Se înroșise la obraz și pe spinare simțea curgîndu-i pîrîiașe de sudoare:

— Și?... Și?...

— L-a așteptat, cum spun, pe măria sa, la poalele cetății. A îngenuncheat în fața lui. I-a spus că l-a îndrăgit pentru măreția, puterea și noblețea lui, încă din ziua aceea de Paști, cînd a intrat victorios la Tîrgoviște, pe un cal alb...

— Dar în ziua aceea a fost trimisă cu toți ceilalți boieri la Cetatea Poienari, să lucreze la ziduri!... îl întrerupse Băiatul pe Bucur. Cum putea să-l îndrăgească pe un om care a trimis-o să trudească? Nu îți aduci aminte cum plîngea, zicînd că mai bine moare decît să muncească? Și măria sa a crezut-o?...

— Nu știu dacă a crezut-o, dar s-a înduplecat s-o adăpostească în cetate. Voiena zicea că n-a venit cu boierii spre Curtea de Argeș, decît ca să ajungă pînă la el. Vrea să-i rămînă slujnică, roabă, să-l vegheze, să-l hrănească, iar dacă vor birui turcii este gata să moară cu el sau pentru el.

— Minte!... Minte!... Nu îl iubește!... Nu îl poate iubi, striga Băiatul. De ce l-ați lăsat pe măria sa să se lase amăgit?

— Măria sa a primit-o în cetate, pentru că ea i-a spus că, sosind din urmă turcii lui Ali-beg și cetele boierești, o vor învinui că i-a părăsit și o vor omorî. I-a atras însă luarea-aminte că nu urăște nimic mai mult pe lume decît înșelătoria și trădarea... Dar... poate că nu minte... adăugă Bucur. Avea ochii în lacrimi cînd se ruga s-o lase în cetate. Omul după ochi se cunoaște. M-am gîndit pe drum, venind la întîlnirea cu tine... Sufletele femeiești se pare că au totuși anumite ciudățenii. Poate că îl iubește cu adevărat...

— Să dea Dumnezeu! rosti Băiatul din adîncul sufletului, întorcîndu-și fața spre mînăstire. Altminteri... altminteri... și nu mai spuse ce s-ar fi întîmplat dacă fapta, uluitoarea faptă a Voienei s-ar fi întemeiat pe minciună.

15
SĂGEATA CĂPITANULUI ION

În timp ce goneau călări către Curtea de Argeș, Băiatul se gîndea la Voiena. Nu își putea da seama dacă mai simțea ceva pentru ea. Nu păstrase decît gustul sărutărilor și moliciunea fierbinte a obrazului fetei, lipit de al lui, cît timp o strînsese la piept. Încolo nimic... nimic...

Cine ar fi putut însă să-și închipuie că Voiena va ajunge să se îndrăgostească de măria sa Vlad, și încă într-o asemenea măsură, încît să-i părăsească pe ai ei, să-l însoțească pe domnitor în restriște și să dorească să-i împărtășească soarta, oricare ar fi fost ea?

Dacă dragostea ei era adevărată — și Băiatul începuse să creadă că era adevărată — lui nu-i părea rău.

«De altminteri, acum am o mare datorie și o mare răspundere față de Oltea», își spunea el.

Și numai cît își aminti de fetiță, sufletul i se însenină.

Aseară — ținîndu-se de cuvînt — îi povestise cîte ceva din cele ce le știa despre măria sa Vlad, și Oltea adormise în brațele lui.

Pe aproape de miezul nopții, o învelise și se furișase afară din chilioara ei. Încălecaseră, el și Bucur, pe cai, și plecaseră.

În ultima vreme, temîndu-se că i s-ar putea întîmpla să-și piardă viața, în vreo bătălie, și ca să nu rămînă Oltea singură, alergase, în treacăt, de cîteva ori pe Valea Oltului, încercînd să dea de rudele ei.

În vîrtejul emoțiilor și al întîmplărilor din haremul sultanului, Roxana uitase să-i spună numele mamei fetiței. Băiatului nu-i rămăsese decît să întrebe în ce loc a trăit, cu șase ani în urmă, o femeie răpită, după ce soțul i-a fost ucis de turci. Dar pas de aflã acul în carul cu fîn! Nimeni nu putea ști cine să fi fost, dintre toate acele sărmane femei luate de turci, mama fetiței. Era nevoie de timp ca să poată face, în tihnă, noi cercetări.

Pînă una-alta, Oltea nu avea pe nimeni. Nici nu se știa dacă va izbuti să-i mai afle vreodată familia. Și ea și el erau, în privința aceasta, niște năpăstuiți. Soarta îi legase laolaltă, printr-o nefericire asemănătoare; și Băiatul se simțea dator ca, în amintirea Roxanei, să-și închine viața fetiței.

Începuse să sufle un vînt rece. Nori întunecoși se alungau pe cer.

Mirosea a brad umed. De pretutindeni, prin munți, cei doi băieți se vedeau împresurați de hora mută a trunchiurilor de brazi și fagi, de tăceri și de umbre.

De-ar ajunge mai repede la Curtea de Argeș!

Cînd au trecut Oltul, pe la Rîmnic, se luminase de ziuă. Lîngă țărm, un fag doborît de furtună se răzimase de pieptul puternic al unui stejar, de parcă i-ar fi cerut să-l sprijine și să-l pună din nou pe picioare.

Străbătură lunca unde se luptaseră și fuseseră amîndoi răpiți de comisul Ghilț, ca să fie vînduți turcilor. Iată și locul unde Tit își jucase păpușile. Iar aici Băiatul a îngenuncheat întîia oară la picioarele măriei sale Vlad.

Băieții priviră unul în ochii celuilalt, copleșiți de amintiri, dar nu rostiră nici un cuvînt.

Peste vreun ceas începu să plouă. Se înveliră în mantalele albe, de postav, ostășești. Făcură un singur popas în satul Goleștilor — mici boieri, credincioși lui Vlad. Unul dintre ei fusese spînzurat de turci la Curtea de Argeș, celălalt apucase să fugă, și rătăcea prin munți.

Aici băieții își schimbară veșmintele ostășești cu altele de tîrgoveți, aflate în conacul Goleștilor.

Mai mulți țărani ai Goleștilor, aflînd că băieții sînt în sat și merg în ajutorul voievodului Vlad, le cerură îngăduința să-i însoțească. Băieții le mulțumiră și le răspunseră că, de va fi nevoie de ei, o să-i înștiințeze la vreme. Nu era bine deocamdată să meargă în ceată pe drum, ca să nu atragă atenția turcilor și iscoadelor marilor boieri.

Porniră mai departe călări și, cam pe la amiază, ajunseră la Curtea de Argeș.

Orașul era tăcut. Pretutindeni mișunau turcii. La porțile orașului, într-o poiană, văzură o mulțime de țărani trași în țeapă sau ridicați în furci.

Intrară în oraș. O luară pe ulițele mai puțin bătute. Trecură prin cîteva livezi cu crengile scuturate de vînt și ajunseră la o casă destul de arătoasă, cu pridvor larg, unde locuia un meșter argintar. La el își lăsase Bucur ursul.

Să fi văzut ce bucurie era pe bietul animal! Cu ce mormăituri și cu ce mîngîieri... ursești îi primi!

Argintarul le spuse băieților că se găsește la el cineva pe care poate ar dori să-l vadă, și, însoțindu-i spre un bordei pe jumătate dărăpănat, din fundul unei livezi de nuci, le arătă pe un bărbat încă tînăr, care ședea la o masă și scria ceva.

Îl recunoscură numaidecît, bărbatul acesta fiind unul dintre

oamenii cei mai de taină ai domnitorului Vlad, despre care — furaţi mereu de dorinţa de a nu scăpa din vedere cele mai de seamă întîmplări trăite de eroii noştri — nu am avut încă prilejul să vorbim. Numele său era Radu Farmă. Fusese grămăticul lui Vlad şi mîna dreaptă a logofătului Lazăr, care îl şi adusese la palat.

Farmă învăţase carte grecească şi latinească, cunoştea multe limbi şi era priceput şi în ştiinţele filozoficeşti. Nu avea decît un singur cusur — nişte picioare slăbănoage din născare, pe care nu se putea sprijini, decît cu ajutorul unui toiag. De aceea nu prea ieşea din palat şi, cum este firesc, oamenii nu prea îl cunoşteau. Dar, chiar aşa, lipsit de tăria picioarelor cum era, sosise călare la Curtea de Argeş, pe urmele lui Vlad, şi se străduia să vină în ajutorul stăpînului său.

— Iată ce se întîmplă, începu el să povestească. Ca să-i ţie lîngă el şi să-l păzească, Radu cel Frumos le-a înlesnit turcilor să ia prăzi cîte poftesc de la prieteni şi de la duşmani. Corturile lor sînt pline cu lucruri de preţ, fete şi copii. În ce-i priveşte pe oamenii lui Vlad, sînt vînaţi ca nişte fiare sălbatice şi ucişi. I-aţi văzut pe cei de la marginea oraşului?

— I-am văzut, răspunse căpitanul Ion.

— Oricînd ne poate veni şi nouă rîndul... rosti grămăticul.

— Totul este ca domnul să scape, zise argintarul. El ne va răzbuna pe fiecare. Şi fiecare suferinţă de-a noastră va fi plătită...

— La Poienari, turcii nu pot pătrunde, spuse căpitanul Ion.

— Da. Cetatea a fost bine întărită cu cărămidă, rosti Bucur.

— Dar măria sa şi oştenii n-au hrană... Carele cu merinde au fost prinse de boieri, încă în urmă cu o săptămînă, pe cînd se îndreptau spre cetate, şi au fost date achingiilor, glăsui iar argintarul.

Prin livadă se auziră paşi. Cei din bordei tăcură. Argintarul ieşi să vadă cine sosea, şi se întoarse curînd, aducînd cu el pe una din calfele sale, un tînăr de vreo douăzeci şi şase de ani, îmbrăcat în costum orăşenesc, avînd însemnele breslei din care făcea parte — o cupă de argint cu picior — pe pieptarul de piele.

— Pot să vorbesc? îl întrebă calfa pe meşter, după ce intră în bordei.

Argintarul dădu din cap:

— Spune! Sîntem toţi slujitorii măriei sale!

— Am fost cu talerele de argint, cum mi-ai poruncit, în casa vornicului Negrev, îl înştiinţă el.

Toţi cei din bordei se uitară întrebători la calfă, aşteptînd nerăbdători celelalte ştiri.

Vornicul Negrev fusese un boier al lui Vlad. Turcii îi prinseseră

soția și copiii la Snagov, după ce intraseră în București și îl siliseră să treacă de partea lui Radu cel Frumos, amenințîndu-l că altfel îi omoară familia.

Negrev trecuse de partea lui Radu, dar numai de nevoie, ca să-și scape de moarte copiii, și acesta îi dăduse, drept răsplată, acum cît era încă la strîmtoare, o dregătorie la Curtea de Argeș. Neavînd încredere în el, îi pregătea totuși, pe ascuns, sfîrșitul.

La rîndul său, boierul Negrev ținea legătura, prin calfa argintarului, cu grămăticul Farmă.

— Boierul Negrev ne înștiințează — se întoarse calfa de astă dată spre grămăticul Farmă — că armatele lui Ali-beg au înconjurat Poienarii. Nimeni nu poate ieși, nici intra în cetate...

— Cred ei... mustăci grămăticul, pentru că el știa că, din puțul adînc al cetății, se deschidea un drum pe sub munte, care ieșea departe de locul încercuit de turci. Dar drumul acesta tăinuit nu trebuia să-l folosească decît voievodul, cînd nici o altă scăpare nu ar mai fi avut.

Domnitorul putea deci părăsi cetatea oricînd poftea. El spera însă în ajutorul cerut lui Mateiaș Corvin, care îi făcuse o mulțime de făgăduieli, îl îmbiase să ia în căsătorie pe o rudă a sa, dar nu-i trimisese pînă atunci decît vreo cîteva căruțe cu arme și niște meșteri pietrari.

— Cel mai întristător lucru, urmă calfa — rostind cuvintele în șoaptă, cu toate că nu se mai găsea nimeni în bordei, în afară de prietenii lui Vlad — este acela că în cetate se găsește o unealtă a marilor boieri...

Băiatul, la auzul acestor cuvinte, simți inima bătîndu-i furtunos.

— Știm, zise cu mînie grămăticul Farmă. Este vorba de Voiena, fata lui Flor. Voiena a jurat să-l răzbune pe tatăl și pe mirele ei, amîndoi slugi ale lui Radu și ale otomanilor, care și-au primit pedeapsa ce li se cuvenea — unul tras în țeapă de Xalom și altul tăiat de măria sa...

— Se zice, adăugă calfa ceea ce auzise de la Negrev, că ar fi jurat ori să pricinuiască moartea lui Vlad, ori să moară ea însăși.

— Nu înțeleg cum de s-o fi putut lăsa înșelat măria sa Vlad de șerpoaica aceasta, mai afurisită decît toți marii boieri la un loc, spuse Farmă. Se vede că e odrasla lui Flor... Ce naște din pisică șoareci mănîncă...

Bucur se uită la Băiat, căruia sîngele i se scursese din obraji.

— Mi-a fost dat s-o aud cînd se ruga de măria sa Vlad s-o primească în cetate și m-am uitat în ochii ei. Erau limpezi, repetă Bucur ceea ce l-am mai auzit spunînd și căpitanului Ion, încă de la Tismana.

— Cît erau de limpezi se vede de-acolo, povesti calfa, că s-a înțeles ea însăși cu Ali-beg — în cortul căruia se zice că s-ar fi dus — ca turcul să privească, în fiecare noapte, spre ferestrele cetății. Dacă ea va izbuti ceea ce urzește, adică să le deschidă turcilor porțile, îi va da de știre lui Ali-beg, rotind, de la fereastră, de trei ori, o făclie aprinsă. Achingiii, la semnalul acesta, vor năvăli, îi vor prinde pe măria sa, pe oșteni și străjeri, și-i vor ucide în chinuri.

— Doamne, de ce nu mi-ai spus, înainte de orice, lucrul acesta, omule? se ridică Radu Farmă, speriat, de la masă, sprijinindu-se cu greutate pe picioarele slăbănoage, trecîndu-și palma, cu o mișcare iute, peste fruntea asudată. Primejdia e mai mare decît credeam. Trebuie să-l înștiințăm numaidecît pe măria sa despre cele puse la cale de Voiena cu Ali-beg...

— Dar cum? îl întrebă argintarul. Numai o pasăre ar putea pătrunde în cetate. Și încă și ea ar fi săgetată de turci...

— O pasăre? rămase cîteva secunde pe gînduri grămăticul. Ce-ați zice dacă i-aș scrie domnitorului un răvaș în care i-aș arăta noua mișelie ce s-a pus la cale? Răvașul l-aș prinde în vîrful unei săgeți. N-ar mai rămîne decît ca un țintaș de-al nostru foarte bun să se strecoare printre turci, pînă în apropierea cetății. Săgeata trasă din arc ar putea ajunge, pe fereastră, în odaia voievodului.

— Așa ceva mi se pare cu neputință, glăsui argintarul, deschizîndu-și larg brațele. Se spune că paza este atît de strașnică în jurul cetății, încît nici un șoricel nu ar putea să treacă prin munte, necum un ostaș înarmat...

— Totuși, dacă ar fi un țintaș foarte, foarte bun, care ar vrea să-și pună în primejdie viața pentru salvarea măriei sale Vlad, s-ar putea încerca.

— Voi încerca eu! spuse Băiatul, întorcîndu-și fața fără sînge spre cei din jurul mesei, pentru că el întrunea, într-adevăr, în cea mai mare măsură, însușirile de care vorbise Farmă.

Bucur — care numai atîta aștepta, și se înveselise auzindu-l pe căpitanul Ion că luase această hotărîre — zise:

— Adică *noi*... grămăticule Farmă, căpitanul Ion și cu mine sîntem aceia care ne vom strădui pentru salvarea măriei sale Vlad, intrînd în tabăra otomană. La noapte nădăjduim ca răvașul să fie în mîinile măriei sale.

În seara aceea, domnitorul Vlad chemă în încăperea domnească pe cei care îl însoțiseră la cetate. Rămaseră numai străjerii la posturi. Dintre răniți, unul murise și fusese îngropat în ograda cetății. Mihailo și celălalt oștean, îngrijiți de Tit, erau însă mai bine, și veniră la adunare.

Merinde nu mai aveau, decît o mînă de fructe uscate, dar nu le mîncau, păstrîndu-le pentru ceasurile cele mai grele.

— V-am chemat, rosti domnitorul, ca să vă spun... dar nu apucă să-și sfîrșească vorba, și o săgeată vîjîi pe fereastra deschisă. Se înfipse în lumînarea de pe masă, o smulse din sfeșnic și, rostogolind-o pe lespezi, pînă la ușă, o stinse.

Vlad puse mîna pe arc și sări la fereastră.

Cătă spre tabăra turcească, prin întuneric, dar nu văzu nimic, în afară de licăririle Argeșului, care în acel loc curgea vijelios, luptîndu-se din greu cu stîncile, aici sărind biruitor peste ele, aici înghesuit și strivit între lespezi, clocotind, mînios ca o fiară.

— Nu se vede nimic, le grăi oștenilor. Aprindeți din nou lumînarea!

Tit scăpără amnarul. O flăcăruie albastră i se zbătu între degete. Un oștean ridică lumînarea, care fusese spintecată de săgeată.

— Bun țintaș! recunoscu Vlad. De la o asemenea depărtare, trăgînd curmeziș, poate de pe Dealul Pietrăriei, a nimerit cu atîta siguranță sub flacăra lumînării. Cine ar putea să fie?

— Eh, vreo dihanie de achingiu! își dete cu părerea un oștean. A vrut să ne sperie.

— Nu cred, glăsui Tit. Aici e cu totul altceva...

— N-or fi cumva ai noștri? zise Mihailo.

— Măria ta... măria ta... strigă Tit, avînd în mînă săgeata. Iată aici un răvaș...

— Deschide-l, îi porunci Vlad.

— E semnat *Radu Farmă*, glăsui Tit.

— Citește-l! spuse iar Vlad.

— Ce este? Ce se întîmplă? se ivi pe neașteptate Voiena, intrînd pe ușă.

— Cum ai ajuns aici? se mohorî Vlad, făcîndu-i semn lui Tit să nu mai citească. Ți-am poruncit să nu vii decît cînd vei fi chemată...

— Iartă-mă, doamne, se rugă ea, cu ochii îndreptați asupra răvașului din mîna lui Tit. Treceam pe-aici și am auzit zgomot. Îngăduie-mi să rămîn. Să iau și eu parte la bucuriile și tristețile tale.

Dacă Băiatul ar fi văzut-o în clipa aceea pe Voiena, n-ar fi putut spune că fata nu mai era frumoasă, deși nu mai avea nici prospețimea, și nici gingășia de mai înainte. Însă minciuna, teama și crima puse la cale, în înțelegere cu Ali-beg, îi așternuseră pe față o umbră.

— Du-te în încăperea ta! îi repetă Vlad, neînduplecat.

Tit, după ce ea plecă, citi mai departe cele scrise de Farmă.

«Măria ta, își termina grămăticul răvașul. Dacă izbîndește totul cu bine, aprinde, rogu-te, o torță de rășină pe munte, ca noi să știm că ești liber și să așteptăm cu smerenie poruncile tale.»

În încăpere se făcuse tăcere, fiecare dintre cei de față cutremurîndu-se în sine de noua ticăloșie ce se punea la cale, dar nelăsînd să li se citească gîndurile pe față.

— Bine, glăsui în cele din urmă Vlad, și, din felul cum rosti cuvîntul, cu toții își dădură seama că îngrozitoare întîmplări aveau să urmeze. La cruzime nu se putea răspunde decît cu cruzime. La trădare și mișelie, cu o cumplită pedeapsă. Bine! repetă el. Îi vom face lui Ali-beg pe plac. Voiena va da semnalul cu făclia, ca achingiii să pornească năvala. Și noi le vom face primirea cuvenită...

— Nu! strigă Voiena, cînd o aduseră, abia atunci dîndu-și seama de ce făcuse și înspăimîntîndu-se de chipul împietrit al lui Vlad. Nu eu... Nu eu...

Dar Tit o luă de umeri, o duse la fereastră, îi puse în mînă făclia și el însuși, mînîndu-i brațul, i-o roti de trei ori.

Tot atunci, unul dintre străjeri, acela de la meterezul din dreapta, veni gîfîind pe scări și îl vesti pe Vlad:

— Un urs... cățărîndu-se pe stînci... și pe meterez... ne-a aruncat un sac cu merinde peste zid. Sîntem salvați, măria ta... sîntem salvați...

— A venit și sacul cu merinde, despre care ne-a înștiințat Farmă, răsuflă ușurat Vlad. De-atîta mai aveam nevoie. Să se hrănească în grabă oștenii, să prindă puteri. Încingeți smoala și uleiul în cazanele pregătite din vreme. Aduceți coșurile cu vipere. Va fi o petrecere mare. Vom avea ca oaspete pe Ali-beg, preabunul prieten al iubitei noastre Voiena...

— Nu... nu... țipă Voiena, tîrîndu-se pe podeaua de piatră și agățîndu-se de piciorul lui Vlad. Am fost destul de pedepsită...

— Și vom aprinde o torță mare, pe munte, îi mai spuse domnitorul Voienei, cu ochii arzîndu-i în flăcări, cum ne roagă grămăticul Farmă, ca, văzînd-o, căpitanul nostru de oaste Ion să știe că sîntem liberi, că trădarea a fost biruită și că lupta împotriva puterii otomane, subjugătoare, și a marilor boieri, slugile lor, nu va înceta niciodată, cît timp va trăi Vlad, nepotul lui Mircea cel Bătrîn...

— Nu!... nu!... țipa Voiena, negăsind alte cuvinte prin care să ceară iertare, în timp ce Vlad ieși din odaie și un oștean rămase cu ea, dar numai atîta cît să o lege în ștreanguri.

Cele ce urmează le cunoaștem tot dintr-un cîntec. Băieții, aflați pe Dealul Pietrăriei — așa cum într-adevăr ghicise Vlad, cu ochiul lui de oștean, fiindcă numai din acel loc se putea ținti bine cu arcul — priveau uluiți la cele ce se petreceau în cetate.

N-am să povestesc, deși poate că ar merita, felul iscusit și îndrăzneț

cum reușiseră ei să străbată rîndurile otomane, îmbrăcați, peste veșmintele valahe, în șalvari și mintene turcești, trecînd de străjeri, furișindu-se uneori prin șanțuri, alteori trecînd numai cu ajutorul ursului peste prăpăstii sau stînci.

Numai cine a fost vreodată acolo și a măsurat din ochi munții semeți, pe care nici pădurile nu cutează să se urce pînă în vîrfuri, își poate da seama de neînchipuitele greutăți înfruntate de cei doi tineri.

În timp ce ursul se cățăra, cu sacul de merinde în spate, pe coastă și pe meterezul din dreapta, băiatul scoase săgeata, în care era înfiptă scrisoarea lui Farmă, și o puse în strună.

Ochi îndelung, nefiind cu totul sigur că își va nimeri ținta de la o asemenea depărtare, pentru că mîna îi tremura puțin.

— Mă tem că nu voi lovi lumînarea! îi spuse lui Bucur. Nu vrei să tragi tu?

— Nu. Este momentul să dovedești că știi să alegi între Vlad și Voiena, îi răspunse Bucur, apăsîndu-i cu degetul pe rană.

Căpitanul Ion ochi încă o dată lumînarea, sub flacăra ei roșie, jucăușă. Își stăpîni brațul și trase. Săgeata zbîrnîi. Intră pe fereastră. Lumînarea căzu și se stinse. Bucur bătu din palme:

— Ai nimerit... Ai nimerit...

Cîntecul povestește, cum, în urma semnalului dat de Voiena, cu brațul ținut de Tit Ali-beg năvăli spre cetate, cu urdiile dezlănțuite, fiind sigur de o victorie ușoară.

Însă pe neașteptate tocmai cînd achingiii ajunseseră la poalele cetății, de pe ziduri, din turnuri, de la creneluri, ca din niște nori ai iadului, începu o ploaie ucigătoare de bolovani, butuci, șuvoaie de smoală și uleiuri încinse, și coșuri încărcate cu noduri veninoase de vipere flămînde.

Săgețile și lăncile aruncate de puținii oșteni, străjeri și de domn, îi izbeau. Scările abia ridicate și prinse în cîrlige se prăbușeau. Alergînd de la ferestre la creneluri, pe zid sau în turn, mînuind felurite arme și mijloace de luptă, românii îi lăsau pe achingii să creadă că ar fi încă o armată întreagă.

— Alah!... Alah!... îl implorau pe Dumnezeul lor achingiii, care crezuseră că porțile sînt deschise și pot intra în cetate.

— Alah!... Alah!... striga și Ali-beg, văzînd nenorocirea care îl lovise, tocmai cînd se credea mai stăpîn pe victorie. Ne-a înșelat Voiena, sau planul ne-a fost descoperit?... Înapoi... înapoi... copiii lui Alah! Salvați-vă! își chema el achingiii. Valahii sînt niște diavoli.

Peste vreo două ceasuri, după ce bătălia dată de Vlad și cei cîțiva oameni ai săi împotriva oștirii lui Ali-beg — din nou împuținată cu

peste o treime — se sfîrșise, o torță strălucitoare se aprinse pe munte într-un loc de unde se vede pînă departe în vale.

Din ea se ridicau scîntei ca niște fluturi de aur, ce erau purtați de vîntul rece de toamnă, aducător de zăpadă, peste munte.

— Domnul nostru e liber! glăsui Bucur.

— Să ne grăbim și noi într-acolo, spuse căpitanul Ion.

Ajunși însă la torță, nu mai găsiră pe nimeni.

Torța fusese făcută din trupul Voienei, legat și tăvălit în rășină.

Focul îi arsese părul, ochii și gura, și îi ajunsese la sîn și la inima trădătoare.

Așa arse trei zile și trei nopți, îngrozindu-i pe turcii care, intrînd pînă la urmă în cetate, după ce o bătură cu tunurile, nu mai aflară nici un oștean și crezură, superstițioși cum erau, că Vlad și ceata lui au intrat în pămînt.

Ali-beg porunci marșul de înapoiere. Băieții i-l grăbiră, găsind încă tovarăși de luptă și mijloace să-i mai hărțuiască pe achingii, prin munți și pe dealuri.

De la Curtea de Argeș — luîndu-l cu ei și pe grămăticul Farmă — Bucur și căpitanul Ion plecară spre Oltenia, unde puterea lui Radu cel Frumos nu ajunsese încă să se întindă, și nici Ali-beg nu cuteza să înainteze.

— Ne vom adăposti deocamdată la Tismana, le spuse căpitanul Ion soților săi, în timp ce treceau înapoi Oltul. Acolo, în mînăstirea-cetate ne vom pregăti să continuăm lupta. Pentru că lupta abia începe, și nu vom avea tihnă pînă ce măria sa Vlad nu va fi iarăși între noi...

Din turnul mînăstirii în care se afla de cîteva zile, de dimineață pînă seara, cu palmele micuțe streașină la ochi, așteptîndu-l, fetița îl văzu pe Băiat venind, împreună cu ceilalți doi călăreți.

Cît ai clipi, se coborî pe scări. O luă la fugă pe pod și ieși înaintea lui.

Căpitanul Ion o prinse de jos. O ridică în brațe. Și așa, cu ea la piept, în rîsetele celor doi tovarăși de luptă ai săi, intrară călări și plini de noi speranțe în curtea mînăstirii Tismana.

Am scris această carte, închinînd-o eroilor care, alături de viforosul Vlad, într-unul din cele mai cutremurătoare momente ale istoriei, și-au vărsat sîngele, fără precupețire, pentru apărarea vetrei strămoșești.

Ascultînd glasul legendei sau închipuindu-mi unele cîntece ale celor de demult, am încercat să evoc anii trecerii de la copilărie la bărbăție ai Băiatului — căpitanul Ion.

De bună seamă că luptele și încercările prin care el a trecut sînt încă numeroase și unele deosebit de dramatice.

Dacă eroul meu, abia prefigurat în aceste pagini, va găsi ecou în sufletul cititorilor, voi lua din nou pana și voi continua povestirea isprăvilor sale.

CUPRINS

Redactor: DELIA DAMIRESCU
Tehnoredactor: GABRIELA ILIOPOLOS

Apărut 1969. Comanda nr. 9976. Hîrtie ilustraţii de 80 g/m² 700–1000/16. Coli de tipar 11. C. Z. pentru bibliotecile mici 8 R—1.

Tiparul executat sub comanda nr. 1273 la Întreprinderea poligrafică „Arta Grafică", Calea Şerban Vodă 133, Bucureşti — Republica Socialistă România.

Lei 9,75

EDITURA TINERETULUI